

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ТЕНІС

2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ТЕНІС

Навчальний посібник

Харків «ХАІ» 2025

УДК 796.342(075)
Ф50

Колектив авторів:
О. Ф. Баканова, Л. О. Рядова, В. О. Рожков, О. А. Мкртічян

Рецензенти: д-р пед. наук, доц. О. А. Жукова,
канд. наук з фіз. виховання і спорту, доц. М. В. Мішин,
канд. наук з фіз. виховання і спорту,
доц. Ж. О. Цимбалюк

Фізичне виховання: теніс [Текст] : навч. посіб. /
Ф50 О. Ф. Баканова, Л. О. Рядова, В. О. Рожков, О. А. Мкртічян. –
Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац.
ін-т», 2025. – 304 с.

ISBN 978-966-662-949-7

Наведено мету, завдання, предмет, об'єкт навчальної дисципліни «Фізичне виховання», результати навчання та компетентності, які вона формує. Висвітлено історію становлення тенісу. Подано характеристику й основні правила змагань із тенісу. Описано обладнання, інвентар, екіпіровку гравців. Розкрито особливості технічної, тактичної, фізичної, психологічної, теоретичної підготовки та спрямованість тренувальних навантажень під час підготовки тенісистів. Обґрунтовано ефективність занять цим видом рухової активності. Наведено правила техніки безпеки на заняттях із фізичного виховання (теніс).

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня всіх непрофільних спеціальностей.

Іл. 5. Бібліогр.: 43 назви

УДК 796.342(075)

ISBN 978-966-662-949-7

© Колектив авторів, 2025
© Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ».....	5
Розділ 2. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРИ «ТЕНІС».....	7
2.1. Виникнення та розвиток гри в теніс у світі.....	7
2.2. Становлення тенісу як спортивної гри в Україні.....	30
2.3. Теніс на Олімпійських іграх.....	32
2.4. Міжнародний зал слави та музей тенісу.....	49
Розділ 3. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРАВИЛА ГРИ В ТЕНІС.....	181
3.1. Загальна характеристика техніки гри в теніс.....	181
3.2. Види тенісу.....	190
3.3. Основи правил змагань із тенісу.....	192
Розділ 4. ОБЛАДНАННЯ, ІНВЕНТАР ТА ЕКІПІРОВКА ГРАВЦІВ У ТЕНІС.....	202
4.1. Корт для гри в теніс.....	202
4.2. М'яч і ракетка для гри в теніс.....	204
Розділ 5. ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕНІСІСТІВ.....	211
5.1. Загальна характеристика спортивної підготовки тенісистів.....	211
5.2. Технічна підготовка тенісистів та її особливості.....	238
5.3. Особливості тактичної підготовки тенісистів.....	248
5.4. Фізична підготовка тенісистів та її особливості.....	254
5.5. Особливості психологічної підготовки тенісистів...	272
5.6. Теоретична підготовка тенісистів та її особливості.....	280
Розділ 6. СПРЯМОВАНІСТЬ ТРЕНУВАЛЬНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У ПІДГОТОВЦІ ТЕНІСІСТІВ.....	281
Розділ 7. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ТЕНІСОМ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	290
7.1. Роль фізичного виховання в навчальному процесі здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти...	290
7.2. Вплив занять тенісом на фізичний, функціональний та психологічний стан здобувачів вищої освіти.....	292
Розділ 8. ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ ТА ПРОФІЛАКТИКА ТРАВМАТИЗМУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ (ТЕНІС).....	294
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	297
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ.....	298
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	299

ВСТУП

Фізичне виховання в закладах вищої освіти забезпечує комплексний підхід до особистісного та професійного зростання здобувачів вищої освіти.

Інтеграція фізичного виховання в освітній процес є важливою для формування всебічно гармонійно розвиненої особистості, готової до викликів сучасного світу.

Теніс відіграє важливу роль і є одним із ефективних засобів у системі навчальних занять із фізичного виховання в закладах вищої освіти, оскільки систематичні заняття цим видом рухової активності сприяють зміцненню здоров'я, поліпшенню функціонального стану систем і зорово-моторної реакції, зміцненню опорно-рухового апарату, підвищенню рівня фізичної підготовленості та працездатності, зняттю емоційного напруження та стабілізації нервової системи; позитивно впливають на емоційний стан; є ефективним засобом вирішення проблеми формування волевих якостей (сміливість, самоствердження, самостійність, ініціативність, наполегливість) у здобувачів вищої освіти. Тобто, систематичні заняття тенісом сприяють вирішенню оздоровчих, освітніх і виховних завдань фізичного виховання в закладах вищої освіти [9, 18, 31, 40, 43].

Упровадження занять із тенісу у фізичне виховання в закладах вищої освіти є актуальним і необхідним для забезпечення повноцінного фізичного й емоційного розвитку молоді.

Навчальний посібник має на меті ознайомити здобувачів вищої освіти з історією виникнення та становлення гри в теніс, основними поняттями та правилами гри в теніс, особливостями оснащення та екіпіровки гравців у теніс, основами спортивної підготовки тенісистів.

Також у навчальному посібнику приділено увагу впливу занять тенісом на фізичний і психологічний стан здобувачів вищої освіти, що є важливим аспектом у контексті їх навчання та особистісного розвитку; наведено методичні рекомендації щодо забезпечення техніки безпеки під час проведення занять із тенісу.

Посібник містить контрольні запитання для самоконтролю та словник основних термінів і понять, що сприятиме закріпленню та поглибленню здобутих знань.

Розділ 1

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»

Навчальна дисципліна «*Фізичне виховання*», ґрунтуючись на концепції здорового способу життя, є не лише засобом зміцнення здоров'я, підвищення розумової та фізичної працездатності в здобувачів вищої освіти, але й складовою навчання та професійної підготовки майбутнього фахівця.

Метою навчальної дисципліни «Фізичне виховання» є опанування здобувачами вищої освіти знань про основи фізичного виховання, удосконалення спортивної підготовки в обраному виді рухової активності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

1. Формування розуміння ролі фізичного виховання в розвитку особистості та її підготовці до професійної діяльності, мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичного виховання, установки на здоровий спосіб життя, фізичне вдосконалення і самовиховання, потреби в регулярних заняттях фізичними вправами та спортом.

2. Опанування системи знань із фізичного виховання й здорового способу життя, необхідних у процесі життєдіяльності, навчанні, роботі та сімейному житті.

3. Вивчити техніку різних видів рухової активності, що складають основу знань фізичної культури в закладах освіти різного профілю.

4. Підвищити загальну фізичну підготовленість здобувачів вищої освіти засобами різних видів рухової активності.

Предметом навчальної дисципліни є система підготовки здобувачів вищої освіти в обраному виді рухової активності.

Об'єктом навчальної дисципліни є навчально-тренувальний процес в обраному виді рухової активності.

Навчальна дисципліна «Фізичне виховання» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти таких компетентностей:

1. Здатність працювати в команді.

2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

3. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.

4. Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення.

5. Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.

6. Здатність зміцнювати здоров'я людини через використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.

7. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

Навчальна дисципліна формує такі результати навчання:

1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури та спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

2. Здійснювати навчання рухових дій та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

3. Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я через використання рухової активності людини й інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.

4. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.

5. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації й адаптивного спорту.

6. Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху й олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.

7. Використовувати опановані вміння та навички під час занять популярними видами рухової активності оздоровчої спрямованості.

8. Визначати функціональний стан організму людини й обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем організму осіб, які займаються фізичною культурою та спортом [36].

Навчальна робота з курсу проводиться у формі практичних занять, на яких здобувачі вищої освіти опановують технічні елементи різних видів рухової активності, засоби виховання фізичних якостей.

Дисципліна вивчає соціально-виховний процес цілеспрямованого систематичного впливу на людину фізичними вправами, оздоровчими силами природи, гігієнічними факторами з метою зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, удосконалення морфологічних і функціональних можливостей.

Основні положення навчальної дисципліни спрямовані на їх застосовування у формуванні та поліпшенні життєво важливих рухових вмінь і навчок, а також пов'язаних із ними знань і забезпечення готовності людини до активної участі в суспільному, виробничому та культурному житті.

Розділ 2 ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ГРИ «ТЕНІС»

2.1. Виникнення та розвиток гри в теніс у світі

Походження гри в теніс

Офіційно вважається, що теніс виник у XIV столітті на території сучасної Франції. Французька знать захоплювалася так званою «грою долонею» («же де пом»), яка й поклала початок сучасному тенісу. Першими гравцями-аматорами стали священнослужителі, не тільки молоді семінаристи, але й архієпископи та кардинали. Гра проводилася в стінах монастирів, переважно на кам'яній підлозі. Згодом для зручності гри на руку, що б'є по м'ячу, почали надягати рукавичку, а м'яч відбивати дерев'яними предметами, які згодом трансформувалися в так звані ракетки. Ці дерев'яні предмети були мало подібні до сучасних ракеток.

Минуло ще більше ніж чотири століття, поки на ракетці з'явилися струни. Гра ставала все популярнішою і за священнослужителями в неї почали грати заможні французи. Грою в м'яч захоплювалася величезна кількість людей. А в 1480 році король Франції Луї XI видав указ, який суворо регламентував процес виготовлення тенісних м'ячів. Умови наказу були такі: м'яч повинен бути набитий гарною шкірою та вовною і не містити пісок, крейду, вапно, тирсу, мох, попіл чи землю. Слідом за чоловіками в XV – XVI століттях грою в м'яч захопилися й жінки. У 1427 році в Парижі молода жінка на ім'я Марго грала настільки блискуче, що з її швидкістю подачі м'яча могли зрівнятися лише найкращі з чоловіків-гравців.

Офіційно прийнято вважати, що слово «теніс» виникло від старофранцузького слова «Tenèts!», яке промовляв гравець під час подачі м'яча. Згодом це слово запозичили англійці та пристосували його під свою мову, – так виникло слово «Tennis», яке й почали з того часу використовувати.

Правила гри в теніс змінювалися протягом усього розвитку гри. Так, спочатку впродовж багатьох років уведення м'яча в гру, тобто подача, не належали до гри та виграти очко з подачі було неможливо. М'яч у гру вводили слуги, французькою «servani», отже, введення м'яча в гру називалося обслуговуванням – *serviz*. Минали роки, століття, змінювалися правила гри. У наш час подача є дуже важливим технічним елементом тенісу. Подача – засіб виграшу очка та тиску на суперника. На всіх міжнародних іграх подача й нині називається *service*.

У XVII – XIX століттях, у часи Французької революції та Наполеонівських воєн, людям у Франції й інших європейських країнах

було не до занять тенісом. В Англії теніс також занепав після того, як втратив покровительство короля. Але остаточно гру не забули. У 1859 році розпочався новий етап у розвитку тенісу. У Хейманкерті вперше було проведено матч англійських університетських команд. Почалося відродження тенісу: виникли нові тенісні клуби. А в спортивних клубах для гри в крикет, крокет і гольф почали відкривати тенісні секції.

Вийти на світову арену тенісу заважало те, що в кожній країні правила гри були свої. Це внеможливлювало проведення міжнародних матчів. У середині XIX століття відбулися значні зміни в проведенні ігор: у теніс почали грати й на відкритих кортах, хоча до цього гра проходила виключно в приміщеннях.

Причиною того, що гра так довго проводилася в закритих приміщеннях, були покриття майданчиків і матеріал, з якого були зроблені м'ячі. Оскільки м'ячі були з матерії та туго стягнуті струнами, а зверху покриті фланеллю, то вони могли відскакувати тільки від твердої кам'яної підлоги. Грати ними на землі або траві було неможливо. Коли з'явилися гумові м'ячі, в тенісі відбулися докорінні зміни.

Офіційне визнання тенісу як спортивної гри

В Англії в 1874 р. завдяки майорові В. Вінгфілду виник так званий лаун-теніс.

Таким чином було узаконено теніс і його правила. Після того, як були запатентовані сітка, стовпчики, м'ячі, правила гри, теніс став видом спорту. Офіційні правила гри були введені в 1875 р. лондонським «Мерілебоун Крікет Клабом». Ці правила з деякими відмінностями та доповненнями діють понині. Лаун-теніс, а нині – просто теніс, стрімко поширився по всій Європі й інших континентах. У нього грають мільйони людей різного віку.

Професійний та аматорський теніс

Починаючи з 20-х років XX століття, професійні тенісні гравці заробляли гроші, виступаючи в показових матчах перед публікою, що платила за право дивитися гру. Протягом 40 років професійний та аматорський теніс були строго розділені – як тільки гравець ставав «професіоналом», він не мав більше права виступати в аматорських турнірах. Але в 1967 році LTA вирішила покласти кінець поділу тенісу і зрівняла в правах аматорів і професіоналів на своїх турнірах. У 1968 році Міжнародна федерація тенісу, попри небажання, затвердила рівні права тенісистів. Це поклало початок Відкритій ері в сучасному тенісі, коли всі гравці мали право виступати в будь-яких турнірах, а найкращі тенісисти заробляли на життя виступами на змаганнях.

У 1954 році Джеймс Ван Ален заснував народну залу тенісної слави – музей, розташований у Ньюпорті, штат Род-Айленд, США, на місці проведення першого Відкритого чемпіонату США з тенісу (1881 р.). У музеї зібрана велика кількість експонатів, що відображають історію розвитку тенісу. Є також галерея портретів великих тенісистів і людей, які зробили значний внесок у розвиток цього спорту. У 1986 році залу слави офіційно визнала Міжнародна федерація тенісу.

Перші тенісні турніри

Перший офіційний задокументований тенісний турнір проходив у серпні 1876 року на корті, розташованому у володіннях графа Вільяма Апплтона в Масачусетсі, його виграв Джеймс Дуайт. Наступним офіційним турніром став турнір у Вімблдоні в 1877 році, який став дуже популярним спочатку у Великій Британії, а потім і у світі. Цей турнір проводиться донині і є найстарішим у світі. Фінал 1877-го року проходив у присутності 200 глядачів. У ньому взяли участь 24 гравці. Правила, за якими грали на цьому турнірі, в подальшому стали офіційними на багатьох турнірах Європи. Переможцем у першому турнірі Вімблдону став Гор Спенсер.

Наступним офіційним турніром на корті просто неба став турнір у Дінарді (Франція) в 1878 році. Того ж року проведено турнір у Монреалі в Cricket Club, цього ж року пройшов аматорський чемпіонат Шотландії. 1879 року дебютував Чемпіонат Ірландії у Fitzwilliam Club у Дубліні. У 1880 році відбувся турнір на території Австралії в Мельбурні. Чемпіонат США вперше проходив у Ньюпорті в 1881 році, у ньому брали участь лише громадяни США [9].

Міжнародні тенісні турніри

Асоціація тенісистів-професіоналів

Асоціація тенісистів-професіоналів (Association of Tennis Professionals, ATP) створена в 1972 році з метою представлення та захисту комерційних, юридичних і професійних інтересів гравців, а також організації та проведення для них туру змагань (серій турнірів). Спортсменки-тенісистки входять до Жіночої тенісної асоціації (WTA).

Нині ATP є організатором і співвласником найбільш значущого циклу тенісних турнірів. Асоціація проводить тур із 63 турнірів у 31 країні світу під загальною назвою «ATP World Tour», серед яких виділяють турніри чотирьох серій: «ATP World Tour Masters 1000», «ATP World Tour 500», «ATP World Tour 250», «ATP Challenger Tour».

Перші три категорії турнірів є офіційними змаганнями туру, а турніри рівня «ATP Challenger Series» призначені головним чином для тенісистів-початківців. Результати виступів враховуються в рейтингу

АТР, але перемоги в них не вважаються титулами АТП і не входять до основного календаря туру.

Наприкінці сезону проводяться два фінали Світового туру: «АТР World Tour Finals» для топ-8 світового рейтингу (одиначний і парний розряди); «Next Gen ATP Finals» для топ-8 гравців 21-річного віку й молодших (одиначний розряд).

Усі турніри проводяться за олімпійською системою. Виняток становлять фінали Світового туру, які проводяться за змішаною системою. Загальний призовий фонд у 2019 році становив 137,5 млн доларів.

Крім індивідуальних змагань під егідою АТР щорічно розігрується Командний кубок світу (World Team Cup). У ньому беруть участь команди восьми країн, спортсмени яких показали найкращі сумарні результати в рейтингу АТР за попередній рік.

Асоціація також проводить цикл змагань для ветеранів – Тур чемпіонів (Tour of Champions), де беруть участь найбільш прославлені гравці минулих років.

З 23 серпня 1973 року Асоціація здійснює рейтинг тенісистів.

Рейтинг АТР – офіційна система підрахунку досягнень спортсменів, яка щотижнево оновлюється. Кожному спортсмену зараховується 18 найкращих результатів, показаних на турнірах протягом сезону. Фінал Світового туру АТР враховується як 19-й турнір вісьмом спортсменам, які отримали право брати в ньому участь.

Тенісистам, які відповідно до рейтингу мають право грати на турнірах Великого шолома та турнірах серії «АТР Masters», результати цих турнірів зараховують обов'язково, навіть у разі відмови від участі в змаганні. Титул тенісиста № 1 у світі присуджується за підсумковою кількістю очок наприкінці сезону.

Вищим керівним органом Асоціації є рада директорів. Трьох з них обирає рада гравців, трьох – рада організаторів турнірів, таким чином досягається паритетне представництво інтересів тенісистів і власників турнірів.

Штаб-квартира АТР знаходиться в Лондоні (Велика Британія). Оперативне управління здійснює Президент АТР Кріс Кермод (з 1 січня 2014 року).

Починаючи з Вімблдонського турніру 2003 року, у 73 розіграшах п'яти найпрестижніших змагань (турніри Великого шолома і фінали Світового туру АТР) тільки п'ятеро тенісистів перемагали більше ніж по одному разу, станом на кінець сезону 2017 року виграли 65 титулів: Роджер Федерер (25 перемог), Новак Джокович (17), Рафаель Надаль (16), Енді Маррей (4) і Станіслав Ваврінка (3 перемоги).

Жіноча тенісна асоціація

Жіноча тенісна асоціація (Women's Tennis Association, WTA) – керуюча організація серії елітних змагань жіночого професійного тенісу,

заснована в 1973 році американською тенісисткою Біллі Джин Кінг. Асоціація визнана Міжнародною федерацією тенісу (ITF); її аналогом у чоловіків є АТР.

Основний офіс WTA розташований у місті Сент-Пітерсберг (штат Флорида, США). Президентом обрано Мікі Лоулер.

Нині під егідою асоціації проводяться змагання в 32 країнах світу із загальним призовим фондом, що перевищує 146 млн доларів (розподілених на 52 турніри WTA і 4 турніри Великого шолома), на яких задіяно до 2,5 тисяч тенісисток, що представляють 92 країни світу.

Жіноча тенісна асоціація проводить турніри під загальною назвою «WTA Tour», який об'єднує такі серії турнірів: «WTA Premier Mandatory», «WTA Premier 5», «WTA Premier», «WTA International», «WTA 125K».

Наприкінці сезону проводяться два фінали Світового туру: «WTA Elite Trophy» і «WTA Finals».

Усі турніри проводяться за олімпійською системою. Виняток становлять фінали Світового туру, які проводяться за змішаною системою.

Наприкінці 1960-х років активістки жіночого туру розгорнули кампанію за рівноправність, протестуючи проти менших, ніж у чоловіків, призових.

Взаємні претензії та кілька показових матчів жінок проти чоловіків привели до народження окремої жіночої тенісної асоціації. Група лідерів жіночих змагань за підтримки видавця журналу «World Tennis Magazine» Гледіс Хелдман організувала та провела в Х'юстоні показовий турнір, у якому взяли участь вісім тенісисток. Одним із спонсорів змагання став тютюновий бренд «Вірджинія Слімс» («Virginia Slims»). Незабаром вісім учасниць турніру та Хелдман організували власний професійний тур «Вірджинія Слімс». Формальним часом створення WTA вважається червень 1973 року, коли напередодні Вімблдону в Лондоні відбулася спеціальна зустріч під головуванням Біллі Джин Кінг.

Асоціація використовує чітко визначену систему очкового заохочення тенісисток за кожен виграний матч у професійному турі. Залежно від рангу змагання та стадії, в якій було здобуто перемогу, тенісистка поповнює свій рейтинг певною кількістю очок й отримує винагороду понад 7 млн доларів за сезон за рахунок спонсорської допомоги.

В одиночному рейтингу враховуються 16 найкращих турнірів для кожної тенісистки, в парному – 11. Також на заліковий список накладаються обмеження щодо кількості «обов'язкових» турнірів. Гравці, які закінчили попередній сезон у топ-10 одиночного рейтингу, на наступний рік мають право зіграти лише два турніри на змаганнях міжнародної категорії.

Щоб отримати позицію в рейтингу тенісистка зобов'язана зіграти або мінімум три турніри, або набрати мінімум 10 очок.

Також створено окрему чемпіонську гонку, де тенісистки в рамках періоду від закінчення одного підсумкового турніру прем'єрсерії до початку іншого можуть набирати очки для участі в цьому змаганні. У її парній версії очки набираються командами, а не окремими тенісистками.

Лідерами за кількістю титулів в одиночних турнірах є Мартіна Навратілова (167 титулів), Кріс Еверт (154), Штеффі Граф (107), у парних турнірах – Мартіна Навратілова (177), Розмарі Казалс (112), Пем Шрайвер (106 титулів) [7].

Турніри Великого шолома

Протягом тривалого часу теніс був розповсюджений переважно в англомовних країнах – Австралії, Великобританії та США. Він також був популярний у Франції. Чотири найбільших турніри – Вімблдонський турнір, Відкритий чемпіонат США, Відкритий чемпіонат Франції та Відкритий чемпіонат Австралії (проводиться з 1905 року) стали найпрестижнішими в тенісі.

У 1933 році австралієць Джек Кроффорд (англ. Jack Crawford) виграв міжнародні аматорські ігри в Австралії, Франції (Ролан Гаррос), Великій Британії (Вімблдон) і досяг фіналу Міжнародного аматорського чемпіонату США у Форест Хілл. Саме тоді, напередодні останнього з турнірів року, обговорюючи шанси Кроуфорда на перемогу в усіх чотирьох найвизначніших змаганнях року, журналісти Джон Кієран та Аллісон Дензіг уперше застосували термін «Великий Шолом» (англ. Grand Slam) (за аналогією із бриджем і гольфом). Зазначені чемпіонати почали набувати значимості в тенісному світі у зв'язку з тим, що збірні цих чотирьох країн були єдиними, хто здобував перемоги на Кубку Девіса, який на той час мав набагато більший престиж в аматорському тенісі, ніж усі інші турніри. Виграти «Великий шолом», тобто перемогти в усіх чотирьох цих турнірах протягом одного сезону – і досі є вищою метою для тенісних професіоналів [9].

До турнірів Великого шолома в сучасному тенісі належать чотири найбільші щорічні турніри: Відкритий чемпіонат Австралії, Відкритий чемпіонат Франції, Вімблдонський турнір, Відкритий чемпіонат США.

Перемогти у всіх чотирьох турнірах протягом одного сезону означає стати володарем Великого шолома. Найвидатнішим тенісистам до цих чотирьох перемог вдається додати титул олімпійського чемпіона тоді вони стають володарями Золотого Великого шолома. Прийнято розрізняти два різновиди Великого шолома та Золотого Великого шолома: календарний, коли спортсмен завойовує всі титули в зазначених турнірах протягом одного сезону, і кар'єрний, коли здобуває перемогу на всіх турнірах Великого шолома в різні роки. Історія виникнення терміна починається в 1933 році, коли австралієць Джек

Кроуфорд здобув перемогу в трьох турнірах і вийшов у фінал Відкритого чемпіонату США в Нью-Йорку. Спортивний коментатор Джон Кіран, який працював у «Нью-Йорк Таймс», навів у своїй колонці аналогію з Великим шоломом у бриджі, зазначивши: «Якщо Кроуфорд переможе Фреда Перрі, це буде рівноцінно виграшу Великого шолома на корті». Кроуфорд програв, але фраза міцно закріпилася, і нею стали послуговуватися.

Згідно з іншою версією, вираз виник у 1938 році, коли американський письменник Еллісон Данциг висловився з нагоди перемоги Дональда Баджа в чотирьох турнірах протягом одного року: «Як успішний гравець у бриджі Бадж склав Великий шолом із перемог у чотирьох найбільших тенісних турнірах протягом календарного року».

Мало кому навіть із видатних тенісистів вдається виграти Великий шолом протягом сезону. В одиночному розряді серед чоловіків це зробили Дональд Бадж (1938 р.) і Род Лейвер (1962 р., 1969 р.). Серед жінок Морін Конноллі Брінкер (1953 р.), Маргарет Сміт Корт (1970 р.) і Штеффі Граф (1988 р.).

Єдиним володарем Великого шолома в юніорських змаганнях став Стефан Едберг (1983 р.).

Переможцями Великого шолома в парних розрядах стали такі тенісисти:

Чоловічий парний розряд: Френк Седжмен і Кен Мак-Грегор (1951 р.).

Жіночий парний розряд: Марія Буено виграла Великий шолом з різними партнерами (1960 р.), Мартіна Навратілова і Памела Шрайвер (1984 р.), Мартіна Хінгіс виступала з різними партнерами (1998 р.). Змішаний парний розряд: Маргарет Сміт Корт і Кен Флетчер (1963 р.), Маргарет Сміт.

Корт з різними партнерами (1965 р.), Оуен Девідсон також із різними партнерками (1967 р.). Вісім спортсменів стали володарями кар'єрного Великого шолома в чоловічому одиночному розряді, десять – у жіночому одиночному розряді, сім – у парному розряді в чоловіків, вісім – у парному розряді в жінок, шість – у змішаному розряді за всю історію цієї серії турнірів. Календарний Золотий великий шолом дістався лише одній спортсменці за всю історію тенісу Штеффі Граф (1988 р.).

Одинадцять спортсменів змогли отримати кар'єрний Золотий великий шолом: Памела Шрайвер (жіночий парний розряд, 1988 р.), Беатріс Фернандес (жіночий парний розряд, 1993 р.), Андре Агассі (чоловічий одиночний розряд, 1999 р.), Тодд Вудбрідж і Марк Вудфорд (чоловічий парний розряд, 2000 р.), Вінус і Серена Вільямс (2001 р.), Рафаель Надаль (чоловічий одиночний розряд, 2010 р.), Серена Вільямс (жіночий одиночний розряд, 2012 р.), Роберт і Майкл Брайан (чоловічий парний розряд, 2012 – 2013 рр.).

Десять спортсменів за всю історію світового тенісу продемонстрували винятковість – стали рекордсменами за кількістю

перемог на турнірах серії Великого шолома. Абсолютним рекордсменом у чоловічому одиночному розряді є Роджер Федерер. Він здобув перемоги на 20 турнірах: Вімблдон (8), Відкритий чемпіонат США (5), Відкритий чемпіонат Австралії (6), Відкритий чемпіонат Франції (1). Сімнадцять перемог у Рафаеля Надаля, чотирнадцять – у Піта Сампраса, тринадцять – у Новака Джоковича, дванадцять – у Роя Емерсона.

У жіночому одиночному розряді найбільша кількість перемог на турнірах серії Великого шолома в Маргарет Сміт Корт – 24, у Серени Вільямс – 23, у Штеффі Граф – 22, по 18 – у Мартіни Навратілової та Кріс Еверт.

Вімблдонський турнір

Вімблдонський турнір (скорочено Вімблдон) – міжнародний тенісний турнір, один із чотирьох турнірів Великого шолома, що регулярно проходить раз на рік з 1877 року на трав'яних кортах Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету. Змагання проводяться протягом двох тижнів наприкінці червня на початку липня. Вімблдонський турнір є міжнародним культурним феноменом. Його розіграші транслюють 80 телевізійних компаній, висвітлюють близько 3000 журналістів.

А починалося все в 1875 році, коли Генрі Джонс запропонував Всеанглійському крокетному клубу нову гру лаун-теніс, під яку виділили одну з галявин для крокету на території клубу в передмісті Лондона Вімблдоні. Гра стала популярною, і в липні 1877 року відбувся перший чемпіонат з лаун-тенісу. На турнір записалося 22 учасники (один із них у перший день турніру не з'явився на матч). Змагання тривали чотири дні, і закінчилися фінальною грою 19 липня в присутності 200 глядачів.

Учасники турніру мали сплатити вступний внесок у розмірі одного фунта й одного шилінга, а глядачі платили за квитки по одному шилінгу. Турнір був відкритий для всіх бажаючих, приз переможцю становив 12 гіней, крім того розігрувався срібний кубок вартістю 25 гіней.

Фінальний матч турніру забезпечив організаторам прибуток у 10 фунтів стерлінгів. У фіналі місцевий житель 27-річний крамар Спенсер Гор став першим переможцем чемпіонату Всеанглійського клубу.

Головний рефері турніру доктор Генрі Джонс склав після його закінчення статистичні таблиці, які показали, що з 601 зіграного гейма подавальники виграли 376 (тобто 5 із 8), а в разі рівних по силі пар дев'ять із кожних чотирнадцяти. Щоб поліпшити умови подавальників, корт було незначно вкорочено, а верхній край сітки опущено на 7,5 см (близько трьох дюймів).

У 1884 році до змагань у чоловічому одиночному розряді додалися змагання в чоловічому парному розряді. Перший чоловічий парний титул на Вімблдоні виграли брати Вільям і Ернест Реншоу.

У тому ж році на Вімблдоні стартував жіночий одиночний турнір. Першою чемпіонкою Вімблдону серед жінок стала дочка парафіяльного священика Мод Вотсон, яка у фіналі переграла свою старшу сестру Ліліан.

Ще однією новинкою 1884 року стала перша в історії турніру участь зарубіжних тенісистів-американців Річарда Сірса та Джеймса Дуайта.

На межі століть до чоловічого одиночного та парного, жіночого одиночного розрядів додалися ще два: жіночий парний і змішаний розряди. Ці два види програми отримали офіційний статус лише в 1913 році.

У 1913 році Вімблдонський турнір був найпрестижнішим у світі. Він отримав від нещодавно створеної Міжнародної федерації лаун-тенісу статус чемпіонату світу на трав'яних кортах.

У грудні 1967 року Асоціація лаун-тенісу ухвалила рішення про відкриття Вімблдонського турніру для тенісистів-професіоналів почалася Відкрита ера в тенісі. Першим переможцем професійного турніру Вімблдону 1967 року став чемпіон аматорського Вімблдону Род Лейвер. Спонсором турніру стала корпорація BBC, що забезпечила призовий фонд у розмірі 35 тис. фунтів.

У жіночому тенісі з початком Відкритої ери першою чемпіонкою Вімблдону серед професіоналів у 1967 році стала Біллі Джин Кінг, яка відстояла свій аматорський титул і в 1968 році серед професіоналів.

Кілька слів про історію призового фонду. На першому чемпіонаті Всеанглійського клубу було засновано такі призи: «золотий» переможцю – 12 гіней; «срібний» фіналісту – 7 гіней, третє місце – 3 гінєї. До 1881 року учасникам, які посіли в турнірі місця з п'ятого по восьме, повертали їхній грошовий внесок за участь. Після цього практично до першої половини 1960-х років турнір вважався суто аматорським і грошова винагорода його учасникам формально не мала виплачуватися. Це призводило, з одного боку, до відтоку найкращих гравців у професійні турніри, з іншого – до псевдоаматорства, коли гравці отримували пристойні суми грошей, але не як призові, а як «компенсацію» транспортних витрат, оплати за проживання тощо. Ситуація змінилася після настання Відкритої ери, коли призові виплати гравцям стали офіційними.

Чоловіки-переможці Вімблдону традиційно отримували більші призові, ніж жінки. Лише у 2007 році вперше в історії Вімблдону розміри призових у чоловіків і жінок вирівняли – переможці одиночних турнірів отримали по 700 тис. фунтів стерлінгів. Це сталося через рік після аналогічного кроку на Відкритому чемпіонаті Франції, через 34 роки після початку виплати рівних призових на Відкритому чемпіонаті США, через шість років після ухвалення аналогічного рішення щодо призових на Відкритому чемпіонаті Австралії. У 2013 році сумарний призовий фонд турніру перевищив суму у 20 млн фунтів стерлінгів, у 2014 році – 25 млн.

У 2018 році призовий фонд Вімблдону становив 34 млн фунтів стерлінгів. Переможці в одиночних розрядах отримали винагороду 2 млн 200 тис. фунтів стерлінгів. В одиночних розрядах, крім титулу, передбачено ще десять категорій призових (фінал, 1/2, 1/4, 1/8, 1/16, 1/32, 1/64 фіналу, фінал кваліфікації, друге та перше коло кваліфікації), сума винагороди розподіляється по спадній, знижуючись на 50 %. Так, остання категорія призових на турнірі 2018 року в одиночних розрядах становила 4 375 фунтів стерлінгів. Переможці парного та змішаного розрядів отримали по 400 тис. фунтів стерлінгів. У парному та змішаному розрядах призові передбачені від володарів титулів до учасників 1/32 фіналу.

Кошти виплачують не спонсори, а Асоціація лаун-тенісу Англії, яка ділить з гравцями власну виручку з турніру.

Нині Всеанглійський клуб лаун-тенісу та крокету, на території якого проводиться Вімблдонський турнір, має 19 турнірних і 16 тренувальних трав'яних кортів, а також кілька кортів з ґрунтовим покриттям. Центральний корт являє собою стадіон на 15 тис. місць із розсувним дахом, що дозволяє проводити матчі в будь-яку погоду. Карту під номером 13 у Всеанглійському клубі взагалі немає.

У Вімблдонського турніру сформувалося безліч традицій.

Нагороди Вімблдону вручають президент клубу (нині – Едвард, герцог Кентський) і його дружина.

До 2003 року тенісисти перед початком гри на центральному корті мали зробити уклін або реверанс у напрямку королівської ложі. Пізніше герцог Кентський змінив це правило, тепер гравці зобов'язані віддавати честь, тільки якщо в ложі присутні королева або принц Уельський.

З 1902 року понині на Вімблдонському турнірі використовують м'ячі винятково фірми «Slazenger». Перші м'ячі цієї компанії шили вручну, і в кожного м'яча був індивідуальний відскік. До 1986 року м'ячі були білими, пізніше колір змінили на жовтий, щоб гравці та глядачі краще бачили м'яч.

Щоб найсильніші гравці не «вибивали» один одного з турніру в перші ж дні Вімблдону, його організатори застосовують спеціальний рейтинг, що враховує здатності спортсмена грати на траві. Так, виник термін «посів». Під першим номером «сіють» тенісиста, який має найбільший шанс на перемогу.

У 1877 році члени клубу Генрі Джонс (рефері), Джуліан Мармарі та Чарльз Хізкотт сформували основні правила гри. Вони домовилися про підрахунок очок за схемою 0 – 15 – 30 – 40-рівно-перевага; встановили право гравця на дві подачі; затвердили розміри корту: довжина 78 фунтів, ширина 27 фунтів (23,77 x 8,23 м) в одиночних матчах. Єдиною з регламентацій, що не збереглася до наших днів, була висота сітки. Теперішню висоту 3 фути і 6 дюймів (1,07 м) було затверджено в 1882 році.

На кортах Вімблдону тенісисти зобов'язані носити білий одяг і взуття (враховуючи спідню білизну). За порушення цього правила вони опиняються під загрозою відсторонення від ігор. Вімблдонський турнір – це не тільки складний поведінковий етикет і спортивна форма, а й традиційна вімблдонська страва – полуниця з вершками. За два тижні турніру витрачається до 150 000 порцій цієї страви. За один день вживається 2000 кг полуниці й 7000 л вершків. У великих об'ємах також випивається англійський літній коктейль «Pimm's».

З 1935 року Вімблдонський турнір завершується щорічним балом Асоціації лаун-тенісу, на якому традиційно проходить спільний танець переможців в одиночному розряді. Рекордсменами Вімблдонського турніру за кількістю титулів в одиночному, парному та змішаному парному розрядах серед жінок є Біллі Джин Кінг – 20 (6 + 10 + 4, 1961 – 1979 рр.) і Мартіна Навратілова – 20 (9 + 7 + 4, 1976 – 2003 рр.), серед чоловіків Лоуренс Догерті 13 (5 + 8 + 0, 1897 – 1906 рр.).

Найбільшу кількість титулів Вімблдону в жіночому одиночному розряді здобула Мартіна Навратілова – 9 (1978 – 1979 рр., 1982 – 1987 рр., 1990 р.), у чоловічому одиночному розряді Роджер Федерер – 8 (2003 – 2007 рр., 2009 р., 2012 р., 2017 р.). Найбільшу кількість титулів Вімблдонського турніру в парних розрядах серед жінок завоювала в жіночих парах Елізабет Райан – 12 (1914 р., 1919 – 1923 рр., 1925 – 1927 рр., 1930 р., 1933 р., 1934 р.), у змішаних парах також Елізабет Райан – 7 (1919 р., 1921 р., 1923 р., 1927 – 1928 рр., 1930 р., 1932 р.), серед чоловіків – Тодд Вудбрідж у чоловічих парах – 9 (1993 – 1997 рр., 2000 р., 2002 – 2004 рр.).

Нагороди вімблдонського турніру

Починаючи з першого розіграшу турніру Вімблдону, його переможець отримував у своє розпорядження на рік перехідний срібний кубок, що коштував тоді 25 гіней.

Перший кубок перейшов у довічне володіння Вільяма Реншоу, що став першим триразовим переможцем Вімблдонського турніру в 1883 році.

У 1884 році клуб заснував нову перехідну нагороду вартістю 50 гіней. Лише через три роки і цей кубок перейшов у довічне володіння Вільяма Реншоу.

У 1887 році пункт регламенту, згідно з яким триразовий переможець отримує кубок назавжди, було скасовано, новий кубок з позолоченого срібла вартістю 100 гіней (висота 45,7 см (18 дюймів), діаметр 19 см (7,5 дюйма)) продовжують вручати понині. З 2006 року чемпіони отримують на довічне користування зменшену копію нагороди (3/4 повного розміру). На кубку вигравіювано імена всіх чемпіонів у чоловічому одиночному розряді.

Переможниця в жіночому турнірі отримує срібне блюдо діаметром 47,6 см (18,7 дюйма), яке отримало назву «Блюдо Вінус Роузуотер».

Нагорода переможниці в жіночому одиночному розряді вручається з 1884 року. Нині після церемонії нагородження блюдо повертають до музею Всеанглійського клубу, а чемпіонка отримує його зменшену копію. На основному блюді гравіюються роки й імена переможниць в одиночному розряді (до 1957 р. на увігнутому боці блюда, а з 1958 р. на опуклому).

Приз переможцям у чоловічому парному розряді є найстарішим, що вручається на сьогодні, він був заснований у 1879 році лаун-тенісним клубом Оксфордського університету і переданий Всеанглійському клубу в 1884 році. Приз зроблений з литого срібла та коштував у рік виготовлення 60 гіней. Це чаша з двома ручками на ніжці (висота 23 см (9 дюймів), діаметр 28 см (11 дюймів)). З 1937 року вручається додатковий приз із гравіюванням аналогічного дизайну.

Нагородний кубок за перемогу в жіночому парному розряді заснований у 1949 році герцогинею Кентською. Являє собою кубок із кришкою і двома ручками (висота 43 см (17 дюймів), діаметр 11 см (4,5 дюйми)).

Нагородний кубок переможців у змішаному розряді заснований також у 1949 році сім'єю Сідні Говарда Сміта, чемпіона 1902 – 1906 рр. у парному розряді. Кубок на високій ніжці з двома ручками та кришкою виготовлено зі срібла (висота – 43 см (17 дюймів), діаметр 13 см (5,5 дюймів) біля основи).

Всеанглійський клуб замовив два додаткових ідентичних кубки для вручення кожному з переможців.

З 1987 року фіналістам у всіх п'яти розрядах вручають срібні блюда із зображенням Центрального корту та будівлі Всеанглійського клубу. Також фіналістів і півфіналістів нагороджують медалями срібною та бронзовою відповідно.

З 1976 року переможцю в одиночному розряді серед юнаків вручають Кубок Артура Гора, серед дівчат – Кубок Бerti Стідман. Переможцям у парних розрядах з 1985 року – кубки, засновані Всеанглійським клубом.

Переможців в одиночних розрядах нагороджують на Центральному корті: чоловічому з 1949 року, жіночому з 1954 року. Призи переможцям у парних розрядах зазвичай вручають у королівській ложі. Найчастіше це робить герцог Йорський або його дружина. Кілька разів за історію Вімблдону переможців нагороджував правлячий монарх Георг VI, пізніше Єлизавета II.

Шилінг – срібна англійська, потім британська монета 20 шилінгів становлять один фунт стерлінгів.

Фунт стерлінгів – національна валюта Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії (назва з'явилася у XII ст.). За однією з версій, назва походить від ранньої «Easterling Silver» – срібло зі східних земель.

Король Генріх II, починаючи з 1158 р., зробив сплав стандартом для монет Англії. Поступово назва сплаву скоротилася до «Sterling Silver» і стала еквівалентом «монетного срібла».

Згідно з іншою версією, назва з'явилася у XII ст. і спочатку означала «фунт чистого срібла»; 240 монет карбували з одного фунта срібла (близько 350 г).

Гінея – англійська, потім британська золота монета, що була в обігу з 1663 до 1813 року. Уперше викарбувана 1663 року із золота, привезеного з Гвінеї, звідси й виникла назва. Мала статус основної золотої монети королівства. Гінея дорівнювала 21 шилінгу (фунту стерлінгів плюс ще одному шилінгу).

Відкритий чемпіонат США з тенісу

Відкритий чемпіонат США з тенісу, також відомий як «US Open» – один із чотирьох турнірів Великого шолома, який нині проводиться в Нью-Йорку на кортах із хардовим покриттям Національного тенісного центру протягом двох тижнів наприкінці літа – на початку осені (серпень-вересень).

Хронологічно є четвертим турніром у сезоні. На турнірі розігрують дев'ять комплектів медалей: п'ять у дорослих, чотири в старших юніорів.

Організатором турніру є Асоціація тенісу США.

Уперше турнір був проведений у серпні 1881 р. під назвою «Національний чемпіонат США серед чоловіків» («US National Men's Singles Championship») у «Ньюпорт Казино» міста Ньюпорт (штат Род-Айленд) і лише в одиночному чоловічому розряді. У турнірі могли брати участь тільки представники клубів, які мали членство в Національній асоціації лаун-тенісу США.

До початку Відкритої ери сучасного тенісу чоловіки боролися за першість у рамках чемпіонату США. Першим переможцем в одиночному розряді став Річард Сірс. Він перемагав на Відкритому чемпіонаті США сім разів поспіль в одиночному розряді в 1881 – 1887 рр. (цей рекорд не перевершений і понині) та шість разів поспіль у парному в 1882 – 1887 рр., п'ять із них разом зі своїм двоюрідним братом Джеймсом Дуайтом.

У 1900 році вперше було проведено Національний чемпіонат США серед чоловічих пар («US National Men's Championship»). Перемогу здобув дует Кларенс Кларк і Фред Тейлор.

Жіночий одиночний турнір Національного чемпіонату США серед жінок («US Women's Singles Championship») уперше відбувся в 1887 році в клубі крикету Філадельфії. Першою переможницею чемпіонату стала Еллен Ханселл. З 1888 до 1911 року турнір проводився у дві фази: спочатку розігрувався турнір претендентів, а потім його переможниця проводила матч із минулорічною чемпіонкою, якщо та виявляла бажання захищати титул. Якщо минулорічна переможниця не брала участі в

змаганнях, то загальний титул діставався найсильнішій за підсумками турніру претендентці.

У 1889 році було проведено перший парний турнір Національного чемпіонату США серед жіночих пар («US Women's National Doubles Championship»), а також у 1892 році Національний чемпіонат США серед змішаних пар («US Mixed Doubles Championship»). Першими чемпіонками США в жіночому парному розряді стали Берта Таунсенд, Маргаретт Баллард, у змішаному розряді перемогу здобули Мейбі Кехілл, Кларенс Хобарт. З настанням Відкритої ери в 1968 році всі п'ять першостей було об'єднано в один загальний турнір під назвою «Відкритий чемпіонат США» («US Open»), який проводився в тенісному клубі «Вест Сайд» у Форест Гіллс. У 1968 році до участі в турнірі були допущені професіонали й іноземні тенісисти. У змаганнях взяли участь 96 чоловіків і 63 жінки, призовий фонд становив 100 тис. доларів США. У 2018 році у Відкритому чемпіонаті США взяли участь 32 спортсмени, а призовий фонд становив понад 50 млн доларів США.

У 1978 році місце проведення турніру було перенесено з Форест Гіллс у Флашинг Медоуз, де він відбувається щорічно і донині.

Головний корт турніру – стадіон імені Артура Еша, названий на честь американського тенісиста, який виграв перший турнір у 1968 році у Відкриту еру. Арена вміщує майже 23 тис. глядачів. Крім головного корту, арена має ще три корти з трибунами для глядачів і 13 кортів без трибун.

Матчі проводяться на відкритому повітрі на кортах з хардовим покриттям марки Deco Turf.

Особливістю регламенту «US Open», на відміну від інших трьох турнірів Великого шолома, є те, що в п'ятому вирішальному сеті грають тай-брейк, але не до семи, а до 13 очок (перемога з різницею не менш ніж у два очки).

Найуспішнішими гравцями «US Open» були тенісисти, які здобули сім перемог у чоловічому одиночному розряді Білл Тілден (1920 – 1929 рр.), Річард Сірс (1881 – 1887 рр.) і Вільям Ларнед (1901 – 1911 рр.). П'ять перемог одержали тенісисти Відкритої ери – Роджер Федерер (2004 – 2008 рр.), Піт Сампрас (1990 – 2002 рр.) і Джиммі Коннорс (1974 – 1983 рр.).

У жіночому одиночному розряді найбільшої кількості титулів (вісім) була удостоєна Молла Б'юрштедт Маллорі (1915 – 1922 рр.), семи титулів Хелен Віллз Муді (1923 – 1931 рр.), шести Кріс Еверт (1975 – 1982 рр.) і Серена Вільямс (1999 – 2014 рр.), п'яти Штеффі Граф (1988 – 1996 рр.) і Маргарет Сміт Корт (1962 – 1973 рр.).

У чоловічому парному розряді успіху домоглися брати Боб і Майк Браїан (2005 – 2014 рр.) – п'ять титулів. Рекордна кількість титулів – шість – належить Річарду Сірсу (1882 – 1887 рр.) і Холкомбу Ворду (1899 – 1906 рр.). П'ять разів чемпіонами US Open ставали в чоловічому

парному розряді Джордж Лотт (1928 – 1934 рр.), Білл Тілден (1918 – 1927 рр.), Фред Александер (1907 – 1917 рр.), Джеймс Дуайт (1882 – 1887 рр.).

У жіночому парному розряді рекордну кількість перемог – 13 – здобула Маргарет Осборн Дюпон (1941 – 1957 рр.), за нею – Луїза Браф (1942 – 1957 рр.) – 12, потім Мартіна Навратілова (1977 – 1990 рр.) і Сара Талфрі Данциг (1930 – 1941 рр.) – 9.

У змішаному розряді рекордсменкою є Маргарет Осборн Дюпон (1943 – 1960 рр.), яка завоювала дев'ять титулів, на другій позиції Маргарет Сміт Корт (1961 – 1970 рр.) – сім, на третій – Хейзел Хоккісс Вайтмен (1909 – 1920 рр.) – шість, далі йде Мері Браун (1912 – 1922 рр.) – п'ять.

Найуспішнішими за загальною кількістю титулів, завойованих в одиночному, парному та змішаному розрядах за всю історію турнірів, стали Білл Тілден 15 титулів (7 + 5 + 3), серед жінок – Маргарет Осборн Дюпон 25 титулів (3 + 13 + 9).

Відкритий чемпіонат Франції

Відкритий чемпіонат Франції з тенісу, також відомий як «Ролан Гарро», – один із чотирьох турнірів Великого шолома. Проводиться в Парижі на ґрунтових кортах тенісного комплексу «Ролан Гарро» протягом двох тижнів наприкінці весни – на початку літа (травень-червень). Хронологічно є другим турніром Великого шолома в сезоні.

На турнірі розігрується дев'ять комплектів медалей: п'ять – у дорослих, чотири – у старших юніорів.

Організатором турніру є Федерація тенісу Франції.

Уперше турнір було проведено в 1891 році як одноденний національний чемпіонат серед чоловіків. Ігри проходили на трав'яних кортах тенісного клубу «Стад Франсе». Першим переможцем чемпіонату Франції став англієць Х. Бріггс, який представляв один із клубів Франції. Через шість років, у 1897 році, відбувся перший жіночий національний турнір з тенісу, у якому виграла Франсуаза Массон. Чемпіонат Франції не був популярний у першій чверті XX ст. через відсутність у ньому сильних іноземних тенісистів. У 1925 р. було ухвалено рішення допустити зарубіжних спортсменів до боротьби за титул, а чемпіонат Франції став міжнародним.

Чемпіонат Франції щорічно відбувався на найкращих кортах Парижа «Стад Франсе», проте їх потужності не вистачало для проведення міжнародних спортивних турнірів. Почалося громадське обговорення необхідності їх розширення та приведення до міжнародних стандартів. Вирішити проблему допомогла перемога в 1927 році на Кубку Девіса «чотирьох мушкетерів» Жака Брюньона, Жана Боротра, Анрі Коше та Рене Лакоста. Команда Франції здобула перемогу над командою США, і зустріч у відповідь у наступному 1928 році мала проводитися

у Франції. У Парижі в той час не було тенісних стадіонів для проведення такого масштабного заходу. Нова арена отримала ім'я колишнього члена клубу, французького героя, піонера-авіатора Ролана Гарро, який був першою людиною, що здійснила безпосадковий переліт через Середземне море, який загинув за п'ять тижнів до закінчення Першої світової війни. З часу свого спорудження «Ролан Гарро» неодноразово розширювався і розбудовувався відповідно до зростаючих потреб тенісу. Сьогодні Відкритий чемпіонат Франції – єдиний турнір Великого шолома, змагання якого проходять на ґрунтових кортах, є фіналом всієї «ґрунтової» частини тенісного сезону. Турнір «Ролан Гарро» прийнято вважати неофіційним чемпіонатом світу на ґрунтовому корті. Через ґрунтове покриття, п'ять сетів формату та відсутність тай-брейку в п'ятому сеті «Ролан Гарро» вважається найважчим у фізичному плані тенісним турніром сучасності.

Порівняно з іншими турнірами Великого шолома в «Ролан Гарро» найстаріший і найменший стадіон, який складається з трьох кортів. Центральний корт тенісного комплексу був побудований у 1928 році, носить ім'я колишнього президента Федерації тенісу Франції Філіппа Шатріє і вміщує 15 тис. глядачів. Другий за значущістю корт, названий на честь легендарної французької тенісистки Сюзанн Ленглен, вміщує 10 тис. глядачів, третій корт – 3,7 тис. глядачів. У комплексі є ще 14 додаткових кортів.

«Ролан Гарро» – другий за відвідуваністю турнір Великого шолома після Вімблдону. Нині турнір «Ролан Гарро» є прибутковим бізнесом. У наші дні на турнірі щодня задіяно понад 10 тис. осіб. Його підтримують давні партнери – банк «BNP PARIBAS», який понад 40 років є партнером турніру, компанія «Lacoste» тощо. Основне джерело доходів – продаж прав на телетрансляцію, продажі корпоративним клієнтам і партнерські угоди. Безпосередній продаж квитків на перегляд матчів приносить понад 30 млн євро. Доходи від проведення йдуть як на сам турнір, так і на фінансування інших змагань у Франції. Відкритий чемпіонат Франції є рентабельним заходом. Сума призового фонду у 2018 році була рекордною – 39 млн євро.

Для тенісистів турнір «Ролан Гарро» – це можливість вписати своє ім'я в історію цього прекрасного виду спорту, відчути себе спадкоємцем традицій, що прославляють представників світового тенісу.

На завершення наведемо імена найтитолованіших переможців турніру «Ролан Гарро» за всю історію його проведення. У чоловічому одиночному розряді це: Рафаель Надаль «король ґрунту» (2005 – 2018 рр.), завоював 11 титулів; Максим Декюжі (1903 – 1914 рр.) вісім; Бйорн Борг (1974 – 1981 рр.) – шість; Анрі Коше (1922 – 1932 рр.) п'ять; Рене Лакост (1925 – 1929 рр.) – три; Густаво Куертен (1997 – 2001 рр.) – три; Матс Віландер (1982 – 1988 рр.) – три; Іван Лендл (1984 –

1987 рр.) – три; Моріс Жермо (1905 – 1910 рр.) – три; Андре Вашерен (1894 – 1896 рр.) – три.

У жіночому одиночному розряді найбільших успіхів на Відкритому чемпіонаті Франції досягла Кріс Еверт (1974 – 1986 рр.) – сім титулів. За нею: Сюзанн Ленглен (1920 – 1926 рр.) – шість; Штеффі Граф (1987 – 1999 рр.) – шість; Маргарет Сміт Корт (1962 – 1973 рр.) – п'ять; Хелен Віллз Муді (1928 – 1932 рр.) – чотири; Жустін Енен (2003 – 2007 рр.) – чотири.

Найуспішнішим за загальною кількістю титулів в одиночному, парному і змішаному розрядах за всю історію турнірів став Анрі Коше (1922 – 1932 рр.), який завоював 10 титулів (5 + 3 + 2), серед жінок Маргарет Сміт Корт (1962 – 1973 рр.) – 13 титулів (5 + 4 + 4).

Відкритий чемпіонат Австралії

Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу, також відомий як «Australian Open» – один із чотирьох турнірів Великого шолома, який нині проводиться в Мельбурні на кортах з хардовим покриттям місцевого спортивного комплексу «Мельбурн-Парк» протягом двох тижнів наприкінці січня на початку лютого. Хронологічно є першим турніром у сезоні. На турнірі визначають переможців у дев'яти розрядах: у п'яти – у дорослих, у чотирьох – у старших юніорів.

Організатором турніру є Tennis Australia.

Уперше турнір був проведений у 1905 році в Мельбурні та називався Чемпіонат Австралазії (Австралазія – об'єднана команда Австралії та Нової Зеландії, які виступали разом до 1992 року). У змаганнях взяли участь 17 спортсменів, на фінальному матчі були присутні 5 тис. глядачів. Першість розігрувалася в чоловічому одиночному та парному розрядах.

З 1905 до 1926 роки чоловіки змагалися в рамках чемпіонату Австралазії, а з 1927 року і до початку Відкритої ери в рамках чемпіонату Австралії.

У чоловічому одиночному розряді на першому чемпіонаті Австралазії перемогу здобув Родні Хіт, у чоловічому парному розряді Рендольф Лісетт і Том Течелл.

У 1922 році вперше було розіграно жіночі турніри. До початку Відкритої ери жінки першість виборювали в рамках чемпіонату Австралії, а в перші п'ять років з 1922 – 1926 роки в рамках чемпіонату Австралазії. Першою чемпіонкою жіночого одиночного турніру стала Маргарет Моулсворт. У жіночому парному розряді перемогли Есна Бойд-Робертсон, Марджорі Маунтін.

У тому ж 1922 році вперше було розіграно титул чемпіона Австралазії в змішаному парному розряді. Переможцями стали Есна Бойд-Робертсон, Джек Хокс.

Починаючи з 1905 року, чемпіонат проводився в різних містах: Мельбурн (54 рази), Сідней (17 разів), Аделаїда (14 разів), Брісбен (7 разів), Перт (три рази), а також двічі в Новій Зеландії (1906 р., 1912 р.).

У 1972 році було вирішено проводити турнір в одному і тому ж місті щороку. Місцем проведення було обрано трав'яні корти тенісного клубу «Куйонг» поблизу Мельбурна. Згодом цей клуб став затісним для проведення турніру, масштаби якого значно збільшилися. У 1988 році турнір було перенесено в новозбудований тенісний комплекс «Мельбурн-Парк», який має 24 корти, серед яких виділяються три центральні й три показові корти.

Головний корт турніру – «Арена Рода Лейвера» був названий на честь легендарного австралійського тенісиста Рода Лейвера у 2000 році. Корт вміщує 15 тис. глядачів, обладнаний розсувним дахом, який дозволяє проводити матчі в будь-яку погоду.

Другий корт турніру «Хісенс Арена» був побудований у 2000 році, вміщує 10,5 тис. глядачів, також обладнаний розсувним дахом.

Третій центральний корт «Арена Маргарет Корт» названий на честь найуспішнішої австралійської тенісистки в історії Маргарет Сміт Корт, колишньої першої ракетки світу, яка 62 рази перемагала на турнірах Великого шолома, що досі є рекордом як для чоловіків, так і для жінок.

Переможцям турніру в чоловічому одиночному розряді вручається Кубок Нормана Брукса, названий на честь австралійського тенісиста, який зробив великий внесок у розвиток турніру і був його переможцем у 1911 році.

Переможниці жіночого турніру вручається Кубок Дафні Акхерст австралійської тенісистки, п'ятиразової чемпіонки турніру (1925 – 1926 рр., 1928 – 1930 рр.).

Найтитолованішими тенісистами за всю історію Відкритого чемпіонату Австралії (в одиночному, парному розрядах і міксті) стали: Адріан Квіст (1936 – 1950 рр.) – 13 перемог (3 + 10 + 0), Джек Кроуфорд (1929 – 1935 рр.) – 11 перемог (4 + 4 + 3), Джон Бромвич (1938 – 1950 рр.) – 11 перемог (2 + 8 + 1). Серед жінок найбільшого успіху досягла Маргарет Сміт Корт (1969 – 1973 рр.) – 22 перемоги (11 + 8 + 3), Ненсі Вінн Болтон (1926 – 1951 рр.) – 20 перемог (6 + 10 + 4), Телма Койн Лонг (1936 – 1958 рр.) – 18 перемог (2 + 12 + 4).

Найуспішнішим тенісистом за всю історію Відкритого чемпіонату Австралії за загальною кількістю титулів, завойованих в одиночному, парному та змішаному розрядах, стала Маргарет Сміт Корт (22 титули).

В історії Відкритого чемпіонату Австралії були випадки, коли на одному турнірі тенісистові вдавалося здобути перемогу в усіх розрядах (одиночному, парному і змішаному). Серед чоловіків цього досягли Джон Кокс (1926 р.), Жан Боротра (1928 р.), Джек Кроуфорд (1932 р.). Серед жінок Дафні Акхерст (1925, 1928, 1929 рр.), Ненсі Вінн

Болтон (1940 р., 1947 – 1948 рр.), Телма Койн Лонг (1952 р.), Маргарет Сміт Корт (1963 р.).

Кубок Девіса

Кубок Девіса – найбільші міжнародні командні змагання в чоловічому тенісі. Проводяться щорічно з 1900 року, з 1979 року під егідою Міжнародної федерації тенісу.

Команди тенісистів з різних країн грають матчі між собою з вибуванням команди, що програла, з турніру.

У 1899 році в чотирьох студентів Гарвардського університету виникла ідея проведення Міжнародного кубка виклику, в якому беруть участь різні національні збірні команди. Один з них, Дуайт Девіс, розробив правила проведення турніру та купив на власні гроші приз для переможця – срібний кубок вартістю 750 доларів – і передав його Асоціації лаун-тенісу США (USLTA), від імені якої був надісланий виклик на матч тенісистам Великої Британії, що вважалася на той час лаун-тенісною наддержавою. Формат змагання, три дні ігор, у перший і третій з яких проводяться два матчі в одиночному розряді, а в другий один у парному, теж був запропонований Девісом і залишається незмінним протягом існування турніру.

Перший турнір відбувся в Брукліні (штат Массачусетс) в 1900 році, у ньому взяли участь дві команди: збірна Великої Британії та США. Перемогу здобула команда США, в складі якої грав Дуайт Девіс. У 1901 році турнір не відбувся, у 1902 році, у другому розіграші Кубка, Девіс і Ворд програли парну зустріч братам Реджинальду та Лоуренсу Догерті, але за рахунок перемог в одиночному розряді американці змогли утримати трофей і на цей раз.

До 1905 року склад учасників турніру розширився: до команд Великої Британії та США додалися команди Бельгії, Австрії, Франції й Австралазії.

Турнір спочатку називався Laun Tennis Challenge, свою сучасну назву він отримав у 1945 році після смерті Д. Девіса. У ювілейний сотий рік проведення в турнірі взяли участь національні команди 129 країн.

За час проведення змагань (з 1900 р.) команди 15 країн могли виграти Кубок хоча б один раз. Найуспішніше виступають команди США (завоювали 32 титули), Австралії (28 титулів), Великої Британії (10 титулів), Франції (10 титулів).

Кубок Вайтмен

Кубок Вайтмен – щорічний матч між жіночими збірними командами США та Великої Британії, який проводився в період з 1923 по 1989 роки. Головний приз матчу був заснований у 1923 році американською

тенісисткою та популяризатором тенісу, 16-разовою чемпіонкою США у всіх розрядах, переможницею Вімблдонського турніру в жіночому парному розряді, дворазовою чемпіонкою Ігор VIII Олімпіади 1924 року в жіночому та змішаному парному розрядах Хейзел Хоккіс Вайтмен, яка пожертвувала Асоціації лаун-тенісу США срібний кубок для нагородження команди-переможниці. Система розіграшу Кубка була постійною та складалася з п'яти матчів в одиночному і двох у парному розрядах.

Історія Кубка Вайтмен тривалістю 66 років продемонструвала значну перевагу американських тенісисток, які 51 раз завоювали головний приз, у той час як спортсменкам Великої Британії вдалося перемогти лише 10 разів. Після поразки в 1989 році британська сторона відмовилася від подальшої участі на Кубку Вайтмен.

Рекорд Кубка Вайтмен за кількістю проведених матчів належить видатній британській тенісистці Вірджинії Вейд, яка в період з 1965 по 1985 роки була учасницею 21 матчу. За кількістю перемог в одиночних зустрічах першою була легендарна американська тенісистка Кріс Еверт, яка здобула 26 перемог і не зазнала жодної поразки.

Кубок Федерації

Кубок Федерації BNP Paribas є найбільшим міжнародним змаганням з тенісу у світі серед жіночих команд. Проводиться Міжнародною федерацією тенісу з 1963 р. Перший турнір Кубка Федерації було організовано на честь святкування 50-ї річниці Міжнародної федерації тенісу. Першою володаркою Кубка стала команда США.

Кращими представницями своїх націй на Кубку Федерації за весь час його проведення були: Маргарет Корт, Вірджинія Вейд Івонн Гулагонг, Мартіна Навратілова, Кріс Еверт, Гана Мандлікова, Штеффі Граф, Аранча Санчес Вікаріо, Ліндсей Девенпорт, Моніка Селеш, Мартіна Хінгіс, Кім Клейстерс, Жюстін Енен, Марія Шарапова, Вінус і Серена Вільямс.

На змаганні за Кубок Федерації найуспішніше виступали тенісистки команд США. Команди чеських тенісисток посіли друге місце, адже здобули 11 перемог, команди Австралії на третьому місці – сім перемог.

На 2019 рік у розіграші Кубка Федерації брали участь жіночі команди, що представляли 108 країн світу.

Кубок Гопмана

Кубок Гопмана – щорічний міжнародний командний виставковий тенісний турнір, що проводиться в Перті (Західна Австралія) на початку січня (іноді наприкінці грудня). На відміну від інших головних

міжнародних командних тенісних турнірів, таких як Кубок Девіса й Кубок Федерації, які є строго визначеними для чоловіків і жінок, Кубок Гопмана є турніром для гравців в одиночному розряді та змішаному. Організатори запрошують команди і гравців на свій вибір.

Для участі на Кубку щорічно відбирають вісім збірних. Кожна національна команда представлена тенісистом і тенісисткою. Кожен матч між двома країнами складається з трьох ігор: одного жіночого одиночного матчу, одного чоловічого одиночного матчу й однієї гри змішаних пар.

Щороку вісім команд розділяються на дві групи по чотири. Кожну групу очолює сіяна збірна. Змагання в групах проводяться за коловою системою. Переможці груп зустрічаються у фіналі, розігруючи чемпіонство.

У разі травми гравця можна замінити на гравця нижчого національного рейтингу. Матчі відбуваються в приміщенні на хардовому покритті. Турнір проходить під егідою ITF, але індивідуальні результати гравця не впливають на індивідуальні рейтинги гравців. Змагання має велику телевізійну аудиторію в Австралії і є важливим турніром під час підготовки до Відкритого чемпіонату Австралії. Команда, що програє фінал, одержує срібну чашу, а учасникам команди-переможниці дарують оригінальні індивідуальні трофеї у формі тенісного м'яча, інкрустованого діамантами з алмазної копальні в Кімберлі (Західна Австралія).

Чемпіонат названо на честь Гаррі Гопмана (1906 – 1985 рр.) австралійського тенісного гравця й тренера, що привів свою країну до 15 перемог на Кубку Девіса з 1938 по 1969 роки.

На матчі Кубка Гопмана щороку приїждить із США Люсі Гопман, дружина гравця, де її тепло приймають як організатори, так і вболівальники.

Директор турніру Кубка Гопмана – колишній австралійський тенісний гравець Пол МакНейм, який відіграв ключову роль у заснуванні чемпіонату.

У 2008 році у Берсвуд-Доумі востаннє було проведено XX Кубок Гопмана. Його перенесли на Перт-Арену. Назва турніру також змінилася на Hyundai Norman Cup.

За всю історію найбільшу кількість перемог здобули спортсмени США (6 разів), тенісисти Іспанії та Швейцарії здобували золоті медалі по чотири рази.

Міжнародна федерація тенісу

Необхідність створення організації, що керуватиме розвитком тенісу у світі, стала очевидною вже в 1911 році.

Роботу зі створення федерації було довірено очолити Чарльзу Дуету Вільямсу, Чарльзу Барду та Генрі Воллету. Керівник групи – Чарльз Дует Вільямс, на жаль, загинув у квітні 1912 року, перебуваючи на борту лайнера «Титанік», і не зміг побачити результатів проведених його групою масштабних робіт зі створення міжнародної федерації.

На засіданні Генеральної конфедерації 1 березня 1913 року в Парижі представники 12 національних асоціацій ухвалили історичне рішення заснувати Міжнародну федерацію лаун-тенісу. Представники трьох країн не змогли бути присутніми на установчих зборах, але, приєднавшись пізніше, були включені до першого складу організації.

На конференції було ухвалено Статут Федерації, яким було визначено статус аматорства тенісистів, офіційну мову спілкування (французька з обов'язковим перекладом англійською), місце розташування штаб-квартири організації (Париж) Великій Британії було доручено проводити Всесвітні чемпіонати на траві, Було засновано всесвітній єдиний командний чемпіонат серед чоловіків Кубок Девіса. Президентом був обраний доктор Ганс Оскар Беренс, посаду генерального секретаря розділили Гумберт Ентоні Сабеллі Роберт Галлей.

Міжнародну федерацію тенісу очолювали: 1913 р. – Ганс Оскар Беренс (Німеччина), 1914 р. – Анрі Валлет (Франція), 1919 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1920 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1921 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1922 р. – Е. Кларк (ПАС), 1923 р. – Альфред Еджер тон Мейнард Тейлор (Велика Британія), 1924 р. – Анрі Валлет (Франція), 1925 р. – Джон Мейсон Флевелл (Велика Британія), 1926 р. – М. Рейнсез (Франція), 1927 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1928 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1929 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1930 р. – М. Рейнсез (Франція), 1932 р. – Ганс Оскар Беренс (Німеччина), 1933 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1934 р. – Луїс Дж. Каррутерс (США), 1935 р. – Густаво Уцеллі (Італія), 1936 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1937 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1938 р. – Ганс Оскар Беренс (Німеччина), 1938 р. – П'єр Гіллау (Франція), 1939 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1946 р. – Пауль Борман (Бельгія), 1947 р. – П'єр Гіллау (Франція), 1948 р. – Дж. Ітан Гріффіт (Велика Британія), 1949 р. – Р. Барклай Кінгман (США), 1950 р. – Рой Х. Юдейл (Австралія), 1951 р. – Девід Кролл (Нідерланди), 1952 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1953 р. – Дж. Ітан Гріффіт (Велика Британія), 1954 р. – Р. Барклай Кінгман (США), 1955 р. – Джорджо де Стефані (Італія), 1956 р. – Рой Х. Юдейл (Австралія), 1957 р. – Роберт Н. Ватт (Канада), 1958 р. – Чарльз Бард (Швейцарія), 1959 р. – Дж. Ітан Гріффіт (Велика Британія), 1960 р. – Жан Боротра (Франція), 1961 р. – Рой Х. Юдейл (Австралія), 1962 р. – Джорджо де Стефані (Італія), 1963 р. – Дж. Ітан Гріффіт (Велика Британія), 1965 р. – Пауль де Сілва Коста (Бразилія), 1967 р. – Джорджо де Стефані (Італія), 1969 р. – Бен

А. Барістт (Австралія), 1971 р. – Аллан Хейман (Данія), 1974 р. – Вальтер Елкок (США), 1975 р. – Дерек Хардвік (Велика Британія), 1977 р. – Філіппи Шатріє (Франція), 1991 р. – Брайан Тобін (Австралія), 1999 р. – Франциско Річчі-Бітті (Італія), 2015 р. – Девід Хагтерті (США) донині.

16 березня 1923 року в Парижі на щорічному засіданні Федерації було ухвалено правила тенісу, що набули чинності 1 січня 1924 року. Того ж року було введено нову категорію офіційних чемпіонатів Великої Британії, Франції, США, Австралії – нині це турніри Великого шолома.

У 1924 році Міжнародна федерація стала офіційно визнаною організацією, яка мала повноваження контролювати розвиток лаун-тенісу в усьому світі.

У 1933 році комітет з управління перейшов з розряду рекомендаційних до основного складу Федерації.

Під час Другої світової війни штаб-квартира організації із Парижа перебралася до Лондона, звідки і велася робота з керівництва Федерацією.

У 1963 році Міжнародна федерація лаун-тенісу відсвяткувала своє 50-річчя. У тому ж році було засновано Кубок Федерації – міжнародні жіночі командні змагання, еквівалентні чоловічим – Кубку Девіса.

Після довгих баталій 30 березня 1968 року в Парижі була зібрана позачергова зустріч Міжнародної федерації лаун-тенісу. Представники 47 національних федерацій дійшли висновку, що необхідно почати нову, Відкриту еру тенісу дозволити тенісистам легально та відкрито грати за гроші.

У 1971 році було організовано перший жіночий турнір «Вірджинія Слімс», який був ратифікований Федерацією в 1973 році.

У 1972 році після дворічного експерименту, ініційованого телевізійними компаніями, в тенісі стали застосовувати м'ячі жовтого кольору.

У 1973 році було засновано комітет Grand Prix, що став у 1975 році кращою міжнародною професійною тенісною радою (MIPTC).

У 1975 році засновано Жіночу міжнародну професійну тенісну раду (WIPNC), управління якою розділили дві організації – Міжнародна федерація лаун-тенісу (ILTF) та Міжнародна жіноча асоціація (WTA).

У 1977 році, у рік святкування сторіччя Вімблдонського турніру, було ухвалено рішення про скорочення назви міжнародної федерації, видаливши з неї слово «лаун».

У 1978 році Міжнародна федерація тенісу вперше оголосила чемпіонів світу серед жінок і чоловіків. Ними стали Кріс Еверт і Бйорн Borg.

У 1988 році завдяки активній позиції президента Федерації Філіппа Шатріє та генерального секретаря Девіда Грея теніс було повернено до олімпійської програми після 64 років відсутності.

У 1999 році тенісний світ відзначив сторіччя Кубка Девіса. У 2001 році вже 142 національні команди взяли участь у розіграші Кубка Девіса. У 2007 році Федерація ввела кілька нових освітніх програм, які сприяли більшому поширенню гри серед молоді у світовому масштабі, а також очищенню спорту від застосування стимулюючих препаратів: «Tennis Play and Stay», «Tennis and Coach», «Tennis Anti-Doping Programmes».

У 2008 році ITF заснувала Тур пляжного тенісу.

У 2013 році Міжнародна федерація тенісу відзначила соту річницю, а Кубок Федерації півсторічний ювілей. У складі організацій на той час налічувалося 210 членів.

У 2013 році Міжнародна федерація тенісу ухвалила рішення святкувати 4 березня як Всесвітній день тенісу.

ITF проводить комерційні програми. Основними спонсорами Федерації є: BNP Paribas – європейський лідер глобальної банківської справи та фінансових послуг, Rolex – лідер серед виробників ексклюзивних годинників, Adecco – міжнародна компанія, що надає рішення в галузі управління персоналом, Head – лідер із виробництва тенісного інвентаря, NEC – світовий лідер у галузі телекомунікацій, UNIQLO – один із лідерів у виробництві одягу і beIN SPORTS – глобальна мережа спортивних каналів, якими володіє та керує beIN Media Group.

Офіційним журналом, який видає Міжнародна федерація тенісу, є «ITF World», що виходить друком з періодичністю тричі на рік.

Нині Міжнародна федерація тенісу є керуючою структурою світового тенісу, що об'єднує 205 національних організацій: 145 із них мають статус повноправних членів і 60 – асоційованих. Крім того, на правах асоційованих членів до ITF входить шість регіональних об'єднань.

Вищі повноваження мають генеральні збори, що проводяться щорічно. У період між зборами організацією керують президент, який обирається на чотири роки, і рада директорів (12 директорів), які обираються на два роки.

Міжнародна федерація тенісу щорічно організовує низку турнірів, а також бере безпосередню участь в організації та проведенні змагань з тенісу на Іграх Олімпіад і турнірах Великого шолома. Проводячи змагання, Федерація співпрацює з організаціями професійних спортсменів ATP і WTA [7].

2.2. Становлення тенісу як спортивної гри в Україні

В Україну теніс завезли англійські купці, які 1890 року створили тенісні клуби в Одесі та Таганрозі. Згодом теніс поширився і по інших

містах України, а 1913 року відбулися тенісні змагання в Києві. У 1920-х роках відбулися спершу показові тенісні матчі в Одесі, а з 1930 року розпочалися змагання за першість України. Їх продовжили проводити після 1945 року в категоріях командної першості, а також особистої – чоловіків, жінок, змішаних пар.

У Галичині перші тенісні (ситківкові) клуби з'явилися в 1890-х роках під впливом зв'язків з Віднем. Теніс пропагував у «Соколі» і студентських спортивних клубах І. Боберський (видав підручник «Ситківка», 1911 р.). Перші змагання провело спортивне товариство «Україна» (Львів, 1911 р.; П. Франко, О. Кульчицький).

У 1924 році виник Львівський ситківковий Клуб (ЛКС, діяв до 1939 року), що мав власні тенісні корти й проводив змагання за першість Західної України.

У США і Канаді теніс пропагує Карпатський Лещетарський Клуб (з 1955 року відбуваються щорічні змагання за першість Союзу Україно-Американських спортивних товариств) і Українські спортивні центральні Америки і Канади в групах молоді й сеньйорів [9].

Історія розвитку тенісу на Харківщині

Теніс привезли іноземці, що їхали за великі гроші з усієї Європи налагоджувати промисловість у степовому торговому місті, лаун-теніс, як його називали на початку століття, був дещо відособленим тому, що придбання ракеток, м'ячів, ігрової екіпіровки, будівництво й експлуатація ігрових майданчиків вимагало значних витрат.

На землях України, яка в той час не була самостійною державою, перші тенісні битви відбулися в Одесі, потім у Харкові. Основним джерелом фінансування всіх трьох харківських клубів були членські внески, які становили від 4 – 5 до 15 рублів на рік. Істотну роль відіграли й пожертвування меценатів-спонсорів.

Заснований у 1908 році Всеросійський Союз «Лаун-теніс Клубів» до 1914 року об'єднував сорок сім організацій, що розвивали цю гру.

Шістьма організаціями представлені були в Союзі українські міста: Єкатеринослав, Одеса та Харків. Особливо активно розвивав тоді лаун-теніс Харків, де гру розвивали в трьох спортивних товариствах, що входили до Союзу. Найбільший авторитет серед тенісистів мав заснований у 1907 році Харківський «Лаун-теніс Клуб», головою якого був Анатолій Ауербах. Він мав два майданчики в саду комерційного клубу на Римарській (у тильній частині нового оперного театру). Пізніше вони були трансформовані у волейбольні. У 1915 році клуб, що об'єднував шістдесят шість «дійсних членів», перейшов на нові майданчики в Університетському саду, поряд з яким був зведений двоповерховий павільйон з роздягальнями, кімнатами відпочинку,

коморами. Нині на цьому місці знаходиться будівля університетського тенісного клубу «Унікорт».

У спортивному товаристві «Фенікс» секція лаун-тенісу об'єднувала 105 осіб. Сильним серед них був Василь Шелекетінській. Його молодший брат Георгій Іванович у 20-ті роки змінив прізвище на Шелекетін, у 40-і роки став заслуженим майстром спорту. Очолював товариство Микола Ареф'єв, що жив неподалік, на Костомаровській, 16. «Спортінг Клуб» першим створив спортивну зону з чотирма тенісними майданчиками в третьому міському (Земському) парку, нині – Центральний парк культури та відпочинку. Його найкращим гравцем був А. Вельц, товариш (заступник) голови клубу. Жіночу половину у всіх трьох харківських клубах складали дружини та сестри провідних гравців, пані: В. Мальцева, В. Дашкевіч, А. Ауербах, Заболотна та ін.

У сезоні 1913 року чемпіонат Харкова розігрувався 9 липня на майданчиках «Лаун-теніс Клубу» 14 – 15 травня 1914 року вже відбулися фінали в Харківському Лаун-теніс клубі. 7, 8 і 14 вересня 1914 р. на кортах «Фенікса» вперше пройшли інтерклубні, як їх назвали, змагання, в яких змагалися команди всіх трьох харківських клубів. Кожна складалася з шести чоловік, ігри проводилися в чотирьох розрядах (без жіночого парного). Цікаві баталії не тільки вперше дозволили порівняти сили форпостів харківського тенісу, але й заклали початок достатньо представницьким міським турнірам.

У розпал війни, коли тенісне життя в Харкові почало затухати, клас місцевих майстрів ракетки був далеким від того, який був у їх колег з інших міст.

У 20 – 30 роки центром харківського тенісу стали корти Палацу піонерів, де М. Глауберман створив достатньо сильний колектив одностумців. Саме він відкрив для українського тенісу такі прізвища, як Тетяна Ващиніна та Надія Байрачна.

У повоєнні роки центр тенісного життя змістився на корти «Динамо», де розкрився талант відомого тренера М. А. Черніцької.

Найбільших успіхів харківські спортсмени досягли після того, як на базі кортів Харківського державного університету була створена дитячо-юнацька спортивна школа.

Значною подією в харківському тенісі стало створення в 1990 році тенісного клубу «Унікорт», президентом якого є дворазовий олімпійський чемпіон з волейболу Ю. Поярков [44].

2.3. Теніс на Олімпійських іграх

Змагання з тенісу то входили до програми Ігор Олімпіади, то були скасовані, то були представлені лише як показовий вид (у 1906 р., 1968 р. і 1984 р. за успіхи в тенісних видах медалі не вручали) [7].

Як вид спорту теніс було включено до програми Ігор I Олімпіади сучасності в 1896 році в Афінах. Було проведено два турніри – в чоловічому одиночному та парному розрядах. У змаганнях взяли участь 13 спортсменів, які представляли сім країн [7, 9].

З 1896 року проводили першості серед чоловіків, а з 1900 року й серед жінок. Однак у подальшому, з 1928 року, теніс як вид спорту, який став професійним, був виключений міжнародним Олімпійським комітетом з програми олімпійських змагань. Лише в 1968 році в Мехіко під час проведення XIX Олімпіади відбувся показовий тенісний турнір [9].

У 1900 році в Парижі під час Ігор II Олімпіади вперше було розіграно олімпійські нагороди в жіночому одиночному та змішаному парному розрядах.

У 1908 році під час Ігор IV Олімпіади змагання з тенісу були розділені на дві категорії: лаун-теніс (на відкритому повітрі й на траві) і теніс на закритих кортах. Загалом було розіграно шість комплектів нагород. Змагання на закритих кортах проводили вперше як окрему дисципліну. До олімпійської програми повернули жіночий теніс, але тільки в одиночному розряді.

Ігри V Олімпіади 1912 року відзначилися найбільшим тенісним змаганням: було розіграно відразу вісім комплектів медалей (у чоловічому та жіночому одиночних, чоловічому парному та змішаному парному розрядах), кожен вид програми проведено окремо на відкритих кортах і в залі.

Особливістю Ігор VII Олімпіади (1920 р.) було те, що вперше в історії олімпійських тенісних турнірів змагання проводилися в п'яти розрядах: чоловічому та жіночому одиночних, чоловічому та жіночому парних і змішаному парному.

На Іграх VIII Олімпіади 1924 року розігрувалося п'ять комплектів олімпійських нагород. Однак конфлікт між Міжнародним олімпійським комітетом (МОК) і Міжнародною федерацією лаун-тенісу призвів до того, що після Ігор у Парижі теніс зник з офіційної програми Олімпійських Ігор більше ніж на 60 років.

У 1968 році на Іграх XIX Олімпіади після 44-річної перерви теніс повернули до олімпійської програми, але тільки як показовий вид. Було проведено два турніри показовий і виставковий. Учасники змагалися в п'яти розрядах: чоловічому та жіночому одиночних, чоловічому, жіночому та змішаному парних. У парних турнірах була дозволена участь пар, які представляють дві різні країни. Ще через 16 років теніс знову повернувся до програми Ігор Олімпіад, цього разу як показові виступи. У 1984 році на Іграх XXIII Олімпіади змагання з тенісу було проведено тільки в чоловічому та жіночому одиночному розряді серед тенісистів не старших за 21 рік [7].

У 1977 році МОК на 79-й сесії, що проходила в Празі, визнав Міжнародну федерацію тенісу як керуючу видом спорту, який відповідає критеріям Олімпійської хартії. Але визнання тенісу не призвело до його автоматичного включення до програми змагань Олімпіад. І лише на змаганнях XXIV Олімпіади в 1988 році, після 64-ї перерви, теніс знову було визнано олімпійським видом спорту [9].

На Іграх XXIV Олімпіади 1988 року змагання з тенісу знову повернулися до офіційної олімпійської програми. МОК і ІТФ, підвищуючи престижність і видовищність олімпійського турніру, домовилися з керівництвом чоловічих і жіночих професійних турнірів про включення олімпійського турніру в їхні календарі. Турнір проводився в чоловічому та жіночому одиночних і парних розрядах.

Надалі теніс входив до програми кожних Ігор Олімпіад.

Ігри І Олімпіади (м. Афіни, Греція, 1896 р.)

Ігри І Олімпіади сучасності були проведені в 1896 році в столиці Греції Афінах.

Змагання з тенісу відбувалися 8, 9 і 11 квітня на кортах Афінського тенісного клубу. Було проведено два турніри – в чоловічому одиночному та парному розрядах. У змаганнях взяли участь 13 спортсменів, які представляли сім країн – Австралію (1), Велику Британію (2), Угорщину (1), Німеччину (1), Грецію (6), Францію (1), Єгипет (1).

У змаганнях у чоловічому одиночному розряді взяли участь 13 спортсменів із семи країн.

Перемогу здобув британський тенісист Джон Пій Боланд, друге місце посів Діонісіос Касдагліс (Греція), третє – Константінос Паспатіс (Греція, Єгипет) і Момчило Талавіц (Угорщина).

Один із учасників Ігор Олімпіади, Діонісіос Касдагліс, змагався за дві країни – Грецію і Єгипет, що внесло плутанину в підрахунок кількості країн, представлених у тенісному турнірі Ігор.

На Іграх 1896 року ще не було вимоги, щоб усі члени команди в парному розряді були представниками однієї країни. У зв'язку з цим деякі пари були інтернаціональними, а їх результати зараховувалися змішаній команді. Найбільш успішними виявилися спортсмени, які виступали в змішаних командах, що завоювали три олімпійські нагороди за перше, друге та третє місця. На другій позиції опинилася команда Великої Британії – одне перше місце, потім тенісисти Греції, що завоювали два других і одне третє місце і, нарешті, команда Угорщини одне третє місце.

У парному розряді за медалі боролися шість пар спортсменів із п'яти країн. Перше, друге та третє місця в цьому виді олімпійських змагань посіли спортсмени змішаних команд. Перше місце – Джон Пій Боланд (Велика Британія) і Фрідріх Траун (Німеччина), друге Діонісіос

Касдагліс (Греція, Єгипет) і Деметріос Петрококкінос (Греція), третє Джордж Робертсон (Велика Британія) і Едвін Флек (Австралія).

Ігри II Олімпіади (м. Париж, Франція, 1900 р.)

Ігри II Олімпіади були проведені в 1900 році в столиці Франції Парижі.

Змагання з тенісу відбулися з 6 по 11 липня. На олімпійському тенісному турнірі розігрували чотири комплекти медалей у чоловічому та жіночому одиночному розрядах, чоловічому парному розряді та змішаному парному розряді. Загалом у змаганнях взяли участь 26 спортсменів із чотирьох країн: Великої Британії, Франції, Богемії (Чехія), США. До участі в тенісному турнірі вперше в сучасній олімпійській історії були допущені жінки. Сім представниць прекрасної статі боролися за олімпійські нагороди в одиночному жіночому та змішаному парному розрядах.

У змаганнях в одиночному розряді серед чоловіків на Іграх II Олімпіади взяли участь 13 тенісистів з трьох країн (Велика Британія, Франція та США). Змагання відбулися 6 і 11 липня. Перемогу здобув Х'ю Лоуренс Догерті (Велика Британія), друге місце – Гарольд Махоні (Велика Британія, Ірландія), третє місце розділили Реджинальд Френк Догерті й Артур Норріс (обидва з Великої Британії). Цікавим фактом цього турніру було те, що брати Догерті відмовилися грати один проти одного в півфіналі й у фінал вийшов Х'ю Лоуренс Догерті.

За медалі з тенісу в парному розряді серед чоловіків 11 липня боролися 16 спортсменів з трьох країн (Велика Британія, Франція, США). Олімпійськими чемпіонами стали тенісисти з Великої Британії брати Х'ю Лоуренс Догерті і Реджинальд Френк Догерті, срібними призерами змішана пара Бейзіл Спелдінг де Гармендія (США) та Максим Декюжі (Франція), бронзовими призерами дві пари Андре Прево, Жорж де ла Шапель (Франція) і Гарольд Махоні, Артур Норріс (Велика Британія).

У змаганнях із тенісу в одиночному розряді серед жінок на Іграх 1900 року нагороди виборювали шість спортсменок з чотирьох країн (Велика Британія, США, Богемія, Франція). Перемогу здобула Шарлотта Купер (Велика Британія), срібним призером стала французенка Елен Прево, бронзовими призерами – Маріон Джонс Форквар (США) і Гедвіга Розенбаум (Богемія).

У змішаному парному розряді медалі виборювали 12 спортсменів із чотирьох країн (Велика Британія, Франція, США, Богемія). Золоті медалі завоювала британська пара Шарлотта Кулер і Реджинальд Френк Догерті, срібні – змішана команда Елен Прево (Франція) та Гарольд Махоні (Велика Британія), бронзові – змішана команда Гедвіга Розенбаум (Богемія), Арчибальд Вор ден (Велика Британія) і Маріон Джонс Форквар (США), Х'ю Лоуренс Догерті (Велика Британія).

Ігри III Олімпіади (м. Сент-Луїс, США, 1904 р.)

Ігри III Олімпіади були проведені в 1904 році в Сент-Луїсі (США).

Змагання з тенісу відбулися з 29 серпня по 5 вересня. В олімпійському тенісному турнірі розігрувалося два комплекти нагород у чоловічому одиночному та чоловічому парному розрядах. У розіграші олімпійських медалей брали участь 36 спортсменів з двох країн (Німеччина (1) і США (35)).

Змагання з тенісу в одиночному розряді серед чоловіків тривали з 29 серпня по 5 вересня. У цьому виді змагань за олімпійські медалі боролися 27 спортсменів з двох країн.

Золоту олімпійську медаль в чоловічому одиночному розряді здобув американський тенісист Білс Райт, срібну – також американець Роберт Лерой, бронзову – Альфонсо Белл, Едгар Леонард (обидва представники США).

Змагання з тенісу в парному розряді серед чоловіків на Іграх III Олімпіади відбувалися з 31 серпня по 3 вересня. За олімпійські нагороди змагалися 30 тенісистів з двох країн. Олімпійськими чемпіонами стала американська пара Білс Райт, Едгар Леонард. Срібну нагороду здобули Роберт Лерой, Альфонсо Белл (США), бронзову – Джозеф Вір, Авлен Вест (США) та Кларенс Гембл, Артур Вір (США).

Неофіційні ігри (м. Афіни, Греція, 1906 р.)

Ігри 1906 року, що були проведені в Афінах, не отримали офіційного статусу Олімпійських, проте вперше в історії всі учасники проходили офіційну реєстрацію в національних олімпійських комітетах.

Уперше відбулися урочисті церемонії відкриття та закриття Ігор, парад олімпійців і здійснення національних прапорів над стадіоном на честь переможця і призерів.

Вони були присвячені десятиріччю Ігор I Олімпіади сучасності та проведені в період між черговими Іграми, тому були названі позачерговими. Усі здобуті учасниками змагань нагороди виявилися недійсними і в подальшому не враховувалися.

Під час тенісного турніру розігрувалося чотири комплекти нагород в одиночному та парному розрядах у чоловіків, в одиночному в жінок і змішаному розрядах.

У змаганнях з тенісу в одиночному розряді в чоловіків взяли участь 17 спортсменів із шести країн.

Вищої нагороди був удостоєний Максим Декюзі (Франція), друге місце посів Моріс Жермо (Франція), третє – Зденек Жемла (Богемія (Чехія)).

У парному розряді серед чоловіків змагалися 14 учасників з п'яти країн. Перемогу здобула французька пара Максим Декюзі та Моріс Жермо, друге місце посіла пара з Греції Іоанніс Баліс, Ксенофон Касдагліс, третє – пара з Богемії (Чехія) Зденек Жемла, Ладіслав Жемла.

У змаганнях в одиночному розряді серед жінок брали участь п'ять тенісисток з однієї країни – Греції. Перемогу здобула Есмі Сіміріотіс, другою була Софія Марину, третьою – Еуфросіна Паспаті.

У змішаному парному розряді медалі виборювали вісім спортсменів з двох країн (Франція та Греція). Перемогу здобула пара французьких тенісистів Марі Декюжі та Максим Декюжі, другими була пара грецьких тенісистів Софія Марину, Георгос Сімірютіс, третіми знову грецька пара – Аспалня Матса, Ксенофон Касдагліс.

Ігри IV Олімпіади (м. Лондон, Англія, 1908 р.)

Ігри IV Олімпіади відбулися в 1908 році в столиці Великої Британії – Лондоні. Змагання з тенісу були розділені на дві категорії – лаун-теніс (на відкритому повітрі й на траві) і теніс на закритих кортах. Ігри на відкритому повітрі тривали з 6 по 11 липня, а на закритих кортах – з 6 по 11 травня. Загалом було розіграно шість комплектів нагород. Змагання на закритих кортах проводилися вперше як окрема дисципліна. До олімпійської програми повернувся жіночий теніс, але тільки в одиночному розряді. Загалом в олімпійському турнірі взяло участь 50 спортсменів (40 чоловіків і 10 жінок) з десяти країн.

З 6 по 11 липня 1908 року було проведено три з шести тенісних турнірів на відкритому повітрі серед чоловіків (одиночний і парний розряди), серед жінок (одиночний розряд).

У чоловічому одиночному розряді медалі на відкритому корті виборював 31 спортсмен з дев'яти країн. Олімпійським чемпіоном став Мейждор Джосія Джордж Річі (Велика Британія), срібним призером – Отто Фройгачем (Німеччина), бронзовим Вілберфорс Івз (Велика Британія).

У чоловічому парному розряді на відкритих кортах за медалі боролися 24 тенісисти із семи країн. Золотою олімпійською медаллю була відзначена пара з Великої Британії Джордж Гіллард, Реджинальд Френк Догерті, срібною – Мейждор Джосія Джордж Річі, Джеймс Парк (Велика Британія), бронзової Клемент Казалет, Чарльз Діксон (Велика Британія).

У жіночому одиночному розряді на Іграх IV Олімпіади в Лондоні на відкритих кортах у боротьбу за медалі вступили п'ять тенісисток, які представляли дві країни. Олімпійською чемпіонкою стала Доротей Ламберт Чамберс (Велика Британія), срібним призером – Пенелопа Дора Бутбі (Велика Британія), бронзовим – Рут Вінч (Велика Британія).

Змагання на відкритому повітрі проводились на кортах Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крикету у Вімблдоні. Змагання в закритому приміщенні (власнетеніс) відбулися в Куїнс Клуб у Західному Кенсінгтоні. У змаганнях з тенісу на закритих кортах брали участь тільки британські та шведські спортсмени.

З 6 по 11 травня 1908 р. пройшли три з шести турнірів з тенісу серед чоловіків (одиночний і парний розряди) та жінок (одиночний розряд) на закритих кортах. У чоловічому одиночному розряді за медалі боролися сім учасників Ігор з двох країн. Перемогу здобув Артур Гор з Великобританії, срібним призером став також британець Джордж Арістідіс Карідія, бронзовими призерами британці Мейждор Джосія Джордж Рітчі й Вілбарфорс Івз.

У чоловічому одиночному розряді за медалі боролися сім учасників Ігор з двох країн. Перемогу здобув Артур Гор з Великобританії, срібним призером став також британець Джордж Арістідіс Карідія, бронзовими призерами – британці Мейждор Джосія Джордж Рітчі й Вілбарфорс Івз.

У парному розряді серед чоловіків за медалі вступили в боротьбу 10 спортсменів з двох країн – Великої Британії та Швеції. Перемогли британці Артур Гор, Герберт Барретт, срібними призерами стали Джордж Саймонд, Джордж Арістідіс Карідія (Велика Британія), бронзовими Гуннар Сеттервалл, Вольмар Бустрем (Швеція).

У жіночому одиночному турнірів закритих кортах за звання чемпіонки Ігор 1908 р. змагалися сім жінок з двох країн. Золотої медалі була удостоєна Гвендолайн Істлейк-Сміт (Велика Британія), срібної – Анджела Грін (Велика Британія), бронзової – Марта Адлерстреле (Швеція).

Ігри V Олімпіади (м. Стокгольм, Швеція, 1912 р.)

Ігри V Олімпіади 1912 року були проведені в столиці Швеції – Стокгольмі.

У змаганнях з тенісу взяли участь 82 спортсмени з 14 країн. На олімпійському турнірі розігрувалося вісім комплектів медалей.

Тенісний турнір проводився з 5 травня по 5 липня 1912 р. як на закритих, так і на відкритих кортах. Першим відбувся турнір на закритих кортах (5 – 12 травня), на матчах щодня були присутні члени королівської сім'ї.

Турнір на відкритих кортах (з 28 липня по 5 липня) збігся за часом з Вімблдоном (24 червня – 8 липня), що зумовило відсутність на ньому найсильніших учасників з Великої Британії, Франції і США в чоловічих розрядах. У чоловічому одиночному розряд за медалі на відкритому корті боролися 49 спортсменів з 12 країн.

Олімпійським чемпіоном став представник Південно-Африканського Союзу (ПАС) Чарльз Вінслоу, срібним призером – Гарольд Кітсон (ПАС), бронзовим – Оскар Кройцер (Німеччина).

У чоловічому парному розряді на відкритих кортах титул чемпіона виборювали 42 спортсмени з 10 країн. Золотою олімпійською медаллю була відзначена пара з ПАС Гарольд Кітсон і Чарльз Вінслоу, срібною – Фелікс Піпес та Артур Зборжіл (Австрія), бронзовою – Альбер Кане й Едуард Мені де Маранж (Франція).

У жіночому одиночному розряді на Іграх V Олімпіади на відкритих кортах першість виборювали вісім спортсменок з чотирьох країн, перемогла Маргаріт Брокді (Франція), срібну медаль здобула Доротея Керінг (Німеччина), бронзову – Анна Б'юрштедт (Норвегія).

У змішаному парному розряді на відкритих кортах змагалися вісім спортсменок з чотирьох країн. Перемогу здобули Доротея Керінг і Генріх Шомбург (Німеччина), друге місце посіла шведська пара Сігрід Фікі. Гуннар Сеттерваля, третє – французи Маргаріт Брокді й Альбер Кане.

У чоловічому одиночному розряді на закритих кортах за медалі боролися 22 спортсмени з шести країн. Переміг Андре Жобер (Франція), срібну нагороду здобув британець Чарльз Діксон, бронзову – Ентоні Вайлдінг (Австралазія).

Першість у чоловічому парному розряді на закритих кортах виборювали 16 учасників з трьох країн. Перемогла французька пара Андре Жобер, Моріс Жермо, срібну нагороду здобула шведська пара Гуннар Сеттервал і Карл Кемпе, бронзову – британці Чарльз Діксон та Альфред Біміш.

На закритих кортах у жіночому одиночному розряді за олімпійські медалі змагалися вісім спортсменок з трьох країн. Перемогла британка Едіт Геннем, срібну нагороду здобула датчанка Софія Кастенсхіюльд, бронзову – британка Мейбел Пертон.

У змішаному парному розряді на закритому корті нагороди виборювали 16 тенісистів з трьох країн.

Олімпійськими чемпіонами стали Едіт Геннем і Чарльз Діксон (Велика Британія), срібними призерами – Френсіс Хелен Ейтчісон і Герберт Барретт (Велика Британія), бронзовими – Сігрід Фіх і Гуннар Сеттер Валя (Швеція).

Ігри VII Олімпіади (м. Антверпен, Бельгія, 1920 р.)

Ігри VII Олімпіади 1920 року були проведені в Бельгії в Антверпені. Тенісний турнір відбувався з 16 по 24 серпня. Змагання проходили на кортах Берсхотського тенісного клубу.

Уперше в історії олімпійських тенісних турнірів проводилися змагання в п'яти розрядах: чоловічому та жіночому одиночному, чоловічому та жіночому парному й змішаному парному. У тенісному турнірі взяло участь 79 спортсменів (з них 18 жінок) з 14 країн.

До олімпійського турніру не були допущені тенісисти з Німеччини, Австрії, Угорщини, Османської імперії та Болгарії – союзників Німеччини по Першій світовій війні (1914 – 1918 рр.). Американські тенісисти також не взяли участь в Іграх 1920 року, оскільки в цей час у них проходив національний чемпіонат.

У чоловічому одиночному розряді першість виборювали спортсмени з 14 країн (41 тенісист). Перемогу здобув Луїс Реймонд (ПАС), срібним призером став Ічія Кумагає (Японія), бронзовим – Чарльз

Вінслоу (ПАС). У чоловічому парному розряді в боротьбу за олімпійські медалі вступили 44 тенісисти з 12 країн. Перемогла пара британських спортсменів Освальд Ноел Терибали, Максвелл Буснам. Срібними призерами стали Інія Кремагає, Сейчірро Касіо (Японія), бронзовими – Максим Лежане, П'єр Альбарран (Франція).

У змаганнях жінок в одиночному розряді олімпійські нагороди виборювали 16 тенісисток із семи країн.

Найсильнішою виявилася французенка Сюзанн Ленглен. Срібну нагороду здобула британка Едіт Дороті Холмен, бронзову – її співвітчизниця Кетлін Мак-Кейн. Першість у жіночому парному розряді виборювали 18 тенісисток з п'яти країн. Золоту олімпійську медаль здобула британська пара Кетлін Мак-Кейн, Вінфред Мак-Нейр, срібну – Вінфред Джеральдін Біміш, Едіт Дороті Холмен (Велика Британія), бронзову – Сюзанн Ленглен, Елізабет д'Айєн (Франція).

У змаганнях Ігор 1920 року з тенісу в змішаному парному розряді брало участь 32 спортсмени із семи країн. Перемогу здобула французька пара Сюзанн Ленглен, Максим Декюжі, друге місце посіла британська пара Кетлін Мак-Кейн, Максвелл Вуснам, третє – Мілада Скрбкова, Ладіслав Жемла (Чехословаччина).

Сюзанн Ленглен перемогла в жіночому одиночному розряді та змішаному, стала третьою в жіночому парному. Кетлін Мак-Кейн отримала по одній медалі кожного гатунку, золоту – в жіночому парному розряді, срібну – у змішаному, бронзову – в одиночному. Ще чотири спортсмени – Максвелл Вуснам і Едіт Дороті Холмен (Велика Британія), Максим Декюжі (Франція) і Ічія Кумагає (Японія) – завоювали по дві медалі.

Ігри VII Олімпіади (м. Париж, Франція, 1924 р.)

Ігри VIII Олімпіади 1924 року були проведені в столиці Франції – Парижі. Змагання з тенісу відбувалися з 13 по 20 липня за участю 124 спортсменів (з них 35 жінок) з 27 країн.

Тенісний турнір 1924 року в Парижі став останнім олімпійським турніром у першій половині XX ст. через те, що цей вид спорту був виведений з олімпійської програми.

Керівництво Міжнародної федерації лаун-тенісу (ILTF) і Міжнародний олімпійський комітет мали низку розбіжностей з питань щодо змагань тенісистів на Іграх Олімпіад: статус аматорства спортсменів, терміни проведення Вімблдонського турніру (МОК просив скасувати Вімблдон у рік проведення Ігор Олімпіади). МОК також звернувся до Федерації з проханням вважати олімпійський турнір чемпіонатом світу, як це було прийнято в багатьох федераціях. Однак Міжнародна федерація лаун-тенісу не вважала за можливе задовольнити побажання МОК, у результаті чого Міжнародний

олімпійський комітет ухвалив рішення виключити теніс з олімпійської програми.

На Іграх 1924 року розігрувалося п'ять комплектів олімпійських нагород.

У чоловічому одиночному розряді до боротьби за олімпійські медалі стали 82 тенісисти з 27 країн. Через відсутність на Іграх Олімпіади одного з головних фаворитів у чоловічому турнірі американця Білла Тілдена основними претендентами на золоті медалі стали господарі змагань Рене Лакост, Анрі Коше, Жан Боротра, Жак Брюньон. Однак перемогу здобув американський тенісист Вінсент Річардс, який став олімпійським чемпіоном у чоловічому одиночному розряді. Срібну медаль завоював француз Анрі Коше, бронзову – Умберто Луїджі де Морпурго з Італії.

У чоловічому парному розряді змагалися 78 тенісистів з 24 країн. Переможцями стали американці Вінсент Річардс, Френк Хантер. Срібними призерами – французи Анрі Коше, Жак Брюньон, бронзовими – французи Жан Боротра, Рене Лакост.

Серед жінок першість в одиночному розряді виборювали спортсменки з 14 країн – 31 тенісистка. Перемогла американка Хелен Віллз, срібною призеркою стала французенка Жулі Власто, бронзовою призеркою – британка Кетлін Мак-Кейн.

Відсутність на Іграх 1924 року через хворобу найсильнішої тенісистки, французенки Сюзанн Ленглен дозволило американським спортсменам завоювати золоті медалі у всіх видах змагань, у яких передбачалася участь жінок.

У жіночому парному розряді Ігор 1924 року олімпійські медалі виборювали 22 тенісистки з восьми країн. Олімпійськими чемпіонками стала американська пара Хелен Віллз, Хейзел Вайтмен; срібними призерами – Філіс Ковелл, Кетлін Мак-Кейн (Велика Британія), бронзовими – Дороті Шеферд-Баррон, Івлін Кольєр (Велика Британія). У змішаному парному розряді за олімпійські нагороди Ігор 1924 року боролися 42 тенісисти з 14 країн. Олімпійськими чемпіонами в змішаному розряді стала пара із США – Хейзел Вайтмен, Річард Норріс Вільямс. Срібні нагороди здобули друга американська пара – Мергон Джессап, Вінсент Річардс, бронзові – голландська пара Корнелія Боуман, Хендрік Тіммер.

Ігри XIX Олімпіади (м. Мехіко, Мексика, 1968 р.)

Ігри XIX Олімпіади відбулися в 1968 році в столиці Мексики – Мехіко – вперше в Центральній Америці. Після 44-річної перерви теніс повернули до олімпійської програми, але тільки як показовий вид. Було проведено два турніри: показовий з 14 по 20 жовтня та виставковий з 28 жовтня по 1 листопада.

Змагання з тенісу проходили на кортах спортивного центру «Чапультепек» і Ліванського спортивного центру в Мехіко, кантрі-клубу міста Гвадалахара, спортивного клубу «Гвадалахара» та спортивного клубу «Атлас» також у Гвадалахарі. Усі ігри проводилися на ґрунтових кортах.

У показових тенісних турнірах у Мехіко та Гвадалахарі взяли участь 46 тенісистів, які представляли 19 країн.

Учасники змагалися в п'яти розрядах: чоловічому та жіночому одиночних, чоловічому, жіночому та змішаному парних розрядах. У парних турнірах у Мексиці була дозволена участь пар, які представляють дві різні країни.

Мексиканець Рафаель Осуна тричі піднімався на Олімпійський п'єдестал, перемігши в одиночному парному чоловічому виставковому й у парному чоловічому показовому турнірах.

У чоловічому одиночному розряді показового турніру перше місце посів Мануель Сантані (Іспанія), друге – його співвітчизник Мануель Орантес, третє – Герберт Фіціббон.

У парному розряді показового турніру серед чоловіків перемогу здобула мексиканська пара Рафаель Осуна, Вісенте Сарасуа, друге місце вибороли іспанці Хуан Хісберт, Мануель Сантана, третє – змішана пара П'єр Дармон (Франція), Хоакін Лойо-Майо (Мексика).

У жіночому одиночному розряді перемогу здобула Хельга Ніссен (ФРН), друге місце посіла Джейн Барткович (США), третє – Джулі Хелдман (США).

У парному розряді показового турніру Ігор XIX Олімпіади серед жінок перемогла німецька пара – Едда Будінг, Хельга Ніссен-Мастхофф, на другому місці – змішана пара Роса Марія Дармон (Франція) і Джулі Хелдман (США), на третьому – Джейн Барткович, Валері Зігенфасс (США).

У змішаному парному розряді показового турніру Ігор XIX Олімпіади перемогли американські тенісисти Джулі Хелдман, Герберт Фіціббон, на другому місці – Хельга Ніссен, Юрген Фассбендер (ФРН), на третьому – Джейн Барткович, Джеймс Осборн (США).

Ігри XXIII Олімпіади (м. Лос-Анджелес, США, 1984 р.)

Після шістнадцятирічної перерви теніс знову повернувся до програми Ігор Олімпіад, цього разу у вигляді показових виступів. Другий показовий турнір відбувся в 1984 році на Іграх XXIII Олімпіади в американському Лос-Анджелесі. Змагання з тенісу були проведені на твердих кортах тенісного центру в Каліфорнійському університеті тільки в чоловічому та жіночому одиночному розряді серед тенісистів не старших за 21 рік. У тенісному турнірі Ігор XXIII Олімпіади взяли участь 32 спортсмени.

Переможцем у чоловічому одиночному розряді став швед Стефан Едберг, на другому місці – мексиканець Франсіско Масьєл, третє місце розділили американець Джиммі Аріас та італієць Паоло Кане.

У жіночому одиночному розряді перемогла Штеффі Граф (Німеччина), друге місце посіла югославська тенісистка Сабріна Голеш, третє розділили італійка Рафаєлла Реджі та французька Катрін Танв'є.

Ігри XXIV Олімпіади (м. Сеул, Південна Корея, 1988 р.)

Ігри XXIV Олімпіади 1988 року були проведені в столиці Республіки Корея – Сеулі.

Уперше з 1924 року змагання з тенісу повернулися в офіційну олімпійську програму. МОК і ІТФ, підвищуючи престижність і видовищність олімпійського турніру, домовилися з керівництвом чоловічих і жіночих професійних турнірів про включення олімпійського турніру в їх календар, проте питання про нагородну системи не було врегульоване: у результаті учасники чемпіонату не отримали за свої виступи ні грошей, ні рейтингових очок.

Змагання з тенісу на Іграх XXIV Олімпіади відбулися з 20 вересня по 1 жовтня на кортах тенісного центру Олімпійського парку в Сеулі.

129 спортсменів з 38 країн розігрували чотири комплекти нагород: у чоловічому та жіночому одиночних і парних розрядах. За прийнятим регламентом додаткові матчі за бронзові медалі вирішено було не проводити, а вручити їх тенісистам, які програли в півфінальних матчах.

У чоловічому одиночному розряді за олімпійські медалі боролися 64 тенісисти а 32 країн. Перемогу здобув Мілослав Мечирж (Чехословаччина), срібну нагороду – Тімоті Майотт (США), бронзову – Стефан Едберг (Швеція), Бред Гілбер (США).

У першості в чоловічому парному розряді взяли участь 64 тенісисти з 32 країн. Чемпіонами Ігор стала американська пара Кеннет Флеч, Роберт Сегусо. Срібні нагороди здобула іспанська пара Еміліо Санчес Вікаріо, Серхіо Касаль, бронзові – Мілослав Мечирж, Мілан Шрейбер (Чехословаччина) і Стефан Едберг, Андерс Яр-рід (Швеція).

У жіночому одиночному розряді олімпійські медалі виборювали 48 теністок з 26 країн. Переможницею стала німецька тенісистка Штеффі Граф. Срібну нагороду отримала Габрієла Сабатіні (Аргентина), бронзову – Зіна Гаріссон (США) і Мануела Малєєва (Болгарія). Завдяки цій перемозі Штеффі Граф у сезоні 1988 р. завоювала перший в історії Золотий шолом, вигравши за календарний рік олімпійський тенісний турнір і всі чотири змагання серії Великого шолома в одному розряді.

У жіночому парному розряді за медалі боролися 28 спортсменок з 14 країн. Золоті медалі здобули американки Зіна Гаррісон, Памела Шрайвер, срібні – Яна Новотна, Хелена Сукова (Чехословаччина), бронзові – Штеффі Граф, Клауді Кодя-Кільне (ФРН), Елізабет Смайль, Венді Тернбули (Австрія).

Ігри XXV Олімпіади (м. Барселона, Іспанія, 1992 р.)

Ігри XXV Олімпіади 1992 року були проведені в столиці Каталонії – Барселоні (Іспанія).

Змагання з тенісу на Іграх XXV Олімпіади відбулися з 25 липня по 9 серпня на кортах тенісного центру Валь д'Еброн.

177 спортсменів з 48 країн розігрували чотири комплекти нагород: у чоловічому та жіночому одиночному та парних розрядах.

У чоловічому одиночному розряді тенісного турніру Ігор XXV Олімпіади до боротьби за медалі долучилися 64 спортсмени з 36 країн. Олімпійським чемпіоном став швейцарець Марк Россе.

У чоловічому парному розряді Ігор XXV Олімпіади змагалися 64 тенісисти з 38 країн. Олімпійськими чемпіоном став німецький дует Борис Беккер, Міхаель Штіх, срібними призерами – Вейн Феррейра, Піт Норвал (ПАР), бронзовими – Горан Іванишевич, Горан Прпич (Хорватія) і Хав'єр Франа, Крістіан Мініуссі Вентурейра (Аргентина).

У жіночому одиночному розряді на Іграх XXV Олімпіади в Барселоні першість виборювали 64 тенісистки з 34 країн. Олімпійською чемпіонкою стала американська спортсменка Дженніфер Капріаті, срібною призеркою Штеффі Граф (Німеччина), бронзовими – Мері Джо Фернандес (США) й Аранча Санчес Вікаріо (Іспанія).

У жіночому парному розряді на Іграх XXV Олімпіади за медалі боролися також 64 спортсменки з 34 країн. Олімпійськими чемпіонами став американський дует Мері Джо Фернандес, Беатріс Фернандес.

Ігри XXVI Олімпіади (м. Атланта, США, 1996 р.)

Ігри XXVI Олімпіади 1996 року були проведені в місті Атланта (штат Джорджія, США). Саме в ці дні олімпійський рух відзначав свій ювілей, 100-річчя перших Олімпійських ігор сучасності.

Змагання з тенісу на Іграх XXVI Олімпіади відбулися з 19 липня по 4 серпня на кортах тенісного центру в парку Стоун-Маунтін в Атланті.

176 спортсменів (з них 64 жінки) з 55 країн розігрували чотири комплекти олімпійських нагород. Регламент змагань містив нововведення: уперше для визначення бронзових призерів проводилися матчі за третє місце між гравцями, що програли в півфіналах.

У чоловічому одиночному розряді за медалі Ігор XXVI Олімпіади боролосся 64 тенісисти з 36 країн. Найсильнішим виявився Андре Агассі (США), срібну нагороду здобув Серхі Бругера Торнер (Іспанія), бронзову – Леандер Паес (Індія).

У чоловічому парному розряді за звання чемпіона змагалися 32 пари тенісистів з 32 країн. Перемогу здобув австралійський дует Тодд Вудбрідж, Марк Вудфорд. На другій позиції – британська пара тенісистів Нейл Брод, Тім Хенмен, на третій – Марк-Кевін Гелльнер, Девід Пріносіл (Німеччина).

У жіночому одиночному розряді медалі виборювали 64 спортсменки з 34 країн. Олімпійською чемпіонкою стала американська тенісистка Ліндсей Девенпорт, срібною призеркою – Аранча Санчес Вікаріо (Іспанія), бронзовою – Яна Новотна (Чехія).

У жіночому парному розряді змагалися 62 спортсменки з 31 країни. Олімпійськими чемпіонками стали Беатріс Фернандес, Мері Джо Фернандес (США), срібними призерами – Яна Новотна, Хелена Сукоза (Чехія), бронзовими – Кончіта Мартінес, Аранча Санчес Вікаріо (Іспанія).

Ігри XXVII Олімпіади (м. Сідней, Австралія, 2000 р.)

Ігри XXVIII Олімпіади 2000 року були проведені в місті Сідней (Австралія).

Змагання з тенісу на Іграх XXVII Олімпіади відбулися з 19 по 28 вересня на кортах тенісного центру Олімпійського парку в Сідней.

182 спортсмени (серед них 64 жінки) з 36 країн розігрували чотири комплекти олімпійських нагород: у чоловічому та жіночому одиночному й парному розрядах.

АТР уперше нарахувала рейтингові очки за результати, показані на Іграх Олімпіади.

У чоловічому одиночному розряді олімпійського турніру в змаганнях взяли участь 64 тенісисти з 33 країн. Олімпійським чемпіоном став Євген Кафельніков, срібним призером – Томмі Хаас, бронзовим – Арно ді Паскуале.

У чоловічому парному розряді за нагороди Ігор XXVII Олімпіади змагалися 58 тенісистів з 29 країн. Перемогу здобула канадська пара Себастьян Ларо, Даніел Нестор, другим став дует австралійців Тодд Вудбрідж, Марк Вудфорд, третім – дует іспанців Алекс Корретха, Альберт Коста.

У жіночому одиночному розряді олімпійські медалі виборювали 64 тенісистки з 36 країн. Олімпійською чемпіонкою стала Вінус Вільямс (США).

У жіночому парному розряді змагалися 62 тенісистки з 31 країни. Олімпійськими чемпіонками став американський дует Серена Вільямс, Вінус Вільямс, срібними призерами – Крісті Богерт, Міріам Ореманс (Нідерланди), бронзовими – Ельс Калленс, Домінік ван Рост (Бельгія).

Ігри XXVIII Олімпіади (м. Афіни, Греція, 2004 р.)

Ігри XXVIII Олімпіади 2004 року були проведені в столиції Греції – Афінах.

Змагання з тенісу на Іграх XXVIII Олімпіади відбувалися з 15 по 22 серпня 2004 року в Олімпійському тенісному центрі Афін на відкритих кортах із покриттям хард. Було розіграно чотири комплекти нагород: в одиночному та парному розрядах серед чоловіків і жінок.

170 спортсменів із 52 країн взяли участь в олімпійському тенісному турнірі.

У чоловічому одиночному розряді серед 64 учасників несподівано першість виборів чилійський тенісист Ніколас Массу, срібним призером став Марді Фіш (США), бронзовим – Фернандо Гонсалес (Чилі).

У чоловічому парному розряді змагалися 64 спортсмени. Чемпіонами стали чилійські тенісисти Фернандо Гонсалес, Ніколас Массу. Спортсмени принесли Чилі перші золоті медалі в олімпійській історії. Срібні нагороди здобула німецька пара Ніколас Кіфер, Райнер Шуттлер, бронзові – хорватський дует Маріо Анчич та Іван Любичич.

У жіночому одиночному розряді взяли участь 64 спортсменки. Олімпійською чемпіонкою стала бельгійська тенісистка Жустін Енен-Арденн, срібною призеркою – французенка Амелі Моресмо, бронзовою – австралійка Алісія Молік.

У жіночому парному розряді серед 64 учасників перемогу здобули китаянки Лі Тін, Сун Тяньтянь, другими були іспанки Кончіта Мартінес, Вірхінія Руано Паскуаль, третіми – аргентинський дует Паола Суарес, Патрісія Тарабіні.

Ігри XXIX Олімпіади (м. Пекін, Китай, 2008 р.)

Ігри XXIX Олімпіади були проведені у 2008 році в столиці Китаю – Пекіні.

Змагання з тенісу на Іграх XXIX Олімпіади відбулися з 10 по 17 серпня на кортах Олімпійського зеленого тенісного центру.

176 спортсменів із 49 країн розіграли чотири комплекти нагород: у чоловічому та жіночому одиночному й парному розрядах. Тенісисти змагалися на відкритих кортах з покриттям хард.

У чоловічому одиночному розряді медалі Ігор XXIX Олімпіади виборювали 64 тенісисти з 27 країн. Олімпійським чемпіоном став іспанець Рафаель Надаль, срібним призером – чилієць Фернандо Гонсалес, бронзовим – серб Новак Джокович.

У чоловічому парному розряді в змаганнях з тенісу Ігор XXIX Олімпіади взяли участь 64 спортсмени з 27 країн. Олімпійські золоті медалі здобула швейцарська пара тенісистів Роджер Федерер, Станіслав Ваврінка, срібні – шведський дует Сімон Аспелін, Томас Юханссон, бронзові – американські тенісисти Боб Брайан, Майк Брайан.

Перемога швейцарців Роджера Федерера та Станіслава Ваврінки дозволила європейським країнам уперше з 1992 року стати найсильнішими в цьому виді змагань.

У жіночому одиночному розряді за медалі боролися 64 тенісистки з 21 країни. Олімпійською чемпіонкою стала Олена Дементьєва, срібною призеркою – Дінара Сафіна, бронзовою – Віра Звонарьова.

У жіночому парному розряді взяли участь 64 тенісистки з 21 країни. Найсильнішими в цьому виді олімпійських змагань стали сестри Вільямс,

що повторили свій успіх, досягнутий на Іграх 2000 року в Сіднеї. Срібні нагороди здобув іспанський дует Анабель Медіні Гаррігес, Вірхінія Руано Паскуаль, бронзові нагороди – китаянки Янь Цзи, Чжен Цзе.

Вінус і Серена Вільямс повторили досягнення своїх співвітчизниць Беатріс і Мері Джо Фернандес за кількістю титулів у парному жіночому розряді. Крім того, Вінус Вільямс стала першою в історії триразовою чемпіонкою олімпійських турнірів.

Ігри XXX Олімпіади (м. Лондон, Англія, 2012 р.)

Ігри XXX Олімпіади були проведені у 2012 році в столиці Великої Британії – Лондоні.

Змагання з тенісу відбулися з 28 липня по 5 серпня на кортах Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету, де щорічно проводиться Вімблдонський турнір. Клуб уже приймав олімпійські змагання в 1908 році.

До олімпійської програми повернули змагання в змішаному розряді.

184 спортсмени з 43 країн розігрували п'ять комплектів нагород: у чоловічому та жіночому одиночному й парному розрядах, а також у змішаному розряді.

У чоловічому одиночному розряді першість виборов британець Енді Маррей. Чинний чемпіон Рафаель Надаль не міг приїхати на турнір через травму коліна. Срібну нагороду здобув Роджер Федерер (Швейцарія), бронзову – аргентинець Хуан Мартін дель Потро.

У чоловічому парному розряді переміг американський дует братів Роберта і Майкла Брайанів. Срібну нагороду здобули французи Мікаель Льодра, Жо-Вілфред Тсонга, бронзову – також французи Жульєн Беннето, Рішар Гаске.

Брати Брайани завдяки цій олімпійській перемозі зібрали кар'єрний Золотий шолом у чоловічому парному розряді.

У жіночому одиночному розряді перемогу здобула американка Серена Вільямс.

Серена Вільямс повторила досягнення своєї сестри Вінус, яка виграла одиночний турнір Ігор Олімпіади 2000 року в Сіднеї. Завдяки цьому титулу американка зібрала кар'єрний Золотий шолом у жіночому одиночному розряді.

У жіночому парному турнірі переміг американський дует сестер Серени та Вінус Вільямс.

Сестри Вільямс виграли свій третій Олімпійський турнір у жіночому парному розряді. До них ніхто не перемагав у цьому виді змагань понад два рази.

Ігри XXXI Олімпіади (м. Ріо-де-Жанейро, 2016 р.)

Ігри XXXI Олімпіади були проведені у 2016 році в Ріо-де-Жанейро (Бразилія).

Змагання з тенісу відбулися з 6 по 14 серпня на кортах Олімпійського тенісного центру з твердим покриттям Deco Turf. На таких кортах також проходить Відкритий чемпіонат США.

На відміну від попередніх Олімпійських Ігор 2012 року в Лондоні, тенісисти не отримували рейтингових очок за виступи.

194 спортсмени з 55 країн розігрували п'ять комплектів нагород: у чоловічому та жіночому одиночному й парному розрядах, а також у змішаному розряді.

У чоловічому одиночному розряді першість виборювали 64 спортсмени з 37 країн. Перемогу здобув Енді Маррей (Велика Британія), срібну нагороду – аргентинець Хуан Мартін дель Потро, бронзову – японець Кей Нісікорі.

У чоловічому парному турнірі змагалися 64 тенісисти з 25 країн. Переміг іспанський дует Марк Лопес, Рафаель Надаль, срібні медалі вибороли Флорін Мерджа. Хорія Текеу (Румунія), бронзові – Стів Джонсон, Джек Сок (США).

У жіночому одиночному розряді за медалі боролися 64 спортсменки з 34 країн. Перемогу здобула пуерториканка Моніка Пуїг, срібну нагороду завоювала німкеня Анжелік Кербер, бронзову – чешка Петра Квітова.

У жіночому парному розряді в змаганнях взяли участь 64 спортсменки (32 пари) з 22 країн. Переміг дует Катерина Макарова і Олена Весніна. Срібну медаль завоювала пара тенісисток Тімеа Бачинські і Мартіна Хінгіс; бронзову – Луціє Шафаржова і Барбора Стрицова.

У змішаному розряді взяли участь 16 пар, не більше двох від однієї країни. Двома парами були представлені США, Іспанія, Велика Британія та Франція. Перемогла американська пара Джек Сок, Бетані Маттек-Сендс, срібними призерами стали Раджив Рем, Вінус Вільямс (США), бронзовими Радек Штепанек, Луціє Градецька (Чехія).

Ігри XXXII Олімпіади (м. Токіо, Японія, 2020 р.)

Великий теніс на Іграх XXXII Олімпіади, які проходили в Токіо у 2021 році (первісно заплановані на 2020 рік, але перенесені через пандемію COVID-19), став яскравою подією з багатьма захоплюючими моментами.

Тенісні змагання відбувалися з 24 липня по 1 серпня 2021 року на кортах Тенісного центру Аюкава. У турнірі брали участь як чоловіки, так і жінки. Були розіграні медалі в одиночному та парному розрядах, а також у змішаних парах.

У чоловічому одиночному розряді золоту медаль здобув норвезький тенісист Каспер Рууд.

Серед жінок золоту медаль здобула Аріна Сабаленка, яка продемонструвала високий рівень гри та впевнено здолала своїх суперниць.

У чоловічих парних змаганнях перемогу святкували німецькі тенісисти Матео Берреттіні та Ніколас Кірйос, тоді як у жіночих парних змаганнях золото завоювали японки Наомі Осаке та Місакі Дой.

У змішаному парному розряді золоту медаль здобули представники Австралії – Джеймі Фокінгем та Коко Гауф, які продемонстрували відмінну командну гру.

2.4. Міжнародний зал слави та музей тенісу

Міжнародний зал слави тенісу

Міжнародний зал слави та музей тенісу (первинна назва «Національний Зал слави лаун-тенісу») засновано в 1954 році та визнано Асоціацією лаун-тенісу Сполучених Штатів (USLTA). Ідея його створення належить американському спортсменові, громадському діячеві, меценату, поетові, музикантові, видавцеві Джеймсу ван Алену. Зал розташований у м. Ньюпорт (штат Род-Айленд, США) на території «Ньюпорт Казино», відкритого в 1880 році.

Мета створення – увічнення найвидатніших осіб, які мають значні заслуги перед тенісом: гравців, тренерів, функціонерів, журналістів, письменників. Міжнародний зал слави тенісу зберігає і просуває історію тенісу, відомості про легендарних особистостей, які зробили значний внесок у розвиток цього виду спорту.

Першим президентом Національного залу слави лаун-тенісу було обрано Вільяма Клотье, чемпіона США 1906 року в одиночному чоловічому розряді. З 1957 по 1979 роки посаду президента обіймав Джеймс ван Ален. Протягом історії Міжнародного залу слави та музею тенісу його президентами були Вільям Макчесні Мартін, Джозеф Фредрік Каллман III, Марк Стеннінг тощо. Нині цю організацію очолює переможець семи турнірів Великого шолома в одиночному і парному розрядах, восьмиразовий володар Кубка Девіса, у складі збірної США Стенлі Роджер Сміт. Почесним президентом є невтомна шанувальниця тенісу Джейн Браун Граймс, яка працювала в Жіночій тенісній асоціації, Асоціації тенісистів США та Міжнародній федерації тенісу.

До 1972 року честь бути внесеним до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу мали тільки жителі Сполучених Штатів Америки. Першим з іноземців, чиє ім'я ввійшло до когорти легендарних особистостей, які мають заслуги перед тенісом, став британець Фред Перрі.

13 квітня 1976 року Національний Зал слави лаун-тенісу було перейменовано на Міжнародний Зал слави і музей тенісу, а в 1986 році визнано ITF як офіційну установу.

Для вибору нових членів на розгляд комісії, що складається з 14 осіб, щорічно представляються претенденти в трьох номінаціях: гравець (чоловік або жінка), який закінчив кар'єру протягом останніх 5 – 20 років; гравець, який закінчив кар'єру понад 20 років тому; тенісний функціонер. Колегіально розглядається відповідність претендента критеріям номінацій: визначні успіхи на найбільших змаганнях, причетність до розвитку тенісу, шляхетність і спортивний дух.

Станом на 2019 рік у списку Міжнародного залу слави тенісу було 218 гравців і 36 функціонерів тенісу.

Роберт «Боб» Даффілд Ренн

Роберт «Боб» Даффілд Ренн – американський тенісист, чотириразовий переможець чемпіонатів США (1893 – 1894 рр., 1896 р., 1897 р.) в чоловічому одиночному розряді, п'ятиразовий фіналіст чемпіонатів США в одиночному розряді. Переможець чемпіонату США (1895 р.) у чоловічому парному розряді.

Народився 20 вересня 1873 року в містечку Хайленд Парк у штаті Іллінойс (США). Титул чемпіона США Боб Рени завоював у ранньому віці – 19 років 11 місяців і 10 днів.

Разом із Малколмом Чейсом виграв у 1895 р. чемпіонат США в чоловічому парному розряді.

У 1903 році грав за команду США на Кубку Девіса в парному розряді зі своїм братом Джорджем Ренном. Боб і Джордж Ренни стали першими в історії братами, що зіграли за збірну США на Кубку Девіса (у сучасній історії тенісу є ще три такі пари – Том і Тім Гулліксони, Патрік і Джон Макінрой, Боб і Майк Браїани).

З 1902 по 1911 рік Роберт Ренн працював віце-президентом Національної асоціації лаун-тенісу США, а з 1912 по 1915 рік – очолював цю організацію.

Помер видатний тенісист 12 листопада 1925 року у віці 53 років.

У 1955 році ім'я Роберта Даффілда Ренна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Джеймс Дуайт

Джеймс Дуайт – один із перших гравців у лаун-теніс у США, був серед засновників Національної асоціації лаун-тенісу та національних чемпіонатів Сполучених Штатів. Був президентом Асоціації (1882 – 1884, 1894 – 1911 рр.).

П'ять разів ставав чемпіоном США в чоловічому парному розряді (з Річардом Сірсом), фіналіст чемпіонату 1883 р. в одиночному розряді.

Народився 14 липня 1852 року в штаті Массачусетс (США). Закінчив Гарвардський університет, вів лікарську практику. На початку 1870-х років Дуайт став одним із перших тенісистів у США. Був одним із головних організаторів першого чемпіонату США з лаун-тенісу, який

відбувся на кортах казино в Ньюпорті. Протягом понад 30 років Дуайт виконував функції рефері на чемпіонатах США.

У 1900 році Джеймс Дуайт сприяв організації матчу між збірними командами США та Великої Британії на території Лонгвудського крикетного клубу в Массачусетсі. Цей матч став першим в історії міжнародним змаганням, у подальшому отримав назву Кубок Девіса.

Помер у 1917 році на 64-му році життя в Маттанойсетті (штат Массачусетс, США).

Ім'я Джеймса Дуайта, «батька американського лаун-тенісу», було внесено в 1954 році, у рік заснування, до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Малколм Вітмен

Малколм Вітмен – американський тенісист, триразовий переможець чемпіонатів США в чоловічому одиночному розряді (1898 – 1900 рр.).

Народився 5 березня 1877 року в Нью-Йорку (США). Грати в теніс почав ще в шкільні роки, навчаючись в латинській школі Роксбері, продовжив заняття під час навчання в Гарвардському університеті. Малколм Вітмен був членом тріо (разом із Дуайтом Девісом і Холкомбом Вордом) у складі команди США на Кубку Девіса. Вітмен шість разів (1896 – 1902 рр.) входив до десятки найкращих тенісистів США, у 1902 р. посів другу позицію в списку.

У 1902 р. завершив спортивні виступи і зайнявся бізнесом. Пізніше став членом виконкому Національної асоціації лаун-тенісу США (USNLTA).

Вітмен цікавився історією тенісу. У 1932 році видав книгу «Походження тенісу і таємниці».

Помер 28 грудня 1932 року у віці 55 років.

У 1955 році ім'я Малколма Вітмена було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Генрі Слокум

Генрі Слокум – американський тенісист, переможець чотирьох чемпіонатів США в чоловічому одиночному розряді (1887 – 1890 рр.).

Народився 26 травня 1862 року в місті Сиракузі (штат Нью-Йорк, США) в сім'ї Генрі Ворнера Слокума, генерала часів Громадянської війни, пізніше члена палати представників США від штату Нью-Йорк.

Спортивна кар'єра Генрі була досить успішною: він завоював три титули турнірів Великого шолома, двічі перемігши на чемпіонатах США в чоловічому одиночному розряді (1888, 1889 рр.) і один раз – у чоловічому парному розряді (1889 р.) разом із Джозефом Кларком.

У 1889 році Слокум видав книгу «Лаун-теніс у нашій країні». З 1892 по 1893 рік обіймав посаду президента Національної асоціації лаун-тенісу США.

Помер 22 січня 1949 року у віці 86 років.

У 1955 році ім'я Генрі Слокума було внесено до списків членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Річард «Дік» Дадлі Сірс

Річард «Дік» Дадлі Сірс – американський тенісист, семиразовий переможець чемпіонатів США (1881 – 1887 рр.) у чоловічому одиночному розряді, шестиразовий – у чоловічому парному розряді (1882 – 1887 рр.).

Народився 24 жовтня 1861 року в Бостоні (штат Массачусетс, США). Успіхи в тенісі почалися в Річарда Сірса під час навчання в Гарвардському університеті. Сірс одягався за останнім словом тенісної моди, на корті був більше схожий на університетського професора, ніж на гравця в теніс: смугастий піджак і кепка, брюки та біла сорочка.

За всю історію чемпіонатів США лише трьом спортсменам вдалося перемогти в чоловічому одиночному розряді. Це Сірс (1881 – 1887 рр.), Вільям Ларнед (1901 – 1902, 1907 – 1911 рр.), Білл Тілден (1920 – 1925, 1929 рр.).

Дік Сірс завоював 13 титулів на чемпіонатах Америки. Це друге досягнення в історії (на першій позиції – Білл Тілден).

Після завершення кар'єри в лаун-тенісі Сірс виграв чемпіонат США, з корт-тенісу (1892 р.).

Був президентом Національної асоціації лаун-тенісу США у 1887 – 1888 роках.

Помер 8 квітня 1943 року на 82-му році життя.

У 1955 році ім'я Річарда Дадлі Сірса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Джозеф Кларк

Джозеф Кларк – американський тенісист, переможець чемпіонату США 1885 року в чоловічому парному розряді, півфіналіст чемпіонатів США 1885 – 1887 років у чоловічому одиночному розряді.

Народився 30 листопада 1861 року в Джермантауні (штат Пенсильванія, США).

Успіхи в кар'єрі тенісиста почалися в Кларка вже під час навчання в Гарвардському університеті – він здобув перемогу на першості Університету в 1883 році в чоловічому одиночному розряді. У парі з Генрі Слокумом виграв також чоловічий парний турнір. Спортсмен чотири роки поспіль (1885 – 1888 рр.) входив до десятки найкращих тенісистів Америки.

Після закінчення кар'єри гравця успішно працював адвокатом. Мав надзвичайно гостре аналітичне мислення. Працював за фахом до останніх днів свого життя, у віці 94 років Кларк був найстаршим практикуючим адвокатом США.

Джозеф Кларк обіймав керівні посади в Національній асоціації лаун-тенісу США. Був секретарем, віце-президентом і, нарешті, президентом (1889 – 1891 рр.) цієї організації.

У 1955 році ім'я Джозефа Кларка було внесено до списків членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер видатний тенісист 13 квітня 1956 року на 95-му році життя.

Олівер Кемпбелл

Олівер Кемпбелл – американський тенісист, восьма ракетка світу (1890 р.), шестиразовий переможець чемпіонатів США, дворазовий фіналіст.

Народився 25 лютого 1871 року в Брукліні (штат Нью-Йорк, США).

У 1890 році Олівер Кемпбелл виграв чемпіонат США у віці 19 років, 6 місяців і 6 днів, ставши наймолодшим чемпіоном США в чоловічому одиночному розряді протягом наступних 100 років, поки Піт Сампрас у 1990 році не побив цей рекорд.

Перші успіхи в тенісі в Олівера – у 1888 – 1889 роках, коли він став переможцем змагань коледжу Коламбія, Нью-Йорк.

У 1890 – 1892 рр. гравець тричі перемагав на чемпіонатах США в чоловічому одиночному розряді, тричі – у чоловічому парному розряді (з Бобом Гантінгтоном).

Олівер Кемпбелл протягом п'яти років (1888 – 1892 рр.) входив до десятки найкращих тенісистів США, а в 1890 – 1892 рр. очолював список.

Помер 11 липня 1953 року у віці 82 років.

У 1955 році ім'я Олівера Кампбелла було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вільям Клотье

Вільям Клотье – американський тенісист, переможець національного чемпіонату США 1906 року в чоловічому одиночному розряді, перший президент Міжнародного залу тенісної слави.

Народився Вільям Клотье 27 вересня 1881 року в Шерон Гілл (штат Пенсильванія, США).

У 1902 році, навчаючись у Гарвардському університеті, виграв міжвузівський чемпіонат з тенісу в одиночному парному (разом з Едвардом Леонардом) розрядах.

У 1906 році завоював титул чемпіона США в одиночному розряді. Брав участь у Вімблдонському турнірі, двох розіграшах Кубка Девіса.

Двічі, у 1935 – 1936 роках, вигравав чемпіонати США в категорії «батько і син» у парі з Вільямом Клотье-молодшим.

У 1956 році ім'я Вільяма Клотье було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у 1962 році у віці 80 років у Філадельфії (США).

Мей Саттон Банді

Мей Саттон Банді – американська тенісистка, переможниця чотирьох турнірів Великого шолома, триразова фіналістка. Володарка Кубка Вайтмен (1925 р.) у складі команди США.

Мей Саттон народилася 25 вересня 1886 року в Плімуті (Велика Британія). Сім'я Саттон переїхала до Південної Каліфорнії в 1892 р. Дівчина почала грати в теніс у віці 13 років у 1900 році.

У 1904 році 18-річна спортсменка виграла чемпіонат США в жіночому одиночному розряді, ставши наймолодшою володаркою цього титулу аж до 1979 року, поки рекорд не був побитий Трейсі Остін.

У тому ж 1904 році Мей здобула перемогу і в жіночому парному розряді, була фіналісткою в парному змішаному розряді на чемпіонаті США.

У 1905 році Саттон стала першою американкою, яка отримала перемогу на Вімблдонському турнірі в жіночому одиночному розряді, випередивши видатну Доротей Ламберт Чамберс. У наступному, 1906 році, спортсменки знову зустрілися у фіналі Вімблдону, але цього разу перемогла Дороті (6 – 3, 9 – 7). У 1907 році Мей Саттон повернула собі титул чемпіонки Вімблдону.

Спортсменка вийшла заміж за триразового чемпіона США в парному розряді Тома Банді, створивши хорошу тенісну сім'ю. Сестри, дочка, племінники й онук Мей стали зірками тенісу.

У 1925 році, у віці 40 років, Мей Саттон Банді грала в складі команди США на Кубку Вайтмен. Продовжувала грати в теніс до 85 років.

У 1956 році ім'я Мей Саттон Банді внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 4 жовтня 1975 року у віці 89 років.

Холкомб Ворд

Холкомб Ворд – американський тенісист, четверта ракетка світу (1904 р.), семиразовий переможець турнірів Великого шолома, чотириразовий фіналіст.

Народився 23 листопада 1878 року в Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США).

Як і багато успішних тенісистів свого часу, Холкомб Ворд продемонстрував талант, здобувши перемогу в чоловічому парному розряді на першості Гарвардського університету в 1899 році. У тому ж році йому вдалося виграти чемпіонат США в чоловічому парному розряді.

За спортивну кар'єру Ворд один раз (1904 р.) був удостоєний титулу чемпіона США в чоловічому одиночному розряді і шість разів – у парному. Тричі ставав чемпіоном США в парі з Дуайтом Девісом (1899, 1900, 1901 рр.), тричі – з Білсом Райтом (1904, 1905, 1906 рр.).

Холкомб Ворд чотири рази брав участь у розіграші Кубка Девіса в команді США разом із Дуайтом Девісом і Малкомом Вітменом (1900, 1902, 1905, 1906 рр.). У 1900 і 1902 роках команда США ставала володарем Кубка Девіса, а 1905 і 1906 роках – фіналісткою.

Сім років поспіль входив до складу десяти найкращих спортсменів США.

Закінчивши кар'єру гравця, обіймав посаду адміністратора, був президентом Національної асоціації лаун-тенісу США з 1937 по 1947 роки.

У 1956 році ім'я Холкомба Ворда внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 23 січня 1967 року у віці 89 років.

Дуайт Філлі Девіс

Дуайт Філлі Девіс – американський політик і спортсмен. Народився 5 липня 1879 року в Сент-Луїсі (США).

Займатися тенісом почав під час навчання в Гарвардському університеті. У 1899 році став чемпіоном США серед студентів в одиночному розряді та чемпіоном США в чоловічому парному розряді (в парі з Холкомбом Вордом). Девіс і Ворд вигравали цей титул ще двічі поспіль.

У 1899 році Дуайт Девіс сам замовив срібний кубок вартістю 750 доларів і передав його Національній асоціації лаун-тенісу США, від імені якої було відправлено виклик на матч команді Великої Британії. У Девіса виникла ідея проведення Міжнародного кубка виклику з лаун-тенісу з тенісистами Великої Британії, яка на той час вважалася лаун-тенісною наддержавою. Формат змагань – три дні ігор, у перший і третій з яких проводяться по два матчі в одиночному розряді, а в другий – один у парному, – теж був запропонований Девісом залишається незмінним протягом усього часу існування турніру.

У 1904 р. Девіс взяв участь в Іграх III Олімпіади, що проводилися в його рідному Сент-Луїсі, проте суттєвих успіхів не досяг.

Дуайт Девіс зробив прекрасну кар'єру після спорту – був 49-м військовим міністром США, генерал-губернатором Філіппін, очолював Бруклінський інститут.

Помер 28 листопада 1945 року на 67-му році життя у Вашингтоні (США).

У 1956 році ім'я Дуайта Девіса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вільям «Білл» Огастес Ларнед

Вільям «Білл» Огастес Ларнед – американський тенісист, семиразовий переможець Національних чемпіонатів США в чоловічому одиночному розряді, дворазовий володар Кубка Девіса в складі збірної США.

Народився 30 грудня 1872 року в Саміті (штат Нью-Джерсі, США). У 1890 році вступив до Корнелльського університету, щоб вивчати машинобудування.

Ларнед був різнобічним спортсменом: у 1896 – 1897 роках – капітаном хокейної команди святого Ніколаса, прекрасним наїзником, гравцем у гольф, стрільцем і, звичайно ж, тенісистом.

У 1922 році Вільям Ларнед винайшов ракетку зі сталевим каркасом і заснував компанію з її виробництва.

Як один із «великої трійки» чемпіонату США Ларнед завойовував титул на цих змаганнях сім разів (1901 – 1902, 1907 – 1911 рр.), так само як і Річард Сірс до нього і Білл Тілден після.

Завершив тенісну кар'єру в 1911 році у зв'язку з хворобою – частковим паралічем.

15 грудня 1926 року 53-річний Вільям Ларнед наклав на себе руки в особистих апартаментах фешенебельного клубу на Манхеттені (Нью-Йорк, США).

У 1956 році ім'я Вільяма Ларнеда було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Білс Колман Райт

Білс Колман Райт – американський тенісист, друга ракетка світу, чотириразовий переможець турнірів Великого шолома, дворазовий олімпійський чемпіон у чоловічому одиночному та парному розрядах (1904 р.), учасник турнірів Кубка Девіса у складі команди США (1905, 1907, 1908, 1912 рр.).

Народився 19 грудня 1879 року в Бостоні (штат Массачусетс, США).

Білс Райт став першим американцем в історії, який завоював титул олімпійського чемпіона у чоловічому одиночному розряді (1904 р.), а також повторив свій успіх на цих же іграх у чоловічому парному розряді разом з Едгаром Леонардом.

У 1902 – 1904 роках Білс Райт взяв участь у Канадському тенісному чемпіонаті.

У 1904 – 1906 роках спортсмен виграв три рази поспіль турнір, відомий нині як відкритий чемпіонат США.

У 1905 році Білс Райт був першим у чоловічому одиночному розряді на чемпіонаті США, а також тричі перемагав у чоловічому парному розряді (1904 – 1906 рр.).

У 1910 році у віці 30 років став першим американцем, який зіграв у фіналі Вімблдонського турніру в чоловічому одиночному, а в 1907 році – у фіналі в чоловічому парному розрядах.

Чотири рази (1905, 1907, 1908, 1912 рр.) Білс Райт очолював команду США на Кубку Девіса.

1956 року ім'я Білса Райта внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 23 серпня 1961 року у віці 82 років.

Річард Норріс Вільямс II

Річард Норріс Вільямс II – американський тенісист, друга ракетка світу 1916 року, шестиразовий чемпіон і п'ятиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, чемпіон Ігор Олімпіади 1924 року в парному змішаному розряді, п'ятиразовий переможець Кубків Девіса (1913, 1921, 1923, 1925, 1926 рр.) у складі команди США.

Народився 29 січня 1891 року в Женеві (Швейцарія).

Річард Вільямс був пасажиром затонулого «Титаніка». Юнак вижив, після тривалого перебування в крижаній воді був врятований. Лікарі діагностували обмороження ніг і запропонували ампутацію. Вільямс відмовився, а вже за 12 тижнів грав у теніс у передмісті Бостона з Карлом Говеллом Бером, який також вижив після катастрофи «Титаніка».

Успіхи в тенісі Річард Вільямс показав ще під час навчання в Гарвардському університеті – вигравав університетські першості в 1913 і 1915 роках. У 1914 році завоював свій перший титул чемпіона США в чоловічому одиночному розряді. У 1916 році повторив цей успіх.

У 1920 році здобув перемогу на Вімблдонському турнірі в парному розряді, у 1912 році – у змішаному, у 1925 і 1926 роках – у чоловічому.

Входив до десятки найкращих тенісистів світу в 1912 – 1914 і 1919 – 1923 роках, найкращих тенісистів США з 1912 по 1925 роки.

Шість разів грав за команду США на Кубку Девіса, п'ять разів команда завершувала турнір переможцем.

У 1957 році ім'я Річарда Норріса Вільямса II було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 2 червня 1968 року у віці 77 років.

Карл Говелл Бер

Карл Говелл Бер – американський тенісист, третя ракетка США (1907 р.), член команди США в боротьбі за Кубок Девіса (1907 р.).

Народився 29 травня 1885 року в Брукліні (штат Нью-Йорк, США).

Бер отримав освіту в престижній школі Лоренсвілля, у 1904 році виграв університетський чемпіонат в Єлі. Сім разів входив до топ-10 найкращих гравців США за період з 1906 до 1915 роки. Був фіналістом Національного чемпіонату США (1906 р.), фіналістом Вімблдону (1907 р.) у чоловічому парному розряді.

15 квітня 1912 року Карл Бер був на борту корабля «Титанік», що зіткнувся з айсбергом у 400 милях від Ньюфаундленду в Атлантичному океані. Юнака врятувало судно «Карпатія», яке підійшло на допомогу. На борту «Карпатії» він познайомився ще з одним щасливчиком студентом Гарварда Річардом Вільямсом.

За три місяці Вільямс і Бер уже грали в Лонгвудському турнірі, поблизу Бостона, а за два роки, в 1914 році, спортсмени зустрілися на Національному чемпіонаті США, де Вільямс здобув перемогу.

Помер Карл Бер 14 жовтня 1949 року у віці 64 років.

У 1969 році ім'я Карла Говелла Бера було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Мері Кендалл Браун

Мері Кендалл Браун – американська тенісистка, перша ракетка США (1913 – 1914 рр.), шоста ракетка світу (1926 р.), тринадцятиразова переможниця турнірів Великого шолома, триразова фіналістка.

Народилася 2 червня 1891 року в окрузі Вентура (штат Каліфорнія, США).

Мері Кендалл Браун була першою жінкою – професійним гравцем у теніс. Її професійне зростання було стрімким – Мері виграла чемпіонати США (1912, 1913, 1914 рр.) у жіночому одиночному і парному розрядах, була переможницею чемпіонатів США 1912 – 1914 і 1921 роках у змішаному парному розряді (двічі разом із Річардом Норрісом Вільямсом і двічі з Біллом Тілденом відповідно).

У 1921 – 1925 роках Мері Браун була найкращою на чемпіонатах США в жіночому парному розряді (разом з Хелен Віллз Муді).

У 1926 році у віці 38 років стала фіналісткою чемпіонату Франції в одиночному розряді та переможницею Вімблдонського турніру в жіночому парному розряді.

У 1957 році ім'я Мері Кендалл Браун було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла тенісистка 19 серпня 1971 року у віці 80 років.

Моріс Еванс Мак-Лафлін

Моріс Еванс Мак-Лафлін – американський тенісист, перша ракетка світу (1914 р.) серед аматорів.

Народився 7 січня 1890 року в Карлсон-Сіті (штат Невада, США).

Тенісом почав займатися в середній школі. Уже у вересні 1907 року, ще формально вважаючись юніором, виграв престижний чемпіонат Тихоокеанського узбережжя в одиночному розряді. Завдяки стрімкій манері ведення гри отримав прізвисько «Каліфорнійська Комета».

Мак-Лафлін двічі поспіль вигравав чемпіонати США (1912, 1913 рр.) і тричі поспіль у парному розряді (1912 – 1914 рр.), був фіналістом Вімблдонського турніру (1913 р.), володарем Кубка Девіса 1913 р. у складі збірної команди США.

Кар'єру тенісиста завершив у 1916 році.

Помер у 1957 році у віці 67 років в Ермоза Біч (штат Каліфорнія, США).

У 1957 році ім'я Моріса Мак-Лафліна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вільям М. «Маленький Білл» Джонстон

Вільям М. «Маленький Білл» Джонстон – американський тенісист, перша ракетка світу 1919 року в чоловічому парному розряді.

Народився 2 листопада 1894 року в Сан-Франциско (штат Каліфорнія, США).

У 1910 році Джонстон виграв свій перший турнір – міжнародний чемпіонат округу Сан-Франциської затоки, у 1915 році – свій перший чемпіонат США серед дорослих.

Білл Джонстон був дворазовим чемпіоном США (1915, 1919 рр.), переможцем Вімблдонського турніру та Чемпіонату світу на твердих кортах в одиночному розряді (1923 р.), а також чотириразовим чемпіоном США в Чоловічому і змішаному парних розрядах (1915, 1916, 1920, 1921 рр.). Зі збірною США Джонстон сім разів поспіль (1920 – 1926 рр.) вигравав Кубок Девіса. У 1927 році за станом здоров'я завершив спортивну кар'єру.

Помер у 1946 році у віці 51 року в Сан-Франциско (Каліфорнія, США).

У 1958 році ім'я Білла Джонстона було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Анна Маргарита «Молла» Б'юрштедт Маллорі

Анна Маргарита «Молла» Б'юрштедт Маллорі – норвезька, пізніше американська тенісистка.

Народилася 6 березня 1884 року в Мусвіку (Шведсько-норвезька унія).

У 1912 році взяла участь в Іграх V Олімпіади в Стокгольмі, посіла III місце в жіночому одиночному розряді, була відзначена бронзовою медаллю.

У 1915 році переїхала в США, вийшла заміж у 1920 р. змінила прізвище на Маллорі.

Маллорі була тринадцятиразовою переможницею чемпіонатів США: вісім разів в одиночному розряді (1915 – 1918 рр., 1920 – 1922 рр., 1926 р.), двічі – в парному (1916 р., 1917 р.), тричі – у змішаному парному (1917 р., 1922 р., 1923 р.).

У 1922 році стала фіналісткою Вімблдонського турніру, поступилася Сюзанн Ленглен. Після поразки Ленглен Маллорі виграла в Нью-Йорку свій сьомий титул чемпіонки США, обігравши у фіналі 16-річну Хелен Віллз Муді. Самій Моллі було 38 років, що дозволило зареєструвати найбільшу різницю у віці фіналістів в історії всіх титулів Великого шолома.

Завершила виступи в 1929 році у віці 45 років.

У 1958 році ім'я Молли Маллорі було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу,

У 1959 році померла у віці 75 років у Стокгольмі.

Мод Баргер-Воллах

Мод Баргер-Воллах – американська тенісистка, п'ята ракетка світу (1915 р.), переможниця чемпіонату США (1908 р.) у жіночому одиночному розряді, триразова фіналістка чемпіонату. В історію тенісу увійшла як активний борець за введення жінок у національний рейтинг США.

Народилася 15 червня 1870 року в Нью-Йорку (США).

У теніс почала грати досить пізно – у 30-річному віці, а перший справжній успіх прийшов до спортсменки лише в 38 років, коли їй вдалося перемогти Елеонору Сірс (6 – 3, 1 – 6, 6 – 3) на чемпіонаті США (1908 р.).

Мод Баргер успішно виступала в парному розряді, ставши фіналісткою чемпіонатів США 1906, 1908 і 1912 років.

У віці 46 років увійшла до десятки найкращих тенісисток світу, будучи найстаршою тенісисткою в історії топ-10.

Мод Баргер боролася за права тенісисток і їх включення до національного рейтингу.

Померла 2 квітня 1954 року на 84-му році життя.

У 1959 році ім'я Мод Баргер-Воллах було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Роберт Ліндлі Мюррей

Роберт Ліндлі Мюррей – американський тенісист, друга ракетка світу (1917 р.), дворазовий переможець чемпіонатів США.

Народився 3 листопада 1893 року в Сан-Франциско (штат Каліфорнія, США).

Випускник Стенфордського університету Роберт Мюррей у 1916 році виграв свій перший чемпіонат США на закритих кортах.

У 1917 і 1918 роках спортсмену вдалося двічі довести свою перевагу на чемпіонатах США в чоловічому одиночному розряді.

У 1918 році Роберт Мюррей став першою ракеткою США.

Надалі тенісист концентрував зусилля на професійній кар'єрі, досяг високого становища в бізнесі.

У 1958 році ім'я Роберта Ліндлі Мюррея було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 17 січня 1970 року у віці 78 років.

Хелен Віллз Муді Порк

Хелен Віллз Муді Порк – американська тенісистка, перша ракетка світу (1927 р.), тридцятиразова чемпіонка турнірів Великого шолома, восьмиразова фіналістка, дворазова чемпіонка Ігор Олімпіади 1924 р. у жіночому одиночному і парному розрядах (разом із Хейзел Хоккісс Вайтмен), шестиразова переможниця Кубка Вайтмен (1923, 1927, 1929, 1931, 1932, 1938 рр.) у складі збірної команди США.

Народилася 6 жовтня 1905 року в місті Фрімонт (штат Каліфорнія, США).

У теніс почала грати в 14 років. У віці 17 років виграла свій перший чемпіонат США в жіночому одиночному розряді (1923 р.). Хелен Віллз увійшла в історію тенісу, встановивши численні рекорди: здобула перемогу в 180 матчах, не зазнавши поразки в жодному сеті в 1927 – 1933 роках. Виграла 19 титулів Великого шолома, перемігши на чотирьох чемпіонатах Франції (1928 – 1930, 1932 рр.), восьми Вімблдонських турнірах (1927 – 1930, 1932, 1933, 1935, 1938 рр.), семи чемпіонатах США (1923 – 1925, 1927 – 1929, 1931 рр.) у жіночому одиночному розряді.

Здобула 12 перемог на турнірах Великого шолома в парних розрядах у жіночому парному (чемпіонати Франції – 1930, 1932 рр., Вімблдон – 1924, 1927, 1930 рр.; чемпіонати США – 1922, 1924, 1925, 1928 рр.) і змішаному парному (Вімблдон – 1929 р., чемпіонати США – 1924, 1928 рр.) розрядах.

Віллз стала першою жінкою, яка перемогла на трьох чемпіонатах Великого шолома в одному році (чемпіонати Франції, США і Вімблдон).

П'ятнадцять разів брала участь у розіграші Кубка Вайтмен (1923 – 1925, 1927 – 1932, 1938 рр.).

У 1924 р. стала дворазовою переможницею Ігор Олімпіади в Парижі – в жіночому одиночному та парному розрядах.

Після завершення активної професійної змагальної кар'єри продовжувала грати в теніс до 82 років.

Померла 1 січня 1998 року у віці 92 років.

Видатна тенісистка заповіла 10 млн доларів своїй альма матер – Каліфорнійському університету Берклі. Цим коштом було збудовано інститут неврології Хелен Віллз, названий на честь великої тенісистки й людини.

Ім'я Хелен Віллз у 1959 році було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Фредерік «Фред» Біслі Александер

Фредерік «Фред» Біслі Александер – американський тенісист, сьома ракетка світу (1909 р.), семиразовий чемпіон, п'ятиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник розіграшу Кубка Девіса (1908 р.) у складі команди США.

Народився 14 серпня 1880 року в містечку Сі Брайт (штат Нью-Джерсі, США). Під час навчання в Принстонському університеті успішно виступав у найбільш значущих для юнака змаганнях – чемпіонаті університету, завоював перші місця в чоловічому парному (1900 р.) й одиночному (1901 р.) розрядах.

У 1908 р. Александер став першим американцем, який завоював титул чемпіона Австралії як у чоловічому одиночному, так і в парному розрядах, був фіналістом Чемпіонату США в чоловічому одиночному розряді.

У подальшому спортсмен успішно виступав у парі з Гарольдом Хакеттом, вигравши чемпіонати США 1907 – 1910 років.

На чемпіонатах США у 1917 і 1918 років Александер здобув перемогу в чоловічому і був фіналістом у змішаному парному розрядах.

Ім'я Фреда Александера в 1961 році внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 3 березня 1969 року на 89-му році життя.

Гарольд Хакетт

Гарольд Хакетт – американський тенісист, сьома ракетка світу (1906 р.), чотириразовий переможець турнірів Великого шолома, триразовий фіналіст, тричі виступав у складі команди США у боротьбі за Кубок Девіса, у 1913 році був капітаном цієї команди.

Народився 12 червня 1878 року в Гінгамі (штат Массачусетс, США). Освіту здобув у Принстонському університеті.

Спортсмен входив до десятки найкращих гравців світу 1902 і 1906 років. Чотири рази перемагав на чемпіонатах США в чоловічому парному розряді (1907 – 1910 рр.). Гарольд Хакетт створив унікальну пару з Фредом Александером.

Після закінчення кар'єри гравця став центральною фігурою в Комітеті Кубка Девіса Національної асоціації лаун-тенісу США.

Помер 20 листопада 1937 року у віці 59 років.

У 1964 році ім'я Гарольда Хакетта було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вільям «Білл» Тейтем Тілден

Вільям «Білл» Тейтем Тілден – американський тенісист, який шість разів визнавався першою ракеткою світу (1920 – 1925 рр.), 21 раз перемагав на турнірах Великого шолома, сім раз був володарем Кубка Девіса (1920 – 1926 рр.) у складі команди США.

Народився 10 лютого 1893 року у Філадельфії (штат Пенсильванія, США).

З 1912 по 1931 роки грав як аматор, з 1931 по 1937 роки – як професіонал. На корті отримав прізвисько «Великий Білл».

За свою спортивну кар'єру Білл Тілден 10 разів перемагав на турнірах Великого шолома в чоловічому одиночному розряді, 10 разів був чемпіоном США (1920 – 1925, 1929 рр.), тричі вигравав Вімблдонські турніри (1920, 1921, 1930 рр.). Встановив своєрідні рекорди – був першим американцем-переможцем Вімблдонського турніру (1920 р.); у віці 37 років Тілден став найстаршим переможцем Вімблдону в чоловічому одиночному розряді (1930 р.).

Шість разів перемагав у турнірах Великого шолома в чоловічому парному розряді (Вімблдон – 1927 р., чемпіонати США – 1918 р., 1921 – 1923, 1927 рр.).

П'ять разів перемагав у турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонат Франції – 1930 р., чемпіонати США – 1913 р., 1914, 1922, 1923 рр.).

Тілден встановив безліч рекордів, був у десятці найкращих тенісистів світу з 1919 по 1930 роки.

Одинадцять разів боровся в складі збірної США за Кубок Девіса, сім разів ставав переможцем. Знімався в кіно, видав сім книг з тенісу.

Видатний тенісист помер 5 червня 1953 року у віці 60 років.

Ім'я Вільяма Тейтема Тілдена в 1959 році було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Френк Хантер

Френк Хантер – американський тенісист, четверта ракетка світу (1929 р.), п'ятиразовий переможець турнірів Великого шолома, олімпійський чемпіон (1924 р.), учасник трьох розіграшів Кубка Девіса у складі команди США.

Народився 27 червня 1894 року в Нью-Рошелі (штат Нью-Йорк, США). Освіту здобув у Корнелльському університеті.

Найбільших успіхів Френк Хантер досяг у парному розряді. Перші великі звершення – перемога на Олімпійських іграх і Вімблдонському турнірі – відбулися в рік двадцятиріччя спортсмена (1924 р.). Виступав у парі з Вінсентом Річардсом.

У 1927 році тенісист здобув перемогу на Вімблдонському турнірі, у чоловічому (разом із Біллом Тілденом) і змішаному (разом з Елізабет Райан) парному розрядах, а також на чемпіонаті США в чоловічому парному розряді (з Біллом Тілденом).

У 1928 і 1929 роках Френку Хантеру пощастило бути переможцем чемпіонатів Франції в змішаному парному розряді (разом із Хелен Віллз).

З 1922 по 1929 роки Хантер п'ять разів входив до десятки найкращих тенісистів світу.

В одиночному розряді був фіналістом Вімблдонського турніру (1923 р.) і дворазовим фіналістом чемпіонатів США (1928, 1929 рр.).

Після закінчення спортивної кар'єри був успішним бізнесменом: керував трьома шахтами з видобутку вугілля в Західній Вірджинії, був власником низки газет в окрузі Вестчестер, президентом компанії «21 Brands».

Ім'я Френка Хантера в 1961 році внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 2 грудня 1981 року у віці 87 років.

Малколм Чейс

Малколм Чейс – американський тенісист, третя ракетка світу (1895 р.), переможець чемпіонату США (1895 р.) у чоловічому парному розряді.

Народився 12 березня 1875 року у Веллі Фоллс (штат Род-Айленд, США).

У 1893 році здобув перемогу в чемпіонаті Єльського університету в чоловічому одиночному та парному розрядах. У 1894 і 1895 роках переміг в одиночному та парному турнірах університету Брауна.

На чемпіонаті США 1894 року потрапив до півфіналу в одиночному розряді, у 1895 році став чемпіоном у парному (з Робертом Ренном) розряді.

Малколм Чейс рано завершив кар'єру тенісиста, сконцентрував свої зусилля на хокеї.

Помер 16 липня 1955 року у віці 80 років.

Ім'я Малколма Чейса в 1961 році внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вінсент «Вінні» Річардс

Вінсент «Вінні» Річардс – американський тенісист, друга ракетка світу (1924 р.), дев'ятиразовий переможець і триразовий фіналіст турнірів Великого шолома. Дворазовий чемпіон і срібний призер Ігор Олімпіади 1924 року, учасник п'яти розіграшів Кубка Девіса у складі команди США.

Народився 20 березня 1903 року в Йонкерсі (штат Нью-Йорк, США). П'ятнадцятирічним юнаком (наймолодшим в історії турніру) у 1918 році разом із Біллом Тілденом став чемпіоном США в чоловічому парному розряді.

Протягом десяти років грав у ранзі аматора. Здійснив свою мрію стати олімпійським чемпіоном у 1924 році в Парижі, переміг француза Анрі Коше у фіналі чоловічого одиночного турніру і в команді з Френком Хантером здобув перемогу над французькою парою Коше–Бруньон. У змішаному розряді з Маріон Джессал завоював срібну олімпійську нагороду.

Як аматор Річардс виграв п'ять чемпіонатів США: три – в парі з Біллом Тілденом і два – з Річардом Норрісом Вільямсом. Став першим іноземцем (разом із Говардом Кінсі), який переміг на чемпіонаті Франції (1926 р.).

У 1924 році став володарем головного трофея Вімблдону. Був чемпіоном США (1918, 1921, 1922, 1926 рр.) у чоловічому парному розряді. Двічі перемагав на чемпіонатах США (1919, 1924 рр.) в змішаному парному розряді. Чотири рази завоював Кубок Девіса (1922, 1924 – 1926 рр.) у складі збірної США.

Перейшовши в професіонали, виграв чемпіонати Tennis Pro 1927, 1928, 1930 і 1933 рр.

Помер 28 вересня 1959 року у віці 56 років від серцевого нападу.

Ім'я Вінсента Річардса в 1961 році внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Генрі Елсуорт «Еллі» Вайнз

Генрі Елсуорт «Еллі» Вайнз – американський тенісист.

Народився 28 вересня 1911 року в Лос-Анджелесі (США). У віці 18 років Еллі Вайнз вперше з'явився на тенісних турнірах на східному узбережжі США, а через два роки протягом ще двох років виграв шість турнірів Великого шолома в одиночному, чоловічому та змішаному парному розрядах (Вімблдон – 1931 р.; чемпіонати США – 1931, 1932 рр. (2); чемпіонат Австралії – 1933 р.).

У 1934 році перейшов у професійний теніс, де йому пощастило змагатися з великими тенісистами Біллом Тілденом і Фредом Перрі. У 1939 році Еллі Вайнз, вигравши свій перший і єдиний чемпіонат США серед професіоналів, прийняв рішення «зачохлити ракетку» та почав займатися гольфом.

У 1962 році ім'я Вайнза було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у 1994 році у віці 82 років у Ла-Квінті (штат Каліфорнія, США).

Елізабет Райан

Елізабет Райан – американська тенісистка, третя ракетка світу (1927 р.), двадцятиразова переможниця й одинадцятиразова фіналістка турнірів Великого шолома, володарка Кубка Вайтмен (1926 р.) у складі команди США.

Народилася 5 лютого 1892 року в Анагаймі (штат Каліфорнія, США). Більшу частину життя провела у Великій Британії.

Була майстром парного розряду: завоювала 17 титулів турнірів Великого шолома: перемагала на чемпіонатах Франції (1930, 1932 – 1934 рр.), США (1926 р.), здобула дванадцять перемог на Вімблдонському турнірі (1914, 1919 – 1923, 1925 – 1927, 1930, 1933, 1934 рр.).

У змішаному парному розряді перемагала дев'ять разів на турнірах Великого шолома: сім раз на Вімблдонському турнірі (1919, 1921, 1923, 1927, 1928, 1930, 1932 рр.), двічі на національному чемпіонаті США (1926, 1933 рр.).

П'ять разів у 1925 – 1930 рр. входила до десятки найкращих тенісистів світу.

Виграла 190 матчів на трав'яному корті Вімблдону. Цей рекорд за всю історію побили тільки Мартіна Навратілова (293) і Біллі Джин Кінг (224).

Також є володаркою іншого рекорду – її першу (1914 р.) і другу (1934 р.) перемоги на Вімблдоні розділяє 20 років. Здобула 12 перемог із 17 можливих на Вімблдоні в жіночому парному розряді й сім із 15 можливих – у змішаному парному, встановивши в обох випадках

рекорди. Тільки Біллі Джин Кінг змогла побити її рекорд 6 червня 1979 року, перемігши у 20-тий раз на турнірі на кортах Вімблдону.

У 1972 році ім'я Елізабет Райан було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 6 липня 1979 року у віці 87 років.

Хелен Халл Джейкобс

Хелен Халл Джейкобс – американська тенісистка, перша ракетка світу (1936 р.).

Народилася 6 серпня 1908 року в Глоубі (штат Аризона, США). Почала грати в теніс у підлітковому віці.

Починаючи з 1928 року, ім'я Хелен Джейкобс стало постійно з'являтися в щорічній десятці найкращих тенісисток світу.

Тривалий час залишалася на других ролях у світовому тенісі в епоху панування Хелен Віллз. У першій половині 1930-х років Джейкобс чотири рази вигравала чемпіонати США (1932 – 1935 рр.) у жіночому одиночному розряді, Вімблдонський турнір в одиночному розряді (1936 р.). Вона також була чотириразовою чемпіонкою США в жіночому змішаному та парному розрядах, десять разів вигравала Кубок Вайтмен зі збірною США.

Крім спортивних досягнень, Джейкобс також увійшла в історію тенісної моди як перша тенісистка, яка виступила на Вімблдонському турнірі в шортах.

У 1930-ті роки Хелен розпочала свою письменницьку кар'єру. Випустила серію книг про теніс «Сучасний теніс» (1932 р.), підручник «Покращимо свій теніс» (Improve Your Tenniss) (1936 р.), автобіографічну книгу «За рамками гри» («Beyond the Game»). Ще один підручник з тенісу вийшов друком у 1941 р.

У 1962 році ім'я Хелен Джейкобс було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 2 червня 1997 року у віці 88 років в Іст Гемптоні (штат Нью-Йорк, США).

Джон Доуг

Джон Доуг – американський тенісист, перша ракетка США (1930 р.), четверта ракетка світу (1930 р.), триразовий чемпіон турнірів Великого шолома, учасник розіграшу Кубка Девіса 1930 року у складі команди США.

Народився 7 грудня 1908 року в містечку Гуайамас (штат Сонора, Мексика), виріс у Південній Каліфорнії.

У 1926 р. у 18-річному віці виграв чемпіонат США серед юніорів в одиночному розряді, у 1929 р. – чемпіонат США в чоловічому одиночному розряді.

Усі свої основні досягнення спортсмен показав у 1930 р. – став чемпіоном США і півфіналістом Вімблдону в чоловічому одиночному

розряді, фіналістом Вімблдонського турніру і чемпіоном США (разом із Джорджем Лоттом) у парному розряді, боровся за Кубок Девіса у складі збірної США – фіналіста турніру, що поступився першістю команді Франції.

Ім'я Джона Доуга в 1961 році внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 27 квітня 1978 року у віці 69 років.

Джон Ван Рін

Джон Ван Рін – американський професійний тенісист.

Народився 30 червня 1905 року в Ньюпорт-Ньюс (штат Вірджинія, США).

Відомий завдяки успішній грі в парному розряді. Триразовий переможець Вімблдонського турніру (1929 – 1931 рр.) у парі з Вілмером Еллісоном (1929, 1930 рр.) і Джорджем Лоттом (1931 р.).

У 1931 році здобув перемогу на чемпіонаті Франції (в парі з Джорджем Лоттом). Двічі перемагав на чемпіонатах США (1931, 1935 рр.). Джон Ван Рін став першим тенісистом, який переміг в англійському, французькому й американському чемпіонатах у чоловічому парному розряді.

У 1963 році ім'я Джона Ван Ріна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 7 серпня 1999 року у віці 93 років у Палм-Біч (Флорида, США).

Сара Хеммонд Палфрі Фабіан Кук Данциг

Сара Хеммонд Палфрі Фабіан Кук Данциг – американська тенісистка та спортивна журналістка, четверта ракетка світу (1934 р.).

Народилася 18 вересня 1912 року в Шароні (штат Массачусетс, США). Сара Палфрі була тричі одружена, звідси й таке довге прізвище.

Займатися тенісом почала з раннього дитинства, три її сестри в різний час вигравали американські турніри національного рівня. Тренувала Сару Хейзел Хоккіс Вайтмен.

Уже в 14 років, у 1927 році, Сара стала чемпіонкою США в парному розряді серед дівчат. У 1930 році дійшла до фіналу Вімблдону і виграла чемпіонат США в жіночому парному розряді.

Сара була переможницею 18 турнірів Великого шолома в усіх розрядах. В одиночному розряді двічі перемогала на чемпіонатах США (1941, 1945 рр.). У жіночому парному розряді здобула 11 перемог на турнірах Великого шолома (Вімблдон – 1938, 1939 рр.; чемпіонати США – 1930, 1932, 1934, 1935, 1937 – 1941 рр.).

П'ять разів вигравала турніри Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонати США – 1932, 1935, 1937, 1941 рр.; чемпіонат Франції – 1939 р.).

З 1933 по 1939 роки Палффі п'ять разів входила до списку десяти найкращих тенісисток світу (згідно з рейтингом «The Daily Telegraph»). Найвища позиція – четвертий рядок (1934 р.).

Загалом Сара Палффі завоювала 63 титули на чемпіонатах США на різних видах кортів (трав'яних, ґрунтових, хардових і критих).

Тринадцять разів (1941 – 1945 рр.) посідала перший рядок у десятці найкращих тенісисток США.

Після 1946 року виступала в професійному тенісі.

У 1963 році ім'я Сари Палффі було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 27 лютого 1996 року у віці 83 років у Нью-Йорку (США).

Джуліан Майрік

Джуліан Майрік – тенісний діяч, який присвятив понад 50 років свого життя цьому виду спорту в епоху його становлення. Сам грав у теніс на аматорському (рекреаційному) рівні до 85-річного віку.

Народився 1 березня 1880 року в Марфрізборо (штат Північна Кароліна, США). Тенісом захопився після одруження, оскільки родичі його дружини були найвидатнішими гравцями того часу.

Майрік з 1915 по 1917 роки очолював Вестсайдський тенісний клуб Нью-Йорка, сприяв перенесенню місця проведення чемпіонату США з Ньюпорта в Форест Гіллс у 1915 році.

У 1917 – 1918 роках був президентом Національної асоціації лаун-тенісу США, у 1918 році – віце-президентом, а в 1920 – 1922 роках – знову президентом цієї Асоціації.

У 1923 році на реконструйованому ним стадіоні у Форест Гіллс було проведено перший розіграш Кубка Вайтмен.

Унесок Джуліана Майріка в розвиток світового тенісу був високо оцінений, і його ім'я в 1963 році було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 4 січня 1969 року у віці 88 років.

Джордж Аді

Джордж Аді – видатний американський тенісист 1900-х років і функціонер Національної асоціації лаун-тенісу США.

Народився 4 січня 1874 року в Стонінгтоні (штат Коннектикут, США). Випускник Єльського університету.

Джордж Аді був головою комітету Кубка Девіса, Національної асоціації лаун-тенісу США, головою комітету Правил аматорського тенісу Національної асоціації.

З 1916 по 1919 роки був президентом Національної асоціації лаун-тенісу США.

Помер 31 липня 1948 року у віці 74 років.

У 1964 році ім'я Джорджа Аді було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Вілмер Лоусон Еллісон

Вілмер Лоусон Еллісон – американський тенісист, четверта ракетка світу (1932, 1935 рр.), шестиразовий переможець і восьмиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса 1928 – 1933 і 1935 – 1936 рр. у складі команди США.

Народився 8 грудня 1904 року в містечку Сан-Антоніо (штат Техас, США).

Перших успіхів у тенісі досяг ще в студентські роки. У 1927 році став чемпіоном Техаського університету в чоловічому одиночному розряді.

У парному розряді (з Джоном Ван Ріном) двічі переміг на Вімблдонському турнірі (1929, 1930 рр.), виграв чемпіонати США (1931, 1935 рр.). У змішаному парному розряді з Едіт Кросс став чемпіоном США 1930 року.

В одиночному розряді дістався півфіналу на чемпіонаті Австралії (1933 р.), фіналу Вімблдону (1930 р.) і став чемпіоном США (1935 р.).

Виступаючи в складі команди США на Кубку Девіса, жодного разу не став володарем трофея.

Після того, як полишив змагальний теніс, працював тренером у Техаському університеті.

У 1963 році ім'я Вілмер Еллісона було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 20 квітня 1977 року у віці 73 роки.

Еліс Марбл

Еліс Марол – американська тенісистка, перша ракетка світу серед аматорів (1939 р.) і спортсменка року за версією «Associated Press» (1939, 1940 рр.).

Народилася 28 вересня 1913 року в Плумасі (штат Каліфорнія, США). Займатися тенісом почала в дитинстві. Уже за три роки вона виграла чемпіонат Північної Каліфорнії серед дівчат і отримала право на участь у національному чемпіонаті США. До 1933 році Марбл входила в щорічну десятку найсильніших тенісисток світу за рейтингом газети «The Daily Telegraph».

За аматорську кар'єру Марбл виграла чемпіонат США і Вімблдонський турнір 18 разів; в одиночному розряді – п'ять разів (Вімблдон – 1939 р.; чемпіонати США – 1936, 1938 – 1940 рр.).

Особливо успішним у кар'єрі тенісистки був 1939 рік, коли їй вдалося виграти чемпіонат США і Вімблдонський турнір у всіх трьох розрядах.

У складі збірної команди США неодноразово виграла Кубок Вайтмен.

Манера гри Еліс Марбл була ближчою до чоловічого стилю. Відповідно такий стиль гри диктував і особливий стиль в одязі замість

прийнятих довгих спідниць Еліс виходила на корт у білих шортах, що багатьом на той час здавалося непристойним і шокуючим.

У 1941 році Еліс оголосила про закінчення спортивної кар'єри. Надалі займалася тренерською роботою. Серед її учениць була майбутня перша ракетка світу Біллі Джин Моффітт (Кінг). Еліс Марбл написала декілька книг з тенісу.

У 1967 році ім'я Еліс Марбл було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла в 1990 році у віці 77 років у Палм-Спрінгс (Каліфорнія, США).

Джон Дональд (Дон) Бадж

Джон Дональд (Дон) Бадж – американський тенісист.

Народився 13 червня 1915 року в Окленді (штат Каліфорнія, США) в сім'ї вихідців з Шотландії. З раннього дитинства виявляв неабиякі здібності до бейсболу, баскетболу та тенісу.

У 1933 році у віці 18 років у спортсмена був перший успіх – Дон здобув перемогу в національній юнацькій першості США. У 19 років тенісист був включений до збірної США на Кубку Девіса. Став першим в історії володарем Великого шолома (1938 р.); чотирнадцятиразовим переможцем турнірів Великого шолома в одиночному, чоловічому парному та змішаному розрядах; дворазовим володарем Кубка Девіса у складі збірної США (1937, 1938 рр.); багаторазовим переможцем турнірів професійного Великого шолома (чемпіонат Вемблі, чемпіонат США й чемпіонат Франції серед професіоналів) в одиночному та парному розрядах (1939 – 1953 рр.).

У 1937, 1938 роках агентство «Associated Press» назвало Баджа «Спортсменом року». У 1937 році він був удостоєний призу Саллівана, яким нагороджується найкращий спортсмен-аматор США.

Дон Бадж – автор двох книг з тенісу – «Бадж про теніс» (1939 р.) і «Тенісні мемуари» (1969 р.).

У 1964 році ім'я Джона Дональда Баджа внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у віці 84 років 6 січня 2000 року в наслідок травм, отриманих в автокатастрофі.

Сідні Берр Бірдслі Вуд

Сідні Берр Бірдслі Вуд – американський тенісист, наймолодший учасник і переможець турніру Вімблдону в чоловічому одиночному розряді, єдиний чемпіон у його історії, який завоював цей титул без фінального матчу.

Народився 1 листопада 1911 року в Бріджпорті (штат Коннектикут, США).

У день свого 14-річчя став чемпіоном штату Арізона серед дорослих. У 1927 році у віці 15 років і 231 день став наймолодшим

учасником Вімблдонського турніру в чоловічому одиночному розряді. Цей рекорд не побитий і понині. Переможець турніру Вімблдону в чоловічому одиночному розряді (1931 р.).

Триразовий фіналіст турнірів Великого шолома в різних розрядах, фіналіст Кубка Девіса 1934 року у складі збірної США. П'ята ракетка світу (1938 р.) у чоловічому одиночному розряді.

У 1964 році ім'я Сідні Вуда було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 10 січня 2009 року у віці 97 років у Палм-Біч (штат Флорида, США).

Джордж Лотт

Джордж Лотт – американський тенісист, четверта ракетка світу (1931 р.), дванадцятиразовий переможець і триразовий фіналіст турнірів Великого шолома, член команди США в розіграшах Кубка Девіса (1928 – 1931, 1933, 1934 рр.).

Народився 16 жовтня 1906 року в Спрінгфілді (штат Іллінойс, США).

Був майстром парної гри. Завоював вісім титулів Великого шолома в чоловічому парному розряді: перемагав на чемпіонаті Франції (1931 р.), Вімблдоні (1931, 1934 рр.), на чемпіонатах США (1928 – 1930, 1933, 1934 рр.).

Чотири рази перемагав на турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді: виграв Вімблдонський турнір 1931 року разом з Анною Мак-К'юн Гарпер; тричі перемагав на чемпіонатах США: у 1929 та 1931 роках разом із Бетті Натхолл і в 1934 році в парі з Хелен Халл Джейкобс. Чотири рази перемагав на турнірах «Cincinnati Open», відомому як «Cincinnati Masters» (1924, 1925, 1927, 1932 рр.) у чоловічому одиночному розряді та двічі (1924, 1925 рр.) у чоловічому парному розряді разом із Джеком Гаррісом і Томасом Мак-Глінном відповідно.

Після закінчення кар'єри гравця працював тренером, потім головним тренером університету Де Поля в Чикаго (штат Іллінойс). Одна з будівель університету, призначених для тенісу, названа на честь Джорджа Лотта.

Ім'я Джорджа Лотта в 1964 р. було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 2 грудня 1991 року у віці 85 років.

Френсіс (Френк) Александр Шилдс

Френсіс (Френк) Александр Шилдс – американський тенісист, п'ята ракетка світу (1930 р.), чотириразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник трьох розіграшів Кубка Девіса (1931, 1932, 1934 рр.), капітан команди США на Кубку Девіса (1954 р.).

Народився 18 листопада 1909 року в Нью-Йорку (США).

Тренував себе сам. Вісім разів входив до десятки найсильніших тенісистів США, посідав другий рядок у 1930 році, перший – у 1933 році.

Мав гарну зовнішність, знявся в семи фільмах (1935 – 1938 рр.).

У 1964 році ім'я Френсіса Александра Шилдса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 19 серпня 1975 року у віці 66 років у Нью-Йорку (США).

Джеймс Ван Ален

Джеймс Ван Ален – президент казино в Нью-порті (1952 р.), засновник і президент Національного залу слави лаун-тенісу (1954, 1957 – 1977 рр.), автор тайбрейка, чемпіон США в чоловічому одиночному та парному розряді в корт-тенісі.

Народився 18 вересня 1902 року в Ньюпорті (штат Род-Айленд, США).

Джеймс Ван Ален заснував Національний зал слави лаун-тенісу, який об'єднував до 1975 року найкращих американських тенісистів. У 1975 році до Залу слави було введено першого іноземця – британця Фреда Перрі.

Ван Аллен у 1958 році створив власну систему рахунку для наддовгих сетів і матчів, яку вперше було застосовано на відкритому чемпіонаті США в 1970 році (VASS).

Крім нової системи рахунку, Ван Аллен запровадив електричні дошки рахунку та нічний теніс.

У 1965 році ім'я Джеймса Ван Алена було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 3 липня 1991 року у віці 88 років.

Вільям Дональд «Дон» Мак-Нілл

Вільям Дональд «Дон» Мак-Нілл – американський тенісист-аматор. Перша ракетка США в 1940 році.

Народився 30 квітня 1913 року в Чікаші (штат Оклахома, США).

У 1937 році вперше ввійшов до десятки найсильніших тенісистів-аматорів США, згідно з рейтингом Національної асоціації лаун-тенісу США. Мак-Ніллу двічі випала честь бути переможцем турнірів Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонат Франції – 1939 р.; чемпіонат США – 1940 р.), двічі перемагати в чоловічому парному розряді (чемпіонат Франції 1939 р. разом із Чарльзом Гаррісом; чемпіонат США 1944 р. – з Бобом Фалкенбургом).

Завершив спортивну кар'єру в 1957 р., після чого протягом тридцяти років очолював відділи реклами великих компаній.

У 1965 році ім'я Дона Мак-Нілла було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у 1996 році у віці 78 років у Веро Бін (Флорида, США).

Еллен Ганселл

Еллен Ганселл – американська тенісистка, переможниця та фіналістка чемпіонатів США.

Народилася 17 вересня 1869 року у Філадельфії (штат Пенсильванія, США).

У віці 17 років Еллен стала першою жінкою – переможницею національного чемпіонату США в одиночному розряді. Сталося це влітку 1887 року, однак у 1888 році Ганселл не вдалося захистити свій титул і вона поступилася ним Берті Таунсенд.

У 1890 році Ганселл завершила спортивну кар'єру і присвятила себе сім'ї та вихованню шістьох дітей.

Померла 11 травня 1937 року у віці 68 років.

У 1965 році ім'я Еллен Ганселл було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Тедд Шредер

Тедд Шредер – американський тенісист, перша ракетка США і світу (1949 р.), шестиразовий переможець і чотириразовий фіналіст турнірів Великого шолома. Шість разів брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1946 – 1951 рр.), чотири рази був володарем трофея (1946 – 1949 рр.) у складі збірної США.

Народився 20 липня 1921 року в Ньюарку (штат Нью-Джерсі, США).

Будучи студентом, виграв чемпіонат Стенфордського університету в одиночному та парному розрядах (1942 р.), а також чемпіонат США в чоловічому одиночному розряді. Здобув перемогу в 1948 році на Вімблдонському турнірі в одиночному розряді.

Першу перемогу в парному розряді Шредер виборов у віці 19 років разом зі своїм однолітком Джоном Креймером, з яким він ще двічі повторював успіх на чемпіонаті США (1940, 1941, 1947 рр.).

Шредеру також пощастило виграти чемпіонат США в змішаному парному розряді в 1942 р. з легендарною Луїзою Браф.

У період з 1940 по 1951 роки. Шредер дев'ять разів входив до десятки найкращих тенісистів США, у 1942 році посів перший рядок у рейтингу. З 1946 по 1949 роки вважався другою ракеткою світу.

У 1966 році ім'я Тедда Шредера було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 26 травня 2006 року у віці 84 років.

Полін-Мей Бетц-Едді

Полін-Мей Бетц-Едді – американська тенісистка, неофіційна перша ракетка світу 1946 року.

Народилася в Детройті (штат Огайо, США) 6 серпня 1919 року. У віці дев'яти років почала займатися тенісом. У 1939 році у 19 років виграла чемпіонат США на критих кортах. Полін Бетц чотири рази (1942 – 1944, 1946 рр.) вигравала чемпіонати США, а в 1946 році – Вімблдонський турнір в одиночному розряді. Була чемпіонкою Франції в змішаному розряді (1946 р.), багаторазовою фіналісткою турнірів

Великого шолома (чемпіонат Франції 1946 р.; Вімблдон – 1946 р.; чемпіонати США – 1941, 1942, 1944, 1945 рр.).

Досягнувши успіхів в аматорському тенісі, перейшла в професійний, де виступала до 1960 року. За цей час завоювала сім чемпіонських титулів. У 1959 році на п'ятому місяці вагітності і вже будучи матір'ю чотирьох дітей перемогла Алтею Гібсон, яка протягом двох попередніх років була першою ракеткою світу серед тенісисток-аматорів.

У віці 76 – 77 років виступила за перший склад збірної свого тенісного клубу.

У 1965 році ім'я Полін-Мей Бетц-Едді було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 31 травня 2011 року у віці 91 року в Потوماку (Меріленд, США).

Вотсон Вошберн

Вотсон Вошберн – американський тенісист, п'ята ракетка США, триразовий фіналіст турнірів Великого шолома, володар Кубка Девіса в команді США (1921 р.).

Народився 12 червня 1894 року в Нью-Йорку (США). Освіту здобув у Гарвардському університеті.

Сім разів входив до десятки найкращих тенісистів США з 1914 по 1922 роки. У 1913 р. Вотсон здобув перемогу в чемпіонаті Принстона в парному розряді з Річардом Норрісом Вільямсом II, разом з яким вони грали двічі (1921, 1923 рр.) у фіналах національного чемпіонату США в парному розряді й у фіналі Вімблдонського турніру (1924 р.).

В одиночному розряді спортсмен зміг дійти до чвертьфіналу турніру Вімблдону (1924 р.) і півфіналів чемпіонатів США (1911 – 1913, 1916, 1920 рр.).

Після завершення кар'єри гравця служив в армії під час Другої світової війни. Потім присвятив себе адміністративній роботі в тенісі, зокрема зробив значний внесок у формування Національного залу слави лаун-тенісу.

У 1965 році ім'я Вотсона Вошберна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 2 грудня 1973 року у віці 78 років.

Френк Ендрю Паркер

Френк Ендрю Паркер – американський тенісист, перша ракетка світу (1948 р.), семиразовий чемпіон турнірів Великого шолома, чотири рази брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1937, 1939, 1946, 1948 рр.), тричі ставав володарем Кубка (1937, 1946, 1948 рр.) у складі команди США.

Народився 31 січня 1916 року в Мілуокі (штат Вісконсін, США) у сім'ї польського іммігранта Франчишека Пайковскі.

У 15-річному віці виграв чемпіонат США серед хлопчиків. У 1931 році здобув перемогу на чемпіонаті Канади. У 1933 році у віці 17 років Паркер виграв чемпіонат США серед дорослих на глиняному корті.

Френк Паркер двічі перемагав на чемпіонатах Франції (1948, 1949 рр.), двічі на чемпіонатах США (1944, 1945 рр.) у чоловічому одиночному розряді.

Здобув три титули Великого шолома в парному розряді, перемігши на чемпіонаті Франції (1949 р.), Вімблдонському турнірі (1949 р.) і чемпіонаті США (1943 р.).

Френк Паркер тричі ставав володарем Кубка Девіса (1937, 1946, 1948 рр.) у складі збірної США.

У 1968 році (у перший рік Відкритої ери) у віці 52 років Паркер взяв участь у Відкритому чемпіонаті США, ставши найстаршим його учасником.

У 1966 році ім'я Френка Паркера було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 24 липня 1997 року у віці 81 року.

Джозеф «Джо» Рафаель Хант

Джозеф «Джо» Рафаель Хант – американський тенісист, перша ракетка США (1943 р.), чемпіон США (1943 р.), учасник розіграшу Кубка Девіса (1939 р.).

Народився 17 лютого 1919 року в Сан-Франциско (штат Каліфорнія, США).

Хант – єдиний в історії переможець національних чемпіонатів США серед хлопчиків (до 15 років) і юніорів (до 18 років), студентів та дорослого чемпіонату США в чоловічому одиночному розряді. У 1938 році Хант здобув перемогу в чемпіонаті серед студентів університету Південної Каліфорнії, а в 1941 р. – серед учнів у морській академії в одиночному розряді. Став другим в історії тенісистом, який виграв чемпіонати двох навчальних закладів. Першим був Малколм Чейс, який здобув перемоги в університетах Брауна і Єля.

Помер 2 лютого 1945 року у віці 25 років.

У 1966 році ім'я Джозефа Ханта було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Боббі Ріггс

Боббі Ріггс – американський тенісист, перша ракетка світу (1939 р.), шістнадцятиразовий переможець турнірів Великого шолома, двічі брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1938, 1939 рр.), володар Кубка 1938 р. у складі команди США.

Народився 25 лютого 1918 року в Лос-Анджелесі (штат Каліфорнія, США).

Почав грати в теніс в 11 років. Ріггс був чудовим тенісистом з юних років, став переможцем Вімблдонського турніру 1939 року в чоловічому

одиначному, парному та змішаному парному розрядах, першою ракеткою світу (1935 р.).

У 1937 – 1939 роках Ріггс входив до десятки найкращих тенісистів світу. Виграв два чемпіонати США в одиночному (1939, 1941 рр.) розряді і завоював титул у змішаному парному розряді (1940 р.).

У 1941 році перейшов у професіонали, виграв чемпіонати США серед професіоналів у 1946, 1947 і 1949 рр.

У Відкриту еру почав працювати промоутером. Грав на гроші проти найсильніших тенісисток світу – Біллі Джин Кінг і Кріс Еверт. Матч Ріггса з Кінг отримав назву «Битва статей», в якому тенісистка здобула перемогу. Після матчу, незважаючи на поразку Ріггса і його негативне ставлення до жіночого тенісу, у спортсменки та тенісиста-промоутера Ріггса залишилися дружні стосунки.

У 1967 році ім'я Боббі Ріггса внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 25 жовтня 1995 року у віці 77 років.

Біллі Джин Кінг

Біллі Джин Кінг – американська тенісистка. Рекордсменка за кількістю перемог на Вімблдонському турнірі (20). Активний борець за рівноправність жінок і чоловіків у спорті.

Народилася 22 листопада 1943 року в Лонг Біч (США).

У віці 17 років почала виступи на рівні чемпіонату США. У 1966 році виграла свій перший турнір Великого шолома в одиночному розряді – Вімблдон.

На Вімблдоні та Відкритому чемпіонаті США Кінг перемагала в одиночному, парному й змішаному розрядах. Кінг є рекордсменкою (разом із Мартіною Навратіловою) за кількістю перемог на Вімблдонському турнірі. На її рахунку 20 титулів у всіх номінаціях Вімблдону.

У 1966 р., 1968 р., 1972 р. була найсильнішою тенісисткою світу. Є найстаршим професійним гравцем, який виграв одиночний турнір WTA в 1983 році (Бірмінгем) у віці 39 років, 7 місяців і 23 дні.

У 1983 році завершила спортивні виступи. Була капітаном команди США на Кубку Федерації. З ініціативи Біллі Джин Кінг була створена Всесвітня жіноча асоціація (WTA) зі своїм календарем і призовими не меншими, ніж у чоловіків. У 1973 році, намагаючись затвердити рівні права жінок, провела виставковий матч із колишньою першою ракеткою світу 55-річним Боббі Ріггсом, який нешанобливо висловлювався про жіночий теніс. Матч увійшов в історію під назвою «Бій статей». Кінг здобула перемогу з рахунком: 6 – 4, 6 – 3, 6 – 3.

На піку своєї кар'єри Біллі Джин Кінг змогла домогтися автономії та незалежності жіночого тенісу й наблизити його преміальні до чоловічих.

Нині вона співвласниця і президент професійної тенісної ліги «World Team Tennis».

У 1990 році ввійшла до сотні найвпливовіших американців ХХ століття. У 2009 році нагороджена президентською медаллю Свободи – вищою цивільною відзнакою в США.

У 1987 році ім'я Біллі Джин Кінг було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Теодор Рузвельт Пелл

Теодор Рузвельт Пелл – американський тенісист, п'ята ракетка США (1913 р.), учасник Ігор Олімпіади 1912 р. у Стокгольмі.

Народився 11 травня 1879 року в Нью-Йорку (США).

Спеціалізувався в грі на закритих кортах. Був чемпіоном США 1907, 1909 і 1911 років на закритих кортах, чотири рази перемагав на чемпіонатах США з 1905 по 1912 роки в чоловічому парному розряді.

Пелл входив до десятки найкращих тенісистів США, п'ять разів (1910 – 1918 рр.) посів найвищий для себе, п'ятий рядок у 1913 і 1915 роках.

Здобув перемогу в чотирьох турнірах у Гартфорді в Новій Англії в одиночному (1907 – 1910 рр.) і чотири в парному (1906 – 1909 рр.) розрядах.

У 1897 – 1924 роках 14 разів брав участь у чемпіонатах США. Найкращим результатом стала гра в півфіналі 1915 р.

У 1966 році ім'я Теодора Рузвельта Пелла було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 18 серпня 1967 року у віці 88 років.

Маргарет Осборн Дюпон

Маргарет Осборн Дюпон – американська тенісистка.

Народилася 4 березня 1918 року в містечку Джозеф (штат Орегон, США).

У 1938 році у віці 20 років входила до десятки найкращих тенісисток Америки.

Маргарет Осборн Дюпон виграла за кар'єру 37 титулів на турнірах Великого шолома: шість в одиночному (чемпіонати Франції – 1946, 1949 рр.; Вімблдон – 1947 р.; чемпіонати США – 1949, 1950, 1958 рр.), 21 – у жіночому парному (чемпіонати США – 1941 – 1957 рр.; чемпіонати Франції – 1946, 1947, 1949 рр.; Вімблдон – 1946, 1948 – 1950, 1954 рр.), десять разів у змішаному парному (чемпіонати США – 1943 – 1946, 1950, 1956, 1958 – 1960 рр.; Вімблдон – 1962 р.) розрядах.

Маргарет жодного разу не взяла участі в четвертому турнірі Великого шолома чемпіонаті Австралії у зв'язку із заборонаю чоловіка Вільяма Дюпона, сина з Делаверської династії Дюпонів, їздити до Австралії.

Осборн Дюпон була десятиразовою володаркою Кубка Вайтмен у складі збірної США.

Після закінчення тенісної кар'єри присвятила себе вирощуванню скакових коней, розділивши своє захоплення з колишньою партнеркою по тенісу Маргарет Варнер-Блосс. У середині 1990-х років вони ввійшли до двадцятки власників найкращих чистокровних верхових коней.

У 1967 році ім'я Маргарет Осборн Дюпон було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла в Ель-Пасо (США) у 2012 році у віці 94 років.

Алтея Луїза Браф

Алтея Луїза Браф – американська тенісистка. Народилася 11 березня 1923 року в Оклахомі (США). Сім'я Луїзи переїхала в Беверлі-Хіллз у 1927 році, де дівчинка почала займатися тенісом. Перших успіхів Луїза досягла вже в підлітковому віці. У 1940 та 1941 роках двічі вигравала чемпіонати США серед дівчат до 18 років. У 1942 році завоювала перші титули на національному чемпіонаті серед дорослих, перемігши в жіночому і змішаному парному розрядах. В одиночному розряді поступилася лише у фіналі Полін Бетц.

У 1955 році стала першою ракеткою у світовому рейтингу (загалом провела в першій десятці світового тенісу 10 років поспіль). Луїза Браф – тридцятип'ятиразова переможниця турнірів Великого шолома. Шість разів вигравала турніри серії Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонат Австралії – 1950 р.; Вімблдон – 1948 – 1950, 1955 рр., чемпіонат США – 1947 р.). У парному розряді перемагала в чемпіонаті Австралії (1950 р.), чемпіонаті Франції (1946, 1948 – 1950, 1954 рр.), чемпіонатах США (1942 – 1950, 1955 – 1957 рр.).

У 1967 році ім'я Алтеї Луїзи Браф було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Після завершення спортивної кар'єри тренувала дітей у Південній Каліфорнії. Для власного задоволення грала в теніс з онуком до 81 року.

Померла 3 лютого 2014 року у віці 90 років у Каліфорнії (США).

Еллісон Данциг

Еллісон Данциг – спортивний журналіст.

Народився 27 лютого 1898 року у Вейко (штат Техас, США). Випускник Корнелльського університету на початку своєї кар'єри робив репортажі про реал-теніс. Був провідним журналістом, що висвітлював тенісні події в газеті «Нью-Йорк таймс» з 1923 по 1968 роки.

Видав низку книг з тенісу. Найбільш популярними серед них були «The Racquet Game» (1930 р.) і «Fireside Book of Tennis» (1932 р.).

Видатні журналістські здібності Данцига були відзначені сучасниками: нині проводиться Кубок Данцига між студентами Колумбійського та Корнелльського університетів; присуджується

нагорода Данцига за найкращий літературний твір про теніс, трофей Данцига за спортивну поведінку.

Еллісон Данциг був першим спортивним журналістом, чиє ім'я було внесено в 1968 році до списків членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 27 січня 1987 року у віці 88 років.

Білл Талберт

Білл Талберт – американський тенісист, третя ракетка світу (1949 р.), дев'ятиразовий переможець і десятиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник шести розіграшів Кубка Девіса, триразовий переможець Кубка у складі команди США, капітан команди на Кубку Девіса (1952 – 1957 рр.), капітан команди-переможця Кубка Девіса (1954 р.).

Народився 4 вересня 1918 року в Цинциннаті (штат Огайо, США). У десятирічному віці в хлопчика діагностували цукровий діабет. Лікарі заборонили йому займатися контактними видами спорту, у зв'язку з чим Біллі сконцентрував всі свої зусилля на тенісі. Перші успіхи здобув під час навчання в університеті Цинциннаті.

Він двічі (1944, 1945 рр.) грав у фіналі чемпіонату США в чоловічому одиночному розряді, чотири рази був чемпіоном у чоловічому парному розряді (1942, 1945, 1946, 1948 рр.), чотири рази перемагав у змішаному парному розряді (1943 – 1946 рр.).

Був переможцем чемпіонату Франції (1950 р.) у чоловічому та фіналістом чемпіонату Франції (1950 р.) у змішаному парних розрядах.

Входив до десятки найкращих тенісистів США 13 разів у 1941 – 1954 роках, посів другий рядок у рейтингу в 1944 і 1945 роках. У світовому рейтингу входив у топ-10 у 1949 і 1950 рр., у 1949 р. посів третій рядок.

Працював директором Відкритих чемпіонатів США в 1971 – 1975 рр., 1978 – 1987 рр. Видав сім книг про теніс.

Ім'я Білла Талберта внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу в 1967 році.

Помер 28 лютого 1999 році у віці 60 років.

Рікардо Алонсо (Річард) Гонсалес

Рікардо Алонсо (Річард) Гонсалес – американський тенісист, більше заний як Панчо Гонсалес.

Народився 9 травня 1928 року в Лос-Анджелесі в родині мексиканських емігрантів. У 14 років Рікардо кинув школу, щоб зайнятися тенісом, однак за квартирні крадіжки був відправлений до колонії для неповнолітніх, де провів два роки. У результаті цього рішенням Асоціації тенісу Південної Каліфорнії був відсторонений від участі в будь-яких тенісних турнірах.

У 1947 році після закінчення військової служби спортсмен повернувся в теніс, у 1948 році став чемпіоном США і в 1949 році повторив свій успіх. У 1949 році завоював ще два титули Великого шолома на чемпіонаті Франції та Вімблдонському турнірі, став володарем Кубка Девіса у складі збірної США.

Наприкінці 1949 року перейшов у професіонали. У статусі професіонала вісім разів ставав чемпіоном США, чотириразовим чемпіоном Вемблі.

З 1970 по 1985 роки Рікардо Гонсалес очолював тенісний центр «Caesars Palace» у Лас-Вегасі.

Гонсалеса називають одним із найкращих майстрів першої подачі та гри з напівльоту в історії. Спортивні історики відводять йому 5 – 6-те місце в списку найвидатніших тенісистів усіх часів.

У 1968 році ім'я Рікардо Алонсо Гонсалеса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 3 липня 1995 року у віці 67 років у Лас-Вегасі (США).

Джон (Джек) А. Креймер

Джон (Джек) А. Креймер – американський тенісист, перша ракетка світу в одиночному розряді (1946, 1947 рр.). Спортивний підприємець, коментатор і діяч професійного тенісу.

Народився 1 серпня 1921 року в Лас-Вегасі (США). У дитинстві захоплювався пляжним футболом, але після численних травм перейшов у теніс.

Джон Креймер був дев'ятиразовим переможцем Вімблдонського турніру й чемпіонатів США в одиночному (1946, 1947 (2) рр.) та чоловічому парному розрядах (1940, 1941, 1943, 1946, 1947 (2) рр.).

Дворазовий володар Кубка Девіса зі збіркою США (1946, 1947 рр.).

Партнерами Джона Креймера в турнірах Великого шолома були Тедд Шредер (чемпіонат США 1940, 1941, 1947 рр.), Френк Паркер (чемпіонат США – 1943 р.), Том Браун (Вімблдонський турнір – 1946 р.) і Боб Фалкен Бург (Вімблдонський турнір – 1947 р.).

Джон Креймер був організатором і першим виконавчим директором АТР, тренером збірної США на Кубку Девіса, працював спортивним коментатором на різних теле-і радіоканалах. Відомий своїм зневажливим ставленням до жіночого тенісу.

У 1968 році ім'я Джона Креймера було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у 2009 році у віці 88 років у Лос Анджелесі (США).

Морін Кетрін «Маленька Мо» Конноллі-Брінкер

Морін Кетрін «Маленька Мо» Конноллі-Брінкер – американська тенісистка, володарка Великого шолома в 1953 році в жіночому одиночному розряді, дванадцятиразова переможниця турнірів Великого шолома в одиночному, жіночому парному і змішаному парному розрядах.

Народилася 17 вересня 1934 року в Сан-Дієго (штат Каліфорнія, США).

Почала грати в теніс у десять років. У 14 років стала наймолодшою в історії переможницею юніорського чемпіонату США. У 1951 році стала наймолодшою володаркою Кубка Вайтмен у складі збірної США, виграла свій перший титул Великого шолома – чемпіонат США. За підсумками року агентство «Associated Press» назвало її «Спортсменкою року» (1951 р.).

5 червня 1952 року 17-річна Конноллі стала наймолодшою переможницею Вімблдонського турніру з 1905 року, коли турнір виграла Мей Саттон.

1953 р. Морін стає першою і наймолодшою в історії володаркою Великого шолома. Вона виграла чемпіонат Австралії, чемпіонат Франції, Вімблдон і чемпіонат США.

Лише за чотири роки Конноллі виграла дев'ять турнірів Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонати США – 1951, 1953 рр.; Вімблдон – 1952, 1954 рр.; чемпіонат Австралії – 1953 р.; чемпіонати Франції – 1953, 1954 рр.).

Двічі перемагала в жіночому парному розряді на турнірах Великого шолома (Чемпіонат Австралії 1953 р. – у парі з американкою Джулією Сімпсон-Хейвуд; чемпіонат Франції 1954 р. – у парі з австралійкою Нелл Хол-Хопман). Перемагала в змішаному парному розряді на чемпіонаті Франції 1954 р. (разом з американцем Льюїсом Хоудом).

У 1954 році спортсменку збила вантажівка, після чого вона вже не змогла брати участь у змаганнях і змінила спортивну кар'єру на тренерську роботу та журналістику.

У 1969 році у віці 34 років померла в Далласі (США).

У 1968 році ім'я Морін Конноллі було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

На честь тенісистки названо Континентальний Кубок Морін Конноллі-Брінкер, що розігрується серед тенісисток-юніорок.

Марія Вагнер

Марія Вагнер – американська тенісистка, фіналістка національного чемпіонату США (1914 р.) у жіночому одиночному розряді, чвертьфіналістка в жіночому парному розряді (1914 р.).

Народилася 2 лютого 1883 року у Фріпорті (штат Нью-Йорк, США).

Марія Вагнер вважалася королевою гри в закритих приміщеннях – шість разів перемагала на чемпіонатах США в одиночному розряді (1908, 1909, 1911, 1913, 1914, 1917 рр.), чотири – в парному (1910, 1913, 1916, 1917 рр.).

На чемпіонаті США 1914 р. Марія Вагнер прекрасно виступала, дійшла до фіналу турніру, але поступилася Мері К. Брауні 6 – 2, 1 – 6, 6 – 1.

Ім'я Марії Вагнер було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу в 1969 році.

Померла 28 березня 1975 року у віці 92 років.

Арт Ларсен

Арт Ларсен – американський тенісист, третя ракетка світу (1950 р.), перша ракетка США (1950 р.), переможець національного чемпіонату США (1954 р.), фіналіст Чемпіонату Франції (1954 р.), учасник двох розіграшів Кубка Девіса (1951, 1952 рр.).

Народився 17 квітня 1925 року в Гайварді (штат Каліфорнія, США). Почав грати в теніс в 11 років. Під час Другої світової війни служив в армії. Після повернення вступив до Каліфорнійського університету, грав у чоловічій команді чемпіонів NCAA (1949 р.).

Спортсмен входив вісім разів до топ-10 США, починаючи з 1949 року. Посідав шостий рядок у 1948 році, перший – у 1950 році. Тричі обіймав третю позицію у світовому рейтингу (1950, 1951, 1954 рр.).

У чоловічому одиночному розряді грав у півфіналі Чемпіонату Австралії (1951 р.), фіналі чемпіонату Франції (1954 р.), чвертьфіналі Вімблдону (1950, 1951, 1953 рр.), був переможцем Національного чемпіонату США (1950 р.).

У чоловічому парному розряді грав у півфіналах чемпіонатів Австралії (1951 р.), Франції (1955 р.) Вімблдону (1956 р.), чвертьфіналі Національного чемпіонату США (1954 р.).

10 листопада 1956 року потрапив в автокатастрофу, перебував три тижні в комі. На жаль, частковий параліч і втрата зору на одне око не дозволили йому в подальшому грати в теніс.

Ім'я Арта Ларсена в 1969 році було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 7 грудня 2012 року у віці 87 років.

Елеонора Рендолф Сірс

Елеонора Рендолф Сірс – американська тенісистка, третя ракетка США (1916 р.), п'ятиразова переможниця та триразова фіналістка турнірів Великого шолома.

Народилася 27 вересня 1881 року в Бостоні (штат Массачусетс, США) в сім'ї, де батько був одним із перших гравців у теніс у США, а дядько – семиразовим переможцем чемпіонатів США (1881 – 1887 рр.). Тенісом захопилася самотійно.

Елеонора прекрасно виступала в парному розряді, виграла чотири чемпіонати США: разом із Хейзел Хоккіс (1911, 1915 рр.), із Моллою Б'юрштедт (1916, 1917 рр.).

У 1916 році завоювала титул чемпіонки США в змішаному парному розряді разом із Віллісом Е. Девісом.

Була фіналісткою чемпіонату США (1912 р.) в жіночому одиночному розряді.

У 1968 році ім'я Елеонори Сіріс внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 15 березня 1968 року у віці 86 років.

Перрі Джонс

Перрі Джонс – президент асоціації тенісу Південної Каліфорнії, директор чемпіонату Тихоокеанського південного заходу, капітан команди США на Кубку Девіса (1958 – 1959 рр.), засновник залу слави Південнокаліфорнійської тенісної асоціації.

Народився 22 червня 1890 року в Етіванді (штат Каліфорнія, США). Ставши офіційною особою аматорського тенісу, Перрі Джонс отримав прізвисько Цар Південної Каліфорнії (1930 – 1940 рр.).

У 1970 р. ім'я Перрі Джонса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 16 вересня 1970 року у віці 80 років.

Чарльз «Чак» Стедмен Гарленд

Чарльз «Чак» Стедмен Гарленд – американський тенісист, восьма ракетка світу (1918 – 1920 рр.). Переможець Вімблдонського турніру (1920 р.) у парному розряді, капітан команди США на Кубку Девіса, член комітету Національної асоціації лаун-тенісу США, член комітету Кубка Девіса.

Народився 28 жовтня 1898 року в місті Піттсбурзі (штат Пенсильванія, США).

У 1919 році Гарленд виграв міжуніверситетські змагання в чоловічому одиночному та парному розрядах, виступаючи за Єльський університет.

Посів восьмий рядок у топ-10 гравців США (1918 – 1920 рр.). Став чемпіоном Вімблдону (1920 р.) в чоловічому парному розряді. В одиночному розряді дійшов до півфіналу Вімблдону в 1919 і 1920 роках.

У 1927 році Гарленд був капітаном команди США на Кубку Девіса, в якому команда США програла команді Франції (3 – 2).

Завершивши кар'єру гравця, став видатним діячем кількох комітетів Національної асоціації лаун-тенісу США, був віце-президентом Асоціації.

У 1969 році ім'я Чарльза Гарланда було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 28 січня 1971 року у віці 72 років.

Хейзел Хочкісс Вайтмен

Хейзел Хочкісс Вайтмен – американська тенісистка, сімнадцятиразова переможниця турнірів Великого шолома, п'ятиразова фіналістка. Дворазова олімпійська чемпіонка: здобула перемоги в жіночому (разом з Хелен Віллз-Муді) і змішаному (разом із Річардом Норрісом Вільямсом II) парних розрядах. Засновниця Кубка Вайтмен.

Народилася 20 грудня 1886 р. у місті Гілдсбург (штат Каліфорнія, США).

Хейзел Вайтмен зробила видатний внесок у розвиток світового тенісу як гравець і як організатор цього виду спорту.

Хейзел 16 разів вигравала чемпіонати США, чотири з них в одиночному розряді (1909 – 1911, 1919 рр.).

Результатом її діяльності стало заснування жіночих командних змагань – Кубка Вайтмен, подібного до Кубка Девіса, що розігрується серед чоловічих команд. Команді-переможниці Кубка Вайтмен як приз з 1923 до 1989 роки вручався срібний кубок.

Свої перші перемоги Хейзел здобула, будучи студенткою престижного університету США – Берклі (який закінчила в 1911 р.). У 1909 році виграла свій перший чемпіонат США в одиночному розряді. Останній (третій) титул чемпіонату США в одиночному розряді спортсменка завоювала через 10 років – у 1919 році у віці 32 років.

У парному розряді Хейзел Хочкісс також встановила рекорд спортивного довголіття. Свій перший титул завоювала в 1909 році, останній – у 1928 році в жіночому парному розряді.

Хейзел п'ять разів брала участь у розіграшах Кубка Вайтмен, у чотирьох з яких команда США виходила переможницею. Тринадцять разів спортсменка була капітаном збірної США на Кубку з 1923 по 1948 роки.

У 1919 році Хейзел Хочкісс Вайтмен стала першою ракеткою світу, в 1924 році – переможницею Вімблдонського турніру в жіночому парному розряді. Здобула 11 тигулів чемпіона США серед юніорів у парному розряді. Змагалася до 60-річного віку.

Хейзел Вайтмен досягла успіху і в тренерській роботі. Підготувала трьох тенісисток – членів Міжнародного залу слави: Хелен Вілла Муді, Полін Бета-Едді, Сару Палфрі.

Ім'я Хейзел Вайтмен було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу в 1957 році.

Померла 5 грудня 1974 року у віці 88 років.

Доріс Харт

Доріс Харт – американська тенісистка, перша ракетка світу (1951 р.), тридцятип'ятиразова переможниця та двадцятидворазова фіналістка турнірів Великого шолома, член команди США – переможниці Кубка Вайтмен (1946 – 1955 рр.).

Народилася 20 червня 1925 року в Сент-Луїсі (штат Міссурі, США). У дитинстві перехворіла на поліомієліт, лікарі навіть наполягали на ампутації лівої ноги. Однак дівчинка здолала хворобу.

У 1942 і 1943 роках Харт виграла чемпіонати США серед дівчат в одиночному розряді, а в 1940 і 1943 роках у парному. Брала участь у

міжвузівських чемпіонатах (1947 – 1949 рр.), граючи за університет Майамі.

У жіночому одиночному розряді завоювала шість титулів Великого шолома: здобула перемогу на чемпіонатах Австралії (1949 р.), Франції (1950, 1952 рр.), США (1954, 1955 рр.), Вімблдонському турнірі (1951 р.).

У жіночому парному розряді виборювала першість 14 разів: на чемпіонатах Австралії (1950 р.), Франції (1948, 1950 – 1953 рр.), США (1951 – 1954 рр.), Вімблдоні (1947, 1951 – 1953 рр.).

У змішаному парному розряді перемагала 15 разів. На чемпіонатах Австралії (1949, 1950 рр.), Франції (1951 – 1953 рр.), США (1951 – 1955 рр.). Вімблдонському турнірі (1951 – 1955 рр.).

Крім перерахованих титулів, Харт виграла чемпіонат США на ґрунтових кортах (1950 р.) в одиночному розряді, в 1944, 1945, 1950 і 1954 рр. – в парному, чемпіонати США в закритих приміщеннях у жіночому й змішаному парному розрядах (1947, 1948 рр.). Спортсменка входила до топ-10 протягом десяти років (1946 – 1955 рр.), посівши перший рядок у 1951 р. Була лідером команди США на Кубку Вайтмен (1946 – 1955 рр.).

У 1969 році ім'я Доріс Харт було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 29 травня 2015 року у віці 89 років.

Ширлі Фрай

Ширлі Фрай – американська тенісистка, перша ракетка світу (1956 р.), сімнадцятиразова переможниця та сімнадцятиразова фіналістка турнірів Великого шолома, переможниця Кубка Вайтмен у складі команди США (1949, 1951 – 1956 рр.).

Народилася 30 червня 1927 року в Акроні (штат Огайо, США).

У 14 років спортсменка стала наймолодшою учасницею чемпіонату США (1941 р.).

Ширлі Фрай завоювала чотири титули Великого шолома в жіночому одиночному розряді, перемігши на чемпіонатах Франції (1951 р.), Австралії (1957 р.), США (1956 р.) і Вімблдонському турнірі (1956 р.); дванадцять титулів у жіночому парному розряді: перемогла на чемпіонатах Австралії (1957 р.), Франції (1950, 1951 – 1953 рр.), США (1951 – 1954 рр.), Вімблдонському турнірі (1951 – 1954 рр.).

Фрай виграла Вімблдонський турнір у змішаному парному розряді (1956 р.), була фіналісткою на чемпіонаті Франції (1952 р.) і чемпіонатах США (1951, 1952 рр.).

Спортсменка дев'ять разів (1946 – 1956 рр.) входила до топ-10 гравців світу, посідала перший рядок у списку (1956 р.). Тридцять разів поспіль належала до десяти найкращих гравців США (1944 – 1956 рр.). Брала участь у розігрішці Кубка Вайтмен у складі збірної США (1949, 1951 – 1953, 1955, 1956 рр.).

Брала участь у розіграші Кубка Вайтмен у складі збірної США (1949, 1951 – 1953, 1955, 1956 рр.).

Після завершення кар'єри гравця Фрай переїхала до Санкт-Петербурга (Флорида, США), де працювала в редакції газети «St. Petersburg Times».

У 1970 році ім'я Ширлі Фрай було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Елізабет «Бессі» Мур

Елізабет «Бессі» Мур – американська тенісистка, восьмиразова переможниця та дев'ятиразова фіналістка чемпіонатів США.

Народилася 5 березня 1876 року в Брукліні (штат Нью-Йорк, США). Навчилася грати в теніс у віці 12 років.

У 16 років стала наймолодшою фіналісткою Національного чемпіонату США.

У 1892 – 1905 роках вісім разів ставала учасницею фінальних матчів чемпіонатів США в одиночному розряді, з них виграла чотири титули (1896, 1901, 1903, 1905 рр.).

Двічі ставала чемпіонкою США в жіночому парному розряді (1896, 1903 рр.) разом із Джульет Аткинсон і Кері Нілі відповідно. Двічі вигравала чемпіонат США в змішаному парному розряді (1902, 1904 рр.) разом із Віллі Камероном Грантом.

Спортсменка також успішно грала на закритому корті. У 1907 році здобула перемогу в першому жіночому чемпіонаті в закритих приміщеннях в одиночному розряді, а в 1908 році – у першому чемпіонаті в закритих приміщеннях у парному розряді (з Хелен Хеллвіг Пауч).

У 1971 році ім'я Елізабет Мур було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 22 січня 1959 року у віці 82 років.

Кларенс Гріффін

Кларенс Гріффін – американський тенісист, шоста ракетка США (1916 р.), триразовий чемпіон США в парному розряді.

Народився 10 січня 1888 року в Сан-Франциско (штат Каліфорнія, США).

Тричі ставав чемпіоном США в чоловічому парному розряді (1915, 1916, 1920 рр.) разом із Біллом Джонстоном.

У 1919 році в парному розряді дійшов до чвертьфіналу турніру Вімблдону.

В одиночному розряді Кларенс Гріффін був півфіналістом чемпіонату США (1916 р.).

У 1970 році ім'я Кларенса Гріффіна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 23 березня 1973 року у віці 85 років.

Тоні Траберт

Тоні Траберт – американський тенісист, перша ракетка світу (1953 р.), десятиразовий переможець турнірів Великого шолома, член команди США на Кубку Девіса (1951 – 1955 рр.), член команди-переможниці Кубку Девіса (1976 – 1980 рр.), президент Міжнародного залу тенісної слави (2001 – 2011 рр.).

Народився 16 серпня 1930 року в Цинциннаті (штат Огайо, США).

У чоловічому одиночному розряді здобув шість перемог на турнірах Великого шолома: на чемпіонатах Франції (1954, 1955 рр.), США (1953, 1955 рр.), Вімблдонському турнірі (1955 р.).

У чоловічому парному розряді завоював п'ять титулів Великого шолома: здобув перемогу на чемпіонатах Австралії (1955 р.), Франції (1950, 1954, 1955 рр.), США (1954 р.).

Брав участь у розігрішці Кубку Девіса (1951 – 1955 рр.), був капітаном команди США з 1976 по 1980 роки. Допоміг команді США завоювати Кубок у 1978 і 1979 роках.

Траберт перейшов у професійний теніс. Виграв чемпіонат Франції серед професіоналів (1956 р.), був фіналістом Вемблі (1958 р.) і чемпіонату США серед професіоналів (1960 р.).

Видатний тенісист Джек Крамер назвав Траберта серед найвидатніших гравців всіх часів (21 спортсмен).

З 1971 по 2003 роки Траберт працював як аналітик на Відкритому чемпіонаті США для CBS.

У 1970 році ім'я Тоні Траберта було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Артур Чарльз Нільсен старший

Артур Чарльз Нільсен старший – відданий тенісний діяч, засновник тенісного стадіону в Університеті Вісконсіна.

Народився 5 вересня 1897 року в Чикаго (штат Іллінойс, США). Закінчив університет Вісконсіна. У теніс грав усе життя, присвячуючи йому весь свій вільний час.

У 1968 році побудував в Університеті Вісконсіна тенісний стадіон, назвав його своїм ім'ям. Національна асоціація тенісу США назвала його найкращим тенісним приміщенням у США (дванадцять критих і шість відкритих кортів; п'ять кортів і один подвійний корт для сквошу).

Артур Нільсен-молодший продовжив справу свого батька. У результаті в селищі Віннетка (штат Іллінойс) виник ще один невеликий тенісний центр, названий на честь Нільсена-старшого.

У 1971 році ім'я Артура Нільсена було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 1 червня 1980 року у віці 82 років.

Вік Сейшас

Вік Сейшас – американський тенісист, третя ракетка світу (1953 р.), п'ятнадцятиразовий переможець і семиразовий фіналіст турнірів Великого шолома; учасник розіграшів Кубка Девіса (1951 – 1957 рр.), володар Кубка Девіса (1954 р.) у складі команди США.

Народився 30 серпня 1923 року у Філадельфії (штат Пенсільванія, США).

З 1940 по 1968 роки Вік Сейшас був обличчям американського тенісу. Він зіграв у рекордній кількості у 28 національних турнірах США (1940 – 1969 рр.).

У чоловічому одиночному розряді здобув перемогу у двох турнірах Великого шолома – Вімблдоні (1953 р.) і чемпіонаті США (1954 р.), був фіналістом чемпіонату Франції (1953 р.).

У чоловічому парному розряді перемагав п'ять разів у турнірах Великого шолома: чемпіонатах Австралії (1955 р.), Франції (1954, 1955 рр.), США (1952, 1954 рр.), був фіналістом Вімблдону (1952, 1954 рр.).

Вісім разів виборював першість у змішаному парному розряді на чемпіонатах Франції (1953 р.), США (1953 – 1955 рр.), Вімблдоні (1953 – 1956 рр.).

За аматорську кар'єру Сейшас виграв 56 чемпіонатів в одиночному розряді. Ніколи не прагнув перейти в професіонали. Тринадцять разів (1942 – 1966 рр.) входив до десятки найсильніших тенісистів США. Кар'єра Віка Сейшаса є прикладом спортивного довголіття. Його перший і останній вихід відокремлюють 24 роки успішної кар'єри гравця.

У 1971 році ім'я Віка Сейшаса було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Алтея Гібсон

Алтея Гібсон – американська тенісистка, лідер світового тенісу в другій половині 1950-х років.

Народилася 25 серпня 1927 року в Сілвері (штат Каліфорнія, США).

Почала грати в теніс у підлітковому віці. У 1942 році вона виграла свій перший турнір під егідою Американської тенісної асоціації, що об'єднувала афро-американських тенісистів. У 1947 році стала чемпіонкою Американської тенісної асоціації (згодом вигравала цей титул ще дев'ять разів).

До 1950 році чемпіонку США серед афро-американців Алтею Гібсон не допускали до міжнародного чемпіонату США. У 1951 році спортсменка стала першою афро-американкою, що отримала запрошення взяти участь у Вімблдонському турнірі.

Алтея Гібсон була одинадцятиразовою переможницею турнірів Великого шолома в одиночному (чемпіонат Франції – 1956 р.; Вімблдон – 1957, 1958 рр.; чемпіонати США – 1957, 1958 рр.), жіночому парному

(чемпіонат Австралії – 1957 р.; чемпіонат Франції – 1956 р.; Вімблдон – 1956, 1958 рр.) і змішаному парному (чемпіонат США – 1957 р.) розрядах. Алтея стала першою афро-американкою – переможницею турнірів Великого шолома.

У 1957 році була визнана «Спортсменкою року» за версією «Associated Press».

У 1971 році ім'я Алтеї Гібсон було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Померла 28 вересня 2003 року у віці 76 років в Іст-Ориндж (Нью-Джерсі, США).

Дарлін Хард

Дарлінг Хард – американська тенісистка, друга ракетка світу (1957 р.), 21 раз перемогла на турнірах Великого шолома, 15 разів була фіналісткою, володарка Кубка Федерації (1963 р.) у складі команди США, чотириразова переможниця Кубка Вайтмен (1957, 1959, 1962, 1963 рр.).

Народилася 6 січня 1936 року в Лос-Анджелесі (штат Каліфорнія, США). Грала на громадських кортах Каліфорнії під керівництвом матері. Завоювала 21 титул Великого шолома: 13 – у жіночому парному розряді, 5 – у змішаному парному та три в одиночному.

У жіночому одиночному розряді Хард тричі ставала володаркою титулу чемпіонки турнірів Великого шолома (чемпіонат Франції – 1960 р.; чемпіонати США – 1960, 1961 рр.), була фіналісткою турнірів (Вімблдону – 1957, 1960 рр.).

Здобула 13 перемог у жіночому парному розряді на турнірах Великого шолома: чемпіонати Франції (1955, 1957, 1960 рр.), Відкритих чемпіонатах США (1958 – 1962, 1969 рр.), Вімблдонських турнірах (1957, 1959, 1960, 1963 рр.).

П'ять разів перемогла на турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонатах Франції – 1955, 1961 рр.; Вімблдонських турнірах – 1957, 1959, 1960 рр.); тричі грала у фіналах (чемпіонат Австралії – 1962 р.; чемпіонати США – 1956, 1957, 1961 рр.).

У 1973 році ім'я Дарлінг Хард було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Брайан Морель «Бітсі» Грант

Брайан Морель «Бітсі» Грант – американський тенісист, шоста ракетка світу (1937 р.).

Народився 25 грудня 1910 року в Атланті (США). Тенісом займався з раннього дитинства. У 16 років став чемпіоном Південних штатів.

З 1935 по 1937 роки. Грант входив до складу збірної США на Кубку Девіса. У 1937 році з американською командою завоював цей трофей після десятирічної перерви.

З 1930 по 1941 роки дев'ять разів входив до десятки найсильніших тенісистів США. Грант отримав прізвисько «Бітсі» (Малюк) через невеликий зріст 163 см та масу 54 кг.

Завершивши активну спортивну кар'єру, брав участь у змаганнях ветеранів. Загалом на його рахунку 19 титулів чемпіонатів США серед ветеранів у різних вікових категоріях.

У 1972 році ім'я Брайана Мореля Гранта було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

У 1950 році на честь Гранта назвали тенісний центр міста Атланта. Ім'я Гранта носить міжнародний тенісний турнір серед чоловіків у віці старше 75 років.

Помер 5 червня 1986 року у віці 75 років в Атланті (США).

Гарднар Патнам Маллой

Гарднар Патнам Маллой – американський тенісист. Народився 22 листопада 1913 року у Вашингтоні (США). Займатися тенісом почав у віці 11 років. До початку Другої світової війни входив до десятки найсильніших тенісистів США.

За кар'єру Маллой п'ять разів вигравав турніри Великого шолома в чоловічому парному розряді: чемпіонати США (1942, 1945, 1946, 1948 рр.), Вімблдонський турнір (1957 р.). Останній Маллой виграв у віці 43 років!

Був триразовим володарем Кубка Девіса (1946, 1948, 1949 рр.) у складі збірної США.

Маллой продовжував виступати на турнірах Великого шолома до 1971 року, коли йому виповнилося 57 років. Після цього він присвятив себе участі в змаганнях ветеранів. Грав на чемпіонатах США на всіх видах кортів (трав'яних, ґрунтових, відкритих хардових і критих) і після свого 90-річчя. За всю кар'єру виграв 129 титулів у різних вікових категоріях.

У 1972 році ім'я Гарднара Патнама Маллойа було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

У 2013 році став першим членом Міжнародного залу тенісної слави, що відзначив своє 100-річчя.

Помер 14 листопада 2016 року в Майамі, лише кілька днів не доживши до свого 103-го дня народження.

Аластер Мартін

Аластер Мартін – американський тенісист і функціонер, віце-президент (1967 – 1968 рр.), президент Національної асоціації тенісу США (1969 – 1970 рр.), засновник східної секції Національної асоціації лаун-тенісу США, президент Міжнародного залу тенісної слави (тоді – Національної тенісної фундації).

Народився 11 березня 1915 року в Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США). Освіту здобув у Принстонському університеті. У 1951 році заснував

східну секцію Національної асоціації лаун-тенісу США, у 1977 – 1979 роках був президентом Національної тенісної фундації.

Захоплювався корт-тенісом, протягом 30 років вигравав головні титули в аматорському корт-тенісі США: вісім разів був чемпіоном США в чоловічому одиночному розряді (1941, 1950 – 1956 рр.), 13 – у чоловічому парному розряді (1948 – 1951, 1953 – 1957, 1960, 1962, 1966, 1970, 1971 рр.).

У 1973 році ім'я Аластера Мартіна було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 12 січня 2010 року у віці 94 років.

Константин «Джин» Мако

Константин «Джин» Мако – американський тенісист.

Народився 24 січня 1916 року в Будапешті (Австро-Угорщина). У ранньому дитинстві разом з родиною переїхав до Лос-Анджелеса (США).

У 1934 році, змагаючись за Університет Південної Каліфорнії, Джин Мако виграв тенісний чемпіонат Національної асоціації студентського спорту в одиночному та парному розрядах.

Був п'ятиразовим переможцем турнірів Великого шолома в чоловічому парному (чемпіонат США – 1936, 1938 рр.; Вімблдон – 1937, 1938 рр.) і змішаному (чемпіонат США – 1936 р.) розрядах, дворазовим володарем Кубка Девіса у складі збірної США (1937, 1938 рр.).

У 1973 році ім'я Джина Мако було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер у 2013 році у віці 97 років у Лос-Анджелесі (США).

Джульєт Аткінсон

Джульєт Аткінсон – американська тенісистка, тринадцятиразова переможниця турнірів Великого шолома, дворазова фіналістка.

Народилася 15 квітня 1873 року в Рагвеї (штат Нью-Джерсі, США).

У жіночому одиночному розряді виграла три національні чемпіонати США (1895, 1897, 1898 рр.).

Сім разів перемогала в чемпіонатах США в жіночому парному розряді (1894 – 1898 рр., 1901 р., 1902 р.) з п'ятьма різними партнерками. Два останні титули завоювала зі своєю сестрою Кетлін.

У 1894 – 1896 рр. Аткінсон разом з Едвіном П. Фішером перемогла на національному чемпіонаті США в змішаному парному розряді.

Померла 12 січня 1944 року у віці 70 років.

У 1974 році ім'я Джульєт Аткінсон було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Роберт «Боб» Фалкенбург

Роберт «Боб» Фалкенбург – американський тенісист, сьома ракетка світу, триразовий переможець турнірів Великого шолома, учасник розіграшу Кубка Девіса (1954 – 1955 рр.) у складі команди Бразилії.

Народився 29 січня 1926 року в Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США), виріс у Лос-Анджелесі. У 1946 р. виграв міжуніверситетський чемпіонат США, виступав за університет Південної Каліфорнії.

У чоловічому одиночному розряді здобув перемогу на Вімблдонському турнірі (1948 р.), був півфіналістом національного чемпіонату США (1946 р.). У чоловічому парному розряді був переможцем Вімблдонського турніру (1947 р.), Відкритого чемпіонату США (1944 р.), фіналістом чемпіонату США (1945 р.).

Одружився з бразилійкою і в 1954 – 1955 рр. виступав за Бразилію на Кубку Девіса.

У 1974 році ім'я Роберта Фалкенбурга було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Фредерік Говард Говей

Фредерік Говард Говей – американський тенісист, п'ята ракетка світу (1895 р.), триразовий переможець турнірів Великого шолома, чотириразовий фіналіст.

Народився 6 жовтня 1868 року в Ньютон Центрі (штат Массачусетс, США).

Навчаючись в університеті Брауна, двічі (1890, 1891 рр.) ставав переможцем міжуніверситетського чемпіонату США.

У 1895 році став чемпіоном США в чоловічому одиночному розряді, у 1893 і 1894 рр. – чемпіоном у чоловічому парному розряді разом із Кларенсом Хобартом.

У 1890 – 1896 роках сім разів входив до списку десятки найкращих тенісистів США, у 1895 році посів перший рядок у рейтингу.

Помер 17 жовтня 1945 року у віці 77 років.

У 1974 році ім'я Фредеріка Говарда Говей було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Еллен Кросбі Рузвельт

Еллен Кросбі Рузвельт – американська тенісистка, володарка трьох титулів чемпіонки турнірів Великого шолома.

Народилася 20 серпня 1868 року в Розндейл (Нью-Йорк, США). Сестри Грейс та Еллен Рузвельт були племінницями президента США Франкліна Д. Рузвельта, тренувалися на домашньому корті під керівництвом свого батька Джона Рузвельта.

Еллен стала чемпіонкою США в 1890 році в жіночому одиночному розряді, а також у жіночому парному розряді (разом із Грейс Рузвельт).

У 1893 році здобула перемогу на національному чемпіонаті США в змішаному парному розряді (разом із Кларенсом Хобартом).

Померла 26 вересня 1954 року у віці 86 років.

У 1975 році ім'я Еллен Кросбі Рузвельт було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Фредерік Перрі

Фредерік Перрі – британський тенісист, перша ракетка світу (1934 – 1936 рр.), чотирнадцятиразовий переможець і шестиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1931 – 1936 рр.). Володар Кубка Девіса (1933 – 1936 рр.) у складі команди Великої Британії.

Народився 18 травня 1909 року в Стокнорті (графство Чешир, Велика Британія). Почав грати в теніс у віці 18 років.

Фредерік Перрі завоював вісім титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: виграв чемпіонати Австралії (1934 р.), Франції (1935 р.), США (1933, 1934, 1936 рр.), Вімблдон (1934 – 1936 рр.).

Двічі ставав чемпіоном турнірів Великого шолома в чоловічому парному розряді: здобув перемогу на чемпіонатах Австралії (1934 р.) і Франції (1933 р.). Був фіналістом Вімблдону (1932 р.).

Чотири рази перемагав у змішаному парному розряді на турнірах Великого шолома: чемпіонатах Франції (1932 р.), США (1932 р.), Вімблдоні (1935, 1936 рр.). Був фіналістом чемпіонату Австралії (1935 р.).

У 1933 – 1936 роках у складі команди Великої Британії Перрі чотири рази ставав володарем Кубка Девіса.

З 1931 по 1936 роки входив до десятки найкращих тенісистів світу. Посідав перший рядок у рейтингу в 1934 – 1936 рр.

У 1937 році перейшов у професіонали, виграв чемпіонати США серед професіоналів (1938 р., 1941 р.), був фіналістом (1939, 1940 рр.).

На думку видатного гравця Джона Креймера, Фредерік Перрі входив до шістки найсильніших гравців у теніс за всю історію.

У 1975 році ім'я Фредеріка Перрі було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

У 1984 році на честь 50-ї річниці першої перемоги Фредеріка Перрі на Вімблдонському турнірі біля входу до Всеанглійського тенісного клубу було споруджено бронзовий пам'ятник.

Помер Фредерік Перрі 8 лютого 1995 року у віці 85 років.

Лоуренс Бейкер

Лоуренс Бейкер – президент Національної асоціації лаун-тенісу США (1948 – 1970 рр.), голова генеральної ради Національної асоціації лаун-тенісу США (1952 – 1970 рр.), засновник Національної фундації тенісу, капітан команди США на Кубку Девіса (1953 р.).

Народився 19 червня 1890 року в Лоуденвіллі (штат Південна Каліфорнія, США).

Бейкер 1937 року став чемпіоном США з тенісу серед юніорів. Будучи капітаном, привів команду США до перемоги на Кубку Девіса (1953 р.).

Лоуренс Бейкер міг стати славетним тенісистом, але доля розпорядилася інакше – він став видатним тенісним діячем і все життя займався просуванням цього виду спорту на світовій арені.

У 1975 році ім'я Лоуренса Бейкера було внесено до списку членів Національного залу слави лаун-тенісу.

Помер 15 жовтня 1980 року у віці 90 років.

Дік Савітт

Дік Савітт – американський тенісист, дворазовий чемпіон, дворазовий фіналіст турніру Великого шолома, учасник розіграшу Кубка Девіса (1951 р.) у команді США.

Народився 4 березня 1927 року в Бейонні (штат Нью-Джерсі, США).

Тенісом почав займатися після переїзду сім'ї в Ель-Пасо (штат Техас), де в 1944 – 1945 роках виграв титул чемпіона шкільної ліги серед хлопчиків в одиночному розряді. Освіту здобув у Корнелльському університеті.

Савітт у 1950 – 1959 роках шість разів входив до десятки найкращих гравців США. У 1951 – 1959 роках чотири рази входив до топ-10 гравців світу.

У чоловічому одиночному розряді Дік Савітт завоював два титули Великого шолома: виграв чемпіонат Австралії (1951 р.) і Вімблдонський турнір (1951 р.).

У чоловічому парному розряді був фіналістом чемпіонатів Франції (1951, 1952 рр.) і Вімблдону (1951 р.).

Після закінчення кар'єри гравця успішно займався нафтовим бізнесом, працював на кілька фірм на Волл Стріт.

У 1976 році ім'я Діка Савітта було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Жан Рене Лакост

Жан Рене Лакост – французький тенісист, десятиразовий переможець турнірів Великого шолома (сім разів в одиночному та три рази в парному розрядах). Перша ракетка світу (1926, 1927 рр.).

Народився 2 липня 1904 року в Парижі. Грати в теніс почав у 15 років після відвідування з батьком Англії. Через п'ять років від початку кар'єри, у віці 20 років, Рене взяв участь у фіналі Вімблдонського турніру, де поступився співвітчизникові Жану Боротра.

Сім разів ставав переможцем турнірів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: чемпіонатів Франції (1925, 1927, 1928 рр.); Вімблдонських турнірів (1925, 1928 рр.); чемпіонатів США (1926, 1927 рр.).

Рене Лакост був молодшим із чотирьох знаменитих французьких «тенісних мушкетерів» – Лакост, Жан Боротра, Жак Брюньон, Анрі Коше. Лакост найчастіше виступав у парі з Жаном Боротра, з яким виграв три турніри Великого шолома в парному розряді (Вімблдон –

1925 р.; чемпіонати Франції – 1925, 1929 рр.), а також бронзову нагороду на Іграх VIII Олімпіади 1924 року в Парижі.

У 1933 році Рене разом з Андре Жильє, власником і президентом французької трикотажної компанії, створив фірму «La Societe Chemise Lacoste» з виробництва тенісних сорочок.

Рене Лакоста прозвали Крокодилом, або Алігатором (звідси і пішла емблема компанії «Lacoste»).

Завершив спортивну кар'єру в 1929 році.

У 1976 році ім'я Рене Лакоста було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер у 1996 році у віці 92 років у Сен-Жан-де-Люз (Франція).

Мейбл Есмонд Кехілл

Мейбл Есмонд Кехілл – ірландська тенісистка, п'ятиразова переможниця національного чемпіонату США.

Народилася 31 березня 1863 року в окрузі Кілкенні (Ірландія). Стала першою іноземкою, яка виграла національний чемпіонат США в жіночому одиночному розряді (1891 р.), повторила свій успіх у 1892 році.

У жіночому парному розряді двічі здобула перемогу на національному чемпіонаті США: в 1891 році разом з Еммою Левітт-Морган, а в 1892 році – з Аделін Мак-Кінлі.

У 1892 році спортсменці вдалося здобути перемогу в змішаному парному розряді на чемпіонаті США (разом із Кларенсом Хобартом).

Померла 1 січня 1905 року у віці 41 року.

Ім'я Мейбл Есмонд Кехілл було внесено до списків членів Національного (пізніше Міжнародного) залу тенісної слави в 1976 році.

Жак «Тото» Брюньйон

Жак «Тото» Брюньйон – французький тенісист, один із «чотирьох мушкетерів» французького тенісу 1920 – 1930-х років.

Народився 11 травня 1895 року в Парижі (Франція).

Активну змагальну діяльність почав після Першої світової війни. У 1919 році став чвертьфіналістом чемпіонату світу на критих кортах. У 1920 році представляв Францію на Олімпійських іграх в Антверпені, а з 1921 року виступав за збірну Франції на Кубку Девіса і регулярно перемагав на чемпіонатах Франції в парі з провідною французькою тенісисткою Сюзанн Ленглен. Пара п'ять разів ставала чемпіонами Франції, зокрема в 1925 – 1926 роках, коли чемпіонат набув міжнародного статусу.

На Іграх Олімпіади 1924 року завоював срібну медаль у парі з Анрі Коше. Після цього Брюньйон протягом десятиліття залишався одним із лідерів світового тенісу в парному розряді, п'ять разів вигравав чемпіонати Франції (тричі з Коше і двічі з Жаном Боротра), чотири рази

Вімблдонські турніри (1926, 1928, 1932, 1933 рр.) – по два рази з Коше і Боротра, а також чемпіонат Австралії 1928 р. з Боротра.

Після закінчення активної спортивної кар'єри працював тренером з тенісу в Каліфорнії.

У 1976 році ім'я Жака Брюньйона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 20 березня 1973 року у віці 82 років у Парижі (Франція).

Жан Робер Боротра

Жан Робер Боротра – французький тенісист, один із «чотирьох мушкетерів» французького тенісу.

Народився 13 серпня 1898 року в Біарріці (Франція).

Чотириразовий переможець турнірів Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонат Австралії – 1928 р.; чемпіонат Франції – 1931 р.; Вімблдон – 1924, 1926 рр.), чотирнадцятиразовий переможець турнірів Великого шолома в чоловічому та змішаному парному розрядах, шестиразовий володар Кубка Девіса у складі збірної команди Франції, бронзовий призер Ігор Олімпіади 1924 року в Парижі в чоловічому парному розряді. Був прозваний «Баском, який скаче», відрізнявся драматичним, агресивним стилем гри.

Під час Другої світової війни 1942 – 1945 рр. був в'язнем концентраційних таборів у Заксенхаузені й Бухенвальді.

Жан Боротра удостоєний високого звання офіцера ордена Почесного легіону Франції (1977 р.). На його честь було споруджено пам'ятну скульптуру перед стадіоном «Ролан Гарро».

У 1976 році ім'я Жана Борогра разом з іменами інших «мушкетерів» було внесено до списків членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 17 липня 1994 року у віці 95 років в Арбоні (Франція).

Мануель Алонсо

Мануель Алонсо – іспанський тенісист. Виступав як в одиночному, так і в парному чоловічому розряді зі своїм братом Хосе Марією Алонсо.

Народився 12 листопада 1895 року в Сан-Себастьяні (Іспанія). Двічі брав участь в Олімпійських іграх, діставшись чвертьфіналу в одиночному розряді в Антверпені в 1920 році і в парному чоловічому розряді в Парижі в 1924 році.

У 1920 році став півфіналістом чемпіонату світу на ґрунтових кортах, у 1921 р. – дійшов до фіналу турніру претендентів на Вімблдоні. З 1920-х до 1960-х років був найкращим іспанським тенісистом. У 1926 році посів друге місце в регулярному рейтингу тенісистів США після Білла Тілдена. Тричі був у десятці найкращих тенісистів світу. У 1927 році – п'ята ракетка світу.

У 1977 році ім'я Мануеля Алонсо було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер у 1984 році в Мадриді у віці 88 років.

Готтфрід фон Крамм

Готтфрід фон Крамм – німецький тенісист, друга ракетка світу (1936, 1937 рр.).

Народився 7 липня 1909 року в Нітлінгені (Ганновер, Німеччина) в аристократичній родині. У фамільних замках сім'ї було побудовано ґрунтові корти. З 1919 року десятирічний Готтфрід почав серйозні заняття тенісом.

Фон Крамм був основним гравцем збірної Німеччини з 1933 року, неодноразово виводив команду в міжзональний фінал Кубка Девіса.

У 1932 – 1935 роках виграв міжнародний чемпіонат Німеччини, двічі був переможцем чемпіонату Франції в одиночному розряді (1934, 1936 рр.), триразовим фіналістом Вімблдонського турніру (1935 – 1937 рр.). На його рахунку також три перемоги в турнірах Великого шолома в чоловічому (чемпіонат Франції 1937 р. і чемпіонат США 1937 р. у парі з Хеннером Хенкелем) і змішаному (Вімблдонський турнір 1933 р. разом із Хільдою Кравін кель-Сперлінг) парному розрядах.

Барона вирізняла прихильність до ідеалів чесної гри, яка стала головною рисою його ігрового стилю. Він був зразком джентльменської поведінки на корті.

У 1938 році був засуджений за нестримані політичні висловлювання і сексуальну орієнтацію, відбував тюремне ув'язнення. Під час Другої світової війни брав участь у бойових діях на Східному фронті, був евакуйований після обмороження ніг. Після закінчення війни повернувся до активної участі в тенісних змаганнях, двічі визнавався спортсменом року ФРН і удостоївся знаку «Срібний лавровий лист». Завершив кар'єру тенісиста в 1955 році.

Загинув у 1976 році в автомобільній катастрофі в Єгипті у віці 67 років.

У 1977 році ім'я Готтфріда фон Крамма було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Анрі Коше

Анрі Коше – французький тенісист, один із «чотирьох мушкетерів» французького тенісу початку ХХ ст.

Народився 14 грудня 1901 року в Ліоні або Війорбані (Франція). Батько Анрі Коше був службовцем місцевого тенісного клубу, тому хлопчик з раннього дитинства проводив час на кортах.

У 1921 році Анрі Коше переїхав з Ліона в Париж, у тому ж році зустрівся у фіналі чемпіонату міста з Жаном Боротра. У 1922 році вони з Боротра вже виступали за Францію на Кубку Девіса. Коше виграв національну першість в одиночному розряді, а також у змішаному парному розряді (разом із Сюзанн Ленглен). У Брюсселі став чемпіоном світу на ґрунтових кортах у всіх трьох розрядах (у чоловічих парах із

Боротра, а в змішаних – із Ленглен), а у швейцарському Санкт-Моріці – чемпіоном світу на критих кортах.

У 1923 році до Боротра та Коше в лавах збірної Франції приєдналися Рене Лакоста і Жак Брюньйон. Згодом ця четвірка була названа «мушкетерами».

У 1924 році Анрі Коше виступив на Олімпійських іграх, завоював срібні медалі – в одиночному і парному (з Брюньйоном) розрядах.

З 1925 року почалася історія виступів Коше у фіналах турнірів Великого шолома.

Анрі Коше п'ятнадцять разів перемагав на турнірах Великого шолома в одиночному, чоловічому парному та змішаному розрядах. Здобув перемогу в одиночному розряді на чемпіонатах Франції (1927, 1928, 1930, 1932 рр.), Вімблдонському турнірі (1927, 1929 рр.); у змішаному розряді – на чемпіонатах США (1927 – 1929 рр.).

Анрі Коше був шестиразовим володарем Кубка Девіса у складі збірної Франції.

З 1928 по 1931 роки ставав найкращим тенісистом світу.

У 1946 році у віці 45 років виграв турнір у Церматті.

Після закінчення активних спортивних виступів утримував магазин спортивного обладнання та давав уроки тенісу навіть після того, як йому виповнилося 70 років.

У 1976 році ім'я Анрі Коше було внесено до списків членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер у 1987 році у віці 85 років у Сен-Жермен-ан-Ле (Франція).

Бетті Натхолл

Бетті Натхолл – британська тенісистка, четверта ракетка світу (1929 р.), дев'ятиразова переможниця та п'ятиразова фіналістка турнірів Великого шолома, учасниця розіграшу Кубка Вайтмен (1927 – 1929, 1931 – 1934 рр.) у складі команди Великої Британії. Володарка Кубка Вайтмен (1928 р.).

Народилася 23 травня 1911 року в місті Сарбітон (графство Суррей, Велика Британія).

Долучилася до тенісу в передмісті Лондона. Бетті тричі перемагала на юнацькому турнірі Вімблдону (1924 – 1926 рр.), у віці 15 років була найкращою тенісисткою в жіночому одиночному розряді.

У 1927 році виграла чемпіонат Великої Британії на хард-корті. У віці 17 років Натхолл перемогла в жіночому одиночному розряді на чемпіонаті США (1930 р.).

У жіночому парному розряді тенісистка перемагала на чемпіонатах Франції (1931 р.), США (1930, 1931, 1933 рр.).

У змішаному парному розряді здобула дві перемоги на чемпіонатах Франції – у 1931 році разом із південноафриканським тенісистом Патріком Спенсом, у 1932 році – зі співвітчизником Фредом Перрі; двічі

виборювала перемогу на національних чемпіонатах США (1929, 1931 рр.) разом із Джорджем Лоттом.

П'ять разів входила до десятки найкращих тенісистів світу (1927 – 1933 рр.).

У 1928 році стала володарем Кубка Вайтмен у складі команди Великої Британії.

У 1977 році ім'я Бети Натхолл було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Померла 8 листопада 1983 року у віці 72 років.

Норман Едвард Брукс

Норман Едвард Брукс – австралійський тенісист.

Народився 14 листопада 1877 року в Мельбурні (Австралія).

Тенісом почав займатися в ранній юності. Брукс став першим небританським тенісистом, якому вдалося виграти Вімблдонський турнір у чоловічому одиночному розряді. Брукс здобув чотири перемоги на Вімблдонському турнірі 1907 (2) і 1914 (2) роки в чоловічому одиночному та парному розрядах. У 1911 році переміг на чемпіонаті Австралії знову як в одиночному, так і в парному розрядах, у 1909 р. – на чемпіонаті США в парному розряді.

З 1905 по 1920 роках Норман Брукс провів 39 матчів Кубку Девіса за команди Австралазії та Австралії.

У 1926 році був обраний першим президентом Австралійської асоціації лаун-тенісу, обіймав цю посаду протягом наступних 28 років.

У 1939 році Норман Брукс був посвячений у лицарі.

Сер Норман Брукс помер 28 вересня 1968 року у віці 90 років у Мельбурні (Австралія).

На честь Нормана Брукса було названо кубок, який вручається переможцю Відкритого чемпіонату Австралії з тенісу в чоловічому одиночному розряді.

У 1977 році ім'я Нормана Брукса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Кетлін «Кітті» Мак-Кейн-Годфрі

Кетлін «Кітті» Мак-Кейн-Годфрі – британська тенісистка, одна з лідерів жіночого тенісу в 1920-ті роки. Друга ракетка світу в 1926 році.

Народилася 7 травня 1896 року в Бейсуотері (Вестмінстер, Великий Лондон, Велика Британія).

Кетлін Мак-Кейн була дворазовою переможницею Вімблдонського турніру в одиночному розряді (1924, 1926 рр.), двічі перемогла на чемпіонаті США в жіночому парному розряді – у 1923 році (разом із Філіс Ковелл) і в 1927 році (разом з Ермінтруд Харві). Тричі вигравала турніри Великого шолома в змішаному парному розряді: Вімблдон (1924, 1926 рр.) і чемпіонат США (1925 р.).

Кетлін Мак-Кейн завоювала титул олімпійської чемпіонки в парному розряді (з Вініфред Мак-Нейр), срібної призерки в змішаному парному (з Максвелом Вуснамом) і бронзової призерки в жіночому одиночному розряді на Іграх Олімпіади 1920 року в Антверпені.

На Іграх VII Олімпіади Кетлін Мак-Кейн стала срібною (у парному розряді) і бронзовою (в одиночному розряді) призеркою.

Загалом завоювала п'ять олімпійських медалей у жіночому одиночному, жіночому парному та змішаному парному розрядах.

У 1978 році ім'я Кетлін Мак-Кейн-Годфрі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Померла в 1992 році у віці 96 років у Лондоні (Велика Британія).

П'єр Етчебастер

П'єр Етчебастер – французький тенісист, чемпіон світу з корт-тенісу (1928 – 1954 рр.).

Народився 8 грудня 1893 року в Сент-Жан-Де-Люз (Франція). Долучився до тенісу у віці 30 років. Талант гравця розкрився через шість років. П'єр став чемпіоном світу з реал-тенісу.

Баскський француз П'єр Етчебастер сім разів захищав титул чемпіона світу з 1928 по 1954 роки. Завершив кар'єру гравця у віці 60 років у 1954 році. Титул чемпіона світу спортсмен утримував 26 років.

П'єр Етчебастер є автором книги «Гра в корт-теніс», яка була видана в 1971 році.

У 1978 році ім'я П'єра Етчебастера було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 23 березня 1980 року у віці 86 років.

Джон Едвард «Бадж» Патті

Джон Едвард «Бадж» Патті – американський тенісист, перша ракетка світу (1950 р.), чотириразовий переможець і дворазовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшу Кубка Девіса (1951 р.) у складі команди США.

Народився 11 лютого 1924 року у Форт-Сміті (штат Арканзас, США). Школу закінчив у Каліфорнії.

У чоловічому одиночному розряді завоював два титули – став чемпіоном Франції та Вімблдону в 1950 році.

У чоловічому парному розряді здобув перемогу в турнірі Вімблдону, був фіналістом національного чемпіонату США (1957 р.), чвертьфіналістом восьми чемпіонатів Франції (1945, 1948 – 1950, 1952 – 1955 рр.).

У змішаному парному розряді здобув перемогу на чемпіонаті Франції (з Полін Бетц) і дійшов до півфіналу Вімблдону (1946 р.).

Кар'єра тенісиста Патті тривала 15 років. Джон входив сім разів до десятки найкращих тенісистів світу з 1947 по 1957 роки.

У 1997 році ім'я Баджа Патті було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Альберт Джим Лейні

Альберт Джим Лейні – американський спортивний журналіст.

Народився 11 січня 1896 року в місті Пенсокола (штат Флорида, США).

З 1920 по 1970 роки був кореспондентом, який висвітлював тенісні події для паризького і нью-йоркського видань «Геральд Тріб'юн» – Вімблдонський турнір (1929 – 1939 рр.) і чемпіонати США у Форест Гіллсі (1940 – 1965 рр.).

Альберт Лейні видав мемуари під назвою «Висвітлюючи корт: 50 років любовних стосунків з грою в теніс».

У 1979 році ім'я Альберта Джима Лейні було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 31 січня 1988 року у віці 92 років.

Гаррі Гопман

Гаррі Гопман – австралійський тенісист, семиразовий переможець і одинадцятиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1928, 1930, 1932 рр.), капітан команди Австралії на Кубку Девіса (1938 – 1969 рр.), капітан австралійської команди – переможця Кубка Девіса (1939, 1950 – 1953, 1955 – 1957, 1959 – 1962, 1964 – 1967 рр.).

Народився 10 серпня 1906 року в Глібе (Південний Уельс, Австралія).

В одиночному розряді Гопман тричі був фіналістом чемпіонатів Австралії (1930, 1931, 1932 рр.).

Двічі вигравав чемпіонати Австралії (1929, 1930 рр.) у чоловічому парному розряді, був фіналістом чемпіонатів Франції (1930, 1948 рр.) і США (1939 р.).

Здобув п'ять перемог на турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді: чотири рази вигравав чемпіонати Австралії (1930, 1936, 1937, 1939 рр.), США (1939 р.), був фіналістом Вімблдонського турніру (1932, 1935 рр.).

Гаррі був капітаном команди Австралії на Кубку Девіса протягом 22 років. У період з 1950 по 1967 роки австралійці під його керівництвом виграли 15 Кубків Девіса.

У 1969 році переїхав з Австралії до США, став тренером Академії тенісу в Порт Вашингтоні (Нью-Йорк), у 1971 році відкрив Академію тенісу Гопмана в Ларго (Флорида, США). Написав чотири книги.

Щорічний міжнародний турнір, який проводиться в Перті (Західна Австралія) в січні, названий у 1989 році на честь видатного спортсмена – Кубок Гопмана.

У 1978 році ім'я Гаррі Гопмана було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 27 грудня 1985 року у віці 79 років.

Сюзанн Рашель Флора Ленглен

Сюзанн Рашель Флора Ленглен – французька тенісистка, дворазова олімпійська чемпіонка. Понад 30 разів перемагала в турнірах Великого шолома в одиночному, жіночому парному та змішаному парному розрядах.

Народилася 24 травня 1899 року в Комп'єні (Франція). У віці 11 років Сюзанн уперше взяла в руки тенісну ракетку. Дівчинку тренував батько – секретар тенісного клубу Ніцци.

Була першою ракеткою світу (1925, 1926 рр.), олімпійською чемпіонкою 1920 року в Антверпені в одиночному, у змішаному парному розряді (разом із Максом Декюжі) і бронзовою призеркою в жіночому парному розряді (з Елізабет д'Айєн).

В одиночному розряді була переможницею чемпіонатів Франції (1920 – 1923, 1925, 1926 рр.), Вімблдону (1919 – 1923, 1925 рр.).

У жіночому парному розряді шість разів перемагала на чемпіонатах Франції (1920 – 1923, 1925, 1926 рр.); шість разів на Вімблдоні (1919 – 1923, 1925 рр.).

У змішаному парному розряді сім разів ставала переможницею чемпіонату Франції (1914, 1920 – 1923, 1925, 1926 рр.) і тричі Вімблдонського турніру (1920, 1922, 1925 рр.).

Ленглен була перфекціоністкою на корті й у житті. Вважалася іконою тенісного стилю. Костюми для неї створював знаменитий паризький кутюр'є Жан Пату. Шовкові плісировані спідниці до колін, шовкові панчохи, красиві стрічки у волоссі замість капелюха і, звичайно, жодних корсетів!

Після завершення спортивної кар'єри опублікувала три книги: «Теніс на траві», «Теніс на траві для дівчаток», «Теніс шляхом простих вправ».

Завершила кар'єру тенісистки в 1927 році, після чого зайняла посаду директора державної тенісної школи в Парижі.

Померла в Парижі у віці 39 років у 1938 році.

Була удостоєна вищої нагороди Франції – ордена Почесного легіону. На її честь названо один із центральних кортів у Парижі, де проходять матчі Відкритого чемпіонату Франції з тенісу, а також кубок, який з 1987 року вручається переможниці Відкритого чемпіонату Франції в жіночому одиночному розряді.

У 1978 році ім'я Сюзанн Рашель Флори Ленглен було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Марія Естер Буено

Марія Естер Буено – бразильська тенісистка, володарка Великого шолома в жіночому парному розряді (1960 р.).

Народилася 11 жовтня 1939 року в Сан-Паулу (Бразилія). Почала займатися тенісом у шість років.

У 1954 році в 14-річному віці виграла юніорський і дорослий чемпіонати Бразилії. У 1959 році виграла свої перші турніри Великого шолома в одиночному розряді: перемогла на Вімблдоні та чемпіонаті США. Агентство «Associated Press» визнало Марію Буено «Спортсменкою року». У 1959 році стала чемпіонкою світу, до кінця року – першою ракеткою світу.

Найуспішнішим у кар'єрі Марії Буено був 1960 рік – їй вдалося виграти шість титулів на турнірах Великого шолома: Вімблдон – в одиночному розряді, Відкритий чемпіонат Франції – у змішаному розряді, здобути перемоги на всіх чотирьох турнірах Великого шолома в жіночому парному розряді, ставши першою в історії володаркою Великого шолома в жіночому парному розряді.

Марія взяла участь у 35 фіналах турнірів Великого шолома в 1958 – 1977 роках, 19 разів ставала переможницею турнірів Великого шолома в одиночному (Вімблдон 1959 1960, 1964 рр., чемпіонати США – 1959, 1963, 1964, 1966 рр.), жіночому парному та змішаному розрядах (чемпіонат Австралії – 1960 р.; чемпіонат Франції – 1960 р.; Вімблдон – 1958, 1960, 1963, 1965, 1966 рр.; чемпіонати США – 1960, 1962, 1966, 1968 рр.).

Марія Буено була першою ракеткою світу серед аматорів у 1959, 1960, 1964, 1966 роках; переможницею Панамериканських ігор (1963 р.), срібною (1963 р.) і бронзовою (1955 р.) призеркою.

У 1960-ті роки почала співпрацювати з кутюр'є Тедом Тінлінгом, який створив для неї сміливі, відверті костюми, широко обговорювані публікою.

У 1978 року ім'я Марії Буено було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2005 році на її честь було названо центральний корт Олімпійського тенісного центру в Ріо-де-Жанейро, зведений до Олімпійських ігор 2016 року.

Померла 8 червня 2018 року у віці 78 років у Сан-Паулу (Бразилія).

Ентоні Вайлдінг

Ентоні Вайлдінг – новозеландський тенісист, перша ракетка світу (1911 р.), одинадцятиразовий переможець і чотириразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, бронзовий призер Ігор Олімпіади 1912 р. у Стокгольмі в чоловічому одиночному розряді в закритих приміщеннях, учасник розіграшів Кубка Девіса (1905 – 1909, 1914 рр.) у складі команди

Австралазії, володар Кубків Девіса (1907 – 1909, 1914 рр.) у складі команди Австралазії.

Народився 31 жовтня 1883 року в Крістчерчі (Нова Зеландія).

Почав змагатися на тенісних турнірах у віці 17 років у 1901 році. Через три роки спортсмен дебютував на Вімблдоні, однак трофей цього турніру йому вдалося завоювати лише через шість років.

Завоював шість титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: виграв чемпіонати Австралії (1906, 1909 рр.), Вімблдонські турніри (1910 – 1913 рр.).

У чоловічому парному розряді завоював п'ять титулів: виграв чемпіонат Австралії (1906 р.). Вімблдонський турнір (1907, 1908, 1910, 1914 рр.).

Був фіналістом Вімблдонського турніру 1914 року в змішаному парному розряді.

На Іграх V Олімпіади 1912 року завоював бронзову медаль у чоловічому одиночному розряді в закритих приміщеннях.

Під час Першої Світової війни служив у Королівській військово-морській бронетанковій дивізії, воював на полях Франції. 9 травня 1915 року (у віці 31 року) загинув у Нев-Шапель (Франція).

У 1978 році ім'я Ентоні Вайлдінга було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Гледіс Медалі Гелдман

Гледіс Медалі Гелдман – американська тенісистка, діяльність якої сприяла розвитку тенісу у світі.

Народилася 13 травня 1922 року в Нью-Йорку (США). Здобула чудову освіту в Стенфордському університеті (1942 р.), закінчила магістратуру Каліфорнійського університету в Берклі (1943 р.). Ракетку взяла в руки у 23 роки, через п'ять років виграла чемпіонат штату Техас.

У 1953 році заснувала журнал «Світовий теніс». Була видавцем журналу до 1972 року, перетворивши його на найвпливовіше видання з тенісу у світі.

Відродила чемпіонат США в закритих приміщеннях (1959 р.), залучила до участі в ньому провідних тенісистів світу.

У 1962 році відродила згасаючу популярність чемпіонату США в Форест Гіллс, домогшись дозволу європейським тенісистам брати участь у турнірі.

Заснувала професійний турнір для жінок у 1970 році, керувала ним до 1973 року.

У 1979 році ім'я Гледіс Медалі Голдман було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Померла 22 червня 2003 року у віці 81 року.

Джек Кроуфорд

Дужек Кроуфорд – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1933 р.), сімнадцятиразовий переможець і п'ятнадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома. Член команди Австралії на розіграшах Кубка Девіса (1928, 1930, 1932 – 1937 рр.).

Народився 22 березня 1908 року в Південному Уельсі (Австралія). Бездоганна поведінка та манери спортсмена викликали захоплення глядачів, у результаті чого він отримав прізвисько «Джек Джентльмен».

У чоловічому одиночному розряді Джек Кроуфорд завоював шість титулів Великого шолома: чотири рази перемагав на чемпіонатах Австралії (1931 – 1933, 1935 рр.), був найкращим на чемпіонаті Франції (1933 р.) і Вімблдонському турнірі (1933 р.).

У чоловічому парному розряді був володарем шести титулів: чотири рази перемагав на чемпіонатах Австралії, виборював першість на чемпіонаті Франції (1935 р.), Вімблдоні (1935 р.), був фіналістом на чемпіонаті США (1939 р.).

У змішаному парному розряді тричі був чемпіоном Австралії (1931 – 1933 рр.), чемпіоном Франції (1933 р.), переможцем Вімблдонського турніру (1930 р.).

У 1979 році ім'я Джека Кроуфорда було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 10 вересня 1991 року у віці 83 років.

Маргарет Сміт Корт

Маргарет Сміт Корт – австралійська тенісистка, перша ракетка світу (1973 р.) в жіночому одиночному розряді, переможниця 62 турнірів Великого шолома в 1969 – 1975 роках (24 в одиночному розряді, 19 – у жіночому парному та 19 – у змішаному парному розрядах), що є неперевершеними рекордами в історії тенісу.

Народилася 16 липня 1942 року в Олбері (Австралія). Кар'єру професійної тенісистки почала 1968 року.

Маргарет Сміт Корт – єдина в історії володарка Великого шолома у двох різних розрядах: жіночому одиночному (1970 р.) і змішаному парному (1963 р.) разом із Кеном Флетчером.

За свою кар'єру Корт 85 разів грала у фіналах турнірів Великого шолома. Цей рекорд у тенісі вона ділить з Мартіною Навратіловою.

Маргарет є також шестиразовою переможницею Кубка Федерації у складі збірної Австралії (1963 – 1965, 1968 – 1969, 1971 рр.).

Корт виграла «повний набір» титулів турнірів Великого шолома, усі чотири турніри в одиночному, парному і змішаному розрядах як мінімум двічі.

Двоє з її чотирьох дітей народилися в 1972 – 1974 роках на піку її спортивної кар'єри. У 1977 році спортсменка завершила кар'єру.

Після спорту стала священицею в церкві п'ятидесятників.

У 1979 році ім'я Маргарет Сміт Корт було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2003 році один із головних кортів «Мельбурн-Парку», де щороку проводиться Відкритий чемпіонат Австралії, названий на честь Маргарет Сміт Корт.

Френк Седжмен

Френк Седжмен – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1951 р.), двадцятидворазовий чемпіон і одинадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1949 – 1952 рр.) у складі команди Австралії, триразовий володар Кубка Девіса (1950 – 1952 рр.).

Народився 29 жовтня 1927 року в Монт Альберті (штат Вікторія, Австралія).

Виграв п'ять титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: двічі перемагав на чемпіонатах Австралії (1949, 1950 рр.), був переможцем Вімблдонського турніру (1952 р.), дворазовим переможцем Національного чемпіонату США (1951, 1952 рр.).

Був володарем дев'яти титулів Великого шолома в чоловічому парному розряді: двічі перемагав на чемпіонатах Австралії (1951, 1952 рр.), Франції (1951, 1952 рр.), США (1950, 1951 рр.), тричі – на Вімблдонському турнірі (1948, 1951, 1952 рр.).

Вісім разів перемагав на турнірах серії Великого шолома в змішаному парному розряді: був переможцем чемпіонатів Австралії (1949, 1950 рр.), Франції (1951, 1952 рр.), США (1951, 1952 рр.), Вімблдонського турніру (1951, 1952 рр.).

У 1979 році ім'я Френка Седжмена було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2014 році у віці 87 років видав біографічну книгу «Game, Sedge and Match: Making of a Tennis Dynasty».

Кен Розуолл

Кен Розуолл – австралійський тенісист, друга ракетка світу (1953 р.), вісімнадцятиразовий переможець і вісімнадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1953 – 1956, 1973, 1975 рр.) у складі команди Австралії. Чотириразовий володар Кубка Девіса (1953, 1955, 1956, 1973 рр.).

Народився 2 листопада 1935 року в Сіднеї (Австралія).

Перший чемпіонат Австралії виграв у віці 18 років у 1953 році, а останній – у 1972 році в 37 років з рекордним проміжком часу між першою та останньою перемогами на цьому турнірі (19 років).

У 1974 році у віці 39 років грав у двох фіналах – Вімблдону і чемпіонату США, будучи найстаршим фіналістом двох турнірів Великого шолома, зіграних в одному календарному році.

У 1975 році у віці 40 років спортсмен посів другий рядок у світовому рейтингу.

За спортивну кар'єру Кен Розуолл завоював вісім титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: чотири рази перемагав на чемпіонатах Австралії (1953, 1955, 1971, 1972 рр.), двічі – на чемпіонатах Франції (1953, 1966 рр.) і США (1956, 1970 рр.). Був фіналістом Вімблдонського турніру (1954, 1956, 1970, 1974 рр.).

Дев'ять разів виборював титул чемпіона турнірів Великого шолома в чоловічому парному розряді: перемагав на чемпіонатах Австралії (1953, 1956, 1972 рр.), Франції (1953, 1968 рр.), на Вімблдоні (1953, 1956 рр.), на чемпіонатах США (1956, 1969 рр.).

Був чемпіоном США (1956 р.) у змішаному парному розряді.

У 1980 році ім'я Кена Розуолла було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Мері Евінг Вотербрідж

Мері Евінг Вотербрідж – американська тенісистка, «мати американського тенісу».

Народилася 5 березня 1852 року у Філадельфії (США). Відпочиваючи на Бермудських островах у 1877 році, Мері побачила, як на полі для крикету британські офіцери грають у теніс.

У 1874 році майор Вінгфілд запатентував комплект для гри в теніс і надіслав кілька комплектів на Бермуди для розваги військового контингенту, що квартирував на островах. Офіцери подарували один комплект тенісного спорядження дівчині, і Мері повезла його додому в Нью-Йорк.

Після повернення в США Мері Вотербрідж облаштувала тенісний kort у клубі крикету та бейсболу на Стейтен Айленді, представивши у 1884 році в США нову гру – теніс.

Померла 3 травня 1886 року у віці 34 років.

У 1981 році ім'я Мері Вотербрідж було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Густав V

Густав V – король Швеції.

Народився 15 червня 1858 року в Дроттнінгхольмі (Швеція). У 1878 році, будучи принцем Швеції, Густав навчився грати в теніс під час подорожі Великою Британією.

Після повернення на батьківщину відкрив перший тенісний клуб у Швеції.

Був засновником першого у своїй країні чоловічого командного змагання з тенісу. Заснував змагання між тенісистами Європи, названі Кубком короля, і надав для нагородження переможців срібний кубок (1936 р.).

Ім'я Короля Густава V було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1980 р.

Помер 28 жовтня 1950 року у віці 92 років.

Х'ю Лоуренс Догерті (Лорі)

Х'ю Лоуренс Догерті (Лорі) – британський тенісист.

Народився 8 жовтня 1875 року у Вімблдоні (Велика Британія). Молодший брат видатного тенісиста Реджинальда Догерті.

П'ятиразовий переможець Вімблдонського турніру в одиночному розряді (1902 – 1906 рр.) і восьмиразовий переможець у парі зі своїм братом (1897 – 1901, 1903 – 1905 рр.). У 1903 році здобув перемогу в одиночному турнірі Відкритого чемпіонату США. Став першим в історії тенісистом, якому вдалося виграти два різні турніри Великого шолома в одиночному розряді.

Успішно виступив на Іграх II Олімпіади 1900 року в Парижі. Завоював дві золоті медалі – в одиночному і парному розрядах (у парі з братом), а також бронзову – у змішаному розряді (з американкою Маріон Джонс).

Помер у 1919 році на 43-му році життя в Бродстерсі (Велика Британія).

У 1980 році ім'я Лоуренса Догерті було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Реджинальд Френк Догерті (Реджі)

Реджинальд Френк Догерті (Реджі) – британський тенісист, чотириразовий переможець турнірів Великого шолома в чоловічому одиночному та парному розрядах, триразовий олімпійський чемпіон, чотириразовий володар Кубка Девіса у складі збірної Великої Британії.

Реджинальд Догерті народився 14 жовтня 1872 року у Вімблдоні (Велика Британія). У теніс почав грати з раннього дитинства.

У 1897 році здобув першу перемогу на Вімблдоні в одиночному розряді. Повторив свій успіх у 1898 – 1900 роках.

Брати Догерті були однією з найкращих пар в історії Вімблдону. Вони мали спортивні прізвиська: Реджинальд – «Великий До», а Лоуренс – «Малий До».

З 1897 по 1906 роки були фактично непереможними, грали у всіх фіналах і здобули вісім перемог.

На Іграх II Олімпіади 1900 року в Парижі Реджинальду дісталася бронзова нагорода в одиночному турнірі і дві золоті – в парному розряді (з Лоуренсом Догерті) і в змішаному розряді (з Шарлоттою Купер).

На Іграх IV Олімпіади 1908 року Реджинальд був удостоєний золотої медалі за перемогу в парному розряді (з Джорджем Гіллардом).

Брав участь у п'яти розіграшах Кубка Девіса чотири рази ставав володарем трофея у складі збірної Великої Британії (1903 – 1906 рр.).

Помер у 1910 році у віці 38 років у Кенсінгтоні (Велика Британія).

У 1980 році ім'я Реджинальда Догерті було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Вільям Евінг «Слю» Гестер-молодший

Вільям Евінг (Слю) Гестер-молодший – видатний американський функціонер Асоціації тенісу США.

Народився 6 травня 1912 року в Гейзелгерсті (штат Міссісіпі, США). У 1933 році закінчив коледж Міллсапс, де грав у футбол, баскетбол, бейсбол і теніс. Був переможцем безлічі тенісних турнірів національного регіонального рівнів (1925 – 1977 рр.).

З 1969 по 1974 роки працював у Національній асоціації лаун-тенісу США, був першим віце-президентом (1974 – 1976 рр.) і президентом Асоціації тенісу США (1977 – 1978 рр.).

Гестер був ініціатором перенесення Відкритого чемпіонату США з Форест Гіллс у Флашинг Медоуз. У результаті цього кількість глядачів збільшилася з 275 тисяч до 800 тисяч.

28 серпня 2006 року було відкрито Національний тенісний центр імені Біллі Джин Кінг. У 2014 році виділено 550 млн дол. для зведення нового розсувного даху на стадіоні Артура Еша і 15-тисячного нового стадіону Луї Армстронга. Усі ці споруди тенісного центру у Флашинг Медоуз можна називати «Будинком, побудованим Слю».

Ім'я Вільяма Евінга Гестера було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави в 1981 році.

Помер 8 лютого 1993 року у віці 80 років.

Рафаель Осуна Еррера

Рафаель Осуна Еррера – мексиканський тенісист, перша ракетка світу серед аматорів (1963 р.).

Народився 15 вересня 1938 року в Мехіко (Мексика).

У 1962 році під час навчання в університеті Північної Кароліни став чемпіоном США серед студентів в одиночному розряді і тричі – в парному.

Почав виступати за збірну Мексики на Кубку Девіса в 1958 році в неповні 20 років. У 1962 році вивів збірну Мексики в єдиний в її історії фінальний матч Кубка Девіса.

У 1963 році став чемпіоном США в чоловічому одиночному розряді. За підсумками сезону став першим і єдиним мексиканцем, що посів перший рядок у світовій тенісній класифікації (ITF). Спортсмен тричі виграв турніри Великого шолома в чоловічому парному розряді: Вімблдон (1960, 1963 рр.) і чемпіонат США (1962 р.).

На Іграх Олімпіади 1968 року в Мехіко виграв демонстраційний тенісний турнір у чоловічому одиночному розряді й у парі з Вісенте Сарасуа.

4 червня 1969 року Рафаель Осуна був одним із 79 осіб, які загинули внаслідок катастрофи літака мексиканських авіаліній. На той момент йому було 30 років.

У 1979 році ім'я Рафаеля Осуна було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

На його честь було перейменовано центральний тенісний клуб Мехіко.

Лью Гoad

Лью Гoad – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1956 р.) тринадцятиразовий переможець і дванадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома. Чотириразовий учасник розіграшів Кубка Девіса (1953 – 1956 рр.).

Народився 23 листопада 1934 року в Глібе (Австралія).

З 1951 по 1957 роки грав як аматор, потім перейшов у професіонали. Став одним із найвидатніших австралійських тенісистів. Гoad входив до топ-10 світу протягом 1952 – 1956 років.

В одиночному розряді чотири рази вигравав турніри Великого шолома: чемпіонат Австралії (1956 р.), Франції (1956 р.), Вімблдон (1956, 1957 рр.), був фіналістом Національного чемпіонату США.

У чоловічому парному розряді вісім разів виборював першість на турнірах серії Великого шолома: вигравав чемпіонати Австралії (1953, 1956 рр.), США (1952, 1956 рр.), був півфіналістом Вімблдонських турнірів (1953 – 1955 рр.), переможцем чемпіонату Франції (1954 р.).

Фахівці вважають, що Гoad належав до когорти найкращих тенісистів світу всіх часів (21 спортсмен).

У 1980 році ім'я Лью Гоада було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 3 липня 1994 року від серцевого нападу у віці 59 років.

Вільям Макчесні Мартін-молодший

Вільям Макчесні Мартін-молодший – дев'ятий голова (1951 – 1970 рр.) Федеральної резервної системи.

Народився 17 грудня 1906 року в Сент-Луїсі (США).

У той час як світ визнав Вільяма Макчесні Мартіна-молодшого за віддану працю в уряді США, тенісний світ вдячний йому за виконання незліченних адміністративних функцій.

Мартін обіймав посаду президента Національного тенісного фонду та голови Міжнародного залу тенісної слави, займаючись оновленням і реставрацією «Казино Ньюпорт». Він став почесним головою Міжнародного залу тенісної слави в 1992 р.

У 1982 році ім'я Вільяма Макчесні Мартіна-молодшого було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 27 липня 1998 року в США.

Доротея Ламберт Чамберс

Доротея Ламберт Чамберс (дівоче прізвище – Дуглас) – британська тенісистка, семиразова переможниця Вімблдонського турніру в одиночному розряді, олімпійська чемпіонка (1908 р.).

Народилася 3 вересня 1878 року в Ілінгу (графство Мідлсекс, Велика Британія). Почала грати в теніс у ранньому дитинстві.

У 1900 році взяла участь у своєму першому Вімблдонському турнірі, а вже першу перемогу на ньому здобула в 1903 році у віці 24 років. У 1907 році спортсменка вийшла заміж за Роберта Ламберта Чамберса і відтоді виступала під прізвищем Ламберт Чамберс, яке в протоколах змагань часто скорочували до Чамберс.

Доротеї вдалося захистити титул в одиночному розряді в 1904, 1906, 1910, 1911, 1913, 1914 роках. На іграх IV Олімпіади 1908 року в Лондоні завоювала золоту медаль в одиночному розряді.

У 1925 році була капітаном британської команди, здобула перемогу на Кубку Вайтмен.

У 1927 році Доротея завершила виступи на турнірах. З 1928 року почала працювати тренером.

Померла 7 січня 1960 року в Кенсінгтоні (Лондон) у віці 81 року.

У 1981 році ім'я Доротеї Ламберт Чамберс було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Родні Джордж «Род» Лейвер

Родні Джордж «Род» Лейвер – австралійський тенісист, одинадцятиразовий переможець турнірів Великого шолома в одиночному розряді, дворазовий володар Великого шолома (в 1962 р. як аматор і в 1969 р. як професіонал) і єдиний тенісист-чоловік, якому вдалося завоювати Великий шолом з початку Відкритої ери.

Народився 9 серпня 1938 року в Рокхемптоні (Австралія). Грати в теніс почав з раннього дитинства.

У 1956 р. Лейвер дебютував у турнірах Великого шолома – на Вімблдонському турнірі дійшов до фіналу змагань серед юнаків, а на чемпіонаті США став переможцем юнацького турніру.

У 1959 році завоював перші титули в парному і змішаному парному розрядах на чемпіонаті Австралії. У 1960 році став володарем першого титулу переможця турніру Великого шолома в одиночному розряді. У 1962 році став другим в історії (після Дона Барка) тенісистом, який зумів завоювати Великий шолом у чоловічому одиночному розряді.

За спортивну кар'єру здобув 11 перемог на турнірах Великого шолома в чоловічому одиночному розряді (чемпіонатах Австралії – 1960 – 1962, 1969 рр.; чемпіонатах Франції – 1962, 1969 рр.; Вімблдонських турнірах 1961, 1962, 1968, 1969 рр.; чемпіонатах США – 1962, 1969 рр.).

У 1969 році став першим і останнім з початку Відкритої ери тенісистом, який зумів виграти Великий шолом у чоловічому одиночному розряді, єдиним в історії тенісистом, який двічі виграв Великий шолом в одиночному розряді.

У чоловічому парному розряді здобув шість перемог у турнірах Великого шолома: тричі в парі з Бобом Марком виграв чемпіонати Австралії (1959, 1960, 1961 рр.), з Роєм Емерсоном – чемпіонат Франції (1961 р.), Відкритий чемпіонат Австралії (1969 р.) і Вімблдонський турнір (1971 р.).

У змішаному розряді в парі з Дарлін Хард виграв три турніри Великого шолома Вімблдон (1959, 1960 рр.), чемпіонат Франції (1961 р.).

Здобув п'ять перемог у складі збірної Австралії на Кубках Девіса (1959 – 1962, 1973 рр.).

У 1970 році Лейвер став членом ордена Британської Імперії за заслуги перед тенісом. У 2000 році на честь Лейвера було названо центральний корт центрального стадіону «Мельбурн Парк» – місце проведення відкритого чемпіонату Австралії з тенісу. У 2002 році йому було присвоєно титул «Легенда австралійського спорту».

У 1981 році ім'я Родні Лейвера було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ленс Тінгей

Ленс Тінгей – британський журналіст.

Народився 15 липня 1915 року в Лондоні (Велика Британія).

З 1952 по 1981 роки працював кореспондентом у газеті «The Daily Telegraph», висвітлював події лаун-тенісу.

Ленс Тінгей став автором декількох книг, зокрема «Сто років Вімблдону», «Історія лаун-тенісу в картинах», готував щорічний рейтинг найкращих тенісистів світу тощо.

У 1968 році був відзначений нагородою Еллісона Данцига за видатні репортажі та статті про теніс, а також здобув статус почесного члена Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету.

У 1982 році ім'я Ленса Тінгея було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 10 березня 1990 року у віці 74 років.

Том Петтітт

Том Петтітт – британський тенісист, один із перших викладачів тенісу в «Ньюпорт Казино» (штат Род-Айленд, США).

Народився 19 грудня 1859 року в Бекенгемі (Велика Британія). У віці 17 років переїхав у Бостон (США). Влаштувався на посаду обслуговуючого персоналу в бостонський Клуб тенісу і рекетса, з роками став найкращим серед професіоналів клубу.

У 1885 році на королівських кортах у Гемптоні в боротьбі за титул чемпіона світу Том Петтітт переміг чинного чемпіона світу Джорджа Ламберта. У 1890 році захистив свій титул у Дубліні.

До 1927 році викладав теніс у Бостоні, потім переїхав у Ньюпорт (Род-Айленд), де був одним із перших викладачів тенісу в «Ньюпорт Казино».

Помер 17 жовтня 1946 року у віці 80 років.

У 1982 році ім'я Тома Петтітта було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Рой Емерсон

Рой Емерсон – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1964 р.), двадцятивосьмиразовий чемпіон і сімнадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1959 – 1962, 1964 – 1967 рр.) у складі команди Австралії.

Народився 3 листопада 1936 року в Блекбатті (Квінсленд, Австралія). Виріс на фермі.

У чоловічому парному розряді завоював 16 титулів Великого шолома, перемагав на чемпіонатах Австралії (1962, 1966, 1969 рр.), Франції (1960 – 1965 рр.), США (1959, 1960, 1965, 1966 рр.), Вімблдонському турнірі (1959, 1961, 1971 рр.).

Був фіналістом чемпіонатів Франції (1960 р.) і Австралії (1956 р.) у змішаному парному розряді.

Дев'ять разів входив до топ-10 світу в 1959 – 1967 роках посідав перший рядок у рейтингу (1964, 1965 рр.), другий рядок у 1961 – 1962, 1967 роках.

Володар своєрідних рекордів у тенісі: був першим тенісистом, який виграв 12 титулів Великого шолома в одиночному розряді і протягом 33 років (до 2000 р.) зберігав це досягнення, був єдиним гравцем, що завоював Великий шолом в одиночному та парному розрядах; завоював найбільшу кількість титулів Великого шолома – 28 – у чоловічому одиночному та парному розрядах.

Виборов 20 титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді, переміг на чемпіонатах Австралії (1961, 1963 – 1967 рр.), Франції (1963, 1967 рр.), США (1961, 1964 рр.), Вімблдонському турнірі (1964, 1965 рр.).

У 1982 році ім'я Роя Емерсона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Кларенс Манро Кларк

Кларенс Манро Кларк – американський тенісист, переможець Національного чемпіонату США (1881 р.) у чоловічому парному розряді, фіналіст чемпіонату США в чоловічому одиночному розряді (1882 р.).

Народився 27 серпня 1859 року в Джермантауні у Філадельфії (штат Пенсільванія, США).

Помер 29 червня 1937 року у віці 77 років.

У 1983 році ім'я Кларенса Манро Кларка було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ярослав Дробний

Ярослав Дробний – чеський спортсмен, який був одним із найкращих хокеїстів і тенісистів світу.

Народився 12 жовтня 1921 року в Празі. У віці п'яти років долучився до занять тенісом. У 12 років почав вигравати чемпіонати Чехословаччини, у 16 років уперше виступив на Вімблдонському турнірі (1938 р.).

Ярославу Дробному довелося виступати за дві країни – на початку кар'єри за Чехословаччину, а потім за Єгипет.

У хокеї на льоду досяг видатних успіхів – став чемпіоном світу 1947 року, срібним призером зимових Олімпійських ігор 1948 року в Осло в складі збірної Чехословаччини. У 1997 році ім'я Ярослава Дробного було внесено до списку членів залу слави Міжнародної федерації хокею на льоду.

Був чемпіоном Франції 1948 року з тенісу, здобувши перемоги в змішаному (з американкою Патрісією Каннінг Тодд) і чоловічому парному (зі шведом Леннартом Бергеліном) розрядах, виступав під прапором Чехословаччини. Ярослав Дробний – триразовий переможець турнірів Великого шолома в одиночному розряді, виступав під прапором Єгипту. У 1951 і 1952 рр. переміг на чемпіонатах Франції.

У 1954 р. у віці 32 років завоював для Єгипту головний трофей турніру Вімблдону в марафонському матчі з 58 сеймів, перемігши Кена Розуолла і ставши першим в історії лівшею, який виграв Вімблдон в одиночному розряді.

Був першою ракеткою світу серед аматорів.

У 1983 році ім'я Ярослава Дробного було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 13 вересня 2001 року у віці 79 років у Лондоні.

Вільям Реншоу

Вільям Реншоу – британський тенісист, перша ракетка світу (1881 р.), дванадцятиразовий переможець Вімблдонських турнірів.

Народився 3 січня 1861 року в Лемінгтоні (Велика Британія).

Вільям Реншоу першим в історії виграв сім турнірів Вімблдону в чоловічому одиночному розряді (1881 – 1886, 1889 рр.), шість із яких поспіль (1881 – 1886 рр.).

Спортсмен був п'ятиразовим переможцем Вімблдону разом зі своїм братом-близнюком Ернестом у чоловічому парному розряді (1884 – 1886, 1888, 1889 рр.).

Брати Реншоу здійснили прорив у популяризації гри в теніс. В історію ввійшла фраза «лихоманка Реншоу», яка барвисто характеризує цей період часу.

У 1888 році Вільям Реншоу був обраний першим президентом Британської асоціації лаун-тенісу.

Помер 12 серпня 1904 року у віці 43 років.

У 1983 році ім'я Вільяма Реншоу було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джеймс Ернест Реншоу

Джеймс Ернест Реншоу – британський тенісист, перша ракетка світу (1887 р.), шестиразовий переможець турнірів Великого шолома.

Народився 3 січня 1861 року в Лемінгтоні (Велика Британія). Ернест Реншоу з'явився на світ на 15 хв. раніше за свого брата-близнюка Вільяма.

Брати Реншоу п'ять разів ставали переможцями Вімблдону в парному розряді (1884 – 1886, 1888, 1889 рр.).

Ернест Реншоу чотири роки поспіль безуспішно змагався зі своїм братом за титул Вімблдону в чоловічому одиночному розряді, і лише один раз – у 1888 р. – йому вдалося стати переможцем турніру, здобувши перемогу над Гербертом Лауфордом (6 – 3, 7 – 5, 6 – 0).

Ернест Реншоу чотири рази перемагав на чемпіонатах Ірландії (1883, 1887, 1888, 1892 рр.) у чоловічому одиночному розряді.

Помер 2 вересня 1899 року у віці 38 років.

Ім'я Джеймса Ернеста Реншоу було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1983 році.

Адріан Карл Квіст

Адріан Карл Квіст – австралійський тенісист, триразовий чемпіон Австралії в одиночному розряді (1936, 1940 (2) рр.), чотирнадцятиразовий переможець турнірів Великого шолома в чоловічому парному розряді, володар кар'єрного Великого шолома в чоловічих парах, володар Кубка Девіса в складі збірної Австралії (1939 р.).

Народився 23 січня 1913 року в Медінді (Австралія).

Став одним із найкращих майстрів парної гри в історії австралійського тенісу. Тричі – в 1936, 1938 і 1939 роках – входив до списку десяти найсильніших тенісистів світу. За версією газети «The Daily Telegraph» у 1939 р. посів третій рядок. Починаючи з 1933 року, грав у фіналах турнірів Великого шолома в парному розряді. Здобув 14 перемог і зазнав чотири поразки в парному чоловічому розряді турнірів серії Великого шолома. Неодноразово представляв Австралію у фіналах Кубка Девіса.

Багаторічним партнером Адріана Квіста на турнірах найвищого рівня був його співвітчизник Джон Бромвич.

У 1984 році ім'я Адріана Квіста було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер у листопаді 1991 року у віці 78 років у Сідней (Австралія).

Мануель «Маноло» Сантана

Мануель «Маноло» Сантана – іспанський тенісист, перша ракетка світу (1966 р.), п'ятиразовий переможець турнірів Великого шолома. Переможець демонстраційного турніру на Іграх Олімпіади 1968 року чоловічому одиночному розряді, срібний призер – у чоловічому парному розряді. Учасник розіграшів Кубка Девіса (1958 – 1970, 1973 рр.) у складі команди Іспанії.

Став першим в історії тенісу іспанцем, який виграв турнір Великого шолома – чемпіонат Франції (1961 р.).

У чоловічому одиночному розряді здобув чотири перемоги на турнірах Великого шолома: двічі виборював першість на чемпіонатах Франції (1961, 1964 рр.), виграв Вімблдонський турнір (1966 р.) і Національний чемпіонат США (1965 р.).

У чоловічому парному розряді був удостоєний вищої нагороди чемпіонату Франції (1963 р.).

Сантана сім разів входив до топ-10 найкращих тенісистів світу, а в 1966 році посів першу сходинку у світовому рейтингу.

Ім'я Мануеля Сантани було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1984 році.

Шарлотта «Лотті» Дод

Шарлотта «Лотті» Дод – британська спортсменка, одна з найбільш універсальних в історії.

Народилася 24 вересня 1871 року в Бебінгтоні (графство Чешир, Велика Британія). До 12 років була відома як «маленьке диво». Всебічно розвинена спортсменка, яку «Історичний словник жінок Великої Британії» називає першим спортивним вундеркіндом. Досягла успіхів на національному та міжнародному рівнях у лаун-тенісі, хокеї на траві, гольфі та стрільбі з лука.

П'ятиразова переможниця турніру Вімблдону в жіночому одиночному розряді (1887, 1888, 1891 – 1893 рр.), п'ятиразова переможниця турніру Вімблдону в жіночому (1886 – 1888 рр.) і змішаному (1889, 1892 рр.) парних розрядах. У 1886 р. виграла свій перший Вімблдонський турнір у жіночому парному розряді, а в 15 років і 10 місяців, у 1887 р., стала наймолодшою за всю подальшу історію переможницею Вімблдону в жіночому одиночному розряді.

У 1893 році Шарлотта Дод завершила виступи в тенісних турнірах.

У 1908 році на Іграх IV Олімпіади в Лондоні завоювала срібну медаль у стрільбі з лука.

Померла в 1960 році в м. Свей (Гемпшир, Велика Британія) у віці 88 років.

У 1983 році ім'я Шарлотти Дод було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джон Едвард Бромвич

Джон Едвард Бромвич – австралійський тенісист.

Народився 14 листопада 1918 року в Когарі (Новий Південний Уельс, Австралія). Найбільшого успіху досяг у чоловічому парному розряді – 17 разів перемагав у чоловічому і змішаному парному розрядах на турнірах Великого шолома (чемпіонати Австралії – 1938 (2) – 1940 рр., 1946–1950 рр.; Вімблдонські турніри – 1947, 1948 (2), 1949, 1950 рр.; чемпіонати США – 1939, 1947, 1949, 1950 рр.).

Грав у фіналах чемпіонату Австралії в чоловічому одиночному розряді тричі до Другої світової війни і чотири після неї, вигравши по одному разу в кожен період. Був фіналістом Вімблдонського турніру (1948 р.). На чемпіонатах США тричі грав у півфіналі (1938, 1939, 1947 рр.). Двічі був чемпіоном Австралії (1939, 1947 рр.), чвертьфіналістом чемпіонату Франції (1950 р.).

Двічі був володарем Кубка Девіса у складі збірної Австралії (1939, 1950 рр.). У 1984 році ім'я Джона Бромвича було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 21 жовтня 1999 року у віці 80 років у Джилонгу (Австралія).

Ніл Ендрю Фрейзер

Ніл Ендрю Фрейзер – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1959 р.), дев'ятнадцятиразовий переможець і тринадцятиразовий фіналіст турнірів Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1958 – 1963 рр.), триразовий володар Кубка Девіса у складі команди Австралії (1959 – 1962 рр.).

Народився 3 жовтня 1933 року в Мельбурні (Австралія).

Тричі був переможцем змагань Великого шолома в чоловічому одиночному розряді (Вімблдон, 1960 р.; чемпіонати США, 1959, 1960 рр.).

У чоловічому парному розряді 11 разів перемагав у турнірах серії Великого шолома (чемпіонати Австралії – 1957, 1958, 1962 рр., Франції – 1958, 1960, 1952 рр., США – 1957, 1959, 1960 рр., Вімблдонський турнір – 1959, 1961 рр.). Сім разів ставав переможцем цих турнірів у парі з Роем Емерсоном, інші турніри – разом з Ешлі Купером.

Був п'ятиразовим переможцем турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді чемпіонатів Австралії (1956 р.), США (1958 – 1960 рр.), Вімблдонського турніру (1962 р.). Три чемпіонати США поспіль виграв з Маргарет Осборн Дюпон.

З 1956 по 1962 роки входив до топ-10 найсильніших тенісистів світу, посідав перший рядок у рейтингу в 1959 – 1960 роках.

Ім'я Ніла Фрейзера було внесено по списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1984 році.

У 2008 році Ніл Фрейзер був відзначений нагородою Філіппа Шатріє – вищою нагородою Міжнародної федерації тенісу за видатні досягнення в тенісі.

Франциско «Панчо» Сегура

Франциско «Панчо» Сегура – еквадорський тенісист, перша ракетка світу (1950 р.), чотириразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома.

Народився 20 червня 1921 року в Гуаякілі (Еквадор) у бідній сім'ї, в якій було семеро дітей. У дитинстві був слабкою дитиною, страждав на рахіт; дефіцит кальцію призвів до деформації кісток, зробив їх м'якими і слабкими. Хлопчик тренував себе сам і до 17 років став найкращим тенісистом Еквадору, перемагав на турнірах по всій Латинській Америці.

Отримав стипендію в університеті Майамі, переїхав до США.

У чоловічому одиночному розряді чотири рази був півфіналістом чемпіонатів США (1942 – 1945 рр.).

У чоловічому парному розряді грав у фіналах чемпіонатів Франції (1946 р.), США (1944 р.), півфіналі турніру Вімблдон (1946 р.).

У змішаному парному розряді двічі був фіналістом національних чемпіонатів США (1943, 1947 рр.).

У 1947 році Сегура перейшов у професіонали. Тричі постіль (1950 – 1952 рр.) вигравав чемпіонати США в чоловічому одиночному розряді серед професіоналів, вісім разів був фіналістом Вемблі і чемпіонатів США серед професіоналів. Тричі перемагав на US Pro (1948, 1955, 1958 рр.) у парному розряді.

У 41-річному віці зіграв свій останній турнір US Pro (1962 р.), після чого став директором тенісного клубу в Беверлі Гілс.

У 1970 році зіграв свій останній матч у чоловічому одиночному розряді на Відкритому чемпіонаті США, потім переїхав працювати до Сан-Дієго в «La Costa Resort and Spa».

У 1984 році ім'я Франциско Сегури було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 18 листопада 2017 року у віці 96 років.

Девід Грей

Девід Грей – британський журналіст, функціонер Міжнародної федерації тенісу.

Народився 31 грудня 1927 року в Кінгсвінфордї (Велика Британія).

Освіту здобув у Бірмінгемському університеті. Працював у декількох виданнях, перш ніж потрапив у «Гардіан». У 1988 році було опубліковано колекцію його робіт під назвою «Відтінки сірого».

З 1976 по 1983 роки працював генеральним дипломатичним секретарем Міжнародної федерації тенісу. Був секретарем Міжнародної ради чоловічого професійного тенісу.

Жіноча асоціація тенісу заснувала нагороду імені Девіда Грея за віддане служіння цьому виду спорту.

Помер 6 вересня 1983 року у віці 55 років.

Ім'я Девіда Грея було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави в 1985 році.

Фред Столл

Фред Столл – австралійський тенісист, друга ракетка світу (1966 р.), дев'ятнадцятиразовий переможець і сімнадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома. Володар Кубка Девіса (1964 – 1966 рр.) у складі команди Австралії.

Народився 7 жовтня 1938 року в Хорнсбі (Австралія).

У чоловічому одиночному розряді здобув перемогу в чемпіонатах Франції (1965 р.) і Національному чемпіонаті США (1966 р.).

У чоловічому парному розряді був удостоєний десяти титулів Великого шолома: переміг на чемпіонатах Австралії (1963, 1964, 1966 рр.), чемпіонаті Франції (1965 р.), Відкритому чемпіонаті Франції (1968 р.), Вімблдонському турнірі (1962, 1964 рр.), чемпіонаті США (1969 р.).

У змішаному парному розряді завоював сім титулів: здобув перемогу на Відкритих чемпіонатах Австралії (1962, 1969 рр.), чемпіонатах США (1962, 1965 рр.), Вімблдонських турнірах (1961, 1964, 1969 рр.).

Ім'я Фреда Столла було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1985 році.

Енн Хейдон Джонс

Енн Хейдон Джонс – британська тенісистка, друга ракетка світу (1967 р.), восьмиразова переможниця і тринадцятиразова фіналістка турнірів Великого шолома, шестиразова учасниця розіграшів Кубка Федерації (1963 – 1967, 1971 рр.), учасниця розіграшів Кубка Вайтмен (1957 – 1967, 1970, 1975 рр.).

Народилася 6 жовтня 1938 року в Бірмінгемі (Велика Британія).

За свою спортивну кар'єру виграла три турніри Великого шолома в жіночому одиночному розряді – чемпіонати Франції (1961, 1966 рр.), Вімблдонський турнір (1969 р.).

У жіночому парному розряді також тричі ставала переможницею турнірів Великого шолома. Була першою на чемпіонатах Франції, пізніше на Відкритих чемпіонатах Франції (1963, 1968, 1969 рр.).

Двічі була переможницею турнірів Великого шолома в змішаному розряді – на Відкритому чемпіонаті Австралії (1969 р.) і Вімблдонському турнірі (1969 р.).

Тринадцять років поспіль входила до десятки найкращих тенісисток світу, була лідером жіночої команди Великої Британії (1957 – 1975 рр.) на Кубках Федерації і Кубках Вайтмен.

Протягом багатьох років Джонс очолювала Міжнародну жіночу тенісну раду.

У 1985 році ім'я Енн Хейдон Джонс було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ентоні «Тоні» Далтон Роч

Ентоні «Тоні» Далтон Роч – австралійський тенісист, друга ракетка світу в чоловічому одиночному розряді (1969 р.), перша ракетка світу в чоловічому парному розряді (1965 р.), шістнадцятиразовий переможець і десятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1964 – 1967, 1974 – 1978 рр.), п'ятиразовий володар Кубка Девіса (1964 – 1967, 1974 рр.) у складі команди Австралії.

Народився 16 травня 1945 року у Вогта Вогга (Австралія). У чоловічому одиночному розряді виграв чемпіонат Австралії 1966 року, став тринадцятиразовим переможцем турнірів серії Великого шолома в чоловічому парному розряді: п'ять разів перемагав на Відкритих чемпіонатах Австралії (1965, 1967, 1971, 1976, 1977 рр.), двічі – на Відкритих чемпіонатах Франції (1967, 1969 рр.), п'ять разів – на Вімблдонських турнірах (1965, 1968 – 1970, 1974 рр.), один раз на Національному чемпіонаті США (1967 р.). У змішаному парному розряді був переможцем Національного чемпіонату Австралії (1966 р.) і Вімблдонського турніру (1976 р.).

У 1968 році Роч пов'язав свою кар'єру з професійним тенісом, увійшов до когорти найкращих професійних тенісистів світу, названих «Чудовою вісімкою».

Потім почав успішну кар'єру тренера. Був граючим тренером у «Denver Raquets» і «Boston Lobsters» у World Team Tennis (WTT), привів команду Денвера до перемоги на турнірі WTT 1974 році. Тренував найкращих тенісистів світу – Івана Лендла, Патріка Рафтера, Роджера Федерера та ін.

У 1986 році ім'я Тоні Роча було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Нікола П'єстранджелі

Нікола П'єстранджелі – італійський тенісист, третя ракетка світу (1959 р.), чотириразовий чемпіон і чотириразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1954 – 1969, 1971, 1972 рр.), капітан команди Італії на Кубку Девіса (1972, 1976, 1977 рр.).

Народився 11 вересня 1933 року в місті Туніс (Туніс).

Нікола став одним із найкращих тенісистів світу на ґрунтовому корті. П'ять разів входив до десятки найкращих тенісистів світу в період з 1957 по 1964 роки, двічі посідав третій рядок у світовому рейтингу (1959, 1960 рр.).

У чоловічому одиночному розряді двічі вигравав чемпіонати Франції. Двічі був чемпіоном Франції в чоловічому парному (1959 р.) та змішаному парному розряді (1958 р.).

Чотири рази очолював команду Італії (1972, 1976, 1977 рр.) на розіграші Кубка Девіса. У 1976 році привів команду Італії до перемоги на цьому престижному турнірі.

У 1986 році ім'я Ніколи П'єтранджелі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Артур Еш

Артур Еш – американський тенісист, перша ракетка світу (1968 р.), п'ятиразовий переможець і семиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1963, 1965 – 1970, 1974, 1976, 1978 рр.). Володар Кубка Девіса (1963, 1968 – 1970, 1978 рр.), капітан команди США на Кубку Девіса (1981 – 1986 рр.), капітан команди США, що перемогла на Кубку Девіса (1981 – 1982 рр.).

Народився 10 липня 1943 року в Річмонді (штат Вірджинія, США). Артур Еш був активістом і невпинним борцем за громадянські права та расову рівність у всьому світі.

Був удостоєний трьох титулів Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: здобув перемогу на Відкритих чемпіонатах Австралії (1970 р.), США (1968 р.), Вімблдонському турнірі (1975 р.).

Двічі перемагав у чоловічому парному розряді на Чемпіонатах Великого шолома на Відкритих чемпіонатах Австралії (1977 р.) і Франції (1971 р.).

У 1979 році, у віці 36 років, Артуру Ешу зробили першу операцію на серці, в 1983 році – другу, що стало підставою для завершення його спортивної кар'єри.

У 1988 році спортсмен опублікував тритомне видання під назвою «Важка дорога до слави: історія афроамериканського атлета». Був удостоєний нагороди «Еммі» за телевізійну версію книги.

У 1992 році журнал «Sports illustrated» оголосив Артура Еша «Спортсменом року».

У 1993 році Еш організував свій фонд боротьби зі СНІДом.

Артур Еш був першим афроамериканцем, який виграв Відкриті чемпіонати США й Австралії та Вімблдонський турнір, брав участь у розіграші Кубка Девіса у складі команди США. Був одним із організаторів АТР, Національної юніорської тенісної ліги США.

У 1993 році був удостоєний медалі президента США Білла Клінтона «Свобода». У 1997 році в його рідному університеті UCLA було відкрито центр здоров'я для студентів.

Ім'я Артура Еша було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави в 1985 році.

Помер 6 лютого 1993 року у віці 49 років.

Чарльз Роберт «Чак» Мак-Кінлі

Чарльз Роберт «Чак» Мак-Кінлі – американський тенісист, друга ракетка світу серед аматорів (1963 р.).

Народився 5 січня 1941 року в Сент-Луїсі (штат Міссурі, США).

Кар'єру тенісиста почав у 1957 році. У чоловічому одиночному розряді був переможцем Вімблдонського Турніру (1963 р.). Тричі перемагав на чемпіонатах США в чоловічому парному розряді (1961, 1963, 1964 рр.) разом із Деннісом Ралстоном. У 1963 році здобув перемогу на Кубку Девіса у складі збірної команди США.

Завершив кар'єру тенісиста в 1965 році.

У 1986 році ім'я Чарльза Мак-Кінлі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 10 серпня 1986 року у віці 45 років у Далласі (США).

Тед Тінлінг

Тед Тінлінг – британський дизайнер тенісного одягу, який зробив неоціненний внесок у розвиток цього виду спорту.

Народився 21 червня 1910 року в Істборні (Велика Британія). Служив розпорядником Вімблдонського турніру протягом 23 років (1927 – 1949 рр.). У 1949 році був відсторонений від Турніру на 33 роки.

У 1982 році знову був запрошений на корти Всеанглійського тенісного клубу.

Він одягав найкращих тенісисток світу 1950 – 1970-х років.

Тінлінг був блискучим знавцем історії тенісу, обіймав посаду керівника протоколу Міжнародної федерації тенісу і директора міжнародних відносин жіночого професійного турніру.

Видав кілька книг про теніс.

У 1971 – 1978 роках був офіційним дизайнером одягу на турнірах «Вірджинія Слімс».

Помер 23 травня 1990 року у віці 79 років.

У 1986 році ім'я Теда Тінлінга було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Джон Девід Ньюкомб

Джон Девід Ньюкомб – австралійський тенісист, тренер, перша ракетка світу (1974 р.).

Народився 23 травня 1944 року в Сіднеї (Австралія).

З 1961 по 1963 роки Ньюкомб тричі ставав чемпіоном Австралії серед юнаків, а в 1963 році вже виступав за збірну, ставши одним із наймолодших гравців у її історії.

В одиночному розряді сім разів ставав переможцем турнірів Великого шолома (Відкриті чемпіонати Австралії, 1973, 1975 рр.; Вімблдон, 1967, 1970, 1971 рр.; Відкриті Чемпіонати США, 1967, 1973 рр.).

Сімнадцять разів ставав переможцем турнірів Великого шолома в чоловічому парному розряді, чемпіонати (пізніше Відкриті) Австралії (1965, 1967, 1971, 1973, 1976 рр.), чемпіонати Франції (1967, 1969,

1973 рр.), Вімблдон (1965, 1966, 1968 – 1970, 1974 рр.), чемпіонати США (1967, 1971, 1973 рр.).

Двічі перемагав на турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонат США – 1964 р. і чемпіонат Австралії – 1965 р.).

Був чотириразовим переможцем Кубка Девіса у складі збірної Австралії (1965 – 1967, 1973 рр.).

Після завершення кар'єри у 1977 – 1978 роках був президентом АТР. Заснував тенісну школу в Нью-Баунфелсі (Техас) «Тенісне ранчо Джона Ньюкомба». Був капітаном збірної Австралії, яку привів до перемоги на Кубку Девіса в 1999 році.

У 1986 році ім'я Джона Ньюкомба було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Дороті Раунд Літтл

Дороті Раунд Літтл – британська тенісистка, перша ракетка світу (1934 р.), шестиразова чемпіонка турнірів серії Великого шолома, учасниця розіграшів Кубка Вайтмен (1931 – 1936 рр.) у команді Великої Британії.

Народилася 13 червня 1908 року в Дадлі (графство Вустершир, Велика Британія).

У жіночому одиночному розряді перемагала на чемпіонаті Австралії (1935 р.), двічі на Вімблдонському турнірі (1934, 1937 рр.). Була півфіналісткою Національного чемпіонату США (1933 р.).

Тричі перемагала на кортах Вімблдону в змішаному парному розряді (1934 – 1936 рр.).

Входила до десятки найкращих тенісисток світу в 1933 – 1937 роках.

У 1938 році після заміжжя припинила активні виступи в тенісі. Надалі працювала тренером, журналістом і адміністратором.

Померла 12 листопада 1982 року у віці 74 років.

У 1986 році ім'я Дороті Раунд Літтл було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Денніс Ралстон

Денніс Ралстон – американський тенісист, п'ята ракетка світу (1966 р.), п'ятиразовий чемпіон і дев'ятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1960 – 1966 рр.), володар Кубка Девіса (1963 р.) у складі команди США, тренер команди США на Кубку Девіса (1968 – 1971 р.), капітан команди США, яка перемогла на Кубку Девіса в 1975 році.

Народився 27 липня 1942 року в Бейкерсфілді (США).

У 1960 році в 17 років разом із Рафаелем Осуна виграв Вімблдонський турнір у чоловічому парному розряді, ставши одним із наймолодших переможців.

П'ять разів вигравав турніри серії Великого шолома в парному розряді: на чемпіонатах Франції (1966 р.), Вімблдонському турнірі (1960 р.), Національних чемпіонатах США (1961, 1963, 1964 рр.).

П'ять разів входив до десятки найкращих тенісистів світу в 1963 – 1968 роках.

У 1966 році перейшов у професіонали, входив до складу «Чудової вісімки». З початку Відкритої ери брав участь у всіх головних турнірах.

Після закінчення кар'єри гравця перейшов на тренерську роботу. Був названий найкращим національним тренером року (1983 р.).

У 1983 році ім'я Денніса Ралстона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Луїс Алехандро Родрігес Ольмедо

Луїс Алехандро Родрігес Ольмедо – перуанський, американський тенісист, тренер, друга ракетка світу в чоловічому одиночному розряді (1959 р.).

Народився 24 березня 1936 року в Арекіпа (Перу) в родині тенісного тренера. Перші уроки отримав від батька, а у віці 17 років вже був найкращим тенісистом Перу. На початку 1954 року переїхав до Лос-Анджелеса (США).

Тричі здобував перемогу на турнірі Великого шолома в одиночному (чемпіонат Австралії, 1959 р.; Вімблдон, 1959 р.) і чоловічому парному розрядах (чемпіонат США, 1958 р.); став володарем Кубка Девіса (1958 р.), виступаючи за команду США.

Здобув перемогу на чемпіонаті США (1960 р.) серед професіоналів у чоловічому одиночному розряді, тричі перемагав на турнірах професійного Великого шолома (чемпіонати США – 1960, 1964 рр.; чемпіонат Вемблі – 1963 р.).

У 1965 році закінчив регулярні виступи в професійних турнірах та обійняв посаду тренера в «Готелі Беверлі Гілс», де пропрацював понад 30 років.

Після початку Відкритої ери відновив свої виступи. Виступав до 1977 року.

У 1987 році ім'я Луїса Алехандро Родрігеса Ольмедо було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Івонн Фей Гулагонг-Коулі

Івонн Фей Гулагонг-Коулі – австралійська тенісистка, перша представниця корінного населення Австралії, яка досягла успіхів у тенісі на міжнародній арені.

Народилася 31 липня 1951 року в Гріффіті (Новий Південний Уельс, Австралія).

У 1971 році була першою ракеткою світу за сумою всіх виступів у сезоні. Була найкращою ракеткою світу у квітні-травні 1976 р. Через 31 рік Жіноча тенісна асоціація (WTA) вручила Івонн приз – статуетку,

яка присуджується спортсменам, що посіли перший рядок у світовому рейтингу.

Гулагонг сім разів вигравала турніри Великого шолома (чемпіонат Австралії – 1970 р.; чемпіонат Франції – 1971 р.; Вімблдон – 1971, 1980 рр.) у жіночому одиночному розряді. Чотири рази була фіналісткою Відкритого чемпіонату США (1973 – 1976 рр.).

За спортивну кар'єру виграла 68 турнірів серед професіоналів в одиночному розряді. Це п'яте досягнення в історії жіночого тенісу.

Івонн була капітаном жіночої збірної Австралії на Кубку Федерації. Спортсменка є кавалером ордена Британської імперії, офіцером ордена Австралії.

У 1988 році ім'я Івонн Фей Гулагонг-Коулі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2009 році в містечку Бареллан, де Івонн ходила до школи, встановлено пам'ятник-копію тенісної ракетки завдовжки 13,8 м.

Джозеф Фредрік Каллман

Джозеф Фредрік Каллман – американський функціонер, який активно сприяв популяризації тенісу. Був ініціатором і рушійною силою в організації телевізійної трансляції Відкритого чемпіонату США з 1968 року. Каллман був керівником цього чемпіонату в 1969 – 1970 роках. Сприяв становленню турніру «Вірджинія Слімс» (разом із Гледіс Гелдман) у 1970 році.

Був видатним бізнесменом, працював у керівництві компанії «Філіпп Морріс» (1957 – 1978 рр.).

Понад 20 років був президентом і керівником Міжнародного залу тенісної слави. Відіграв вирішальну роль у відкритті тенісного центру Каллман – Гейман у Єльському університеті (штат Коннектикут, США).

У 1990 році ім'я Джозефа Каллмана було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 30 квітня 2004 року у віці 92 років.

Стен Сміт

Стен Сміт – американський тенісист, перша ракетка світу (1972 р.), семиразовий чемпіон і десятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, переможець чемпіонату світового туру АТР, учасник розіграшів Кубка Девіса (1968 – 1973, 1975 – 1979, 1981 рр.), володар Кубка Девіса (1968 – 1972, 1978 – 1979, 1981 рр.) у складі команди США.

Народився 14 грудня 1946 року в місті Пасадена (штат Каліфорнія, США).

У 1964 році виграв юніорський чемпіонат США. Завдяки таланту був прийнятий до університету Південної Каліфорнії, за період навчання тричі ставав чемпіоном США.

У чоловічому одиночному розряді двічі ставав переможцем турнірів серії Великого шолома: у 1971 році – на Відкритому чемпіонаті США і в 1972 році – на Вімблдонському турнірі.

У чоловічому парному розряді перемагав на Відкритих чемпіонатах Австралії (1970 р.) і США (1968, 1974, 1978, 1980 рр.).

У змішаному парному розряді був удостоєний титулу переможця Відкритого чемпіонату США в 1967 році.

Шість разів входив до десятки найкращих тенісистів світу, починаючи з 1969 року. У 2005 році журнал «Tennis Magazine» назвав Сміта 35-м з 40 найвидатніших гравців тенісної ери.

Ім'я Сміта широко відоме в тенісній моді. Найбільш популярні тенісні туфлі «Адідас» названо його ім'ям. Перші пари цього взуття було зроблено в 1960-х роках, у 1971 році туфлі було перейменовано на «Адідас Стен Сміт». Сьогодні на ринку можна придбати 50 версій цих тенісних туфель, однак вони не рекомендуються для гри, а тільки для повсякденного носіння.

У 1987 році ім'я Стена Сміта було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

З 2011 році Стен Сміт є президентом Міжнародного залу тенісної слави.

Бйорн Руне Борг

Бйорн Руне Борг – шведський тенісист, перша ракетка світу (23 серпня 1977 р.).

Народився 6 червня 1956 року в Стокгольмі (Швеція).

Одинадцятиразовий переможець турнірів серії Великого шолома – шестиразовий чемпіон турнірів «Ролан Гарро» в одиночному розряді (1974, 1975, 1978 – 1981 рр.), п'ятиразовий чемпіон Вімблдону в одиночному розряді (1976 – 1980 рр.), фіналіст Відкритих чемпіонатів США в одиночному розряді (1976, 1978, 1980, 1981 рр.), володар Кубка Девіса у складі збірної команди Швеції (1975 р.).

Після закінчення спортивної кар'єри займається підприємницькою діяльністю, володіє власною торговою маркою «Fila Bjorn Borg».

У 1987 році ім'я Бйорна Руне Борга було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ян Кодеш

Ян Кодеш – чеський тенісист, тренер з тенісу. Триразовий переможець турнірів Великого шолома, володар Кубка Девіса (1980 р.), рекордсмен збірної Чехословаччини за кількістю ігор і здобутих перемог.

Народився 1 березня 1946 року в Празі (Чехословаччина). У 1966 р. виграв чемпіонат Чехословаччини в одиночному та парному турнірах. У тому ж році провів свої перші ігри на Кубку Девіса, дебютував у турнірах Великого шолома.

Чотириразовий чемпіон Чехословаччини в одиночному та п'ятиразовий чемпіон у парному розрядах.

У 1970 і 1971 роках здобув перемогу на відкритому чемпіонаті Франції, у 1973 р. – у чоловічому одиночному розряді на Вімблдонському турнірі. Названий «Спортсменом року» Чехословаччини (1973 р.).

Наприкінці активної спортивної кар'єри Кодеш став керувати тенісною збірною Чехословаччини (1982 – 1987 рр.). Був одним із ключових організаторів Відкритого чемпіонату Чехії, директором – до 1998 року. Обіймав керівні посади в Національній федерації та Європейській тенісній асоціації. У 1988 році отримав від Міжнародної федерації тенісу нагороду за внесок у розвиток тенісу.

У 1990 році ім'я Яна Кодеша було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джеральд Паттерсон

Джеральд Паттерсон – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1919 р.), десятиразовий переможець і дванадцятиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1919, 1920, 1922, 1924, 1925, 1928 рр.), володар Кубка Девіса (1919 р.) у складі команди Австралії.

Народився 17 грудня 1895 року в Престоні (штат Вікторія, Австралія).

Ігрова кар'єра спортсмена тривала 18 років. З 1914 по 1932 рр. грав у 22 фіналах турнірів Великого шолома. Тричі був їх переможцем у чоловічому одиночному розряді вигравав чемпіонат Австралії (1927 р.), двічі – Вімблдонський турнір (1922, 1924 рр.).

У чоловічому парному розряді здобув шість перемог на чемпіонатах Австралії (1914, 1922, 1925 – 1927 рр.). Був переможцем Національного чемпіонату США (1919 р.).

У 1920 році виграв Вімблдонський турнір у змішаному парному розряді (разом із французенкою Сюзанн Ленглен).

Шість разів входив до десятки найкращих тенісистів світу в період з 1919 по 1925 роки.

Після завершення кар'єри гравця Паттерсон служив виконавчим директором компанії «A. G. Shalding & Bros».

Помер 13 червня 1967 року увіці 72 років.

У 1989 році ім'я Джеральда Паттерсона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Вірджинія Вейд

Вірджинія Вейд – британська тенісистка, друга ракетка світу (1975 р.), семиразова переможниця та шестиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома, учасниця розіграшів Кубка Вайтмен (1965 – 1985 рр.). Володарка Кубка Вайтмен (1968, 1974, 1975, 1978 рр.)

у складі команди Великої Британії, член команди Великої Британії на розіграші Кубка Федерації (1967 – 1970, 1972 – 1983 рр.).

Народилася 10 липня 1945 року в Борнмуті (Велика Британія).

Стала переможницею Відкритих чемпіонатів США (1968 р.), Австралії (1972 р.) і Вімблдонського турніру (1977 р.) у жіночому одиночному розряді.

Чотири рази перемагала на турнірах серії Великого шолома в жіночому парному розряді – виграла Відкриті чемпіонати Австралії (1973 р.), Франції (1973 р.), США (1973, 1975 рр.).

За свою 26-річну кар'єру Вейд виборола 55 різних титулів у жіночому одиночному розряді. 17 років виступала на Кубку Федерації і 21 рік – на Кубку Вайтмен за команду Великої Британії. Входила до десятки найкращих тенісистів світу протягом тринадцяти років (1967 – 1979 рр.), посіла другий рядок у рейтингу 1968 року.

Спортсменка була нагороджена королевою Єлизаветою II – стала членом Найвищого ордена Британської імперії й офіцером ордена Британської імперії.

Після завершення ігрової кар'єри Вірджинія Вейд стала тенісним функціонером – працювала аналітиком для BBC й інших мереж мовлення США. У 1978 році опублікувала автобіографію «Тріумф на корті».

У 1989 році ім'я Вірджинії Вейд було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ешлі Купер

Ешлі Купер – австралійський тенісист, перша ракетка світу серед аматорів (1957, 1958 рр.).

Народився 15 вересня 1936 року в Мельбурні (Австралія).

Є вихованцем тенісної школи Гаррі Гопмана. У 20 років завоював перші титули на турнірах Великого шолома, вигравши в 1957 році чемпіонат Австралії в одиночному розряді та чемпіонат Франції і чемпіонат США – у парному.

За спортивну кар'єру чотири рази перемагав у турнірах Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонати Австралії (1957, 1958 рр.), Вімблдон (1958 р.), чемпіонат США (1958 р.)), чотири рази – у чоловічому парному розряді (чемпіонати Франції (1957, 1958 рр.), чемпіонат США (1957 р.) і чемпіонат Австралії (1958 р.)).

Став володарем Кубка Девіса у складі збірної Австралії (1957 р.).

Після завершення виступів у 1973 році очолював великий тенісний комплекс у Брісбені, пізніше обіймав адміністративні посади у федераціях тенісу Квінсленду й Австралії.

У 2001 році ім'я Ешлі Купера було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2007 році став кавалером ордена Австралії за «Службу тенісу в низці організацій, що керують цим видом спорту, розвивають його, а також як гравець, тренер і вчитель молодих гравців».

Іліє Настасе

Іліє Настасе – румунський тенісист. Перший тенісист, якому було присвоєно рейтинг першої ракетки світу з моменту введення рейтингу АТР у 1973 році.

Народився 19 липня 1946 року в Бухаресті (Румунія).

В одиночному розряді двічі перемагав на турнірах Великого шолома (Відкритий чемпіонат США – 1972, Відкритий чемпіонат Франції 1973 р.).

У чоловічому парному розряді здобув три перемоги на турнірах Великого шолома: Відкритому чемпіонаті Франції – 1970 року, Вімблдоні – 1973 року, Відкритому чемпіонаті США – 1975 року.

Двічі перемагав на Вімблдонському турнірі в змішаному парному розряді (1970, 1972 рр.) у парі з Розмарі Казалс.

Чотири рази перемагав у фіналах «Мастерс» у чоловічому одиночному розряді (1971 – 1973, 1975 рр.).

Через нестриману поведінку і різні висловлювання був неодноразово оштрафований. Йому було заборонено відвідувати різні турніри найвищого рівня ІТФ, враховуючи турніри Великого шолома.

Завершив спортивну кар'єру в 1985 році.

У 1991 році ім'я Іліє Настасе було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Гільєрмо Вілас

Гільєрмо Вілас – аргентинський тенісист.

Народився 17 серпня 1952 року в Буенос-Айресі (Аргентина).

Уперше виступив за збірну Аргентини на Кубку Девіса в 1970 році, коли йому ще не було 18 років. Справжній успіх прийшов до спортсмена в 1977 році: він став рекордсменом за кількістю перемог поспіль (46 перемог з липня по вересень 1977 р.). Гільєрмо також є рекордсменом за кількістю виграних турнірів за сезон – у 17 турнірах у 1977 році спортсмену вдалося здобути перемогу.

Чотириразовий переможець турнірів Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонати Австралії – 1978, 1979 рр.; чемпіонат Франції – 1977 р.; чемпіонат США – 1977 р.).

Переможець 62 одиночних і 16 парних турнірів Великого шолома, Гран-прі й WCT за кар'єру. Фіналіст Кубка Девіса і переможець командного Кубка націй у складі збірної Аргентини.

У 1991 році ім'я Гільєрмо Віласа було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Філіпп Шатріє

Філіпп Шатріє – французький функціонер, який перетворив гру в теніс із захоплення вузького кола еліти на поширений у всьому світі вид спорту.

Філіпп Шатріє був тенісистом і спортивним журналістом. У 1945 році у віці 17 років виграв чемпіонат Франції, був капітаном команди Франції на Кубку Девіса (1969 – 1972 рр.). У 1953 році завершив кар'єру гравця, заснував перший національний журнал «Теніс Франції».

Шатріє був президентом Міжнародної федерації тенісу (1977 – 1991 рр.) і Федерації тенісу Франції (1973 – 1993 рр.). Зміг домогтися повернення тенісу в Олімпійську програму – в Сеулі в 1988 році на Іграх Олімпіади, після 60-річної перерви, знову було розіграно олімпійські медалі в цьому виді спорту.

З 1979 по 1985 роки був головою Міжнародної ради чоловічого професійного тенісу.

Був почесним президентом Міжнародної федерації тенісу (1991 – 2000 рр.), членом Міжнародного олімпійського комітету.

У 1992 році ім'я Філіппа Шатріє було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 22 липня 2000 року у віці 72 років.

Фрю Дональд Мак-Міллан

Фрю Дональд Мак-Міллан – південноафриканський тенісист, перша ракетка світу в парному розряді (25 квітня 1977 р.).

Народився 20 травня 1942 року в Спрінгсі (Південноафриканська республіка).

Аматорська тенісна кар'єра Фрю Мак-Міллана почалася в 1961 році. До 1966 року він виграв кілька аматорських турнірів не тільки в себе на батьківщині, а й у Європі.

Був майстром парної гри, п'ятиразовим переможцем турнірів Великого шолома: вигравав Відкритий чемпіонат Франції (1972 р.), Відкритий чемпіонат США (1977 р.), Вімблдонські турніри (1967, 1972, 1978 рр.) у чоловічому парному розряді, п'ятиразовим переможцем турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонат Франції – 1966 р.; Відкриті чемпіонати США – 1977, 1978 рр.; Вімблдонські турніри – 1978, 1981 рр.).

У 1974 році став володарем Кубка Девіса у складі збірної Південноафриканської республіки, переможцем Підсумкового турніру WCT (1974 р.) і турніру Гран-прі «Мастерс» (1977 р.) в чоловічому парному розряді.

Завершив кар'єру тенісиста в 1984 році, став тенісним коментатором. Співпрацював з компаніями Eurosport і BBC.

У 1992 році ім'я Фрю Мак-Міллана було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Трејсі-Енн Остін

Трејсі-Енн Остін – американська тенісистка, перша ракетка світу (1980 р.).

Народилася 12 грудня 1962 року в Пало-Вердесі (штат Каліфорнія, США).

Почала грати в тенісному клубі Джека Креймера в Каліфорнії у дворічному віці. Граючи серед юніорів, завоювала 21 титул. У 1977 році стала наймолодшою дівчиною, яка виграла професійний тенісний турнір, їй виповнилося 14 років і 28 днів. Через рік дебютувала на Вімблдоні.

За свою кар'єру Трејсі двічі (1979, 1981 рр.) виграла Відкритий чемпіонат США в одиночному розряді, а також Вімблдон (1980 р.) у змішаному розряді (разом із братом Джоном). Серія травм не дозволила тенісистці надалі домогтися видатних успіхів.

Після закінчення спортивної кар'єри працює коментатором на NBC і USA Network, BBC та ін.

У 1992 році стала наймолодшою тенісисткою, включеною до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Розмарі «Розі» Казалс

Розмарі «Розі» Казалс – американська тенісистка, одна із засновниць Жіночої тенісної асоціації (WTA).

Народилася 16 вересня 1948 року в Сан-Франциско (штат Каліфорнія, США) в сім'ї іммігрантів із Сальвадору.

Вихователем і єдиним тренером Розмарі з тенісу став родич Мануель Казалс, колишній гравець збірної Сальвадору з футболу. Дівчина в 17 років посіла одинадцяту сходинку в загальному американському дорослому рейтингу, у тому ж році дійшла до півфіналу чемпіонату США, але програла Марії Буено.

Розмарі Казалс здобула 12 перемог на турнірах Великого шолома – дев'ять у жіночому парному розряді (Вімблдон – 1967, 1968, 1970, 1971, 1973 рр.; чемпіонат США – 1967 р.; Відкриті чемпіонати США – 1971, 1974, 1982 рр.) і три перемоги в змішаному парному розряді (Вімблдон – 1970, 1972 рр.; відкритий чемпіонат США – 1975 р.).

Двічі перемагала у фіналах «Вірджинія Слімс/Чемпіонат Ейвон» у парному розряді (1973 р. – у парі з Маргарет Сміт Корт; 1974 р. – у парі з Біллі Джин Кінг).

Розмарі була семиразовою володаркою Кубка Федерації у складі збірної США.

Казалс відіграла важливу роль у становленні жіночого професійного тенісу, взяла участь у створенні Жіночої тенісної асоціації і стала переможницею турніру «Вірджинія Слімс» у Х'юстоні (1970 р.) – першого турніру, проведеного під егідою цієї організації.

З 1974 по 1984 роки входила до ради директорів WTA. Брала участь у створенні професійної ліги World Team Tennis, команди якої

в рівних пропорціях становили чоловіки і жінки. Була організатором туру «Women's classic» для тенісисток старше 13 років.

Після завершення кар'єри спортсменки стала процвітаючою бізнесвумен.

У 1996 році ім'я Розмарі Казалс було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ламар Гант

Ламар Гант – американський функціонер, засновник WCT у 1967 році, провісник американського професійного тенісу. Засновник Американської футбольної ліги (AFL), власник провідних футбольних клубів Америки серед яких «Chicago Bulls», «Columbus Crew», «Kansas City Wizards» тощо.

Гант був найбільш значущою фігурою в поширенні професійного тенісу у світі, відіграв вирішальну роль у відродженні Гран-прі.

Ім'я Ламара Ганта внесено до залів слави трьох видів спорту – тенісу (1993 р.), футболу та американського професійного футболу.

Помер 13 грудня 2006 року у віці 74 років.

Флоренс Анджела Маргарет Мортімер

Флоренс Анджела Маргарет Мортімер – британська тенісистка, тренер, перша ракетка світу (1961 р.).

Народилася 21 квітня 1932 року в Плімуті (Велика Британія). Почала грати в теніс тільки в 15 років.

У 1953 році Мортімер стала чвертьфіналісткою на Вімблдонському турнірі й уперше ввійшла до складу збірної Великої Британії на Кубку Вайтмен – традиційному командному матчі США – Велика Британія. З цього ж року протягом 10 років входила до десятки найсильніших тенісисток світу (за версією газети «The Daily Telegraph»).

Мортімер тричі перемогала на турнірах Великого шолома в одиночному розряді (чемпіонат Австралії, 1958 р.; чемпіонат Франції, 1955 р.; Вімблдон, 1961 р.), була переможницею Вімблдонського турніру в жіночому парному розряді (1955 р.).

У 1962 році спортсменка востаннє потрапила до списку найкращих тенісисток світу.

З 1964 по 1970 роки була капітаном британської команди на Кубку Вайтмен, капітаном збірної Великої Британії на Кубку Федерації (1967 р.). Займалася тренерською роботою.

У 1993 році ім'я Флоренс Анджели Маргарет Мортімер було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Артур «Бад» Коллінз

Артур (Бад) Коллінз – американський журналіст і телевізійний коментатор, який висвітлював тенісні події протягом 50 років. Його коментарі були настільки яскравими, що іноді затьмарювали самі матчі. Бада Коллінза вважають найавторитетнішим знавцем тенісу у світі.

Артур Коллінз народився 17 червня 1929 року в місті Ліма (штат Огайо, США).

У 1959 році закінчив Бостонський університет, почав писати для «Boston Herald», потім «Boston Globe» (1963 – 2011 рр.), з 1963 по 1968 роки був коментатором WCBH (PBS), коментатором CBS (1968 – 1972 рр.), NBS (1972 – 2002 рр.).

У 1999 році агентство «Associated Press» відзначило талановитого журналіста нагородою Реда Сміта.

У 2002 році був зарахований до залу слави спортивних кореспондентів коментаторів США.

Бад Коллінз видав кілька енциклопедій з тенісу. «Сучасна енциклопедія тенісу», «Енциклопедія тенісу Бада Колінса» є найбільш повними енциклопедичними довідниками сучасності.

У 1994 році ім'я Бада Коллінза було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 4 березня 2016 року у віці 86 років.

Ден Мескелл

Ден Мескелл – британський тенісист, голос Вімблдону для BBC, понад 60 років служив світовому тенісу. Почесний член Міжнародного клубу Великої Британії і Асоціації письменників лаун-тенісу.

Народився 10 квітня 1908 року у Фулгамі (Велика Британія). Почав кар'єру тенісиста в 14 років. Мескелл був першим професійним учителем тенісистів у Всеанглійському клубі у Вімблдоні (1929 – 1955 рр.), тренером британської команди, підготував її до перемог на Кубку Девіса (1933 – 1936 рр.).

У 1982 році був відзначений королевою Єлизаветою II Командорським знаком Британської імперії за вірне служіння тенісу.

У 1953 році Мескелл – перший професіонал, який став почесним членом Всеанглійського клубу. З 1955 р. до виходу на пенсію в 1973 р. займався трансформацією системи тренування та вдосконалення роботи Національної асоціації лаун-тенісу. Мескеллові було довірено тренувати принців Чарльза й Ендрю, принцес Анну й Олександру.

Працював коментатором компанії BBC. Йому пощастило коментувати олімпійський тенісний турнір 1988 року в Сеулі, перший після 60-річної відсутності тенісу в олімпійській програмі.

Помер 10 грудня 1992 року у віці 84 років.

У 1996 році ім'я Дена Мескелла було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Гана Мандлікова

Гана Мандлікова – чехословацька, австралійська тенісистка, тренер із тенісу.

Народилася 19 лютого 1962 року в Празі (Чехословаччина).

Тенісом почала займатися у вісім з половиною років. Перший успіх прийшов до спортсменки в 1978 році – Мандлікова стала чемпіонкою світу серед юніорок.

Була п'ятиразовою переможницею турнірів Великого шолома в одиночному та жіночому парному розрядах.

В одиночному розряді перемагала на Відкритих чемпіонатах Австралії (1980, 1987 рр.), Відкритому чемпіонаті Франції (1981 р.), Відкритому чемпіонаті США (1985 р.).

У 1989 році в парі з Мартіною Навратіловою виграла Відкритий чемпіонат США.

У березні 1986 р. Мандлікова стала переможницею чемпіонату в парному розряді. Спортсменка була триразовою володаркою Кубка Федерації в складі збірної Чехословаччини (1983 – 1985 рр.).

У 1990 році оголосила про завершення кар'єри. У цей час їй було 28 років.

Після закінчення виступів Гана Мандлікова зайнялася тренерською роботою, стала постійним тренером Яни Новотної, яка з її допомогою перемогла на Вімблдоні. Була капітаном чеської збірної на Кубку Федерації, вивела збірну до півфіналу Кубка Федерації (1997 р.) у Світовій групі.

У 1994 р. ім'я Гани Мандлікової було внесено до списків членів Міжнародного залу тенісної слави.

Майор Волтер Клоптон Вінгфілд

Майор Волтер Клоптон Вінгфілд – творець і пропагандист сучасного лаун-тенісу.

Народився 15 жовтня 1833 році в селі Руабон (графство Уельс, Велика Британія).

Вінгфілд запатентував гру в теніс «Сферистику» у Великій Британії в 1874 році. У тому ж році він запатентував корт для гри і розпочав кампанію з поширення гри. Версія гри Вінгфілда стрімко набула популярності, підсумком чого стало проведення головного чемпіонату в 1877 році у Вімблдоні.

Вінгфілд видав дві книги: «Книга гри» (1873 р.) і «Гра майора в лаун-теніс» (1874 р.).

Помер майор Волтер Клоптон Вінгфілд 17 квітня 1912 року у віці 78 років.

У 1997 році ім'я майора Волтера Клоптона Вінгфілда було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Леслі Тернер-Боурі

Леслі Тернер-Боурі – австралійська тенісистка, друга ракетка світу (1964 р.), тринадцятиразова переможниця та чотирнадцятиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома, учасниця розіграшів Кубка

Федерації (1964, 1965 рр.), капітан команди Австралії на розіграші Кубка Федерації (1994 – 2001 рр.).

Народилася 16 серпня 1942 року в Транджі (Новий Уельс, Австралія).

Двічі здобула перемогу на чемпіонатах Франції (1964, 1965 рр.) у жіночому одиночному розряді.

Сім разів була переможницею чемпіонатів Австралії (1964, 1965, 1967 рр.), Франції (1964, 1965 рр.), США (1961 р.), Вімблдонського турніру (1964 р.).

Завоювала чотири титули турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді: двічі перемагала на чемпіонатах Австралії (1962, 1967 рр.), двічі – на Вімблдонському турнірі (1961, 1964 рр.).

У 1997 році Асоціація тенісу США відзначила діяльність Леслі Тернер-Боурі нагородою Сари Палфрі Данциг за характер, відданість спорту і внесок у розвиток тенісу.

У 1999 році тенісистка одержала орден Австралії.

У 1997 році ім'я Леслі Тернер-Боурі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Герман Девід

Герман Девід – британський функціонер, керівник Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету (1959 – 1974 рр.).

Народився 24 червня 1905 року в Бірмінгемі (Велика Британія).

Герман Девід був головою організаційного комітету Вімблдону. Його основним досягненням було введення Відкритої ери тенісу на чемпіонатах у Вімблдоні, тобто дозвіл професіоналам брати участь у Вімблдонському турнірі (серпень 1967 р.), що призвело до загострення конкуренції між спортсменами, підвищення якості гри і, безумовно, видовищності змагання.

Помер 25 лютого 1974 року у віці 68 років.

У 1998 році ім'я Германа Девіда внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Генрі Вілфрід «Банні» Остін

Генрі Вілфрід «Банні» Остін – британський тенісист, друга ракетка світу (1931, 1938 рр.).

Народився 20 серпня 1906 року в Лондоні (Велика Британія).

Уже в дитинстві Банні продемонстрував здатності до лаун-тенісу, в 15 років виграв національний чемпіонат серед хлопчиків віком до 16 років, а потім тричі поспіль – чемпіонат серед юнаків віком до 18 років. У 18 років став чемпіоном Всеанглійського лаун-тенісного клубу.

Остін був триразовим фіналістом турнірів Великого шолома в одиночному розряді (Вімблдон – 1932, 1938 рр.; чемпіонат Франції – 1937 р.) і триразовим фіналістом турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді (чемпіонат США – 1929 р.; чемпіонат Франції – 1931 рр.;

Вімблдон – 1934 р.); чотириразовим переможцем Кубка Девіса у складі збірної Великої Британії (1933 – 1936 рр.).

За час ігрової кар'єри 11 разів поспіль (1928 – 1938 рр.) входив до десятки найсильніших тенісистів світу. Відомий як перший тенісист, який грав у шортах на міжнародному турнірі (1932 р.).

У 1997 році ім'я Генрі Вілфріда Остіна було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер у 2000 році у свій 94-й день народження в Лондоні.

Джеймс Скотт «Джиммі» Коннорс

Джеймс Скотт «Джиммі» Коннорс – американський професійний тенісист, перша ракетка світу (29 липня 1974 р.).

Народився 2 вересня 1952 року в Іст-Сент-Луїсі (США).

У професійному тенісі з 1972 року виграв 120 турнірів (із них 109 турнірів АТР – абсолютний рекорд, не побитий донині) в одиночному і 15 турнірів у парному розрядах. Чемпіон Австралії (1974 р.) в одиночному розряді; чемпіон Вімблдону (1974, 1982 рр.) в одиночному розряді, чемпіон (1973 р.) у парному розряді з Іліє Настасе.

Зберігав титул першої ракетки світу протягом 160 тижнів з 29 липня 1974 р. по 22 серпня 1977 р. Після цього вісім разів займав перший рядок у рейтингу. Загалом за час кар'єри був першим протягом 268 тижнів (четвертий результат в історії після Роджера Федерера – 308, Піта Сампраса – 286, Івана Лендла – 270).

Джиммі Коннорсу належить ще один рекорд – він зумів збільшити швидкість польоту м'яча під час подачі на 30 м/с, задіявши методи комп'ютерного аналізу.

Завершив професійну кар'єру в 1996 році.

У 1998 р. ім'я Джеймса Коннорса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Крістіна Марія «Кріс» Еверт

Крістіна Марія «Кріс» Еверт – американська тенісистка, перша ракетка світу (1975 р.), 21 раз ставала переможницею і вісімнадцять разів була фіналісткою чемпіонатів серії Великого шолома, учасниця дев'яти розіграшів Кубка Федерації (1977 – 1982, 1986, 1987, 1989 рр.), восьмиразова володарка Кубка Федерації (1977 – 1982, 1986, 1989 рр.) у складі команди США. Десятиразова учасниця розіграшу Кубка Вайтмен (1975 – 1982, 1984, 1985 рр.), семиразова володарка Кубка Вайтмен (1976, 1977, 1980 – 1982, 1984, 1985 рр.) у складі команди США.

Народилася 21 грудня 1954 року у Форт-Лодердейл (штат Флорида, США). Тенісом почала займатися в п'ять років під керівництвом батька Джиммі Еверта.

Кріс Еверт виграла 18 чемпіонатів серії Великого шолома (з них 13 титулів поспіль) у жіночому одиночному розряді. Посідала першу

(сім разів) і другу сходинку у світовому рейтингу за період із 1975 по 1986 рр. (разом протягом 250 тижнів).

Здобула 18 перемог на турнірах Великого шолома в жіночому одиночному розряді – виграла Відкриті Чемпіонати Австралії (1982, 1984 рр.), Франції (1974, 1975, 1979, 1980, 1983, 1985, 1986 рр.), США (1975 – 1978, 1980, 1982 рр.), Вімблдонський турнір (1974, 1976, 1981 рр.).

У жіночому парному розряді двічі вигравала чемпіонати Франції (1974, 1975 рр.) і Вімблдонський турнір (1976 р.).

Кріс Еверт двічі обиралася та працювала на посаді президента Жіночої тенісної асоціації (1975 – 1976, 1983 – 1991 рр.).

У 1995 році за рекомендацією президента США Джорджа Буша ім'я Кріс Еверт було внесено до Міжнародного залу тенісної слави. Президент представив Кріс Еверт як «роль-модель для молодих жінок нації».

Після закінчення кар'єри гравця керує тенісною академією в Бока-Ратон. Є редактором «Tennis Magazine», аналітиком декількох телевізійних мереж тощо.

Роберт «Боб» Келлегер

Роберт «Боб» Келлегер – американський тенісист, капітан команди США на Кубку Девіса (1962, 1963 рр.), представник США в Міжнародній федерації лаун-тенісу (1962, 1963, 1967 – 1969 рр.), член щорічних зустрічей Кубка Девіса (1962, 1963, 1967 – 1969 рр.), другий (1965 р.), а згодом перший (1966 р.) віце-президент Міжнародної федерації лаун-тенісу. Президент Міжнародної федерації лаун-тенісу (1967 – 1968 рр.).

Народився 5 березня 1913 року в Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США). Був болбоем у Форест Гіллсі. 20-річним студентом коледжу Вільямс (1933 р.) виграв міжуніверситетський чемпіонат Нової Англії та університетський чемпіонат Східного узбережжя США в парному розряді. У 1947 році виграв чемпіонат Канади в змішаному парному розряді разом зі своєю дружиною Грейсін Келлегер. Грав у теніс до глибокої старості.

Келлегер також був учасником засідання з ухвалення рішення про початок ери «Відкритого» тенісу (1968 р.), членом національного консультативного комітету Національної тенісної фундації і залу слави тенісу, членом Британського міжнародного клубу.

У 2000 році ім'я Роберта Келлегера було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 20 червня 2012 року у віці 99 років.

Кеннет Брюс «Кен» Мак-Грегор

Кеннет Брюс «Кен» Мак-Грегор – австралійський тенісист.

Народився 2 червня 1929 року в Аделаїді (Австралія).

У 1948 році Мак-Грегор виграв юнацький чемпіонат Австралії.

За спортивну кар'єру дев'ять разів перемагав на турнірах Великого шолома: в одиночному (чемпіонат Австралії – 1952 р.), чоловічому парному (чемпіонати Австралії – 1951, 1952 рр.; чемпіонати Франції – 1951, 1952 рр.; Вімблдон 1951, 1952 рр., чемпіонат США – 1951 р.) і змішаному парному (разом із Маргарет Осборн Дюпон – чемпіонат США 1950 р.) розрядах.

У 1951 році Кеннет Мак-Грегор у парі з Френком Седжменом уперше в історії завоював Великий шолом у чоловічому парному розряді, вигравши всі чотири турніри Великого шолома.

Тричі (1950, 1951, 1952 рр.) ставав володарем Кубка Девіса у складі збірної команди Австралії.

У 1999 році ім'я Кеннета Мак-Грегора було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 1 грудня 2007 року у віці 78 років в Аделаїді (Австралія).

Мартіна Навратілова

Мартіна Навратілова – Чехословацька й американська тенісистка, перша ракетка світу в одиночному (10 липня 1978 р.) і парному (10 вересня 1984 р.) розряді.

Народилася 18 жовтня 1956 року в Празі (Чехословаччина). Почала займатися тенісом у віці дев'яти років. У 15 років виграла чемпіонат своєї країни, а в 17 стала першою ракеткою Чехословаччини.

Мартіна є дворазовою володаркою Великого шолома в жіночому парному розряді (1984, 1986 рр.), володаркою некласичного Великого шолома в жіночому одиночному розряді (1983, 1984 рр.).

18 разів перемагала на турнірах Великого шолома в одиночному, 31 раз – у жіночому парному і 10 разів – у змішаному парному розрядах.

Навратілова – переможниця підсумкового чемпіонату туру «Вірджинія Слімс» в одиночному розряді (п'ять разів поспіль), одинадцятиразова переможниця в парному розряді.

Стала родоначальницею сучасного силового жіночого тенісу. Першою почала використовувати атлетичні елементи, першою запозичила в чоловіків елемент «подача – вихід до сітки», який приніс їй дев'ять перемог в одиночному розряді Вімблдону. Першою серед жінок взяла на озброєння гру з льоту, яка є найбільш ефективною на трав'яних кортах.

У 2004 році на Вімблдонському турнірі зуміла виграти матч першого кола, ставши в 47 років і 8 місяців найстаршою переможницею одиночного матчу в історії турнірів WTA.

У сезоні 2006 року виграла відкритий чемпіонат США в змішаному парному розряді в парі з Бобом Брайаном, ставши в 50 років найстаршим переможцем турніру Великого шолома. У тому ж році оголосила про завершення кар'єри.

У 2000 році ім'я Мартіни Навратілової було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Мервін Гордон Роуз

Мервін Гордон Роуз – австралійський тенісист і тенісний тренер, дворазовий переможець турнірів Великого шолома в одиночному розряді, дворазовий володар Кубка Девіса, третя ракетка світу в 1958 році.

Народився 25 січня 1930 року в Кофс Харборі (Новий Південний Уельс, Австралія).

Дебют Мервіна Роуза на турнірі Великого шолома відбувся в 1949 році.

На чемпіонатах Австралії (1954 р.) і Франції (1958 р.) здобув перемогу в одиночному розряді. Більшого успіху спортсмен досяг у чоловічому парному розряді: разом із Віком Сейшасом переміг на чемпіонаті США в 1952 році, а з партнером Рексом Хартвігом вони тричі ставали переможцями чемпіонатів США (1953 р.), Австралії (1954 р.) та Вімблдонського турніру (1954 р.). Роуз у парі з американською тенісисткою Дарлін Хард здобули перемогу на Вімблдонському турнірі в змішаному парному розряді (1957 р.).

Мервін Роуз – дворазовий володар Кубка Девіса у складі збірної Австралії (1951, 1957 рр.).

Після завершення спортивної кар'єри перейшов на тренерську роботу. Серед його вихованців видатні тенісистки Маргарет Сміт Корт, Біллі Джин Кінг, Аранча Санчас Вікаріо.

У 2001 році ім'я Мервіна Роуза було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави, а у 2002 р. – до списку Залу тенісної слави Австралії.

Помер 23 липня 2017 року в Кофс Харборі (Австралія) у віці 87 років.

Малколм Джеймс «Мел» Андерсон

Малколм Джеймс «Мел» Андерсон – австралійський тенісист, друга ракетка світу серед аматорів у 1957 і 1958 роках.

Народився 3 березня 1935 року в Теодорі (Квінсленд, Австралія). Почав грати в теніс у восьмирічному віці.

У 1954 році вперше взяв участь у чемпіонаті Австралії, у 1957 році виграв чемпіонат у змішаному розряді з Фей Мюллер. Переможець чемпіонату Франції (1957 р.), Відкритого чемпіонату Австралії (1973 р.), чвертьфіналіст Вімблдону (1956, 1957 рр.), півфіналіст чемпіонатів США в парному розряді (1956, 1957 рр.). Переможець чемпіонату США (1957 р.), фіналіст Відкритих чемпіонатів Австралії (1958, 1972 рр.), учасник другого кола Відкритого чемпіонату Франції в чоловічому одиночному розряді (1957 р.). Переможець професійного чемпіонату

Вемблі (1959 р.), дворазовий володар Кубка Девіса у складі збірної Австралії.

Кавалер ордена Британської імперії (1972 р.).

У 2000 році ім'я Малколма Джеймса Андерсона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джон Патрік Мак-Інрой-молодший

Джон Патрік Мак-Інрой-молодший – американський тенісист, перша ракетка світу (3 березня 1980 р.).

Народився 16 лютого 1959 року у Вісбадені (ФРН). Заняття тенісом почав з восьми років. У 12 років увійшов до першої десятки гравців США у своїй віковій групі. У 1971 році почав тренуватися в Академії тенісу в Порт-Вашингтоні.

За спортивну кар'єру Джон Мак-Інрой сім разів перемагав на турнірах Великого шолома в одиночному розряді: на Вімблдоні (1981, 1983, 1984 рр.), Відкритих чемпіонатах США (1979 – 1981, 1984 рр.). В одиночному розряді як перша ракетка світу був загалом протягом 170 тижнів.

У чоловічому парному розряді – дев'ятиразовий переможець турнірів Великого шолома (на Вімблдоні – 1979, 1981, 1983, 1984, 1992 рр.; Відкритих чемпіонатах США – 1979, 1981, 1983, 1989 рр.).

Шестиразовий переможець турнірів Кубка Девіса (1978, 1979, 1981, 1982, 1992 рр.) дворазовий переможець Кубка світу (1984, 1985 рр.) у складі збірної команди США.

Перша ракетка світу в парному розряді загалом протягом 269 тижнів.

Видатний спортивний таланти Джона Мак-Інроя супроводжувався нестриманим характером і численними проявами неспортивної поведінки, за що його неодноразово карали.

Кар'єру тенісиста Мак-Інрой завершив у 1992 році, після чого працював коментатором, телеведучим, знімався в кіно тощо.

У 1999 році ім'я Джона Мак-Інроя було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2010 році Мак-Інрой відкрив Академію тенісу в Манхеттені (Нью-Йорк).

Брайан Тобін

Брайан Тобін – австралійський тенісист і функціонер, капітан і менеджер австралійської команди на Кубках Федерації (1964 – 1967 рр.), член ради Асоціації тенісу Австралії (1965 – 1989 рр.), президент Асоціації тенісу Австралії (1977 – 1989 рр.).

Народився 5 грудня 1930 року в місті Перт (Австралія).

Входив до десятки найкращих тенісистів Австралії з 1956 по 1962 роки, був восьмою ракеткою Австралії, виграв кілька національних і міжнародних турнірів у змішаному парному розряді.

Представляв Міжнародну федерацію тенісу на жіночих міжнародних турнірах «Pro Tour World» (1983 – 1985, 1986 – 1989 рр.).

З 1991 по 1999 роки працював на посаді президента Міжнародної федерації тенісу.

У 2001 році ім'я Брайана Тобіна внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Матс Арне Улоф Віландер

Матс Арне Улоф Віландер – шведський тенісист, перша ракетка світу (1988 р.) в одиночному розряді.

Народився у Векше (Швеція) 22 серпня 1964 року.

У професійному тенісі з 1981 року. Багаторазовий переможець турнірів Великого шолома: Відкритих чемпіонатів Австралії (1983, 1984, 1988 рр.) в одиночному розряді; Відкритих чемпіонатів Франції (1982, 1985, 1988 рр.) в одиночному розряді; Вімблдон (1986 р.) у парному розряді разом із Йоакімом Нюстремом; Відкритого чемпіонату США (1988 р.) в одиночному розряді.

Триразовий переможець Кубка Девіса у складі національної збірної Швеції (1984, 1985, 1987 рр.).

З 12 вересня 1988 року протягом 20 тижнів зберігав титул першої ракетки світу.

Після завершення активної спортивної кар'єри працює тенісним експертом на англomовній версії телеканалу Eurosport.

У 2002 році ім'я Матса Арне Улофа Віландера було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Іван Лендл

Іван Лендл – чехословацький, потім американський професійний тенісист. Титул «Перша ракетка світу» (28 лютого 1983 р.) зберігав з перервами протягом 270 тижнів, що є третім результатом в історії тенісу. Спортивне прізвисько – Іван Грозний.

Народився 7 березня 1960 року в Оставі (Чехословаччина) в сім'ї провідних тенісистів Чехословаччини. Грати в теніс почав з раннього дитинства.

Іван Лендл став восьмиразовим чемпіоном турнірів Великого шолома в одиночному розряді: Відкритих чемпіонатів Австралії (1989, 1990 рр.), Відкритих чемпіонатів Франції (1984, 1986, 1987 рр.), Відкритих чемпіонатів США (1985 – 1987рр.).

Лендл утримував перше місце в рейтингу АТР без перерви з 9 серпня 1985 р. до 12 вересня 1988 р.

Був володарем Кубка Девіса (1980 р.) і Кубка Націй (1981 р.) у складі команди Чехословаччини.

Закінчив спортивну кар'єру тенісиста в 1994 році через травми спини. На цей момент він був абсолютним рекордсменом професійних

тенісних турнірів за заробленими призовими грошима, отримавши за час виступів понад 21 млн доларів США.

У 2001 році ім'я Івана Лендла було внесене до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Памела «Пем» Говард Шрайвер Лезенбі

Памела «Пем» Говард Шрайвер Лезенбі – американська тенісистка, третя ракетка світу в жіночому одиночному розряді (1984 р.), перша ракетка світу в парному розряді (1985 р.), двадцятидворазова чемпіонка та семиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома, олімпійська чемпіонка (1988 р.), учасниця розіграшу Кубка Вайтмен (1978 – 1981, 1983, 1985, 1987 рр.), володарка Кубка Вайтмен (1979 – 1981, 1983, 1985, 1987 рр.) у складі команди США, учасниця розіграшів Кубка Федерації (1986, 1987, 1989, 1992 рр.), володарка Кубка Федерації (1986, 1992 рр.) у складі команди США.

Народилася 4 червня 1962 року в Балтіморі (штат Меріленд, США).

У 16 років почала брати участь у змаганнях з тенісу міжнародного рівня. Спортивна кар'єра Памели Шрайвер тривала близько 20 років, їй вдалося за цей час здобути перемоги на 111 чемпіонатах у парному розряді, виграти «жіночий» Великий шолом у 1984 році разом зі своєю багаторічною партнеркою Мартіною Навратіловою.

Пара Шрайвер – Навратілова була непереможною. Їм вдалося разом виграти 74 титули, 20 з яких були турнірами серії Великого шолома (чемпіонат Австралії – 7, Вімблдон – 5, Відкритий чемпіонат США – 4, Франції – 4).

Один із найкращих парних гравців світу Памела Шрайвер виграла 21 турнір Великого шолома в жіночому парному розряді: на Відкритих чемпіонатах Австралії (1982 – 1985, 1987 – 1989 рр.), Франції (1984 – 1988 рр.), США (1983, 1984, 1986, 1987, 1991 рр.), Вімблдонських турнірах (1981 – 1984, 1986 рр.).

У 1988 році разом із Зіною Гаррісон здобула перемогу на Олімпійському турнірі в Сеулі над Хеленою Суковою і Яною Новотною.

Спортсменка дев'ять разів входила до десятки найкращих тенісистів світу.

Після закінчення кар'єри гравця успішно працює коментатором у декількох мовних комітетах ABC, CBS, ESPN.

У 2002 році ім'я Памели Говард Шрайвер Лезенбі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Борис Франц Беккер

Борис Франц Беккер – німецький тенісист, чотириразовий володар титулу «Спортсмен року» в Німеччині (1985, 1986, 1989, 1990 рр.).

Народився 22 листопада 1967 року в Лаймені (ФРН). Перша ракетка світу (28 січня 1991 р.), шестиразовий переможець турнірів Великого шолома. Олімпійський чемпіон (1992 р.) у парному розряді з

Міхаелем Штіхом. Дворазовий володар Кубка Девіса у складі збірної команди Німеччини (1988, 1989 рр.), переможець Відкритого чемпіонату США (1989 р.), Відкритих чемпіонатів Австралії (1989, 1996 рр.), Вімблдонських турнірів (1985, 1985, 1989 рр.) в одиночному розряді. Володар рекорду Відкритої ери за кількістю фіналів в одиночному розряді на Вімблдонському турнірі – сім у період з 1985 по 1995 роки. Згодом це досягнення Бориса Беккера повторили Піт Сампрас і Роджер Федерер.

Беккер є володарем своєрідного рекорду – 19 разів (у рамках офіційних змагань) обігравав тенісистів, які виступають у статусі першої ракетки світу.

У 2003 році ім'я Бориса Франца Беккера внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ненсі Енн Річі

Ненсі Енн Річі – американська тенісистка, друга ракетка світу (1969 р.).

Народилася 23 серпня 1942 року в Сан-Анджело (штат Техас, США) в сім'ї тренерів з тенісу.

Шість разів перемагала в турнірах Великого шолома в жіночому одиночному і парному розрядах (чемпіонат Франції (1968 р.), чемпіонат Австралії (1967 р.), Вімблдон (1966 р.)); стала володаркою Кубка Федерації у складі збірної США (1969 р.).

Вісім разів брала участь у розіграші Кубка Вайтмен, у семи випадках виборювала перемогу з американською командою.

У 1970 році взяла участь у першому в історії незалежному жіночому професійному турнірі, організованому Гледіс Гелдман. Була серед «першої дев'ятки» тенісисток, які намагалися відстояти рівні призові в турнірах з чоловіками, заклала підвалини незалежного жіночого професійного турніру «Вірджинія Слімс».

Завершила професійну кар'єру в 1978 році.

У 2003 році ім'я Ненсі Енн Річі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Франсуаза «Френкі» Дюрр

Франсуаза «Френкі» Дюрр – французька тенісистка і тренер.

Народилася 25 грудня 1942 року в м. Алжир (Алжир). У віці 13 років переїхала до Парижа.

Вищим досягненням Дюрр за аматорську кар'єру була перемога в одиночному розряді на турнірі «Ролан Гарро» у 1967 році.

У 1968 році стала однією із засновниць жіночого професійного тенісу, створивши з Біллі Джин Кінг, Розмарі Казалс, Енн Хейдон Джонс перший жіночий професійний тур і приєднавшись до професійної Національної тенісної ліги. У 1971 році Дюрр стала одним із перших гравців професійного туру «Вірджинія Слімс».

Основних успіхів досягла як парний гравець, вигравши 12 турнірів Великого шолома в жіночих і змішаних парах. З 1963 по 1979 роки (з перервами) виступала за збірну Франції на Кубку Федерації, провівши за команду 27 матчів. Здобула 16 перемог із 24 в одиночному та 15 із 24 у парному розрядах.

У 1993 році після закінчення спортивної кар'єри Дюрр була технічним директором з жіночого тенісу Федерації тенісу Франції. У 1993 – 1997 роках очолювала французьку збірну на Кубку Федерації як капітан і тренер.

У 2003 році ім'я Франсуази Дюрр було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2005 році була відзначена нагородою Міжнародної Федерації тенісу за найкраще втілення в життя ідеалів і духу Кубка Федерації. У 2010 році Дюрр стала офіцером Національного ордена Франції «За заслуги».

Штефані Марія «Штеффі» Граф

Штефані Марія «Штеффі» Граф – німецька тенісистка, одна з двох найкращих тенісисток ХХ ст.

Народилася в Мангеймі (Німеччина) 14 червня 1969 року. У 12 років перемогла на турнірі «Orange bowl», а в 1981 році стала найкращою в Європейській лізі чемпіонів. Штеффі почали називати вундеркіндом століття.

Штеффі Граф досягла неймовірних успіхів, виступаючи в змаганнях серед дорослих тенісистів. Була першою ракеткою світу в жіночому одиночному розряді (з 17 серпня 1987 р. протягом 377 тижнів). Стала володаркою Золотого великого шолома в 1988 році, єдиною хто досяг такого успіху на чотирьох типах покриттів (трава, ґрунт, хард Rebound Ace, синтетика Court Supreme).

Граф – багаторазова переможниця турнірів Великого шолома. Відкритих чемпіонатів Австралії (1988 – 1990 рр.), Відкритих чемпіонатів Франції (1987, 1988, 1993, 1995, 1996, 1999 рр.), Вімблдонських турнірів (1988, 1989, 1991 – 1993, 1995, 1996 рр.), Відкритих чемпіонатів США (1988, 1989, 1993, 1995, 1996 рр.).

На показовому турнірі Олімпійських Ігор 1984 року Штеффі Граф була наймолодшою учасницею – їй виповнилося 15 років.

На Іграх XXIV Олімпіади 1988 року в Сеулі завоювала золоту медаль у жіночому одиночному розряді та бронзову в парному розряді (у парі з Клаудією Коде-Кільш). На Іграх 1992 року в Барселоні здобула срібну нагороду в одиночному розряді.

Рекордну кількість разів (сім) оголошувалася чемпіонкою світу після закінчення сезону (1987 – 1990, 1993, 1995, 1996 рр.). Рекордні вісім сезонів закінчувала в ранзі першої ракетки світу.

Тринадцять разів поспіль виходила у фінали турнірів Великого шолома.

Була п'ятиразовою переможницею підсумкового турніру жіночої тенісної асоціації («Virginia Slims Championship», «Chase Championship» у 1987, 1989, 1993, 1995, 1996 рр.).

Граф є володаркою ще одного рекорду: спортсменка здобула перемогу п'ять разів (1988, 1989, 1993, 1995, 1996 рр.) на трьох турнірах Великого шолома в одному календарному році. Цей же рекорд було встановлено австралійською тенісисткою Маргарет Сміт Корт.

Двічі приносила Німеччині чемпіонський титул Кубка Федерації (1987, 1992 рр.).

За видатні успіхи в тенісі Штеффі Граф була удостоєна Олімпійського ордена МОК (1999 р.), ордена «За заслуги перед Федеративною Республікою Німеччини», орденом «За заслуги перед Баден-Вюртембергом», премію принцеси Астурійської. Їй споруджено пам'ятник у Німеччині.

У 2004 році Штефені Марії Граф було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Дороті Мей «Додо» Банді Чені

Дороті Мей «Додо» Банді Чені – американська тенісистка.

Народилася 1 вересня 1916 року в Лос-Анджелесі (штат Каліфорнія, США).

Чемпіонка Австралії 1938 року в одиночному розряді. Учасниця Відкритих чемпіонатів США й Австралії, Вімблдонського турніру. Володарка понад 390 титулів чемпіонки США в різних вікових категоріях і розрядах. Одна з її перемог такого кшталту – в 1976 році. Дороті виграла чемпіонат США серед жіночих пар «мати+дочка», а свої останні титули Дороті Чені завоювала у віці 95 років.

У 2004 році ім'я Дороті Мей Банді Чені було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Померла в листопаді 2014 року у віці 96 років у Ескондідо (Каліфорнія, США).

Яннік Ноа

Яннік Ноа – французький тенісист, перша ракетка світу в парному розряді (25 серпня 1986 р.) і третя ракетка світу в одиночному (7 липня 1986 р.).

Народився 18 травня 1960 року в Седані (Франція). З 11 років займався тенісом.

У 1983 році виграв Відкритий чемпіонат Франції в одиночному розряді (перша і єдина перемога французів у чоловічому одиночному розряді на всіх турнірах Великого шолома у Відкриту еру).

У 1984 році здобув перемогу на Відкритому чемпіонаті Франції в чоловічому парному розряді (разом з Анрі Леконтом).

У 1982 році, у віці 31 року, у складі збірної Франції виграв Кубок Девіса, будучи капітаном команди (перша перемога Франції на Кубку Девіса за 59 років).

Завершив кар'єру гравця в 1996 році.

У 1996 році в ролі капітана привів команду Франції до перемоги на Кубку Девіса, через рік – жіночу збірну Франції до першої в історії перемоги на Кубку Франції.

Після виходу зі спорту він став виконавцем популярної музики.

У 2015 році ім'я Янніка Ноа внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Стефан Едберг

Стефан Едберг – шведський тенісист, перша ракетка світу (1990 р.), дев'ятиразовий чемпіон і семиразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, чемпіон АТР (1989 р.). Переможець Ігор XXIII Олімпіади в чоловічому одиночному розряді, бронзовий призер Ігор XXIV Олімпіади в Сеулі в чоловічому одиночному і парному розрядах; учасник розіграшів Кубка Девіса (1984 – 1996 рр.), володар кубка Девіса (1984, 1985, 1987, 1994 рр.) у складі команди Швеції.

Народився 19 січня 1966 року в місті Вестервік (Швеція). Із 7 років займався тенісом.

Тенісист був першою ракеткою світу в парному розряді протягом 11 тижнів 1986 року та першою ракеткою світу в чоловічому одиночному розряді впродовж 72 тижнів 1990 року.

Протягом 10 років входив до десятки найкращих тенісистів світу.

Едберг двічі був названий найкращим гравцем АТР (1990, 1991 рр.), п'ять разів відзначений нагородою організації «Sportsmanship Award» (1988 – 1990, 1992, 1995 рр.), яку в 1996 році АТР перейменувала в нагороду «Stefan Edberg Sportsmanship Award».

У 2004 році ім'я Стефана Едберга було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ерл Генрі «Батч» Бухгольц

Ерл Генрі «Батч» Бухгольц – американський тенісист і функціонер.

Народився 16 вересня 1940 року в Сент-Луїсі (США). Виграв поспіль три головні чемпіонати: серед хлопчиків Франції (1958 р.), Вімблдон (1958 р.), Австралії (1959 р.).

Посідав п'ятий рядок у світовому рейтингу (1960 р.). Чотири рази входив до десятки найкращих тенісистів США. Брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1959, 1960 рр.) у складі команди США. У 1961 р. перейшов у професіонали, виграв чемпіонат US Pro (1962 р.), входив до складу «Чудової вісімки» професійних тенісистів США.

У 1977 – 1978 роках був комісіонером WTT, виконавчим директором Асоціації професійних тенісистів (1981 – 1982 рр.), членом ради чоловічого професійного тенісу (1981 – 1983 рр.). Став засновником

турніру «Miami Open» (1985 р.), сприяв створенню менеджерської компанії «Altenis», яка має на меті спостерігати за тенісними турнірами в Латинській Америці.

У 2005 році ім'я Генрі Бухгольца було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Яна Новотна

Яна Новотна – чеська тенісистка. Перша ракетка світу в жіночому парному розряді (25 червня 1995 р.), друга ракетка світу в жіночому одиночному розряді (28 вересня 1997 р.).

Народилася 2 жовтня 1968 року в Брно (Чехословаччина).

Срібна призерка Ігор Олімпіади 1988 року в Сеулі в жіночому парному розряді (разом із Хеленою Суковою), срібна призерка Ігор Олімпіади 1996 року в Атланті в жіночому парному розряді (із Хеленою Суковою) і бронзовий призер у жіночому одиночному розряді.

Була переможницею Вімблдонського турніру (1998 р.) в жіночому одиночному розряді, дванадцятиразовою переможницею турнірів Великого шолома в жіночому парному розряді (зокрема дворазовою переможницею кар'єрного Великого шолома) – на відкритих чемпіонатах Австралії (1990, 1995 рр.), Франції (1990, 1991, 1998 рр.), США (1994, 1997, 1998 рр.), а також Вімблдон (1989, 1990, 1995, 1998 рр.). Чотири рази перемагала на турнірах Великого шолома в змішаному парному розряді (відкриті чемпіонати Австралії (1988, 1989 рр.) і США (1988 р.), Вімблдон (1989 р.)). Виграла 100 турнірів WTA (24 – в одиночному розряді).

У 1999 році завершила 14-річну кар'єру в тенісі. Активно працювала тренером. Під її керівництвом у 2013 році тренувалася Маріон Бартолі, а у 2014 році – Барбора Крейчикова.

У 2005 році ім'я Яни Новотної було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Померла 19 листопада 2017 року в Брно (Чехія).

Джеймс Спенсер «Джим» Кур'є-молодший

Джеймс Спенсер «Джим» Кур'є-молодший – американський тенісист, перша ракетка світу (20 лютого 1992 р.).

Народився 17 серпня 1970 року в Санфорді (штат Флорида, США).

Кар'єру професійного тенісиста почав у 1988 році.

Чотириразовий переможець турнірів Великого шолома (чемпіонат Австралії – 1992, 1993 рр.; Відкритий чемпіонат Франції – 1991, 1992 рр.) в одиночному розряді. Фіналіст Вімблдонського турніру (1993 р.), Відкритого чемпіонату США (1991 р.) в одиночному розряді.

Перша ракетка світу з 20 лютого 1992 року, зберігав титул (з перервами) протягом 58 тижнів. Закінчив сезон 1992 року як перша ракетка світу.

Двічі (1992, 1995 рр.) завойовував Кубок Девіса у складі збірної США.

Завершив професійну кар'єру у 2000 році.

У 2005 році ім'я Джеймса Кур'є було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Карел Кожелуг

Карел Кожелуг – чеський спортсмен, відомий як тенісист, хокеїст і футболіст.

Народився 7 березня 1895 року в Празі (Австро-Угорщина). Цей багатогранний, талановитий спортсмен почав спортивне життя із занять регбі, згодом серйозно зайнявся футболом, де досяг серйозних успіхів, грав у найсильнішому клубі Чехії – празькій «Спарті».

Після закінчення Першої світової війни зайнявся хокеєм. Став бронзовим призером чемпіонату Європи 1923 року, виступаючи за збірну Чехословаччини.

На життя почав заробляти роботою тенісного тренера, тому що заняття футболом і хокеєм були аматорськими.

Починаючи із середини 1920-х років, Карел Кожелуг став одним із провідних тенісистів-професіоналів у Європі. У 1926 році виграв Кубок Брістоля, у 1925 році – неофіційний чемпіонат світу серед професіоналів, що відбувся в Довілі (Франція). З 1928 року був незмінним володарем Кубка Брістоля аж до скасування цього турніру в 1933 році.

У 1932 і 1937 роках (коли спортсмену вже виповнився 41 рік) двічі ставав чемпіоном США серед професіоналів.

Карел Кожелуг виступав як гравець і одночасно працював тренером з тенісу. У 1929 році працював в Європі зі збіркою США, у повоснні роки тренував збірну Чехословаччини.

Помер у 1950 році у віці 55 років під Прагою (Чехословаччина).

У 2006 році ім'я Карела Кожелуга було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Герберт Лоуфорд

Герберт Лоуфорд – британський тенісист, перша ракетка світу (1887 р.), переможець турніру Великого шолома і його п'ятиразовий фіналіст.

Народився 15 травня 1851 року в Бейсуотері (Лондон, Велика Британія). Освіту здобув у Единбурзькій академії (Шотландія).

У 1879 році став переможцем чемпіонату Оксфордського університету в чоловічому парному розряді. Цей чемпіонат був передвісником Вімблдонського, який почав регулярно проводитися з 1884 року.

Герберт Лоуфорд протягом 10 років поспіль брав участь у Вімблдонських турнірах, шість разів грав у фіналах. Його суперниками весь цей час були видатні гравці – брати Вільям і Ернест Реншоу.

У 1887 році йому вдалося виграти Вімблдонський турнір у чоловічому одиночному розряді.

Помер 20 квітня 1925 року у віці 73 років.

У 2006 році ім'я Герберта Лоуфорда було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джанні Клерічі

Джанні Клерічі – італійський журналіст.

Народився 24 лютого 1930 року в Комо (Ломбардія, Італія).

Протягом 40 років Джанні висвітлював хроніку тенісних подій як учасник, журналіст і коментатор.

У 1971 році Клерічі опублікував одну зі своїх найкращих робіт під назвою «500 років тенісу», яку було перекладено французькою, німецькою, японською, іспанською та англійською мовами.

Був відзначений багатьма нагородами: приз Валлекорсі (письменник року Італії, 1989 р.), приз «Золоте перо» (кращий спортивний оглядач Італії, 1992 р.), нагорода Олімпійського комітету Італії «Спортивний письменник для життя» (1998 р.).

У 2006 році ім'я Джанні Клерічі було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Габріела Сабатіні

Габріела Сабатіні – аргентинська тенісистка, третя ракетка світу (1989 р.), дворазова переможниця та п'ятиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома, срібна призерка Ігор Олімпіади 1988 року в жіночому одиночному розряді, учасниця розіграшів Кубка Федерації у складі команди Аргентини (1984 – 1987, 1995 рр.).

Народилася 16 травня 1970 року в Буенос-Айресі (Аргентина).

Тенісом почала займатися з шести років. У віці 13 років стала наймолодшою переможницею престижних змагань «Orange Bowl». У 1984 році Сабатіні стала першою ракеткою світу серед юніорів.

У віці 13 років переїхала з Аргентини до США.

У жіночому одиночному розряді здобула перемогу на Відкритому чемпіонаті США (1990 р.), була фіналісткою Вімблдонського турніру (1991 р.), півфіналісткою Відкритих чемпіонатів Австралії (1989 р.), США (1986 – 1989, 1994, 1996 рр.).

У 1996 році Габріела Сабатіні закінчила професійну кар'єру гравця. У подальшому стала займатися бізнесом: виробництвом косметики і парфумерії.

У 1994 році видала мотиваційну автобіографічну книгу «Моя історія».

У 2006 році ім'я Габріели Сабатіні було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ненсі Вінн Болтон

Ненсі Вінн Болтон – австралійська тенісистка, четверта ракетка світу (1947 р.), двадцятиразова переможниця і дев'ятиразова фіналістка чемпіонатів Австралії.

Народилася 2 грудня 1916 року в Мельбурні (Австралія).

За свою спортивну кар'єру тенісистка завоювала шість титулів Великого шолома в жіночому одиночному розряді (чемпіонати Австралії (1937, 1940, 1946 – 1948, 1951 рр.)), була півфіналісткою Вімблдонського турніру (1947 р.) і фіналісткою чемпіонату США (1938 р.).

У жіночому парному розряді здобула десять перемог на чемпіонатах Австралії (1936 – 1940, 1947 – 1949, 1951, 1952 рр.).

У змішаному парному розряді чотири рази перемагала на чемпіонатах Австралії (1940, 1946 – 1948 рр.), була фіналісткою Вімблдону (1947, 1951 рр.) і Відкритого чемпіонату Франції (1938 р.).

Померла 9 листопада 2001 року у віці 84 років.

У 2006 році ім'я Ненсі Вінн Болтон було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

У 2009 році вийшла друком автобіографічна книга великої тенісистки «Ненсі Вінн Болтон: австралійська чемпіонка з тенісу».

Артур Вільям Чарльз Гор

Артур Вільям Чарльз Гор – британський тенісист, дворазовий чемпіон Ігор V Олімпіади 1908 року.

Народився 2 січня 1868 року в Ліндхерсті (Гемпшир, Велика Британія). Уперше заявив про себе в 1899 році, коли дійшов до фіналу Вімблдонського турніру, але програв чинному чемпіону Реджинальду Догерті.

У 1900 році взяв участь у першому розіграші Кубка Девіса. У 1901 році здобув першу перемогу на Вімблдоні, у фіналі здолав Реджинальда Догерті, який приїхав на турнір, щоб вибороти п'ятий титул.

Тричі вигравав Вімблдонські турніри (1901, 1908, 1909 рр.) у чоловічому одиночному розряді. Став найстаршим чемпіоном Вімблдону в чоловічому одиночному розряді (на момент проведення фіналу Гору був 41 рік і 182 дні). У 1909 році виграв Вімблдон не тільки в одиночному, а й у парному розряді.

У 1908 році здобув перемогу на Олімпійських Іграх у чоловічому одиночному та парному розрядах.

У 1912 році грав за збірну Великої Британії на Кубку Девіса. У тому ж році, у віці 44 років, останній раз дійшов до фіналу на Вімблдонському турнірі.

Помер 1 грудня 1928 року в Кенсінгстоні (Лондон, Велика Британія) у віці 60 років.

У 2006 році ім'я Артура Гора було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Маріон Джонс Форквар

Маріон Джонс Форквар – американська тенісистка, чотириразова переможниця відкритого чемпіонату США та дворазова бронзова призерка Ігор II Олімпіади (1900 р.).

Народилася 2 листопада 1879 року в Голд Гілс (штат Невада, США).

Виступати на високому професійному рівні почала 1898 року. Чотири рази перемагала на Відкритих чемпіонатах США (1899, 1902 рр.) – двічі в одиночному і двічі в парному турнірах.

У 1900 році стала першою американкою, яка зіграла на Вімблдонському турнірі, дійшла до чвертьфіналу.

На Іграх 1900 року в Парижі завоювала бронзову нагороду в жіночому одиночному турнірі. У парі з британцем Лоуренсом Догерті була удостоєна бронзової медалі, ставши дворазовою призеркою Ігор II Олімпіади.

Кар'єру тенісистки завершила в 1903 році.

Померла в 1965 році у віці 85 років у Вест-Голлівуді (Лос-Анджелес, США).

У 2006 році ім'я Маріон Джонс Форквар було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Патрік Рафтер

Патрік Рафтер – австралійський тенісист, перша ракетка світу (1999 р.), триразовий переможець і дворазовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1994 – 2001 рр.), капітан команди Австралії на Кубках Девіса (2010 – 2015 рр.).

Народився 28 грудня 1972 року в Маунт Айзі (штат Квінсленд, Австралія).

Патрік Рафтер став другим в історії не американцем (після Стефана Едберга), який двічі виграв Відкритий Чемпіонат США (1997, 1998 рр.). Двічі був фіналістом Вімблдонського турніру (2000, 2001 рр.). Виходив у півфінал чемпіонатів Австралії (2001 р.) і Франції (1997 р.) у чоловічому одиночному розряді.

Здобув перемогу на чемпіонаті Австралії (1999 р.), був півфіналістом Відкритих чемпіонатів Франції (1998 р.), США (1996 р.), Вімблдонських турнірів (1996, 1998 рр.) у чоловічому парному розряді.

На честь спортсмена було названо центральний корт Квінслендського тенісного центру в Брісбені (Австралія) – «Арена Пата Рафтера». У 2002 році його було визнано «Австралійцем року», а у 2001 році введено в Австралійський зал спортивної слави.

У 2006 році ім'я Патріка Рафтера було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ганс Нюсляйн

Ганс Нюсляйн – німецький тенісист і тренер, один із лідерів світового тенісу в період його становлення в 1930-ті роки. Перша ракетка світу серед професіоналів (1933 р.).

Народився 31 березня 1910 року в Нюрнберзі (Німеччина).

Рано почав кар'єру професійного тенісиста. У 1930 році Нюсляйн став фіналістом професійного чемпіонату Німеччини, а в 1931 року – його переможцем.

Був дворазовим чемпіоном Франції серед професіоналів (1937, 1938 рр.), переможцем професійного чемпіонату США (1934 р.) і чемпіонату Вемблі (1937 р.), чемпіоном світу серед професіоналів (1933 р.).

Під час Другої світової війни служив у протиповітряних військах вермахту. Після війни працював тренером. У 1980 році на його честь було засновано спеціальний фонд на підтримку юнацького тенісу.

Помер 28 червня 1991 року у віці 81 року в Альтенкірхені (Німеччина).

У 2005 році ім'я Ганса Нюсляйна було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Сімона Матьє

Симона Матьє – французька тенісистка, спортивна журналістка, перша ракетка Франції (1928 – 1940 рр.), третя ракетка світу (1932 р.).

Народилася 31 січня 1908 року в Ньюї-сюр-Сен (Франція). Займатися тенісом почала з дитинства.

Свій перший титул – чемпіонки Франції серед дівчат – завоювала у 18 років, а до 20 років уже була найкращою тенісисткою Франції і не полишала перше місце у французькій ієрархії до 1940 року.

Була десятиразовою переможницею чемпіонату Франції у всіх розрядах. В одиночному розряді вигравала чемпіонати Франції двічі (1938, 1939 рр.); у жіночому парному розряді – шість разів (1933, 1934, 1936 – 1938 рр.); у змішаному парному розряді один раз (1937 р.).

Була триразовою переможницею Вімблдонського турніру в жіночому парному розряді (1933 – 1935 рр.).

Сімона Матьє – офіцер ордена Почесного легіону. На її честь названо приз, який вручається переможцям Відкритого чемпіонату Франції в жіночому парному розряді.

Померла 7 січня 1980 року у віці 71 року в маєтку Шату (Франція).

У 2006 році ім'я Сімони Матьє було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Піт Сампрас

Піт Сампрас – американський тенісист, перша ракетка світу (1993 р.), чотирнадцятиразовий переможець і чотириразовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса (1991,

1992, 1994, 1995, 1997, 1999, 2000, 2002 рр.), дворазовий володар Кубка Девіса у складі команди США (1992, 1995 рр.), п'ятиразовий переможець чемпіонатів світового туру АТР (1991, 1994, 1996, 1997, 1999 рр.).

Народився 12 серпня 1971 року у Вашингтоні (округ Колумбія, США).

У віці 19 років і 28 днів переміг у фіналі чоловічого одиночного турніру Андре Агассі, став наймолодшим переможцем Відкритого чемпіонату США. Спортсмен завоював 14 титулів на турнірах серії Великого шолома в чоловічому одиночному розряді: здобув сім перемог на Вімблдонських турнірах (1993 – 1995, 1997 – 2000 рр.), п'ять – на Відкритих чемпіонатах США (1990, 1993, 1995, 1996, 2002 рр.), два – на Відкритих чемпіонатах Австралії (1994, 1997 рр.), був півфіналістом Відкритого чемпіонату Франції (1996 р.).

У 1993 році посів перший рядок у світовому рейтингу й обіймав його протягом шести наступних років (1993 – 1998 рр.). Закінчував рік, зберігаючи за собою позиції лідера.

Ігрова кар'єра тенісиста була легендарною. Журнал «Теніс» назвав Піта Сампраса найвеличнішим гравцем десятиліття (1995 – 2005 рр.), який увійшов до списку сорока найкращих тенісистів за всю історію тенісу.

У 2007 році ім'я Піта Сампраса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Рісс Адамс

Рісс Адамс – американський фотокореспондент.

Народився 30 липня 1930 року в Спенсері (штат Массачусетс, США).

Почав займатися фотографією, навчаючись у старших класах школи. Професійну кар'єру розпочав у Бостоні. У 1955 році був відзначений Пулітцерівською премією в галузі фотографії.

У 1967 році став офіційним фотографом Національних чемпіонатів США з тенісу, пізніше – директором фотографів на US Open.

За свою професійну кар'єру зробив понад 1,6 млн спортивних фотографій, що відображають події чемпіонатів серії Великого шолома, Кубків Девіса, Кубків Федерації та Олімпійських Ігор і становлять більшу частину колекції історії тенісу.

У 2007 році ім'я Рісса Адамса було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 28 червня 2017 року у віці 86 років.

Свен Девідсон

Свен Девідсон – шведський тенісист, третя ракетка світу (1957 р.), дворазовий переможець і дворазовий фіналіст турнірів серії Великого шолома, учасник розіграшів Кубка Девіса у складі команди Швеції (1950 – 1961 рр.).

Народився 13 липня 1928 року в Борасі (Швеція).

У 1947 році став чемпіоном світу серед юніорів, входив до десятки найкращих гравців світу з 1953 по 1958 роки. У 1957 році здобув перемогу на чемпіонаті Франції в чоловічому одиночному розряді, був півфіналістом чемпіонатів США та Вімблдону.

У 1958 році виграв Вімблдонський турнір у чоловічому парному розряді (разом з Ульфом Шмідтом), був півфіналістом чемпіонату Франції (1956 р.) і чвертьфіналістом чемпіонату Австралії (1955 р.).

У змішаному парному розряді його досягненням стала участь у чвертьфіналі турніру Вімблдону (1951 р.), півфіналі Національного чемпіонату США (1953 р.).

Девідсон був серед організаторів турніру «Stockholm Open», що дебютував у 1969 році й нині залишається серед головних АТР світу.

Помер 26 травня 2008 року у віці 79 років.

У 2007 році ім'я Свена Девідсона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Марк Мак-Кормак

Марк Мак-Кормак – американський підприємець, який, на думку журналу «Tennis Magazine», став «найвпливовішою людиною у світі тенісу».

Народився 6 листопада 1930 року в Чикаго (штат Іллінойс, США). Закінчив коледж Вільяма і Марії (1951 р.) та юридичний факультет Єльського університету (1954 р.).

Став засновником, головою і керівником Міжнародної групи менеджменту (IMG). Був першим, хто узаконив спонсорські взаємини професійних атлетів з комерційними компаніями та оформив їх у вигляді контрактів.

Помер 16 травня 2003 року у віці 72 років.

У 2008 році ім'я Марка Мак-Кормака було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Аранча Санчес Вікаріо

Аранча Санчес Вікаріо – іспанська тенісистка, перша ракетка світу (1995 р.); чотирнадцятиразова переможниця та сімнадцятиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома; срібна медалістка Ігор Олімпіади 1992 року в жіночому парному розряді, бронзова – в одиночному розряді; срібна медалістка Ігор Олімпіади 1996 р. у жіночому одиночному розряді, бронзова – у парному. Шістнадцятиразова учасниця розіграшу Кубка Федерації (1986 – 1998, 2000 – 2002 рр.), п'ятиразова володарка Кубка Федерації в команді Іспанії (1991, 1993 – 1995, 1998 рр.); капітан команди Іспанії на Кубку Федерації (2012 р.); дворазова переможниця чемпіонатів WTA світового туру в жіночому парному розряді (1992, 1995 рр.).

Народилася 18 грудня 1971 року в Барселоні (Іспанія). Чотири рази ставала переможницею турнірів Великого шолома в жіночому одиночному розряді (здобувала першості на Відкритих чемпіонатах США з 1994 р.) тричі на Відкритих чемпіонатах Франції (1989, 1994, 1998 рр.). Була фіналісткою Відкритих чемпіонатів Австралії (1994, 1995 рр.) і Вімблдонських турнірів (1995, 1996 рр.).

У змішаному парному розряді здобула чотири перемоги на турнірах Великого шолома: стала володаркою титулу чемпіонки на Відкритих чемпіонатах Австралії (1993 р.), Франції (1990, 1992 рр.), США (2000 р.); зіграла в півфіналі турніру Вімблдону (1993 р.).

Тривала успішна кар'єра тенісистки гідна наслідування. Була учасницею Ігор п'яти Олімпіад (1988 – 2004 рр.). Завоювала дві срібні та дві бронзові нагороди.

У 2007 році ім'я Аранчи Санчес Вікаріо було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Юджин «Джин» Скотт

Юджин «Джин» Скотт – американський тенісист, агент, організатор турнірів, видавець журналу «Tennis Week Magazine».

Народився 28 грудня 1937 року в Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США). Освіту здобув у Єльському університеті (1960 р.). Після закінчення університету продовжував грати в теніс і працював журналістом. Як гравець посідав четвертий рядок у рейтингу найкращих тенісистів США (1964 р.), одинадцятий – у світовому рейтингу (1965 р.). Брав участь у розіграші Кубка Девіса (1963 – 1965 рр.) у складі команди США. Як журналіст співпрацював з «New York Times», «Sport Illustrated», «Esquire».

Автор книг «Бйорн Бор: моє життя і моя гра», що стала п'ятим бестселером року за версією газети «London Times», а також книги «Теніс: гра руху і відкриттів!».

У 1974 році заснував журнал «Tennis Week» для серйозних любителів тенісу. У 1969 році став одним із засновників Національної юніорської тенісної ліги.

Джин Скотт організував понад 200 жіночих і чоловічих турнірів, був агентом багатьох зірок тенісу.

З 1965 по 2006 роки працював президентом Національної асоціації лаун-тенісу США (згодом Асоціації тенісу США). Очолював Асоціацію тенісу Сходу США (1972 – 1973 рр.), був президентом Міжнародного клубу лаун-тенісу США, віце-президентом Міжнародного залу тенісної слави (1981 – 1997 рр.), членом ради директорів Асоціації тенісу США (1995 – 1996 рр.).

Доктор Роберт Волтер Джонсон

Доктор Роберт Волтер Джонсон – американський тренер і ментор перших чемпіонів Вімблдонських турнірів афроамериканців Алтеї Гібсон та Артура Еша, який зумів подолати расові бар'єри.

Народився 16 квітня 1899 року в Норфолку (штат Вірджинія, США).

Понад два десятиліття тренував спортсменів афроамериканського походження на своєму приватному корті в Лінвуді у Вірджинії.

Створив програму розвитку юнацького тенісу для Національної асоціації лаун-тенісу, був віце-президентом цієї організації, директором міжвузівських чемпіонатів США з тенісу.

Невтомний у роботі Джонсон отримав прізвисько «Вихор». Був відзначений великою кількістю нагород регіонального та національного значення.

Помер 28 червня 1971 року у віці 72 років.

У 2009 році ім'я доктора Роберта Джонсона було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Доналд Ланді Делл

Доналд Ланді Делл – американський тенісист, коментатор, промоутер, один із засновників Асоціації професійного тенісу.

Народився 17 червня 1938 року в Савані (штат Джорджія, США). Освіту здобув у Єльському університеті.

Тричі був фіналістом чемпіонатів США в чоловічому одиночному розряді (1958 – 1960 рр.), першою ракеткою світу (1961 р.), брав участь у розіграші Кубка Девіса (1961, 1963 рр.), був капітаном команди США (1968, 1969 рр.).

Доналда Делла називають одним із батьків спортивного маркетингу і одним із перших професійних агентів у спорті. У 1970 році він заснував першу спортивну маркетингову компанію «Professional Services».

У 1970 – 1980 роках працював теле- і радіокоментатор PBS і NBC.

Був віце-головою і членом ради директорів Міжнародного залу тенісної слави. Найбільшим досягненням стало створення Асоціації професійного тенісу. Він також зробив вагомий внесок у її розвиток, будучи першим генеральним консулом протягом восьми років.

У 2009 році ім'я Доналда Делла було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Майкл Чанг

Майкл Чанг – американський тенісист китайського походження, переможець Відкритого чемпіонату Франції (1989 р.), переможець 34 турнірів найвищого рівня, володар Кубка Девіса у складі збірної команди США (1990 р.).

Народився 22 лютого 1972 року в Хобокені (штат Нью-Джерсі, США). Здібності Майкла до тенісу виявилися ще у 12-річному віці, коли

він здобув свій перший титул чемпіона на турнірі «Junior Hard Court USTA» в одиночному розряді.

Світову популярність Чангу приніс матч 1/8 фіналу проти першої ракетки світу Івана Лендла, визнаний одним із найбільш захоплюючих поєдинків у тенісній історії. У 1996 році Чангу двічі вдалося вийти до фіналу на чемпіонатах Австралії та США. На той час, маючи 34 чемпіонські титули в чоловічому одиночному розряді, він піднявся на другу сходинку світового рейтингу.

Після завершення у 2003 році спортивної кар'єри Чанг виступав у турнірах ветеранів, брав активну участь у діяльності благодійних організацій ITF, сприяючи розвитку тенісу в країнах Азії. Він є розробником програми розвитку дитячого тенісу «Зірки майбутнього», автором біографічної книги «Утримуючи подачу: наполегливість на корті і поза ним». Майкл виконував місію посла доброї волі на Іграх XXIX Олімпіади 2008 року в Пекіні.

У 2008 році ім'я Майкла Чанга було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Бред Алан Паркс

Бред Алан Паркс – американський тенісист-паралімпієць, чемпіон Паралімпійських ігор 1992 року в чоловічому парному розряді, перша ракетка світу в паралімпійському тенісі (1980 – 1989 рр.), триразовий переможець турнірів серії Великого шолома серед візочників.

Народився 2 квітня 1957 року в Оранджі (штат Каліфорнія, США). У 18-річному віці був успішним фристайлістом, однак невдале приземлення під час змагань у Юті призвело до трагічних наслідків: паралічу нижніх кінцівок.

Під час реабілітації в 1977 році Паркс познайомився з багатьма атлетами-візочниками.

У 1980 році разом зі своїми колегами Бред Паркс заснував Національний фонд тенісу на інвалідних візках (NEWT). Виступив одним з організаторів 10 турнірів у США, що закінчуються Національним чемпіонатом в Ірвіні (штат Каліфорнія).

Паркс також був дизайнером візків для тенісу.

У 1987 році теніс на візках було введено до програми Ігор на візках у Сток Мандевіллі, а в 1992 році – до програми Паралімпійських ігор.

У 1988 році було засновано Міжнародну федерацію тенісу на візках (IWTF), а Бреда Паркса було обрано її першим президентом.

У 1988 році Міжнародна федерація тенісу на візках була повністю інтегрована з міжнародною федерацією тенісу, що дозволило спортсменам на візках проводити свої турніри – US Open, World Team Cup, Кубок Федерації та Кубок Девіса.

На честь Бреда Паркса названо кілька надзвичайно престижних нагород для атлетів, тренерів і організаторів тенісу, які зробили значний внесок у розвиток цього виду спорту на візках.

У 2010 році ім'я Бреда Паркса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Андреас Хімено

Андреас Хімено – іспанський тенісист, третя ракетка світу (1962 р.), переможець і фіналіст турнірів Великого шолома, п'ятиразовий учасник розіграшів Кубка Девіса у складі команди Іспанії (1958 – 1960, 1972, 1973 рр.).

Народився 3 серпня 1937 року в Барселоні (Іспанія). У 1972 році у віці 34 років 10 місяців і 1 дня виграв турнір Великого шолома – Відкритий чемпіонат Франції. В історію ввійшов як найдоросліший переможець «Ролан Гарро».

У 1967 році перейшов у професіонали, був фіналістом US Pro, French Pro, Wembley Pro.

Після завершення кар'єри гравця відкрив свій тенісний клуб у Барселоні, а також працював коментатором на телебаченні.

У 2009 році ім'я Андреаса Хімено було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Моніка Селеш

Моніка Селеш – американська тенісистка югославського походження, перша ракетка світу (1991 р.), дев'ятиразова переможниця та чотириразова фіналістка турнірів серії Великого шолома; бронзова медалістка Ігор Олімпіади 2000 р. у жіночому одиночному розряді, п'ятиразова учасниця розіграшів Кубка Федерації (1996, 1998 – 2000, 2002 рр.), триразова володарка Кубка Федерації у складі команди США (1996, 1999, 2000 рр.), переможниця трьох чемпіонатів світового туру WTA (1990 – 1992 рр.).

Народилася 2 грудня 1973 року в місті Нові Сад (Югославія). У теніс почала грати у віці семи років. В 11 років виграла престижний юнацький турнір у Майамі «Orange Bowl». У 15 років (1989 р.) Селеш стала професійною тенісисткою, виграла турнір «Вірджинія Слімс», у 18 – першою ракеткою світу.

Дев'ять разів була володаркою титулу чемпіонки турнірів Великого шолома в жіночому одиночному розряді – Відкритих чемпіонатів Австралії (1991 – 1993 рр.), Франції (1990 – 1992 рр.), США (1991, 1992 рр.); була фіналісткою Вімблдонського турніру (1992 р.).

На піку популярності 30 квітня 1993 року під час чвертьфіналу матчу Citizen Sup проти Магдалени Малеевої в Гамбурзі (Німеччина) спортсменка отримала ножове поранення від одного з фанатів. У зв'язку з цим Селеш на деякий час змушена була піти з великого спорту.

Повернулася в теніс у 1995 році. У 1996 році взяла участь в олімпійському турнірі, проте медаль їй вдалося завоювати лише на Іграх Олімпіади 2000 року в Сіднеї – бронзову в жіночому одиночному розряді.

У 2008 році Моніка Селеш оголосила про завершення своєї кар'єри гравця. Журнал «Tennis Magazine» назвав спортсменку тринадцятою серед найкращих тенісисток світу за всю історію цього виду спорту.

У 2009 році ім'я Моніки Селеш було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Дерек Гардвік

Дерек Гардвік – британський тенісист, контриб'ютор, з ініціативи якого було введено в 1968 році Відкриту еру; голова Міжнародної ради чоловічого професійного тенісу (1974 – 1977 рр.), президент Міжнародної федерації тенісу (1975 – 1977 рр.).

Народився 30 січня 1921 року в Лондоні (Велика Британія).

У 1946 році став переможцем Вімблдонського турніру в змішаному парному розряді (разом із Доріс Харт).

У 1968 році Гардвік був обраний головою Британської асоціації лаун-тенісу. Відразу ж виступив з ініціативою зробити Вімблдонський турнір відкритим для участі професіоналів. Пропозиція суперечила усталеним традиціям Міжнародної федерації лаун-тенісу. Після бурхливого обговорення Міжнародна федерація погодилася – і в 1968 році почалася Відкрита ера.

Помер 28 травня 1987 року у віці 66 років.

У 2010 році ім'я Дерека Гардвіка було внесено до списку Міжнародного залу тенісної слави.

Оуен Девідсон

Оуен Девідсон – австралійський тенісист і тренер з тенісу. Переможець 13 турнірів Великого шолома в чоловічому і змішаному парному розрядах; володар Великого шолома в змішаному парному розряді (1967 р.).

Народився 4 жовтня 1943 року в Мельбурні (Австралія).

За кар'єру виграв 11 турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді, з них вісім із американською спортсменкою Біллі Джин Кінг. У парі з нею чотири рази перемагав на Вімблдонському турнірі, що є рекордом турніру для чоловіків.

У 1967 році (у парі з Кінг) виграв три турніри Великого шолома (чемпіонат Франції, Вімблдон і чемпіонат США), а також чемпіонат Австралії (у парі з австралійкою Леслі Тернер-Боурі), ставши за підсумками сезону володарем Великого шолома.

З 1968 року виграв п'ять титулів на турнірах Великого шолома в міксті (у парі з Біллі Джин Кінг): Вімблдон (1971, 1973, 1974 рр.), Відкриті чемпіонати США (1971, 1973 рр.). Також виграв два титули

в чоловічому парному розряді, у парі в австралійцем Кеном Розуоллом – Відкритий чемпіонат Австралії (1972 р.), у парі з австралійцем Джоном Ньюкомбом – Відкритий чемпіонат США (1973 р.).

У 1967 році на піку своєї спортивної слави був тренером збірної Великої Британії на Кубку Девіса. Надалі працював тренером команд «Houston Astro-Knots», «Boston Bays», головним тренером клубу «Tennis Ranch», тренером клубу Семмі Джаммалві.

У 2010 році ім'я Девідсона Оуена було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Беатріс «Джиджі» Фернандес

Беатріс «Джиджі» Фернандес – американська тенісистка, перша ракетка світу в парному розряді (1991 р.), сімнадцятиразова переможниця і дев'ятиразова фіналістка турнірів серії Великого шолома, дворазова олімпійська чемпіонка в жіночому парному розряді (1992, 1996 рр.), восьмиразова учасниця розіграшів Кубка Федерації (1988, 1990 – 1992, 1994 – 1997 рр.), володарка Кубка Федерації (1990 р.) у складі команди США.

Народилася 22 лютого 1964 року в Сан-Хуані (Пуерто-Ріко).

Фернандес 17 разів ставала переможницею турнірів серії Великого шолома в жіночому парному розряді: двічі – на Відкритих чемпіонатах Австралії (1993, 1994 рр.), шість разів – на Відкритих чемпіонатах Франції (1991 – 1995, 1997 рр.), чотири рази на Вімблдонських турнірах (1992 – 1994, 1997 рр.), п'ять разів – на Відкритих чемпіонатах США (1988, 1990, 1992, 1995, 1996 рр.).

У змішаному парному розряді тричі була фіналісткою турнірів Великого шолома – Відкритого чемпіонату Австралії (1995 р.), США (1995 р.), Вімблдонського турніру (1995 р.).

Після завершення ігрової кар'єри працює директором тенісного центру в Челсі Пірс (США). У 2010 році видатну тенісистку було названо найкращою пуерторіканською спортсменкою століття.

У 2010 році ім'я Беатріс Фернандес було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Тодд Ендрю Вудбрідж

Тодд Ендрю Вудбрідж – австралійський тенісист, видатний майстер гри в парному розряді.

Народився 2 квітня 1971 року в Сіднеї (Австралія). У юніорські роки Вудбріджу вдалося виграти рекордні сім турнірів Великого шолома в парному розряді. Був фіналістом трьох юніорських турнірів Великого шолома в одиночному розряді.

Є володарем кар'єрного Великого шолома в чоловічому парному розряді (разом із Марком Вудфордом) і змішаному розряді з різними партнерами. Чемпіон Ігор Олімпіади-1996, срібний призер Ігор Олімпіади-2000 (у парі з Марком Вудфордом). Дворазовий переможець

підсумкового чемпіонату АТР у парному розряді (1992, 1996 рр.); дворазовий володар Кубка Девіса у складі збірної Австралії (1999, 2003 рр.); перша ракетка світу в парному рейтингу (6 липня 1992 р.); півфіналіст одного турніру Великого шолома в одиночному розряді (Вімблдон – 1997 р.); переможець 85 турнірів АТР (лише два в одиночному розряді). Багаторазовий переможець турнірів серії Великого шолома в чоловічому парному розряді (чемпіонати Австралії – 1992, 1997, 2001 рр.; чемпіонат Франції – 2000 р.; Вімблдон – 1993 – 1997 рр., 2000, 2002 – 2004 рр.; чемпіонати США – 1995, 1996, 2003 рр.).

У 2010 році ім'я Тодда Вудбріджа було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Марк Вудфорд

Марк Вудфорд – австралійський тенісист, перша ракетка світу в парному розряді (16 листопада 1996 р.).

Народився 23 вересня 1965 року в Аделаїді (Австралія). Професійна кар'єра почалася в 1984 році. Свій перший турнір в одиночному розряді виграв у 1986 році. У 1988 році виграв перший парний турнір разом із Мак-Інроем на Відкритому чемпіонаті США.

Справжній успіх прийшов, коли почав грати з Тоддом Вудбріджем. Вони виграли 61 турнір АТР, у тому числі 11 титулів на турнірах Великого шолома, завоювавши кар'єрний Великий шолом, також двічі виграли чемпіонати світу АТР у парному розряді (1992, 1996 рр.). У 1996 році стали олімпійськими чемпіонами, а у 2000 році в Сіднеї – срібними призерами. У 1997 році спортсмени були удостоєні ордена Австралії. П'ять разів ця пара визнавалася АТР найкращою парою року.

У 1999 році у складі команди Австралії Вудфорд став колодарем Кубка Девіса.

Вудфорду вдалося завоювати кар'єрний Великий шолом і в змішаному розряді (1993 р.). Загалом у 1992 – 1996 роках виступав у семи фіналах турнірів Великого шолома в змішаному розряді, з них виграв п'ять, у тому числі три з однією партнеркою – Ніколь Прованс (Австралія).

У 2010 році ім'я Марка Вудфорда було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Андре Агассі

Андре Агассі – американський професійний тенісист вірменського походження. Олімпійський чемпіон (1996 р.), переможець восьми турнірів серії Великого шолома.

Народився 29 квітня 1970 року в Лас-Вегасі (США).

У теніс почав грати з раннього дитинства. У 13 років почав займатися в тенісній академії Ніка Боллетьєрі у Флориді. У 16 років увійшов до числа ста найкращих тенісистів світу, а до 19 років піднявся на третє місце в рейтингу АТР. За подальшу кар'єру виграв вісім турнірів

Великого шолома в одиночному розряді й один у парному, став першим в історії володарем кар'єрного Золотого шолома серед чоловіків. У складі збірної США тричі завойовував Кубок Девіса (1990, 1992, 1995 рр.). Між 1995 і 2003 роками загалом протягом 101 тижня був першою ракеткою світу. У 2003 році став найстаршим гравцем в історії, що очолював рейтинг АТР.

Агассі відомий своєю благодійною діяльністю. Його заслуги в гуманітарній сфері двічі відзначалися призом АТР «За людяність і благодійність» імені Артура Еша. Агассі – успішний бізнесмен. Одружений з володаркою Золотого шолома тенісисткою Штеффі Граф.

У 2011 році ім'я Андре Агассі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ферн Лі «Пічі» Келлмейєр

Ферн Лі «Пічі» Келлмейєр – американська тенісистка, тренер, одна з керівників жіночої тенісної асоціації, піонер боротьби за права жінок.

Народилася 19 лютого 1944 року у Вінлінгу (штат Західна Вірджинія, США).

У 1957 році спортсменка виграла юнацький чемпіонат США «Orange Bowl», чемпіонат Пенсильванії серед юніорів у всіх дивізіонах. У 1956 – 1957 роках була чемпіонкою штату Західна Вірджинія в жіночому одиночному розряді. У 1959 році, у віці 15 років, Келлмейєр запросили до участі в чемпіонаті США серед дорослих, а в 1963 році вона грала у складі юніорської команди США на Кубку Вайтмен.

Навчалася в університеті Майамі, стала першою жінкою в історії, яка взяла участь у чоловічому турнірі університету.

У 1972 році була серед тих, хто боровся за прийняття «Титулу IX», що визначив рівні призові для чоловіків і жінок. У 1973 році працювала в Жіночій тенісній асоціації.

Діяльність Пічі Келлмейєр була високо оцінена багатьма національними нагородами США, на її честь було названо тенісний корт клубу в рідному місті спортсменки Чарльстоні (Західна Вірджинія).

У 2011 році ім'я Пічі Келлмейєр було введено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Мануель Орантес Корраль

Мануель Орантес Корраль – іспанський тенісист.

Народився 6 лютого 1949 року в Гренаді (Іспанія).

У 1967 році 18-річний Орантес провів свої перші матчі за збірну Іспанії на Кубку Девіса.

У 1968 році на Олімпійських іграх у Мехіко був учасником і фіналістом показового тенісного турніру.

У 1975 році виграв Відкритий чемпіонат США в одиночному розряді. У 1976 році став переможцем туру «Мастерс».

У 1978 і 1983 роках став володарем Кубка націй у складі збірної Іспанії.

За спортивну кар'єру Орантес став переможцем відкритих першостей Іспанії, США, Канади, Італії, Німеччини (ФРН), Швеції, Швейцарії, Австрії та Японії.

У Барселоні на початку ХХІ ст. розпочала роботу тенісна школа майбутніх професіоналів Мануеля Орантеса.

У 2012 році ім'я Мануеля Орантеса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ренді Сноу

Ренді Сноу – американський тенісист-візочник, чемпіон Паралімпійських ігор у Барселоні (1992 р.) у чоловічому розряді.

Народився 24 травня 1959 року в м. Террелл (штат Техас, США). У підлітковому віці подавав надії в тенісі. У 16 років одержав травму, яка призвела до паралічу ніг. У 1977 році Сноу вступив до Техаського університету, де познайомився зі спортом візочників.

У 1984 році завоював срібну медаль у гонці на інвалідних візках на 1500 м серед чоловіків на Паралімпійських іграх у Лос-Анджелесі.

На Паралімпійських іграх 1992 року в Барселоні став чемпіоном у чоловічому парному й одиночному розрядах у тенісі. У 1996 році на Паралімпійських іграх в Атланті завоював бронзову медаль у складі команди з баскетболу на інвалідних візках. Був учасником Паралімпійських ігор 2000 року в Сіднеї.

Пропрацював 20 років у компанії «Sunrise Medical», яка виробляє інвалідні візки й інше медичне обладнання. У 1999 році відкрив мотиваційну компанію «NO XQs Inc.».

Сноу був членом Олімпійського комітету США. Помер від серцевого нападу 19 листопада 2009 року у віці 50 років у Сальвадорі, де перебував як волонтер у таборі тенісистів-візочників.

У 2012 році ім'я Ренді Сноу було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Густаво Куертен

Густаво Куертен – бразильський тенісист, перша ракетка світу (4 грудня 2000 р.).

Народився 10 вересня 1976 року у Флоріанполісі (Бразилія). Почав займатися тенісом у віці шести років. У 1994 році Куертен виграв юнацький Відкритий чемпіонат Франції в парі з еквадорцем Ніколасом Лапентті. Наступного року почав професійну кар'єру. Серед спортсменів, шанувальників і журналістів мав прізвисько «Гуга».

Був триразовим переможцем Відкритих чемпіонатів Франції (1997, 2000, 2001 рр.) в одиночному розряді, переможцем 20 турнірів АТР в одиночному і восьми – в парному розрядах.

Завершив спортивну кар'єру в травні 1998 року, у тому ж році був обраний головою Благодійного фонду АТР, а у 2000 р. створив Інститут Густаво Куертена, метою якого стала допомога інвалідам. У 2001 році був удостоєний премії ЮНЕСКО, а у 2003 році – нагороди АТР «За людяність і благодійність». У 2004 році нагороджений почесним знаком ордена Спортивних заслуг Бразилії, а у 2010 році став кавалером цього ордена – вищої спортивної нагороди Бразилії.

Куертену було довірено нести олімпійський факел на Іграх XXXI Олімпіади 2016 року в Ріо-де-Жанейро.

У 2012 році ім'я Густаво Куертена було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Вілфред Бадделей

Вілфред Бадделей – британський тенісист, триразовий переможець Вімблдонських турнірів в одиночному (1891, 1892, 1895 рр.) і чотириразовий – у парному розрядах (1891, 1894 – 1896 рр.). Виступав у парі з братом-близнюком Гербертом.

Народилися близнюки 11 січня 1872 року в Бромлі (Лондон, Велика Британія). Займатися тенісом почали з раннього дитинства під керівництвом батька.

У 1890 році Вілфред уперше взяв участь у Вімблдонському турнірі і дійшов до чвертьфіналу. У 19 років і 5 місяців став наймолодшим чемпіоном Вімблдону в одиночному розряді й утримував цей своєрідний рекорд протягом 94 років, поки в 1985 році його рекорд не побив 17-річний Борис Беккер.

Став автором підручника гри в теніс «Лаун-теніс».

У 1897 році, у віці 25 років, Вілфред Бадделей зіграв свій останній Вімблдонський турнір, програвши Реджинальду Догерті в одиночному розряді. Брати Догерті зуміли обіграти чинних чемпіонів – братів Бадделей і в парному розряді. Після цього брати Бадделей закінчили активні тенісні виступи і зайнялися юриспруденцією.

У 1929 році Вілфред Бадделей помер у віці 57 років.

У 2013 році ім'я Вілфреда Бадделея було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Майкл Гренфелл «Майк» Девіс

Майкл Гренфелл «Майк» Девіс – британський тенісист і спортивний адміністратор.

Народився 9 січня 1936 року в Суонсі (Уельс, Велика Британія). Захоплювався тенісом з 11 років. Був чотириразовим чемпіоном Уельсу у вікових категоріях до 14 і до 16 років.

У другій половині 1950-х років став одним із провідних тенісистів Великої Британії. У 1954 році вийшов у четверте коло Вімблдонського турніру в чоловічому одиночному розряді. З 1955 року у складі збірної цієї країни виступав на Кубку Девіса. Провів за збірну 37 ігор.

Вищим досягненням в аматорській тенісній кар'єрі спортсмена став вихід у фінал Вімблдонського турніру в чоловічому парному розряді (1960 р.).

Наступні вісім років Девіс виступав як професійний тенісист. У 1966 р. вийшов до півфіналу чемпіонату Вемблі.

Після закінчення спортивної кар'єри обіймав посади в керівництві професійних турів WCT і ATP, а потім ITF. Відіграв важливу роль у популяризації тенісу та його трансляції на телебаченні. Девісу належить ідея переходу на тенісні м'ячі жовтого кольору. У 1990 році ініціював заснування Кубка Великого шолома.

У 2012 році ім'я Майка Девіса було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Помер 2 листопада 2015 року у віці 79 років у США.

Дженніфер Мері Капріаті

Дженніфер Мері Капріаті – американська тенісистка, триразова переможниця турнірів Великого шолома, олімпійська чемпіонка (1992 р.), перша ракетка світу (15 жовтня 2001 р.).

Народилася 29 березня 1976 року в Нью-Йорку (США). Почала займатися тенісом змалечку, першим її тренером був батько Стефано Капріаті. Після появи перших успіхів дівчинки сім'я переїхала до Флориди, де тенісистку почав тренувати Джиммі Еверт, батько Кріс Еверг.

У 1989 році у віці 13 років Капріаті стала наймолодшою переможницею Відкритого чемпіонату Франції з тенісу серед юніорів в одиночному розряді, а також виграла одиночні і парні розряди серед юніорів на Вімблдонському турнірі й Відкритому чемпіонаті США в парі з Мередіт Мак-Грат.

За три тижні до свого чотирнадцятиріччя 5 березня 1990 року Капріаті стала професійною тенісисткою. У зв'язку з її віком Жіноча тенісна асоціація внесла зміни до статуту, відомі як «Правила Капріаті», згідно з якими тенісисткам заборонялося виступати в турнірах WTA до досягнення 14-річного віку, виняток робився лише для тих турнірів, які проводилися в той місяць, коли тенісистці виповнюється 14 років.

Дженніфер тричі перемагала в турнірах Великого шолома. У 2001 році виграла Відкритий чемпіонат Австралії та Відкритий чемпіонат Франції, у 2002 р. – Відкритий чемпіонат Австралії в жіночому одиночному розряді.

У 1992 році на Іграх XXV Олімпіади в Барселоні здобула перемогу в одиночному розряді, стала олімпійською чемпіонкою.

З 1993 по 1996 роки мала проблеми із законом, взяла перерву в Іграх. У 2002 році Капріаті отримала звання «Кращий гравець із тих, що повернулися» від ESPN. У 2004 році спортсменка зіграла останній матч у Філадельфії.

У 2012 році ім'я Дженніфер Капріаті було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джеймс Оутрам «Джо» Андерсон

Джеймс Оутрам «Джо» Андерсон – один із найвидатніших австралійських тенісистів 1920-х років. Триразовий переможець чемпіонату Австралії (1922, 1924, 1925 рр.) у чоловічому одиночному розряді, переможець Вімблдонського турніру (1922 р.) і чемпіонату Австралії (1924 р.) у чоловічому парному розряді.

Народився 17 вересня 1894 року в Ешфілді (Австралія). Чотири рази був учасником фіналу чемпіонатів Австралії (1919, 1922, 1925, 1926 рр.) у чоловічому парному розряді.

У 1924 році заснував компанію «JO Anderson & Co. Ltd» для управління мережею спортивних баз.

Після закінчення сезону 1926 року перейшов у професіонали.

Працював тренером до 1960 року.

Помер 23 грудня 1973 року в Госфорді (Австралія) у віці 79 років.

У 2013 році ім'я Джеймса Оутрама Андерсона було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Йон Циріак

Йон Циріак – румунський тенісист, хокеїст, громадський діяч і бізнесмен.

Народився 9 травня 1939 року в м. Брашов (Румунія).

Переможець Відкритого чемпіонату Франції (1970 р.) у чоловічому парному розряді (з Іліє Нестасе), восьмиразовий чемпіон Румунії, триразовий фіналіст Кубка Девіса (1969, 1971, 1972 рр.).

Наприкінці 1950-х років Йон Циріак був одним із лідерів румунського тенісу. З 1959 року виступав у складі збірної Румунії на Кубку Девіса. Був восьмиразовим переможцем національної першості (1959 – 1967 рр.).

Циріак поєднував заняття тенісом і хокеєм. Як гравець бухарестського хокейного клубу «Штіінца» виступав на IX зимових Олімпійських іграх 1964 року в Інсбруку. Однак потяг до тенісу переважив. Виступаючи в професійних турах Гран-прі та WCT, виграв два турніри в чоловічому одиночному розряді (1970, 1971 рр.).

У 1959 – 1977 роках тенісист провів за збірну Румунії на Кубку Девіса 109 ігор, 68 із них у чоловічому одиночному розряді (40 перемог) і 41 – у чоловічому парному (30 перемог).

Після завершення спортивної кар'єри працював тренером, потім менеджером Бориса Беккера, Гільєрмо Валаса, Анрі Леконта, Горана Іванишевича, Вірджинії Рузич і Марата Сафіна. У 1998 – 2004 роках очолював Національний олімпійський комітет Румунії.

У 2012 році ім'я Йона Циріака було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Бланш Бінглі

Бланш Бінглі – британська тенісистка, шестиразова чемпіонка Вімблдонського турніру.

Народилася 3 листопада 1863 року в Грінфорді (Ілінг, Велика Британія).

У 1884 році на першому розіграші чемпіонського титулу Вімблдонського турніру в жіночому одиночному розряді програла в півфіналі переможниці турніру Мод Вотсон. Історія повторилася і в 1885 р. Потім була низка перемог спортсменки на Вімблдоні (1886, 1889, 1894, 1897, 1899, 1900 рр.).

На Вімблдонському турнірі 1901 року поступилася титулом Шарлотті Купер – першій олімпійській чемпіонці з тенісу. Бланш Бінглі продовжувала виступати на Вімблдонському турнірі аж до 1913 року (коли їй виповнилося 49 років), але без особливого успіху.

Померла 6 серпня 1946 року в Лондоні у віці 82 років.

У 2013 р. ім'я Бланш Бінглі було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Кліфф Дрісдейл

Кліфф Дрісдейл – американський тенісист, коментатор, «голос» тенісу, президент АТР з 1972 по 1974 роки.

Народився 26 травня 1941 року в Нельспруті (Південна Африка).

Як гравець досяг рівня четвертої ракетки світу (1965 р.), був переможцем багатьох міжнародних турнірів, серед яких Відкритий чемпіонат США (1972 р.) у чоловічому парному розряді. Брав участь у розіграшах Кубка Девіса (1962 – 1967, 1973 – 1974 рр.) у складі команди Південної Африки, багаторазовий фіналіст і півфіналіст турнірів серії Великого шолома. З 1965 по 1971 роки спортсмен входив до складу «Чудової вісімки» найкращих тенісистів серії світових тенісних чемпіонатів. Разом із Джеком Креймером і Дональдом Деллом започатковував АТР, був першим її президентом (1972 – 1974 рр.).

У 2013 році ім'я Кліффа Дрісдейла було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Телма Койн Лонг

Телма Койн Лонг – австралійська тенісистка-аматор і тренер з тенісу.

Народилася 14 жовтня 1918 року в Сіднеї (Австралія).

Почала грати в середині 1930-х років. У 1935 році, у 16 років, стала півфіналісткою чемпіонату Австралії.

Була дворазовою переможницею чемпіонату Австралії в одиночному розряді (1952, 1956 рр.), дванадцятиразовою переможницею чемпіонатів Австралії в жіночому парному розряді (1936 – 1940, 1947 – 1949, 1951, 1952, 1956, 1958 рр.) разом із Ненсі Вінн Болтон;

п'ятиразовою переможницею турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді (1951, 1952, 1954 – 1956 рр.).

Телма Койн Лонг є найстаршою тенісисткою, яка виграла чемпіонат Австралії (1954 р.) в жіночому одиночному розряді (35 років і 8 місяців) і в жіночому парному розряді в 1956 році (37 років і 7 місяців).

Після завершення 25-річної спортивної кар'єри зайнялася тренерською роботою.

У 2013 році Телма Койн Лонг у віці 94 років стала членом Міжнародного залу тенісної слави.

Померла у 2015 р. у віці 96 років у Сіднеї (Австралія).

Чарлі Пасарелл

Чарлі Пасарелл – американський тенісист і спортивний функціонер, володар Кубка Девіса (1968 р.) у складі збірної США, чотириразовий фіналіст турнірів Великого шолома в чоловічому парному розряді, перша ракетка США (1967 р.).

Народився 12 лютого 1944 року в Сан-Хуані (Пуерто-Ріко). Уперше вийшов на корт у 12 років.

Освіту здобув у Каліфорнійському університеті. Будучи студентом, став чемпіоном США серед студентів у чоловічому одиночному і парному розрядах (1966 р.). За час аматорської кар'єри, що тривала до 1968 року, став дворазовим переможцем чемпіонату США в приміщеннях у чоловічому одиночному розряді (1966, 1967 рр.). У 1969 р. Пасарелл зіграв із Панчо Гонсалесом рекордно тривалий матч, 5 год. 12 хв і до 2010 року був найтривалішим матчем в історії Вімблдону. У 1968 році входив до складу збірної команди США, яка завоювала Кубок Девіса.

У ранзі професіонала в 1976 році вийшов у чвертьфінал Вімблдону в чоловічому одиночному розряді.

Виступаючи в чоловічому парному розряді, грав у фіналах трьох турнірів Великого шолома.

У 1969 році Пасарелл став одним із засновників Національної юніорської тенісної ліги США, а в 1971 році – одним із засновників АТР. У 1980 році обійняв посаду віце-президента АТР.

З 1981 по 2012 р. обіймав керівні посади в адміністрації професійного турніру в Ла-Квінті, який згодом переїхав до Індіан-Уеллсу і перетворився на одну з центральних подій тенісного календаря.

Чарлі Пасарелл – член міжвузівського Залу чоловічої тенісної слави, член Залу слави тенісної асоціації Південної Каліфорнії.

У 2013 році ім'я Чарлі Пасарелла було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Шарлотта Рейнгл Купер

Шарлотта Рейнгл Купер – британська тенісистка, перша в історії олімпійська чемпіонка серед жінок з тенісу, п'ятиразова переможниця турніру Вімблдону.

Народилася 22 вересня 1870 року в Ілінгу (Велика Британія). Змагальну кар'єру почала в 1893 році. Взяла участь у 12 фіналах Вімблдонського турніру (1895 – 1913 рр.). В одиночному розряді здобула п'ять перемог (1895, 1896, 1898, 1901, 1908 рр.). У 1913 р. єдиний раз виступила в парному розряді з Доротеєю Ламберт Чамберс на Вімблдонському турнірі, але, на жаль, пара зазнала поразки у фіналі, поступившись титулом Вінфред Мак-Нейр і Дорі Бутбі.

У 1900 році виступила на Іграх II Олімпіади в Парижі. Здобула перемогу в одиночному та змішаному парному (з Реджинальдом Догерті) розрядах. Стала дворазовою олімпійською чемпіонкою.

Спортивну кар'єру завершила в 1919 році.

Померла в 1966 році у віці 96 років у Хеленсборо (Велика Британія).

У 2013 році ім'я Шарлотти Купер було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Дафні Джессі Акхерст (Дафна Козенс)

Дафні Джессі Акхерст (Дафна Козенс) – австралійська тенісистка, п'ятиразова переможниця турнірів Великого шолома в жіночому одиночному розряді (1925, 1926, 1928 – 1930 рр.), п'ятиразова переможниця в жіночому парному розряді (1924, 1925, 1928, 1929, 1931 рр.), чотириразова переможниця в змішаному парному розряді (1924, 1925, 1928, 1929 рр.), третя ракетка світу (1928 р.).

Народилася 22 квітня 1903 р. в Ешфілді (Австралія).

Акхерст – фіналістка чемпіонату Австралії в жіночому парному і змішаному парному розрядах (1926 р.), а також Вімблдону – в змішаному парному розряді з Джеком Кроуфордом (1928 р.).

У 1931 році закінчила спортивну кар'єру.

Померла 9 січня 1933 року в Сіднеї у віці 29 років.

Пам'ять великої тенісистки в 1934 році увічнена Меморіальним кубком Дафні Акхерст.

У 2006 році Акхерст була введена в Австралійський зал слави тенісу.

У 2013 році ім'я Дафні Акхерст було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Хільда Кравінкель-Сперлінг

Хільда Кравінкель-Сперлінг – німецька та данська тенісистка, друга ракетка світу (1936 р.).

Народилася 26 березня 1908 року в Ессені (Німеччина). З дитинства захоплювалася тенісом.

З 1930 р. протягом десяти років регулярно потрапляла до списку десяти найсильніших тенісисток планети. Була семиразовою чемпіонкою Німеччини (1933 – 1939 рр.).

В одиночному розряді спортсменка тричі ставала переможницею на чемпіонаті Франції (1935 – 1937 рр.). У змішаному парному розряді виграла Вімблдонський турнір 1933 р. (разом із німецьким тенісистом Годфрідом фон Краммом). Грала у фіналах Вімблдонського турніру (у 1931 і 1936 рр. – в одиночному розряді, у 1935 р. – у парі з французенкою Сімоною Матьє) і чемпіонату Франції 1935 р. (у парі з французькою тенісисткою Ідою Адамофф).

Тенісна кар'єра Хільди тривала до 1952 року.

Померла у березні 1972 року в Гельсінборгу (Швеція).

У 2013 році ім'я Хільди Кравінкель-Сперлінг було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Джон Барретт

Джон Барретт – британський тенісист, тренер, спортивний функціонер і журналіст.

Народився 17 квітня 1931 року в Лондоні (Велика Британія).

Його кар'єра гравця почалася в 1950 році і тривала 20 років. Барретт чотири рази виходив до третього кола турніру Вімблдону в чоловічому одиночному розряді (1953 – 1955, 1958 рр.). Таких самих результатів досяг у чоловічому парному розряді (1956 р.), а в змішаному парному розряді тричі доходив до чвертьфіналу (1960, 1961, 1966 рр.). На чемпіонатах США (1953 р.) і Франції (1955 р.) також дійшов до третього кола. Протягом трьох років був капітаном збірної команди Великої Британії на Кубку Девіса (1959 – 1962 рр.).

Після закінчення спортивної кар'єри в 1968 році отримав ліцензію тренера. Очолював тренерську бригаду Британської асоціації лаун-тенісу (1965 – 1968 рр.); входив до ради директорів Асоціації тенісистів-професіоналів (1972 – 1973 рр.); з 1989 року був членом організаційного комітету, а потім віце-президентом Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету, керував Фондом Дена Месквелла, що підтримує тенісистів-інвалідів.

Був спортивним кореспондентом газети «Financial Times», телеканалів HBO і ESPN, відповідальним редактором щорічника «World of Tennis» (1969 – 2001 рр.); висвітлював на телебаченні великі тенісні турніри. Є автором багатьох публікацій про теніс, серед яких особливе місце належить книгам, присвяченим історії Вімблдонського турніру.

У 2014 році ім'я Джона Баррета було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Мартіна Хінгіс

Мартіна Хінгіс – швейцарська тенісистка, п'ятиразова переможниця турнірів Великого шолома в одиночному розряді, володарка Великого шолома в парному розряді (1998 р.), перша ракетка світу в одиночному (1997, 1999, 2000 рр.) і парному (2017 р.) рейтингах; срібна призерка Ігор XXXI Олімпіади 2016 року в жіночому парному розряді; володарка

кар'єрного Великого шолома в змішаному парному розряді; переможниця понад 100 турнірів WTA, 43 з яких – в одиночному розряді.

Народилася 30 вересня 1980 року в Кошице (Чехословаччина).

У професійний спорт прийшла в 14 років, ставши однією з лідируючих зірок тенісу. У 1997 році перемогла майже на всіх змаганнях Великого шолома (за винятком чемпіонату Франції). У 1997, 1998, 2000 рр. здобула титул першої тенісистки світу в одиночному розряді.

Мартіна була дворазовою переможницею чемпіонатів Австралії (1998, 1999 рр.) в одиночному розряді, тричі – фіналісткою. Двічі брала участь у фіналі чемпіонатів Франції (1997, 1999 рр.) і США (1998, 1999 рр.).

Хінгіс – володарка Кубка Гопмана в складі команди Швейцарії (2001 р.).

У жіночому парному розряді 13 разів перемагала в турнірах серії Великого шолома: вигравала чемпіонати Австралії (1997 – 1999, 2000, 2015 рр.), Франції (1998, 2000 рр.), США (1998, 2015, 2017 рр.), Вімблдонський турнір (1996, 1998, 2015 рр.).

Є семиразовою переможницею турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді: вигравала чемпіонати Австралії (2006, 2015 рр.), Франції (2016 р.), США (2015, 2017 рр.), Вімблдонський турнір (2015, 2017 рр.). Чотири перемоги із семи вона здобула в парі з Леандером Паесом.

Тенісистка була учасницею фінальних турнірів WTA: в одиночному розряді здобула 43 перемоги з 68, у жіночому парному розряді – 64 із 86.

На Іграх XXXI Олімпіади 2016 року в Ріо-де-Жанейро в парі з Тімеа Бачинські виграла срібні медалі в жіночому парному розряді.

Спортивну кар'єру завершила у 2017 році.

У 2013 році ім'я Мартіни Хінгіс було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ліндсей Девенпорт

Ліндсей Девенпорт – американська тенісистка.

Народилася 8 червня 1976 року в Пало-Вердес (США). Займатися тенісом почала з п'яти років. Почала професійну кар'єру тенісистки в 1993 році.

Тричі ставала переможницею турнірів серії Великого шолома в одиночному розряді – Відкритого чемпіонату США (1998 р.), Вімблдонського турніру (1999 р.), Відкритого чемпіонату Австралії (2000 р.). Була першою ракеткою світу в одиночному розряді (12 жовтня 1998 р.).

Тричі вигравала турніри серії Великого шолома в парному розряді – відкритий чемпіонат Франції (1996 р., у парі з Лізою Реймонд), відкритий чемпіонат США (1997 р., у парі з Яною Новотною), Вімблдонський турнір

(1999 р., у парі з Коріною Морару). Стала першою ракеткою світу в парному розряді 20 жовтня 1997 року.

На Іграх Олімпіади 1996 року в Атланті перемогла в жіночому одиночному розряді, отримала титул олімпійської чемпіонки. Була учасницею трьох Ігор Олімпіад (1996, 2000, 2008 рр.).

Триразова володарка Кубка Федерації (1996, 1999, 2000 рр.) і Кубка Гопмана (2004 р.) у складі національної збірної США.

Завершила кар'єру тенісистки у 2010 році.

У 2014 році ім'я Ліндсей Девенпорт було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Ніколас Джеймс «Нік» Боллетьєрі

Ніколас Джеймс «Нік» Боллетьєрі – американський тренер, який виховав у різні роки 13 перших ракеток світу. Засновник і керівник тенісної академії Ніка Боллетьєрі.

Народився 31 липня 1931 року в Пелхемі (штат Нью-Йорк, США). Під час навчання в коледжі захопився тенісом. У 1956 році почалася тренерська діяльність Боллетьєрі.

У 1978 році відкрив тенісну академію Ніка Боллетьєрі, яка стала першою в історії країни великою тенісною школою. Методи викладання, розроблені в академії, змінили стиль навчання тенісу по всьому світу. Нині Боллетьєрі продовжує тренувати дітей, виступає з лекціями, редагує популярний журнал «Tennis Magazines».

Серед його вихованців перші ракетки світу Борис Беккер, Джим Кур'є, Андре Агассі, Марсело Піос, Марк Ноулз, Максим Мирний, Моніка Селеш, Мартіна Хінгіс, Вінус Вільямс, Сирена Вільямс, Марія Шарапова, Єлена Янкович, Анна Курнікова.

Боллетьєрі входить до списків членів Залу американо-італійської слави (2002 р.), Залів спортивної слави Флориди (2004 р.) й Алабами (2009 р.), Залу слави тенісної індустрії (2011 р.) і Залу слави асоціації тенісних професіоналів США (USPTA).

У 2014 році ім'я Ніколаса Джеймса Боллетьєрі було внесено до Міжнародного залу тенісної слави.

Шанталь Вандерендонк

Шанталь Вандерендонк – нідерландська тенісистка-паралімпієць, перша ракетка світу в жіночому одиночному та парному розрядах, дев'ятиразова переможниця турнірів серії Великого шолома, триразова переможниця світових чемпіонатів ITF (1991, 1996, 1997 рр.), чемпіонка Паралімпійських ігор 1988 року в жіночому одиночному розряді (демонстраційний вид), володарка олімпійської золотої медалі в жіночому парному розряді і срібної – в жіночому одиночному розряді (1992 р.), паралімпійська чемпіонка в жіночому парному розряді, бронзова медалістка в жіночому одиночному розряді (1996 р.).

Народилася 31 січня 1965 року в Нідерландах. У віці 18 років була однією з найкращих тенісисток національного рівня в Нідерландах. Після автомобільної аварії отримала травми, внаслідок чого вирішила зайнятися тенісом на інвалідному візку.

У 1991 році стала першою чемпіонкою світу з тенісу на візках, у 1996 і 1997 роках підтвердила свій титул, була першою ракеткою світу протягом 136 тижнів в одиночному і 107 тижнів у парному розрядах.

Шанталь Вандерендонк стала першою тенісисткою-візочницею, введеною в Міжнародний зал тенісної слави (2014 р.).

Джейн Браун Граймс

Джейн Браун Граймс – американський тенісний функціонер.

Народилася 20 січня 1941 року у Фріпорті (США).

Свою кар'єру Граймс почала, працюючи репортером у «Life». У 1977 році вона доклала величезних зусиль для відкриття в Нью-Йорку Міжнародного залу тенісної слави. Понад 25 років пропрацювала в світі тенісу, у 1981 році стала виконавчим директором Міжнародного залу тенісної слави, а потім його президентом (2007 – 2008 рр.), генеральним директором.

Протягом п'яти років була виконавчим директором жіночої тенісної ради. За її сприяння відбувся розвиток жіночого професійного тенісу (1986 – 1991 рр.). З 1986 по 1991 роки обіймала посаду керуючого директора WTC. У 1991 році повернулася в ITHF і очолювала його до 2000 р.

З 2000 року активно працювала в Асоціації тенісу США: була першим віце-президентом (2005 р.), а потім президентом (2007 – 2009 рр.), ставши другою жінкою, що обіймала цю посаду в історії USTA.

Граймс входить в інвестиційний комітет USTA, комітет Кубка Федерації МФТ і комітет Великого шолома.

У 1991 році Джейн була удостоєна премії Девіда Грея за видатний внесок у WTA Tour.

У 2014 році ім'я Джейн Браун Граймс було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Ненсі Пірс-Джеффетт

Ненсі Пірс-Джеффетт – американський тенісний адміністратор.

Народилася 16 липня 1928 року в Сент-Луїсі (США).

Ненсі входила в першу десятку національного рейтингу у віковій групі до 18 років.

У 1968 році Джеффетт разом із Морін Конноллі-Брінкер заснували Тенісний фонд Морін Конноллі-Брінкер, який інвестував кошти в розвиток дитячого тенісу в різних країнах світу. Після смерті Морін у 1969 році Джеффетт стала організатором турніру пам'яті видатної тенісистки.

За великий внесок у розвиток тенісу Джеффетт була удостоєна Кубка за заслуги від USTA (1970 р.), багатьох нагород від професійного

туру «World Championship Tennis», туру «Вірджинія Слімс» і Міжнародної федерації тенісу. Стала єдиною представницею США, відзначеною статусом почесного члена Всеанглійського клубу лаун-тенісу, не будучи чемпіонкою Вімблдонського турніру.

Є членом Техаського залу тенісної слави (з 1983 р.), Залу тенісної слави Сент-Луїса (з 1999 р.), Залу слави жіночого студентського тенісу Міжвузівської тенісної асоціації (з 1999 р.).

У 2015 році ім'я Ненсі Джеффетт було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Померла 6 липня 2017 року у віці 88 років.

Девід Роберт Холл

Девід Роберт Холл – австралійський тенісист-візочник, чотириразовий переможець Кубка світу в складі збірної команди Австралії, володар 18 титулів Суперсерії, чемпіон Паралімпійських ігор у чоловічому одиночному розряді, восьмиразовий чемпіон Австралії в чоловічому одиночному розряді.

Народився 14 січня 1970 року в Сіднеї (Австралія). У дитинстві захоплювався тенісом, проте в 16-річному віці, потрапивши в автомобільну аварію, втратив ноги. Після тривалої реабілітації вирішив спробувати свої сили в статусі тенісиста-візочника.

Холл – учасник чотирьох Паралімпійських ігор (1992 – 2004 рр.), на яких завоював шість медалей: у чоловічому одиночному (одна золота, одна срібна і одна бронзова) та чоловічому парному (дві срібні та одна бронзова) розрядах.

У 1995 – 2005 роках шість разів ставав першою ракеткою світу.

Спортивну кар'єру закінчив у 2006 році. Один з авторів відеоуроків з основ гри в теніс на інвалідних візках «Let's Roll – Learning Wheelchair Tennis with Pros», автор журналу «Sports & Spokes».

У 2015 році ім'я Девіда Роберта Холла було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави і Залу слави австралійського тенісу.

З 2016 року легендарного спортсмена внесено до Залу слави Паралімпійських ігор Австралії.

Амелі Сімон Моресмо

Амелі Сімон Моресмо – французька тенісистка і тренер, перша ракетка світу в одиночному розряді (13 вересня 2004 р.).

Народилася 5 липня 1979 року в Сен-Жермен-ан-Ле (Франція). Почала грати в теніс ще до чотирьох років. Професійну кар'єру тенісистки почала у 1993 році. У травні 1995 року дебютувала на турнірах Великого шолома. Є переможницею двох турнірів Великого шолома в одиночному розряді (Відкритий чемпіонат Австралії-2006 і Вімблдон-2006).

Була срібною призеркою Ігор XXVIII Олімпіади 2004 року в Афінах в одиночному розряді; переможницею підсумкового чемпіонату WTA в одиночному розряді (2005 р.); переможницею 28 турнірів WTA (з них 25 в одиночному розряді); фіналісткою одного турніру Великого шолома в парному розряді (Вімблдон-2005); переможницею Кубка Федерації у складі збірної Франції (2003 р.).

3 грудня 2009 року Амелі оголосила про завершення спортивної кар'єри, після чого почала працювати тренером. Тренувала видатних Мікаеля Льодра, Вікторію Азаренко, Маріон Бартолі, Енді Маррея.

У 2015 році ім'я Амелі Моресмо було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Жустін Енен

Жустін Енен – бельгійська тенісистка та тренер, перша ракетка світу в жіночому одиночному розряді (2003, 2006, 2007 рр.), семиразова переможниця турнірів Великого шолома, чемпіонка Ігор Олімпіади-2004, переможниця 43 турнірів Жіночої тенісної асоціації WTA в одиночному розряді.

Народилася 1 червня 1982 року в Льєжі (Бельгія). Тенісом почала займатися в п'ять років. У 1997 році виграла свої перші турніри серії ITF. У 1999 році вийшла в основний турнір Відкритого чемпіонату Франції, а через рік потрапила в четвертий раунд престижного турніру рівня Великого шолома з тенісу. У 2003 році виграла турнір «Ролан Гарро» і Відкритий чемпіонат США, закінчивши сезон у статусі першої ракетки світу.

2005 рік приніс Енен чотири виграних турніри Великого шолома. У 2006 році була фіналісткою всіх чотирьох турнірів, здобула перемогу в підсумковому турнірі WTA, що дозволило їй знову очолити рейтинг.

У 2007 році виграла два турніри Великого шолома з трьох, стала першою на підсумковому турнірі WTA, маючи у своєму активі 63 перемоги і лише чотири поразки.

У 2007 році Жустін заснувала власну тенісну академію, а у 2008 р. оголосила про завершення кар'єри. Через деякий час спробувала повернутися на корт, проте у 2011 році остаточно завершила свої виступи.

У 2016 році ім'я Жустін Енен було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Маргарет «Пеггі» Крофт Скрівен

Маргарет «Пеггі» Крофт Скрівен – британська тенісистка та тренер, чотириразова чемпіонка Франції в одиночному, жіночому і змішаному парному розрядах, п'ята ракетка світу (1934 р.).

Народилася 18 серпня 1912 року в Лідсі (Велика Британія).

У 1929 році здобула перемогу у Всеанглійському чемпіонаті серед дівчат. За два роки, у 18-річному віці, досягла чвертьфіналу на Вімблдоні

(1931 р.). Це досягнення вона повторила ще тричі (1933, 1934, 1937 рр.). Двічі ставала переможницею чемпіонату Франції (1933, 1934 рр.). Її перемога в 1933 р. стала єдиною перемогою несіяної учасниці в одиночному розряді в історії цього турніру, першою перемогою ліворукої тенісистки та першою перемогою британки в чемпіонаті Франції в одиночному розряді. На цьому ж турнірі в парі з Джеком Кроуфордом вони здобули перемогу в змішаному парному розряді. 1935 рік приніс чергову перемогу Скрівен і її партнерці Кей Стаммерс на чемпіонаті Франції в жіночому парному розряді. У 1938 році була визнана кращою тенісисткою року Великої Британії.

Після закінчення Другої світової війни викладала теніс у школах Західного Суссексу.

Померла 25 січня 2001 року у віці 89 років.

У 2016 році ім'я Маргарет Скрівен було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Монік Калькман-ван ден Бош

Монік Калькман-ван ден Бош – нідерландська тенісистка-візочниця, триразова чемпіонка Паралімпійських ігор, чемпіонка світу в жіночому одиночному та парному розрядах.

Народилася в 1964 році, з раннього дитинства захоплювалася тенісом. Однак після перенесеного в 14-річному віці онкологічного захворювання Монік залишилася паралізованою нижче пояса. Надихнувшись прикладом Бреда Паркса і Ренді Сноу, спортсменка повернулася на корт в інвалідному візку й домоглася значних успіхів.

Стала восьмиразовою переможницею змагань Суперсерії в жіночому одиночному розряді. Їй вдалося стати чемпіонкою (1992 р.) і срібною призеркою (1996 р.) Паралімпійських ігор у жіночому одиночному розряді разом зі своєю партнеркою Шанталь Вандерендонк – дворазовими чемпіонками Паралімпійських ігор (1992, 1996 рр.) у жіночому парному розряді. Протягом 1992 – 1995 років чотири рази піднімалася на найвищу сходинку п'єдесталу чемпіонатів світу з тенісу на візках. Після закінчення в 1997 році спортивної кар'єри – наставник і натхненник підростаючого покоління тенісистів.

У 2017 році ім'я Монік Калькман-ван ден Бош було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Стів Флінк

Стів Флінк – американський історик і журналіст.

Народився 26 червня 1952 р. у Нью-Йорку (штат Нью-Йорк, США). Починаючи з 15-річного віку, мріяв про кар'єру журналіста, що висвітлює події світу тенісу.

У віці 20 років, навчаючись в Американському міжнародному університеті в Сассексі, почав допомагати видатному журналісту Баду Коллінзу збирати статистичні дані на різних міжнародних турнірах.

З 1974 по 1991 роки писав для журналу «World Tennis Magazine» і був його видавцем. Працював старшим журналістом «Tennis Week» (1992 – 2007 рр.). Видав дві книги про теніс, став автором багатьох статей про ключові персоналії світу тенісу в щорічному виданні Джона Барретта «World of Tennis».

Протягом більш ніж чверті століття працював тенісним кореспондентом для радіо CBS, експертом для ABC, CBS і NBC.

За видатні заслуги у висвітленні тенісних подій і вивчення історії цього виду спорту ім'я Стіва Флінка у 2017 році було внесено до Міжнародної зали тенісної слави.

Івон Франсуа Марі Петра

Івон Франсуа Марі Петра – французький тенісист і тренер, переможець Вімблдонського турніру (1946 р.) в одиночному розряді, триразовий переможець Tournoi de France (1943 – 1945 рр.) в одиночному розряді, триразовий переможець чемпіонату Франції в чоловічому і змішаному парному розрядах.

Народився 8 березня 1916 року в м. Телон (Шолон) (Французька Кохінхіна).

Із середини 1930-х років Івона запросили до складу збірної команди Франції для участі в розіграші Кубка Девіса. Однак особливих успіхів йому досягти не вдалося.

Більш успішно він грав в одиночному розряді. У 1946 році здобув перемогу на Вімблдонському турнірі в чоловічому одиночному розряді.

1937 року Івон і його партнерка Сімона Матьє здобули перемогу на чемпіонаті Франції в змішаному парному розряді.

Петра був дворазовим переможцем чемпіонатів Франції (1938, 1946 рр.) у чоловічому парному розряді з партнерами Бернаром Дестремо і Марселем Бернаром.

У 1948 році тенісист перейшов у професійний спорт, проте особливих успіхів не досяг. Завершивши в 1949 році спортивну кар'єру, став працювати тренером у чиказькому спортивному клубі «Saddle and Cycle».

Помер 12 вересня 1984 року в Сен-Жермен-ан-Ле (Франція) у віці 68 років.

У 2016 році ім'я Івона Петри було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Енді Роддік

Енді Роддік – американський тенісист-професіонал, перша ракетка світу (2003 р.), переможець Кубка Девіса (2007 р.).

Народився 30 серпня 1982 року в м. Омаха (штат Небраска, США). Тенісну кар'єру почав у 2000 році, вигравши «US Open» (2000) й «Australian Open» (2000 р.), перейшов у професіонали. У віці 21 року Енді очолив рейтинг АТР, ставши наймолодшим американським

тенісистом, який досяг таких висот (2003 р.). Був переможцем турніру Великого шолома на Відкритому чемпіонаті США (2003 р.). Тричі виходив до фіналу Вімблдонського турніру (2004, 2005, 2009 рр.) у чоловічому одиночному розряді та чотири рази доходив до півфіналу на Відкритих чемпіонатах Австралії (2003, 2005, 2007, 2009 рр.) у чоловічому одиночному розряді. 2007 рік приніс Роддіку титул переможця Кубка Девіса у складі збірної США.

Завершив спортивну кар'єру у 2012 році, маючи на своєму рахунку перемоги в 32 турнірах, при цьому встановивши чотири рекорди Відкритої ери: за кількістю геймів (39), виграних у фіналі турніру Великого шолома в одиночному розряді, два рази за швидкістю м'яча (2004 р.) і за кількістю поспіль виграних тай-брейків (18).

У 2017 році Енді Роддіка було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Кім Антоні Лоде Клейстерс

Кім Антоні Лоде Клейстерс – бельгійська тенісистка, перша ракетка світу в одиночному розряді (11 серпня 2003 р.) і в парному розряді (4 серпня 2003 р.).

Народилася 8 червня 1983 року в Білзені (провінція Лімбург, Бельгія).

У 14 років зіграла свій перший дорослий турнір у бельгійському Коксїдї, дійшла до чвертьфіналу.

У 1999 році виграла свій перший турнір WTA.

В одиночному розряді здобула перемогу на Відкритому чемпіонаті Австралії (2011 р.), була триразовою переможницею Відкритих чемпіонатів США (2005, 2009, 2010 рр.).

У парному розряді вдалим став 2003 рік – спортсменка змогла перемогти на Відкритому чемпіонаті Франції та Вімблдонському турнірі. Її відзначено Королівською державною нагородою Бельгії – орденом Корони.

У 2017 році ім'я Кім Антоні Лоде Клейстерс було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Вік Брейден

Вік Брейден – американський тренер з тенісу.

Народився 2 серпня 1929 року в Монро (штат Мічиган, США). Працював тренером з тенісу та баскетболу. Щороку вносив інновації в методику викладання тенісу. Був першопроходцем у наукових дослідженнях з фізики і біомеханіки тенісу, вивчав психологію з метою більш ефективного її застосування для залучення широкого загалу до цього виду спорту тощо. Ділився передовими знаннями з тренерами. Водночас працював коментатором.

Був засновником і співзасновником всесвітньої мережі дослідницьких центрів «Coto Sports» і філій тенісного коледжу Віка

Брейдена. Працював у керівництві Спортивного інституту неврологічних досліджень Віка Брейдена, був професором UCLA.

Є автором шести книг, коментатором найбільших у світі спортивних мовних компаній, володарем нагороди Міжнародного залу тенісної слави (1974 р.) за освітні програми, а також почесних нагород національного рівня.

Помер 6 жовтня 2014 року у віці 85 років.

У 2017 році ім'я Віка Брейдена було внесено до списків Міжнародного залу тенісної слави.

Міхаель Штіх

Міхаель Штік – німецький тенісист, переможець 18 турнірів АТР у чоловічому одиночному та 10 у чоловічому парному розрядах, переможець Вімблдону (1991 р.), чемпіон Ігор XXV Олімпіади 1992 року в Барселоні в чоловічому парному розряді.

Народився 18 жовтня 1968 року в Піннебергу (Шлезвіг-Гольштейн, ФРН). Займатися тенісом почав у шестирічному віці.

У 1988 році дебютував серед професіоналів, першою була перемога в 1990 році на Гран-прі в Мемфісі. Успішним для тенісиста виявився 1991 рік – Шлік став переможцем Вімблдону в чоловічому одиночному розряді, обігравши у фіналі Бориса Беккера. 1992 рік приніс спортсмену перемогу на Вімблдоні в парному чоловічому розряді з Джоном Мак-Інроем і титул олімпійського чемпіона.

Досягнення Міхаеля дозволили йому стати другою ракеткою світу (1993 р.), а також у складі команди Німеччини – переможцем Кубка Девіса і володарем Кубка Гопмана в змішаному парному розряді зі своєю співвітчизницею Штеффі Граф. На командному чемпіонаті світу в 1994 році в Дюссельдорфі в складі команди Німеччини завоював чемпіонський кубок.

У 1996 році був фіналістом туру «Ролан Гарро». Завершальним у кар'єрі тенісиста став його вихід у чвертьфінал Вімблдону в 1997 році.

Працює коментатором тенісних турнірів для BBC. У 1999 році став почесним волонтером ООН.

У 2018 році ім'я Міхаеля Штіха було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави.

Хелена Сукова

Хелена Сукова – чеська тенісистка-професіонал, володарка 14 титулів Великого шолома в жіночому парному та змішаному парному розрядах, перша ракетка світу в жіночому парному розряді (1990 р.), дворазовий срібний призер Ігор XXIV і XXVI Олімпіад (1988, 1996 рр.), переможниця 78 турнірів WTA, 10 з яких у жіночому парному розряді, чотириразова переможниця Кубка Федерації.

Хелена народилася 23 лютого 1965 року в Празі (Чехословаччина). Її мати була фіналісткою Вімблдонського турніру (1962 р.), а батько

очолював тенісну федерацію Чехословаччини. Разом із братом-тенісистом виборола перемогу на турнірах Великого шолома – чемпіонаті Франції (1991 р.), Вімблдоні (1996, 1997 рр.) – у змішаному парному розряді.

Професійна тенісна кар'єра Сукової почалася в 1981 році. З 1982 р. виступала за збірну Чехословаччини на Кубку Федерації.

Змагаючись в одиночному жіночому розряді, Хелена чотири рази була фіналісткою турнірів Великого шолома (1984, 1986, 1989, 1993 рр.), проте перемоги не виборола.

Найбільш вдалим були її виступи в парному розряді. На турнірах серії Великого шолома в жіночому парному розряді вона здобула дев'ять перемог (1985, 1987, 1989, 1990 (3), 1992, 1993, 1996 рр.) з партнерами Клаудією Коде-Кільш, Яною Новотною, Аранчою Санчес Вікаріо і Мартіною Хінгіс.

Була п'ятиразовою переможницею турнірів Великого шолома в змішаному парному розряді (1991, 1993, 1994, 1996, 1997 рр.) разом із Цирілом Суком і Тоддом Вудбріджом.

Виступи на корті Сукова припинила в 1998 році. У 1999 році вона займалася відродженням Міжнародного тенісного клубу Чеської Республіки та стала його президентом. У період з 2001 по 2008 роки – член виконавчого комітету ради Міжнародних клубів, член президії Чеського олімпійського клубу; з 2007 року – член президії Чеського клубу «Fair Play», учасниця руху «Чемпіони за мир», одна із засновників чеської організації «Kids and Junior Tennis Advancement Organization».

У 2018 році ім'я Хелени Сукової було внесено до списку членів Міжнародного залу тенісної слави [7].

Розділ 3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРАВИЛА ГРИ В ТЕНІС

3.1. Загальна характеристика техніки гри в теніс

Теніс або великий теніс – вид спорту, у якому двоє гравців грають один проти одного або ж змагаються дві команди по два гравці в кожній. Змагання проводяться на спортивному майданчику – корті, поділеному навпіл поперечною сіткою.

Мета гри – перекинути ракеткою м'яч через сітку на бік партнера так, щоб м'яч упав у межах майданчика суперника і той не зміг його відбити назад.

Під час гри гравці використовують додаткове ігрове спорядження – ракетку. Вона призначена для відбивання, зміни напрямку та потужності польоту тенісного м'яча. Матч виграє той, хто отримує найбільшу кількість перемог за сетами відповідно до правил гри, що застосовуються відповідно до статі, віку тенісиста тощо [9].

Класифікація техніки гри в тенісі

Хватки

Найбільш розповсюдженими для тенісистів, які грають однією рукою, є такі основні хватки ракетки: континентальна, східна для ударів справа з відскоку, східна для ударів зліва з відскоку, півзахідна для ударів справа з відскоку, західна для ударів справа з відскоку, західна для ударів зліва з відскоку.

Удари зліва двома руками виконуються такими хватками: без зміни хватки, зі зміною хватки, східна хватка справа, східна хватка зліва або континентальна.

Стійки

Удари по м'ячу в тенісі виконуються у відкритій стійці, закритій стійці, піввідкритій (нейтральній) стійці.

Переміщення в тенісі бувають звичайним бігом, біг маленькими кроками, біг спиною вперед, приставним кроком, хресним кроком, випадами, крок-розніжка.

Усі удари в тенісі можна розподілити на групи: удари по м'ячу з відскоку, удари зльоту.

До ударів з відскоку належать удари, які виконують біля задньої лінії та за нею, від середини поля подачі, прийом подачі, свічки, удари з півльоту та короткі удари. Кожний з цих ударів можна виконувати як справа, так і зліва, як однією рукою, так і двома.

Удари зльоту виконуються, в основному, по м'ячу, який летить, коли гравець знаходиться в середині поля подачі, також можуть

реалізовуватися, коли гравець знаходиться між задньою лінією та лінією подачі.

Досвідчені гравці знають, що в цій зоні майданчика можна дістати не кожний обвідний м'яч супротивника і тому намагаються швидше її пройти у своєму переміщенні до сітки. Ударом зльоту можна укоротити м'яч, виконати свічку або удар над головою. Зльоту м'ячі можна відбивати як ударом справа, так і зліва, утримуючи ракетку як однією, так і двома руками.

Для кожного із зазначених ударів можна виокремити варіанти їх виконання, які різняться за:

- висотою точки удару;
- обертанням, яке надається м'ячу;
- напрямом, у який спрямовується м'яч на сторону суперника;
- розташуванням м'яча на траєкторії польоту після відскоку;
- довжиною польоту м'яча після удару;
- висотою прольоту м'яча над сіткою;
- швидкістю вильоту м'яча після удару.

За висотою точки торкання виокремлюють удари на:

- низьких точках – висоті до рівня колінних суглобів;
- середніх точках – від рівня колінних суглобів до рівня грудей;
- високих точках – вище рівня грудей.

За обертанням, яке надається м'ячу:

- плоский, за якого м'яч не має обертання;
- різаний, за якого м'яч має обертання в напрямку, зворотному

від напрямку польоту;

- кручений, за якого м'яч має обертання в напрямку польоту;
- з комбінованим обертанням, за якого м'яч має обертання

навколо нахиленої до опори кулі, що впливає на траєкторію його польоту та відскоку з комбінованим обертанням, за якого м'яч має обертання, що впливає на траєкторію його польоту та відскоку.

За напрямком, у якому спрямовується м'яч на сторону суперника:

- по лінії – вздовж правої або лівої бокових ліній;
- по діагоналі – з правого (або лівого) кута на задній лінії в правий (або лівий) кут на стороні суперника (ударом справа або зліва);
- крос з правого (або лівого) кута на задній лінії в правий (або лівий) кут на лінії подачі на стороні суперника (ударом справа або зліва);
- зворотній крос з правого (або лівого) кута на задній лінії в правий (або лівий) кут на стороні суперника ударом зліва (або ударом справа);

- зворотна лінія з правого (або лівого) кута на задній лінії в лівий (або правий) кут на стороні суперника ударом справа (ударом зліва).

За розташуванням м'яча на траєкторії польоту після відскоку:

- по висхідному м'ячу, коли м'яч знаходиться на частині траєкторії відскоку, що піднімається;
- у найвищій точці траєкторії відскоку;
- по м'ячу, який опускається, коли м'яч опускається донизу траєкторії відскоку, але в точці, вищій рівня колінних суглобів;
- в низькій точці (нижче рівня колінного суглоба).

За довжиною польоту м'яча після удару:

- короткий, коли м'яч падає на стороні противника поблизу лінії подачі;
- середньої довжини, коли м'яч падає на стороні противника 3 – 4,5 м подалі лінії подачі;
- довгий, коли м'яч падає на стороні противника 1 – 0,3 м до задньої лінії;
- укорочені, коли м'яч падає близько до сітки.

За висотою прольоту м'яча над сіткою:

- впритул до сітки;
- із «залишком» (1,0 – 1,5 м над сіткою);
- високо над сіткою (3 – 6 м).

За швидкістю вильоту м'яча після удару:

- маленька (від 5 до 15 м / с);
- середня (від 16 до 25 м / с);
- велика (від 26 до 58 м / с).

Удар по м'ячу, який летить від суперника:

- слабкий;
- швидкий;
- помірний.

Удар по м'ячу, який летить від суперника:

- без обертання;
- по крученому м'ячу;
- по різаному м'ячу.

Виконання удару по м'ячу, що:

- далеко від сітки (за задньою лінією);
- у лінії подачі (з хавкорту);
- близько до сітки.

Щодо ударів зльоту, то все вищезазначене повною мірою можна віднести до них. При ударах зльоту найбільш розповсюджений вид удару – різаний, з його допомогою можна успішно виконувати удари

в різних по висоті точках. Плоскі, кручені та удари з комбінованим обертанням виконують на висоті плечей та вище [44].

Техніка виконання ударів у тенісі

У тенісі всі удари є послідовністю рухів, які складаються в так званий «кінетичний ланцюг». Рух починається зі зміни положення ніг гравця і через ноги, стегна, груди, плечі, руку та зап'ястя зрештою досягає ракетки, того моменту, коли нею відбувається удар по тенісному м'ячу. Цей кінетичний ланцюг або кінетичний зв'язок, як його часто називають, дозволяє накопичувати, зберігати та передавати енергію удару. З точки зору біомеханіки надійна техніка тенісу залежить від узгодженості роботи цього кінетичного ланцюга. Погана техніка та травми є результатом дисфункціональних рухів у кінетичному ланцюгу тіла тенісиста. Тобто, рухи повинні виконуватися гармонійно, що й означатиме надійну техніку та вбезпечення від травм.

Робота ніг

Під правильною роботою ніг слід розуміти сукупність усіх пересувань на майданчику в поєднанні зі швидкістю і загальною активністю.

Фундаментом хорошої роботи ніг є сукупність умілих рухів підходу до м'яча, займання позиції і переміщення для займання нової позиції. Що розуміють під рухом до м'яча? Це шлях від місця, яке тенісист обрав як вихідне положення, до місця, де він займає ударну позицію. Прийнятні різні способи пересування. Їх вибір залежить від конкретної ігрової ситуації. Розрізняють повільний крок, перехресний біг, приставний біг, стрибки і «розніжку» (рис.3.1).

Рис. 3.1. Робота ніг

Око здатне зафіксувати початок руху ракетки суперника та надання м'ячу напрямку польоту, але візуально заздалегідь не можна визначити довжину, висоту та траєкторію руху м'яча. І для того, щоб зайняти хорошу позицію для зустрічі м'яча, існує інший важливий засіб – швидкі ноги та їх правильна постановка під час прийому м'яча.

Отже, ноги повинні перебувати в постійному русі, щоб у міру наближення м'яча до гравця виправляти допущені оком помилки.

Для хорошого старту потрібно стояти на передній частині ступні. Якщо початківцям складно зберігати рівновагу в такому положенні, спочатку вони можуть займати більш зручне для себе положення, розподіливши вагу тіла повністю на обидві ступні. Але не можна допускати, щоб це ввійшло у звичку, оскільки це може загальмувати прогрес гравця.

Дистанція переміщення до м'яча та швидкість переміщення повинні бути визначені якомога раніше, щоб гравець зміг – спочатку приблизно, потім з більшою точністю – розрахувати характер, швидкість, величину і, в разі необхідності, кількість кроків, які потрібно зробити.

Від цієї оцінки залежить старт. Якщо противник послав повільний, м'який м'яч, який падає в середині майданчика, різкий старт нічого не дасть. Стартувати в цьому разі слід спокійно та без поспіху зайняти правильну позицію.

Чим ближче м'яч падає до місця знаходження гравця, тим більш ретельним має бути його рух до м'яча. Ніщо так не дратує, як помилка, допущена при прийомі повільного м'яча, який несправедливо вважається легким. Легких м'ячів не буває. Завжди пам'ятайте про це.

Якщо доводиться долати значну відстань, потрібно перейти на швидкий біг. Якщо треба просуватися до м'яча вперед і в сторону на коротку відстань, використовуйте приставний біг (біг приставними кроками). Якщо рух до м'яча відбувається то в одну, то в іншу сторону, використовуйте приставні кроки, швидкий крок та ривки в різних поєднаннях. Відхід до глибоко посланого м'яча, в тому числі свічки, зазвичай, здійснюється приставними кроками.

Є кілька способів займання нової позиції. Використовуються для цього приставні кроки, «розніжка» (збалансований рух, що являє собою легкий стрибок, виконаний так, щоб перебувати в повітрі в момент, коли суперник б'є по м'ячу) або комбінація того або іншого [9].

Техніка ударів із відскоку

Удар справа з відскоку однією рукою (форхенд).

Удар справа – це один з найбільш важливих ударів у тенісі. У сучасній грі під час обміну ударами із задньої лінії удар справа (форхенд) з відскоку використовується найчастіше.

Хватки для удару з відскоку.

Східна хватка – класична хватка для удару справа. Удар з такою хваткою може бути зроблений з будь-якої стійки. Точка контакту нижче та подалі від тіла, ніж при півзахідній та західній хватках. Хватка сприяє плоскому та ледь крученому ударам.

Півзахідна хватка. Для цієї хватки важливі два елементи:

1. Відведена кисть на замаху;
2. Закриття площини ракетки на замахові та рух ракетки вгору-уперед.

Удар цією хваткою виконується в будь-якій стійці.

Західна хватка – ідеальна для гри з високим відскоком м'яча (на рівні плечей та вище), але є складнощі під час ударів у низькій точці. Тому така хватка більше підходить для повільних кортів.

Дворучна хватка – використовується під час швидкісних ударів, при цьому домінуюча рука знаходиться з нижнього кінця ручки ракетки (східна або півзахідна хватка).

Континентальна хватка – використовується переважно для різаного удару справа, блокуючого прийому справа, при різних видах укорочених ударів. Недоліком є складність управління мячем при ударах у високій точці.

Вихідне положення для удару. Ракетка утримується попереду тіла посередині між правою та лівою сторонами. Ліва рука на ручці ракетки, ноги ледь зігнуті в колінних суглобах та стоять на ширині плечей, вага тіла розподілена на обох ногах та на пальцях ніг.

Фаза підготовки до удару – (поворот плечей і замах) гравець повертає плечі та стегна боком до сітки, при цьому ліве плече попереду правого, з повертанням плечей починається замах, головка ракетки йде назад, опускається нижче висоти м'яча, що летить назустріч, торець ракетки повернутий до м'яча, що летить назустріч, ноги зігнуті в колінних суглобах, щоб допомогти руху знизу вгору. Усі підготовчі кроки мають бути закінчені під час цієї фази.

Фаза удару – гравець робить крок до м'яча лівою ногою безпосередньо перед подачею ракетки вперед, точка удару знаходиться на висоті поясу та попереду тіла, поверхня ракетки розташовується ребром до точки удару, ракетка подається вперед знизу вгору, вага тіла переноситься з ударом з правої (задньої) ноги на передню (ліву) ногу.

При цьому необхідно підкреслити, що різні хватки впливають на визначення оптимального руху від тулуба до м'яча до моменту удару, тобто на величину контактної зони ракетки з м'ячем.

Контактна зона – це шлях між тулубом та точкою удару по м'ячу, при якому площа головки ракетки зберігає своє вертикальне положення під час використання тенісистом різноманітних хваток.

Проводка – коли ракетка продовжує прямувати за м'ячем після удару в довгому безперервному маховому русі (знизу вгору), при цьому лікоть руки, що б'є, зупиняється приблизно на висоті плеча – рука може закінчити рух або попереду тулуба, або лікоть може бути зігнутий та рука потім обіймає плече.

Кручений удар зліва з відскоку однією рукою (бекхенд) має хватки: східну, континентальну, західну.

Удар виконується з такого вихідного положення, як і під час удару справа.

Фаза підготовки до удару – гравець повертає плечі та стегна боком до сітки – зміна хватки під час повертання плечей. Вага тіла переноситься на ліву ногу. Ракетка відводиться назад лівою рукою, яка тримається за головку або шийку рукою. Ракетка відводиться назад, а потім опускається нижче висоти м'яча, який летить назустріч. Торець ракетки вказує на м'яч, що летить. Коліна зігнуті, щоб допомогти рухові догори. Усі підготовчі кроки мають бути закінчені під час цієї фази.

Фаза удару – гравець робить розворот плечей з відведенням ракетки на замах, крок до м'яча правою ногою. Точка удару знаходиться на висоті поясу попереду носка правої ноги, траєкторія ракетки – знизу вгору до м'яча, ракетка продовжує прямувати за м'ячем до цілі в довгому безперервному маховому русі (замах знизу вгору), вага тіла з ударом переноситься на праву ногу. Рука, що б'є, зупиняє рух вище рівня плеча, носок правої ноги звернутий до бокової лінії та гравець утримує рівновагу.

Кручений удар зліва з відскоку двома руками виконується хватками: удар зліва з домінуючою правою рукою – права рука використовує східну хватку зліва або континентальну, ліва рука – східну хватку справа.

Удар зліва з домінуючою лівою рукою – обидві руки використовують східну хватку зліва.

Вихідне положення. Таке ж, як і для удару однією рукою, за виключенням того, що руки на ракетці можуть бути ближче одна до одної.

Фаза підготовки до удару – плечі розвертаються, стегна обертаються. Вага тіла переноситься на ліву ногу, руки разом, ракетка – назад, потім опускається нижче висоти м'яча, що летить назустріч. Торець ракетки вказує на м'яч, що летить назустріч. Ноги зігнуті в колінних суглобах, щоб допомогти руху вгору-уперед.

Фаза удару – гравець робить крок до м'яча, що летить назустріч безпосередньо перед тим, як починається рух на м'яч ракеткою. Точка удару знаходиться попереду правого стегна. Траєкторія ракетки – знизу вгору до цілі. Ракетка під час удару продовжує прямувати за м'ячем до цілі в довгому безперервному маховому русі. Вага тіла з ударом переноситься на передню ногу. Обидві руки з ракеткою завершують рух

вище рівня плечей. Руки можуть завершувати рух попереду тулуба, або лікті можуть бути зігнуті та руки обвивають плечі.

Різаний удар з відскоку справа та зліва виконується континентальною або східною хваткою з такого ж вихідного положення, як і для крученого удару.

Фаза підготовки та виконання удару – підготовка така ж, як і для крученого удару з відскоку. Під час виконання безпосередньо удару ракетка рухається вгору і назад над рівнем наближення до м'яча, перед рухом уперед-униз на удар по м'ячу, площа ракетки ледь відкрита, щоб додати зворотного обертання. Контакт з м'ячем звичайно проходить при закритій стійці та через ногу, яка стоїть попереду.

Приблизні помилки в процесі виконання ударів з відскоку: неправильне вихідне положення, труднощі під час зміни хватки, запізнена підготовка до удару (замах), дуже великий замах на удар, замах знизу вгору, виконання удару без паузи або гальмування бігу, використання великих кроків, а не підготовчих при підході до м'яча, немає розгону ракетки, гравець не контролює кут струнної площини ракетки, погано переноситься вага тіла при ударі, погана рівновага при проведенні та після удару, слабка проводка ракетки під час удару за м'ячем.

Техніка ударів із льоту

Удар зльоту справа виконується континентальною або східною хваткою з вихідного положення, як і для ударів з відскоку, за виключенням того, що ракетка дещо вище та попереду.

Фаза підготовки до удару – плечі частково повернуті, замах невеликий.

Фаза удару – виконується крок по діагоналі до польоту м'яча лівою ногою, одночасно з невеликим замахом. М'яч зустрічається попереду тулуба, кисть тримаємо твердо, головка ракетки вище рівня кисті. Струнна поверхня ракетки ледь відкрита. Проводка м'яча невелика, що дозволяє гравцю швидко повернутися у вихідне положення для підготовки до наступного удару.

Удар зліва зльоту виконується хваткою континентальною або східною із вихідного положення, як і для ударів із відскоку, за виключенням того, що ракетка ледь вище та попереду.

Вихідне положення – таке ж, як для ударів з відскоку, за виключенням того, що ракетка ледь вище та попереду.

Фаза підготовки до удару – плечі частково повернуті, замах невеликий.

Фаза удару – виконується крок по діагоналі до польоту м'яча правою ногою одночасно із замахом. М'яч зустрічається попереду тулуба, кисть тримаємо твердо, головка ракетки вище рівня кисті.

Струнна поверхня ракетки ледь відкрита. Проводка м'яча невелика, дозволяє гравцю швидко повернутися у вихідне положення для підготовки до наступного удару.

Приблизні помилки при ударах зльоту: дуже великий замах, немає зворотного обертання при ударі, дуже велика проводка.

Як різновид удару зльоту є кручений удар зльоту (drive – volley). Це атакуючий удар у високій точці, виконується хваткою для ударів з відскоку з довгою проводкою.

Також, як різновид удару зльоту можна виокремити свічку зльоту – це комбінація свічки й ударів зльоту. Хватка: така ж, як при ударі з відскоку або з льоту, рух ракетки по траєкторії, що піднімається, проводка коротка з рухом угору за м'ячем.

Техніка виконання подачі

Подача розподіляється на плоску, різану та кручену.

Хватка – континентальна.

Вихідне положення – боком до сітки, ноги на ширині плеч, права нога майже паралельно задній лінії, ліва нога повернута носком до правої стійки сітки. Ракетка утримується попереду тулуба, кисть та рука розслаблені. М'яч у лівій руці. Ракетка підтримується за шейку лівою рукою. Діагональна лінія, яка з'єднує носки обох ніг, повинна бути повернута до цілі.

Замах та підкидання м'яча – обидві руки рухаються разом вниз та підіймаються вгору по різні боки тулуба. Підкидання м'яча прямо вгору лівою рукою, що витягнута, по лінії з лівою ногою та попереду тулуба. Після підкидання тулуб починає повертатися вперед, ракетка опускається в коловому замаху за спину, потім підіймається вгору до точки удару. Вага тіла переноситься повільно на передню ногу, м'яч підкидається достатньо високо, щоб полегшити контакт з ракеткою, коли рука, що б'є, повністю витягнута. Гравець витягується вгору, здійснює контакт з м'ячем якомога вище. Контакт повинен бути зроблений ледь справа та попереду тулуба. Це приблизно по лінії з правим плечем і при повній витяжці. Удар виконується рукою, що витягнута повністю та ракеткою. Під час удару здійснюється обертальний рух тулубом і вага тіла переноситься вперед. В ідеалі від кінця ракетки до п'ятки лівої ноги повинна бути пряма лінія.

Проводка. Ракетка описує широку дугу та закінчує рух біля лівого боку тулуба. Вага тіла переноситься на передню ногу.

Приблизні помилки при виконанні подачі:

- неправильне вихідне положення;
- неправильна хватка або зміна хватки при подачі;
- помилка при підкиданні м'яча;
- низька точка удару по м'ячу;

- немає переносу тіла вперед;
- неправильна проводка ракетки підчас подачі.

Техніка виконання удару над головою

Хватка – континентальна, східна.

Вихідне положення – боком до сітки, стійка – ноги нарізно.

Фаза підготовки до удару й удар – обидві руки підіймаються вгору, права рука, що б'є ракеткою, опускається в коловому замаху за спиною і потім підіймається вгору до точки удару, ліва рука вказує на м'яч, що летить назустріч. Гравець витягується вгору, здійснює контакт з м'ячем якомога вище. При ударі здійснюється обертальний рух тулубом та вага тіла переноситься вперед на передню ногу. Ракетка б'є по м'ячу, наскільки можливо попереду над головою гравця.

Удар над головою відрізняється від подачі суттєво меншим замахом та необхідністю тонко підлаштовуватися до м'яча, що летить, завдяки особливій роботі ніг, щоб виконати удар у зручній точці.

Різновиди ударів над головою: у стрибку, з відскоку, зліва (реверс).

Приблизні помилки при ударі над головою: дуже великий захват, удар виконується обличчям до сітки, неправильний вихід під м'яч, гравець не зберігає рівновагу підчас та після удару.

Техніка виконання прийому подачі

Прийом подачі розділяється на атакуючий та захисний.

Хватка: атакуючий прийом (півзахідна, східна) та захисний прийом (континентальна).

Фаза підготовки та виконання прийому подачі – при атакуючому прийомі така ж, як і при крученому ударі з рухом уперед до сітки.

При захисному прийомі така ж, як і при ударі зльоту з коротким замахом та твердою хваткою для скидання швидкості м'яча [44].

3.2. Види тенісу

➤ *Кардіотеніс*

Кардіотеніс, як вид рухової активності, що поєднує прийоми тенісу та фітнесу, є одним із варіантів урізноманітнення програми занять. В Україні заняття з кардіотенісу поки що не дуже популярні, незважаючи на стрімке поширення цього виду рухової активності у світі.

Саме кардіотеніс є оптимальним засобом покращення стану серцево-судинної системи та підвищення загальної фізичної витривалості. Цей вид рухової активності за своєю природою є ігровим, емоційно насиченим і має очевидні переваги перед монотонними вправами на тренажерних бігових доріжках, імітацією ходіння на степпері

тощо, тобто тими традиційними видами активності, які застосовуються для тренування серцево-судинної системи.

Наприклад, фізична справа, яку часто використовують тренери тенісистів: викладач «вкидає» м'яч у поле, на сторону одного з двох гравців, які стоять за задньою лінією кожний на своїй половині корту. Решта здобувачів стоять один за одним у лінію біля сітки з однієї сторони. Гравці перекидають м'яч один одному через сітку. При цьому викладач може або не ставити ніяких спеціальних завдань у разі, якщо це початківці, або давати якесь спеціальне завдання, якщо гравці вже мають певний досвід – наприклад, використовувати підрізку, або дотримуватися певної схеми направлення м'яча тощо. Як тільки один з гравців робить помилку (м'яч в сітку або за лінію), він залишає поле і стає в кінець черги, що очікує біля сітки, а на його місце стає перший з очікуючих.

Відмінність від звичайних вправ тенісистів у цьому разі полягає в тому, що описані в прикладі вправи здобувачі вищої освіти виконують під музичний супровід, бажано, ритмічний. Це задає певний темп і створює відповідний емоційний фон.

➤ *Рекреаційний теніс*

Рекреаційний теніс – або «аматорський» теніс – це добровільні заняття тенісом, які приносять задоволення та практикуються як вид відпочинку, проведення вільного часу для зняття емоційного напруження, а також підтримки фізичної форми в належному стані людьми різного віку та професій.

Аматорський теніс останніми роками став популярним в Україні, з'явилися тенісні клуби та проводяться змагання серед любителів цього виду спорту. При цьому правила гри в теніс зберігаються, але при організації змагань організатори можуть вносити корективи, залежно від часу, відведеного на турнір, рівня майстерності гравців та інших факторів. Наприклад, у рамках турніру можуть бути прийняті односетові матчі, чоловік-тенісист може грати проти жінки-тенісистки тощо.

Тенісні турніри, які проводить відділення тенісу КПІ, можна віднести саме до рекреаційного виду тенісу. Це та частина навчального процесу, яка дає здобувачам відчуття причетності до тенісу, до справжніх турнірів і підвищує мотивацію здобувачів до занять цим видом спорту. Крім того, при відповідному коригуванні програми, можливе залучення до занять здобувачів, які мають проблеми зі здоров'ям.

➤ *Професійний теніс*

Професійні тенісні гравці почали заробляти гроші, виступаючи в показових матчах перед публікою приблизно 100 років тому, з 20-х років ХХ століття. Протягом 40 років професійний та аматорський теніс були

суворо розділені – як тільки гравець ставав «професіоналом», він не мав більше права виступати в аматорських турнірах. У 1967 році Lawn Tennis Association вирішила більше не ділити теніс і зрівняла права аматорів та професіоналів на своїх турнірах.

У 1968 році Міжнародна федерація тенісу, переборовши небажання, затвердила рівні права тенісистів. З цього почалася так звана Відкрита ера в сучасному тенісі, коли всі гравці здобули право виступати в будь-яких турнірах, а найкращі тенісисти забезпечувати своє існування виступами на змаганнях. Реально у всесвітньо визнаних турнірах беруть участь саме професіонали, тому що організація тенісних турнірів уже давно перетворилася на великий бізнес, організатори встановлюють низку правил, згідно з якими відбувається відбір учасників.

3.3. Основи правил змагань з тенісу

Гра ведеться між двома гравцями або двома парами гравців, що знаходяться по різні сторони від сітки. Мета гри полягає в тому, щоб перекинути тенісний м'яч на сторону свого суперника так, щоб він не зміг повернути його на половину поля суперника.

Гейм. Особливості ведення рахунку. Кожен гейм починає розіграватися з рахунку 0 – 0. Якщо той, хто подає, виграє подачу, то рахунок в такому разі стає 15 – 0, а якщо розіграв програвий, то 0 – 15. Наступна подача призводить до рахунку 30, потім 40, наступний розіграв призводить до виграшу гейма, але лише в тому разі, якщо суперник має рахунок 30 або менше. У разі, якщо обидва гравці мають рахунок по 40, то виграш наступного очка дає гравцеві перевагу. Гравець, який має перевагу та виграв наступний м'яч, перемагає в геймі [9].

Стандартний гейм ведеться з рахунком, у якому очки того, хто подає, повинні повідомляти першими: немає очка – «нуль», перше очко – «п'ятнадцять», друге очко – «тридцять», третє очко – «сорок», четверте очко – «гейм». За винятком випадку, коли обидва гравці (пари) виграли по три очки, тоді рахунок оголошується «рівно». Після «рівно» рахунок стає «більше» для того, хто подає, якщо він (або пара) виграв очко й «менше», якщо програв. Якщо той же гравець виграє й наступне очко, цей гравець виграє «гейм», якщо ж наступне очко виграє суперник, рахунок знову стає «Рівно». Гравець (пара) повинен виграти два очки підряд після рахунку «рівно», щоб виграти «гейм» [44].

Тай-брейк. Гравець, що подає, виконує першу подачу, після чого право подачі переходить до суперника та зміна відбувається вже через дві подачі. Переможцем стає тенісист, який першим набере 7 очок з різницею 2 очки. Тай-брейк буде тривати як завгодно довго, поки

різниця в очках не досягне двох. Останній сет у матчі грається без тай-брейку [9].

Тай-брейк гейм. Під час тай-брейку очки рахуються таким чином: «нуль», «один», «два», «три» і так далі. Гравець, першим, що виграв 7 очок з перевагою не менш двох очок над суперником, виграє «гейм» і «сет». За необхідності тай-брейк триває доти, поки перевага у два очки не буде досягнута.

Гравець, чия черга подавати, подає перший розіграшу тай-брейку. Наступні два розіграші подає його суперник (у парному матчі, гравець іншої пари, відповідно до черговості подач у парі). Далі, кожний гравець (пари) подає по черзі по два послідовні розіграші до кінця тай-брейку (у парному матчі черговість подач на тай-брейку повинна відповідати черговості подач у сеті). Гравець або пара, які починали подавати на тай-брейку, повинні приймати в першому геймі наступного сету [44].

Матч. Матчі бувають з 3-сетів і 5-сетів. У 3-сетовому переможцем вважається тенісист, що виграв 2 сету, а в 5-сетовому – 3 сету.

Сет. Гравець, який виграв шість геймів, вважається таким, що виграв сет. Якщо рахунок в сеті 6 – 5, то в такому разі розігрується ще 1 гейм. У разі якщо рахунок стає 7 – 5, то сет закінчується. Якщо ж після розіграшу одного гейма за рахунку 6 – 5, рахунок стає 6 – 6, то в такому разі розігрується тай-брейк [9].

Рахунок у сеті. Існують різні методи рахунку в сеті. Два основні методи: «повний сет» і «тай-брейк сет». Кожний із цих методів може бути використаний, при цьому рішення про метод який буде застосований, повинне бути оголошене заздалегідь до початку змагань. Якщо застосовується система «тай-брейк сету», необхідне уточнення, який формат вирішального сету, чи грається тай-брейк у вирішальному сеті або він грається як «повний сет».

«Повний сет». Гравець (пара), що виграв першим 6 геймів, з перевагою над суперником у 2 гейми, виграє «сет». Якщо потрібно, сет триває до досягнення необхідної переваги. Матч може бути зіграний з 3 сетів (гравець або пара повинні виграти 2 сету, щоб перемогти в матчі), або з 5 сетів (гравець або пара повинні виграти 3 сету, щоб перемогти в матчі).

«Тай-брейк сет». Гравець, що виграв першим 6 геймів, з необхідною перевагою над суперником у 2 гейма, виграє «Сет». Якщо рахунок стає «по шести», грається тай-брейк.

Гравець, що подає, та гравець, що приймає. Гравці (пари) повинні перебувати по різні сторони сітки. Гравець, що подає, – гравець, який вводить м'яч у гру для розіграшу першого очка в геймі. Гравець, що приймає, – гравець, готовий відбити м'яч, поданий гравцем, що подає.

Вибір сторони й подачі. Право вибору сторони корту або черговості подачі в першому геймі, визначається жеребом перед

початком розминки. Гравець або пара, що виграли жереб, можуть вибрати: подавати або приймати в першому геймі матчу, сторону корту, або зобов'язати суперника вибрати першим.

Зміна сторін. Гравці повинні мінятися сторонами по закінченні першого, третього й кожного наступного непарного гейма кожного сету. Також гравці повинні мінятися сторонами по закінченні сету, якщо кількість геймів, зіграних у сеті, непарна. Якщо ж сума геймів, зіграних у сеті, парна, зміна сторін відбувається після першого гейма наступного сету. Під час тай-брейку гравці повинні мінятися сторонами після кожних шести зіграних розіграшів.

М'яч у грі. Якщо не зафіксована помилка при подачі («фолт») і не оголошене перегравання («лет»), м'яч перебуває в грі з моменту введення його в гру гравцем, що подає, до закінчення розіграшу.

М'яч торкається лінії. Якщо м'яч торкається лінії, це вважається як дотик м'ячем частини корту, обмеженою цією лінією.

М'яч торкається постійного обладнання. Якщо м'яч, перебуваючи в грі, торкається постійного обладнання після правильного влучення в корт, гравець, який зробив цей удар, виграє очко. Якщо м'яч, перебуваючи в грі, торкається постійного обладнання до того як торкнувся землі, гравець, який зробив цей удар, програє очко.

Порядок виконання подачі. По закінченні кожного гейма гравець, що приймає, стає гравцем, що подає, а той, що подає, стає гравцем, що приймає в наступному геймі. У парному матчі гравцям пари, які повинні подавати, слід визначити того, хто подає в першому геймі. Перед другим геймом те ж повинні вирішити їхні суперники. Партнер гравця, що подавав у першому геймі, повинен подавати в третьому, а партнер гравця, що подавав у другому геймі, повинен подавати в четвертому геймі. Ця послідовність повинна зберігатися до кінця сету.

Порядок прийому в парі. Пара, яка повинна приймати в першому геймі сету, вибирає, хто із гравців буде приймати в розіграші першого очка в геймі. Також їхні суперники повинні вирішити, кому приймати в розіграші першого очка другого гейма. Відповідно, їхні партнери ухвалюють у розіграші другого очка. Ця послідовність повинна зберігатися до закінчення кожного гейма й сету. Після того, як гравець, який повинен був приймати, відбив м'яч, кожен з партнерів може завдати удар [44].

Подача. Кожен розіграш м'яча починається з такого важливого елемента гри як подача. Право подачі переходить від одного гравця до іншого після закінчення гейма. Під час подачі гравець знаходиться за задньою лінією, в точці, близькій до лінії, яка розділяє тенісний корт навпіл уздовж. Гравець повинен перекинути тенісний м'яч у діагонально протилежну площу подачі на половині суперника.

Перша подача завжди відбувається з положення правіше центральної лінії. Після кожного розіграшу гравець, що подає, переходить на протилежну від центральної лінії сторону.

Якщо тенісний м'яч не потрапляє в площу подачі (потрапляє за лінію площі подачі або в сітку), то гравець, що подає, має право виконати другу подачу.

Якщо друга подача також не потрапляє в площу для подачі, то очко присуджується противнику. Порушенням вважається ситуація, коли гравець, що подає, при виконанні подачі заступив за задню лінію в корт. Якщо ж під час виконання подачі тенісистом м'яч потрапив в площу подачі, але при цьому при перетині сітки зачепив її, то така подача переграється [9].

Безпосередньо перед початком руху подачі гравець, що подає, повинен стояти обома ногами за задньою лінією (задня лінія повинна перебувати між гравцем і сіткою) і всередині уявлюваного продовження центральної мітки й бокової лінії. Гравець, який подає, повинен підкинути м'яч рукою в будь-якому напрямку й ударити по м'ячу ракеткою перш ніж той упаде на землю. Рух подачі вважається завершеним у момент удару по м'ячу або промаху. Гравець, у якого тільки одна робоча рука, може використовувати ракетку для того, щоб підкидати м'яч.

Процедура подачі в стандартному геймі така: гравець, що подає, по черзі займає положення за межами різних половин своєї сторони корту, починаючи із правої половини в кожному геймі. У тай-брейку подача повинна проводитися по черзі через межі різних половин сторони корту, починаючи із правої половини. М'яч після подачі повинен перелетіти через сітку й торкнутися частини квадрата подачі, розташованого напроти по діагоналі, перед тим, як той, що приймає, відіб'є його.

Заступ у тенісі є помилкою під час виконання подачі, причому гравець не повинен торкатися задньої лінії або корту ногою, торкатися ногою поверхні за межами уявлюваного продовження бокової лінії, торкатися ногою уявлюваного продовження центральної мітки. Якщо гравець, що подає, порушує це правило, оголошується заступ «Фут фолт».

Подача вважається помилковою, якщо гравець, що подає, не влучає в поле подачі; гравець, що подає промахується, намагаючись ударити по м'ячу; м'яч, після виконання подачі, до приземлення, торкається постійного обладнання, одиночної стійки або стовпа кріплення сітки; м'яч, після виконання подачі, торкається гравця, що подає або його партнера, або їх одягу або предметів, що перебувають у них у руках.

Гравець, який подає, не повинен подавати, поки гравець, що приймає, не буде готовий. Гравець, що приймає, у свою чергу повинен

грати в темпі гравця, що подає, і бути готовим приймати по закінченні часу, коли гравець починає подавати. Якщо гравець, що приймає, зробив спробу відбити м'яч на прийомі, він вважається готовим до прийому. Якщо, гравець, що приймає, не був готовий до прийому м'яча, помилка, зроблена під час виконання цієї подачі, не зараховується.

Подачу слід переграти, якщо:

- м'яч після подачі торкається сітки, металевого троса або ременя й потрапляє в правильне поле подачі, або після торкання сітки, троса або ременя потрапляє в гравця, що приймає, його партнера або в їхній одяг, або предмети, що перебувають у них в руках;

- м'яч поданий, коли гравець був не готовий.

У разі перегравання подачі, виконана подача не зараховується, гравець, що подає, повинен подавати спочатку, але помилкові попередніспроби зберігаються. Щоразу, коли призначається перегравання,переграється повне очко, за винятком, коли призначене перегравання подачіпісля виконання другої подачі.

Очко вважається програним, якщо:

- гравець, що подає, двічі підряд помилився під час виконання подачі;

- гравець не зміг відбити м'яч, що перебуває в грі, до другого його відскоку від землі;

- гравець, відбиваючи м'яч, що перебуває в грі, спрямовує його в землю або в об'єкти, що перебувають поза межами корту суперника;

- якщо м'яч, відбитий гравцем, до приземлення потрапляє в постійне обладнання;

- гравець, що приймає, відбиває м'яч після подачі до моменту його приземлення;

- якщо гравець спеціально ловить м'яч на ракетку або спеціально двічі підряд завдає удару по м'ячу, що перебуває в грі;

- якщо гравець, ракетка, у руці гравця, або поза його руками, або одяг гравця, або предмети, що перебувають у руках гравця, торкаються сітки, стовпів кріплення сітки, одиночної стійки, дроту або металевого троса, смужки або ременя сітки, або корту суперника в будь-який момент, коли м'яч перебуває в грі;

- гравець завдає удару по м'ячу, перш ніж той перетне сітку;

- м'яч, перебуваючи в грі, торкається гравця, його одягу, крім ракетки;

- м'яч, перебуваючи в грі, торкається ракетки, яку гравець не тримає в руках;

- гравець спеціально й суттєво змінює форму ракетки під час розіграшу очка;

- у парному матчі обоє гравці, відбиваючи м'яч, торкаються його.

М'яч відбитий правильно, якщо:

- відбитий м'яч, торкаючись сітки, стовпа кріплення або одиночної стійки, троса, смужки або ремня, перелітаючи їх зверху, потрапляє в межі корту;

- після того, як м'яч ударився на половині корту гравця, і до удару у відповідь, повертається на сторону його суперника, гравець наздоганяє його на чужій стороні й завдає удару в межі корту суперника;

- м'яч, пролітаючи поза межами сітки, вище або нижче неї, навіть торкаючись стовпів кріплення сітки, потрапляє в корт;

- м'яч пролітає під тросом сітки між одиночною стійкою та сусіднім стовпом, який підтримує кріплення сітки, не зачіпаючи сітки, троса або стійки кріплення й потрапляє в корт суперника;

- ракетка гравця перелітає через сітку після виконання гравцем удару на своїй стороні, і м'яч потрапляє в корт суперника;

- гравець завдає удару по м'ячу, який влучив в інший м'яч, що лежав у межах корту.

Гравець виграє очко, якщо навмисна дія суперника стала перешкодою для нього під час розіграшу очка. Водночас розіграш повинен бути переграний, якщо перешкода була викликана ненавмисною дією суперника, або чимось незалежним від гравця (крім постійного обладнання).

Виправлення помилок. Визначальним принципом виправлення помилок згідно із правилами тенісу має бути такий: якщо виявлена помилка, усі попередні зіграні очки залишаються в силі. Виявлені помилки виправляються таким чином.

У звичайному геймі або в тай-брейку, якщо гравець подає в неправильне поле подачі, це виправляється негайно, як тільки виявлена помилка. Гравець, що подає, повинен подавати в правильне поле подачі, зважаючи на рахунок. Неправильно подана перша подача, якщо помилка виявлена перед другою, залишається в силі.

У звичайному геймі або тай-брейку, якщо гравці помилково не помінялися сторонами корту, помилка виправляється негайно, гравець, що подає, повинен подавати із правильної сторони корту, залежно від рахунку.

Якщо гравець помилково подає не у свою чергу у звичайному геймі, гравець, чия черга подавати, повинен подавати, як тільки помилка виявлена. Водночас, якщо до виявлення помилки зіграний повний гейм, інша черговість подачі зберігається. У цьому разі зміна м'ячів повинна бути за схемою зміни м'ячів, але на один гейм пізніше раніше встановленої схеми. Неправильно подана суперником перша подача, якщо помилка виявлена після неї, не зараховується. Якщо допущена

помилка в черговості подачі в парі, помилка, допущена партнером під час виконання першої подачі, зараховується.

Якщо помилка в черговості подачі на тай-брейку виявлена після парного числа зіграних розіграшів, вона виправляється негайно. Якщо помилка виявлена після непарного числа зіграних розіграшів, нова черговість подачі зберігається. Неправильно подана суперником перша подача, якщо помилка виявлена після неї, не зараховується. Якщо допущена помилка в черговості подачі в парі, помилка, допущена партнером під час виконання першої подачі, зараховується.

Якщо у звичайному геймі або тай-брейку в парному матчі виявлена помилка в черговості прийому подачі, нова черговість повинна зберігатися до кінця гейма, у якому виявлена помилка. У наступному геймі цього сету, у якому пара повинна приймати, первісна черговість прийому повинна бути відновлена.

Якщо при оголошеному «повному сеті», за рахунку «по шести» гравці почали тай-брейк, помилка виправляється негайно, якщо на тай-брейку було зіграно тільки одне очко. Якщо помилка виявлена після другого розіграшу, сет триває як «тай-брейк сет».

Якщо, при оголошеному «тай-брейк сеті», за рахунку «по шести» гравці почали звичайний гейм, помилка виправляється негайно, якщо зігране тільки одне очко. Якщо помилка виявлена після другого розіграшу, сет триває як «повний сет» до рахунку «по восьми» (або до інших рівних парних чисел), після чого повинен бути зіграний тай-брейк.

Якщо помилково замість «матч тай-брейку» гравці почали вирішальний сет, «повний сет» або «тай-брейк сет», помилка виправляється негайно, якщо зігране тільки одне очко. Якщо помилка виявлена, після початку розіграшу другого очка гравці повинні продовжувати сет доти, поки один з них не виграє 3 гейми (а, отже, і сет), або, якщо рахунок стане «по два», повинен бути розіграний «матч тай-брейк». Водночас, якщо помилка виявлена після початку 5-го гейма, сет повинен бути продовжений, як «тай-брейк сет».

Якщо м'ячі не були замінені в правильній черговості, помилка повинна бути виправлена перед геймом, у якому, наступного разу, буде подавати гравець (пара), який повинен був подавати новими м'ячами при правильній послідовності в зміні м'ячів. М'ячі повинні бути замінені після спочатку оголошеного числа геймів. М'ячі не можуть бути змінені в середині гейма.

Повноваження суддів. Головний суддя турніру (супервайзер/рефері) є останньою інстанцією в розгляді питань тенісних правил на корті, його рішення є остаточним. У тих матчах, на які призначається суддя на вежі, суддя на вежі є останньою інстанцією в питаннях факту, що відбувається

на корті. Гравці мають право викликати на корт головного суддю, якщо вони не згодні із трактуванням правил тенісу суддею на вежі.

Якщо на матч призначаються судді на лініях, вони ухвалюють рішення (включаючи футфолт (Foot Fault)) по тих лініях, на які вони призначені й по сітці. Суддя на вежі має право змінити їхні рішення в тих випадках, коли він певен, що лінійний суддя зробив явну помилку. Суддя на вежі відповідає за рішення по тих лініях, або сітці, на які не призначені лінійні судді.

Лінійний суддя, що не може прийняти рішення, повинен негайно просигналізувати про це судді на вежі, який повинен прийняти рішення. Якщо лінійний суддя не прийняв рішення, або лінійні судді відсутні й суддя на вежі не може прийняти рішення щодо приземлення м'яча, або іншого факту, очко повинне бути перегране.

У командних турнірах, у яких головний суддя перебуває безпосередньо на корті, він також є останньою інстанцією в питаннях факту.

Гра може бути зупинена, або перенесена в будь-який момент, коли суддя на вежі вважатиме це необхідним.

Головний суддя також може зупинити гру у випадку настання темряви, погіршення погодних умов або кондиції поверхні корту. Перенесення гри через темряву має відбуватися по закінченні сету або після парного числа геймів, зіграних у сеті. Після поновлення гри, рахунок і розташування гравців на корті повинні бути збережені. Суддя на вежі й головний суддя повинні приймати рішення щодо тимчасових проміжків у грі, підказок тренера, згідно із затвердженням і чинним Кодексом поведінки гравців на корті.

Процедура перевірки сліду:

а) перевірка сліду може бути здійснена тільки на ґрунтових кортах;

б) перевірка сліду, за запитом гравця (пари), допускається тільки в тому разі, коли суддя на вищій не може з упевненістю визначити приземлення м'яча зі свого місця, коли в розіграві очка це був останній удар, або коли гравець (пари) зупинив гру під час розіграшу очка;

в) якщо суддя на вежі вирішив зробити перевірку сліду, він (вона) повинен спуститися з вежі й зробити інспектування самостійно. Якщо він (вона) не знає, де перебуває слід, він (вона) може попросити лінійного суддю допомогти визначити місцезнаходження сліду, але після цього суддя на вежі повинен зробити інспектування сліду;

г) якщо лінійний суддя й суддя на вежі не змогли визначити місцезнаходження сліду або слід виявився таким, який неможливо прочитати, тоді залишається те рішення, яке було зроблене спочатку (вигук або відміна рішення (overrule));

ґ) як тільки суддя на вежі визначив і ухвалив рішення щодо приземлення м'яча, це рішення є остаточним і не підлягає апеляції;

д) на ґрунтових покриттях суддя на вежі не повинен поспішати оголошувати рахунок, поки він не буде абсолютно впевнений у точності рішення;

е) у парному матчі гравець повинен апелювати таким чином, щоб гра була зупинена або суддя на вежі зупинив гру. Після апеляції, суддя на вежі, у першу чергу, повинен визначити, чи була процедура апеляції зроблена гравцем правильно. Якщо ця процедура була зроблена неправильно або пізно, тоді суддя на вежі може ухвалити рішення, що пара робить навмисну перешкоду суперникам, у такому разі команда, що апелює, програє очко;

є) якщо гравець стирає слід до того, коли суддя на вежі прийняв остаточне рішення, це сприймається як те, що він (вона) погоджується з рішенням щодо цього приземлення;

ж) гравець не має права перетинати сітку для перевірки сліду на сторону суперника, оскільки буде покараний за неспортивну поведінку згідно з Кодексом поведінки.

Зазвичай, гра повинна бути безперервною з моменту початку (коли подана перша подача першого розіграшу) до закінчення матчу.

Проміжок часу між розіграшами очка повинен бути не більше 20 секунд. При зміні гравцями сторін, проміжок часу повинен бути не більше 90 секунд. Водночас після першого гейма кожного сету та під час зміни сторін на тай-брейку гра повинна тривати й гравці міняються сторонами без відпочинку. По закінченні кожного сету повинен бути сет-брейк, тривалістю не більш 120 секунд. Відлік часу починається після виходу м'яча із гри попереднього розіграшу, до введення м'яча наступного розіграшу в гру. Організатори професійних турнірів можуть запросити в Міжнародної Федерації Тенісу дозволу на збільшення проміжків, дозволених для зміни сторін (90 секунд) і для сет-брейку (120 секунд).

Якщо через те, що не залежить від гравця, одяг, взуття або необхідне встаткування (крім ракетки) вийшли з ладу або потребують заміни, гравець може отримати доцільний додатковий час для усунення проблеми.

Не може бути наданий додатковий час для відновлення фізичних кондицій. Водночас гравець, що страждає від фізичного нездужання, яке може бути вилікуване, має право на одну медичну перерву тривалістю 3 хвилини для лікування цього нездужання. Також може бути дозволена обмежена кількість перерв на туалет або для зміни одягу, якщо це оголошено до початку турніру.

Організатори турніру можуть дозволити відпочинок, що не перевищує 10 хвилин, якщо це оголошується заздалегідь до початку турніру. Ця перерва може бути взята по закінченні 3-го сету в 5-ти сетовому матчі або по закінченні 2-го сету в 3-х сетовому матчі.

Розминка перед грою повинна бути не більше 5-ти хвилин, якщо організатори не оголосили іншого.

Підказкою тренера вважається спілкування, поради або інструкції будь-якого роду, звукові або невербальні в бік гравця. У командних турнірах, коли капітан команди перебуває на корті, він може підказувати гравцеві під час сет-брейку або при зміні сторін після геймів, але тільки не під час зміни сторін після першого гейма кожного сету або під час тай-брейку. У всіх інших випадках тренерські підказки заборонені [44].

Розділ 4 ОБЛАДНАННЯ, ІНВЕНТАР ТА ЕКІПІРОВКА ГРАВЦІВ У ТЕНІС

4.1. Корт для гри в теніс

Кортом є прямокутник довжиною 23,77 м і шириною 8,23 м для одиночного матчу, 10,97 м для парного матчу. Площа тенісного корту становить близько 196 м². Для влаштування тенісних кортів, призначених для проведення змагань, необхідна площа дорівнює 668 м² [2, 44].

Корт повинен бути розділений посередині сіткою, укріпленою на дроті або металевому тросі, закріпленому на двох стовпах на висоті 1,07 м. Сітка повинна бути розташована таким чином, щоб повністю закривати простір між двох стовпів і мати гнізда такої величини, щоб м'яч не міг пролетіти крізь них. У центрі сітка повинна бути обмежена ремнем на висоті 0,914 м. Металевий трос і верх сітки повинні бути закриті смугою тканини. Ремінь і смуга тканини повинні бути повністю білого кольору. Максимальний діаметр дроту або металевого троса повинен бути 0,8 см – максимальна ширина ремня повинна бути 5 см – ширина смуги тканини повинна бути між 5 см і 6,35 см шириною з кожної сторони.

Для парного матчу центри стовпів кріплення сітки повинні перебувати на відстані 0,914 м із зовнішньої сторони кожної бокової лінії парного корту.

Для одиночного матчу, якщо використовується одиночна сітка, центри стовпів кріплення сітки повинні перебувати на відстані 0,914 м із зовнішньої сторони кожної бокової лінії одиночного корту. Якщо використовується сітка для парної гри, тоді вона повинна бути підтримана на висоті 1,07 м двома одиночними стійками, центри яких повинні бути розташовані на відстані 0,914 м із зовнішньої сторони кожної бічної лінії одиночного корту.

Площа перетину стовпа кріплення сітки не повинна бути більше 15 см² або 15 см у діаметрі.

Площа перетину одиночної стійки не повинна бути більше 7,5 см² або 7,5 см у діаметрі.

Стовп кріплення сітки й одиночна стійка не повинні виступати над дротом або металевим тросом сітки більше ніж на 2,5 см [44].

Лінії в торцях корту називаються задніми лініями, а лінії з боків корту – боковими лініями. Дві лінії повинні бути накреслені між одиночними боковими лініями на відстані 6,40 м по обидві сторони від сітки паралельно їй. Ці лінії називаються лініями подачі. Область між лініями подачі з кожної сторони від сітки повинна бути поділена на дві рівні частини, квадрати подачі, центральною лінією подачі. Центральна лінія подачі повинна бути накреслена паралельно одиночним бічним

лініям і посередині між ними. Кожна задня лінія повинна бути поділена навпіл центральною міткою довжиною 10 см, яка повинна бути накреслена в середині корту, паралельно одиночним бічним лініям. Центральна лінія подачі й центральна мітка повинні бути шириною 5 см. Ширина інших ліній корту повинна бути від 2,5 см до 5 см. Ширина задніх ліній може бути до 10 см (рис. 4.1). [2, 44].

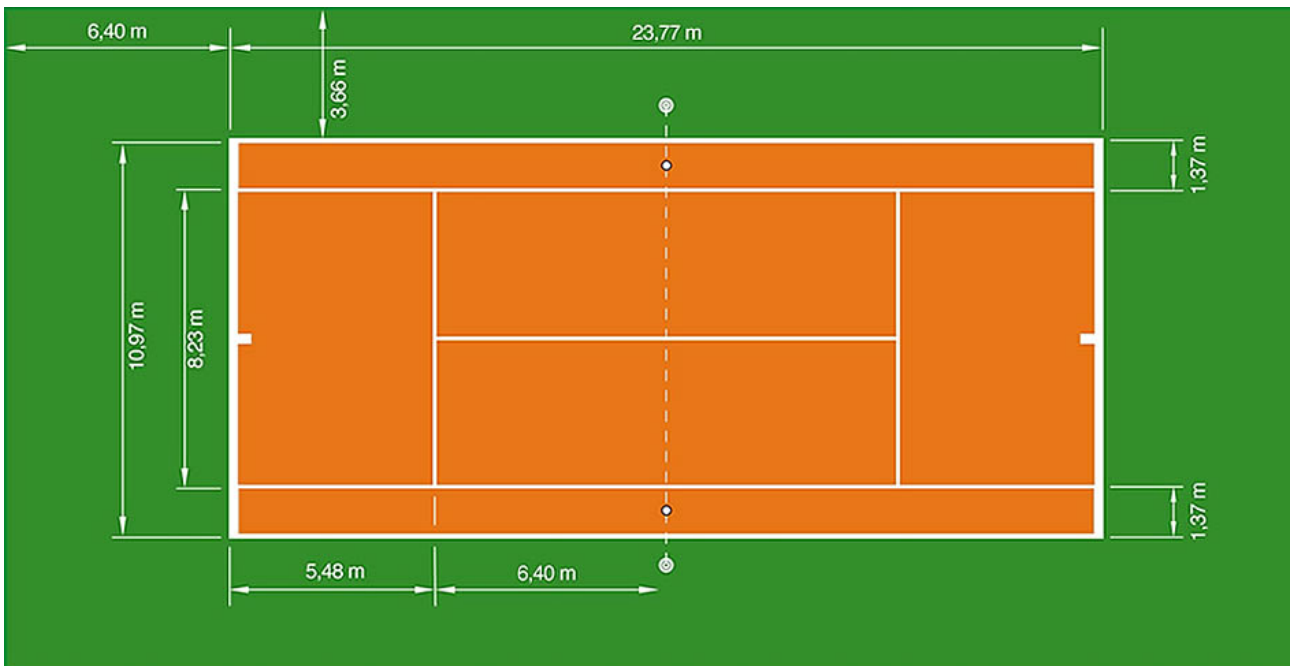

Рис. 4.1. Корт для гри в теніс

Усі виміри корту повинні вестися по зовнішніх краях ліній, усі лінії корту повинні бути одного кольору, контрастного з кольором покриття.

Коли одиночний матч грається на корті з парною сіткою й одиночними стійками, стовпи кріплення сітки й частина сітки між одиночної стійкою й стовпом є постійним обладнанням і не вважається ігровою частиною сітки або стовпами [44].

Типи покриттів для тенісного корту такі:

1. Трав'яні (grass).
2. Ґрунтові (clay).
3. Тверді (hard).
4. Синтетичні килимові (штучна трава, акрилові покриття).

Є інші види поверхонь тенісних кортів, наприклад, асфальтні, дерев'яні або гумові покриття, але вони не застосовуються на офіційних матчах. Тенісні корти бувають відкритими та критими [2].

Покриття тенісних кортів відіграє суттєву роль в успішності гравця в тенісі.

Від здатності швидко підлаштуватись під нове покриття на корті залежить результат матчу, оскільки інколи змагання відбуваються одне за одним, а покриття може бути різним. Адже від покриття залежить швидкість м'яча. Наприклад, під час гри на покритті з глини та піску м'яч високо підстрибує. Від того, наскільки швидко гравець підлаштується, буде залежити його успіх [22].

4.2. М'яч і ракетка для гри в теніс

М'яч

М'яч повинен мати однорідну поверхню із покриттям із тканини білого або жовтого кольору. Якщо на м'ячі є шви, вони повинні бути рівними й не мати вузлів. М'яч повинен відповідати цим вимогам і мати вагу не менш 56,0 г і не більше 59,4 г (рис. 4.2) [44].

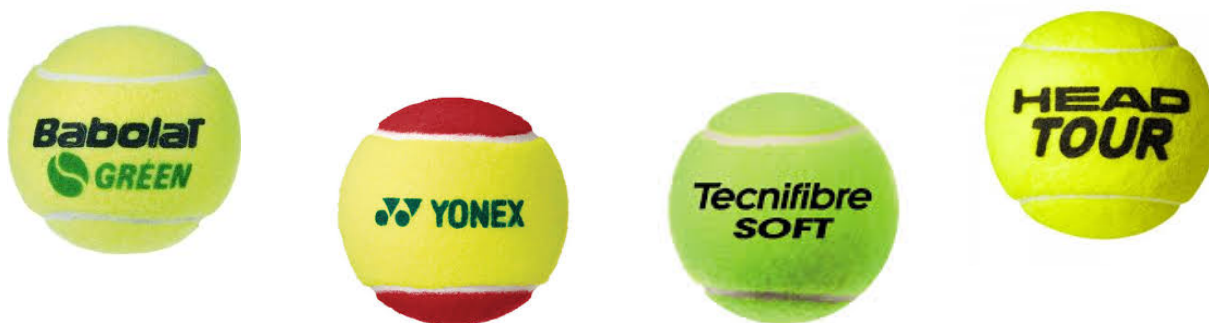

Рис. 4.2. М'яч для гри в теніс

Тенісні м'ячі можуть бути з різним кольоровим маркуванням: червоним і чорним. Перші розроблені для ґрунтового покриття, а другі – для харда. На певних матчах для жінок, які змагаються на хардових кортах, використовуються м'ячі Wilson із червоним маркуванням, а на чоловічих змаганнях – із чорним. Їхня відмінність у тому, що другі мають більш щільний ворс, що зменшує швидкість м'яча при польоті, але вони

довше зберігають первозданий вигляд. В основному використовуються м'ячі з покриттям із повсті, які швидше летять, що безперечно додає швидкості грі. За параметрами, що відображають динаміку, – швидкість польоту та відскок м'яча, висота відскоку – вони різні, але за вагою, пружністю та діаметром однакові.

Також існує номерне маркування від 1 до 5 (рідше 1 – 8). Кожному м'ячу присвоєно свій номер для того, щоб у разі його втрати або потрапляння на чужий корт, тенісисти могли легко визначити, яким саме м'ячем вони працювали на корті.

Існує кілька обов'язкових вимог до характеристик тенісних м'ячів для турнірів і тренувань, прийнятих Міжнародною федерацією тенісу. Кожен сертифікований виробник повинен випускати свою спортивну продукцію з урахуванням цих нормативів:

- вага тенісного м'яча 56 – 59,4 г;
- колір білий або жовтий;
- поверхня м'яча допускається з однорідним покриттям і гладкими швами;
- відскок м'яча повинен дорівнювати значенню в діапазоні 1,35 – 1,47 м при падінні з висоти 2,54 м на бетонне покриття.

Можна також оглянути банку від м'ячів на наявність позначки про сертифікацію, вона виглядає так: «ITF/USTA/ATP/WTА Approved». Це позначення свідчить про те, що м'ячі мають належну якість.

Важливим елементом підбору м'яча для тенісу є його відповідність поверхні корту. Для кожного виду покриття призначено свій спеціальний вид м'яча. Інформацію про це можна знайти на упаковці:

- для ґрунтових кортів (Clay Court);
- для твердих кортів (Hard Court);
- для трав'яних кортів (Grassy Court);
- для асфальтових кортів (Asphalt Court);
- для бетонних кортів (Concrete Court);
- для всіх видів кортів (All Court) [9].

Історія тенісного м'яча

Перші м'ячі для гри виготовляли з вовни, наповнюючи їх тирсою, крейдою, піском, бавовною, обрізками тканини. Для підвищення пружності всередину вставляли риб'ячі ребра. Заготовки щільно обмотували мотузками.

В Англії як наповнювач використовували кінське волосся та хутро тварин, змішані з борошняним чи кістковим клеєм або милом. Заготовку обкладали шматочками повсті й обшивали тонкою шкірою. Шотландці набивали шерстю овечі або козячі шлунки, потім обмотували ватою й обв'язували мотузками. Зі зростанням захоплення аристократії грою же-де-пом поліпшувалася якість м'ячів. Відомо, що в 1480 році король Франції Людовик XI видав указ, якого повинні були дотримуватися

виробники тенісних м'ячів. Відповідно до прописаних правил, м'яч мав бути зшитий із гарної шкіри і набитий шерстю, не містити піску, крейди, вапна, висівок, тирси, моху, золи або землі. У XVIII ст. серцевину м'яча почали виготовляти з коркового дерева, яке обгортали шнуром із вовни, зверху обшивали шкірою. Маса коркових м'ячів становила близько 85 г.

Перші гумові м'ячі з'явилися на початку XIX ст. Їх виготовляли з цілісного шматка гуми, тому м'ячі були досить важкими. Перший каучуковий м'яч у Європі з'явився в 1496 році, його з Антильських островів привіз Христофор Колумб для короля Фердинанда II і королеви Ізабелли.

У 1844 році американець Чарльз Гуд'єр запатентував спосіб термічної вулканізації каучуку. Завдяки цьому винаходу в 1870 році в Німеччині з'явилися пустотілі гумові м'ячі. У 1874 році англієць Джон Мойєр Хіскоут почав обклеювати м'яч білою фланеллю. Торці сукна зшивалися вручну за допомогою різних видів стібків.

У Великій Британії першим виробником м'ячів стала компанія «F. H. Ayers», заснована в 1810 році. Саме м'ячами «Ayers» грали на Вімблдонських турнірах 1877 – 1901 років.

З 1902 року й понині офіційним м'ячем Вімблдонського турніру є м'ячі «Slasendger».

Британська компанія «Dunlop» розпочала виробництво тенісних м'ячів у 1924 році.

У США м'ячі почали випускати компанії «Wright and Ditson», «Peck and Snyder», «B. F. Goodrieh». З 1881 року на національних чемпіонатах США послуговувалися олімпійськими м'ячами фірми «Ayers». З 1887 року офіційними м'ячами чемпіонатів США було названо м'ячі компанії «Wright and Ditson», яку в 1892 році викупила компанія «Spalding». У 1910 році була заснована компанія «Penn», яка виробляла тенісні м'ячі. У 1999 році її викупила компанія «Head».

Компанія «Wilson» почала випуск тенісних м'ячів у 1925 році. З 1979 року «Wilson» є офіційним постачальником на відкритих чемпіонатах США і Австралії.

У 1993 році випуск тенісних м'ячів опанувала американська компанія «Prince».

Перший стандарт для тенісних м'ячів був ухвалений ITF у 1965 році. З часом стандарт багато разів коригували. У 1972 році ITF поряд із білими м'ячами дозволила використовувати яскраво-жовті. Першою компанією, що почала виробництво флуоресцентного жовтого м'яча, стала американська «Penn» у 1968 році.

У 1998 – 2008 роках офіційним м'ячем на турнірі «Роллан Гарро» став м'яч від французької компанії «Tecnifibre». У 2011 році офіційним постачальником м'ячів для Відкритого чемпіонату Франції визнано

«Babolat». З 2019 року м'ячами «Dunlop» стали грати на всіх турнірах АТР, а також на Відкритому чемпіонаті Австралії.

Тенісні м'ячі, упаковані в картонні коробки і металеві банки з надмірним тиском, уперше випустила компанія «Penn» у 1922 році. Пластикові пакувальні банки з'явилися всередині 1970-х років [7].

Ракетка

Ударна поверхня ракетки повинна бути плоскою й складатися із сітки зі струнами, що перетинаються шляхом переплетення, з'єднаними з ободом. Гнізда струнної сітки повинні бути однакової форми. Натяг струнної поверхні має бути однаковим по всій її площі, як у центрі, так і по краях.

Ракетка повинна бути сконструйована таким чином, щоб мати однакові характеристики з однієї й іншої сторони. На струнах ракетки не повинні перебувати ніякі пристосування, крім тих, що визначені для запобігання або обмеження зрушень і переміщень струн, вібрації. Ці пристосування повинні відповідати по розміру й розташуванню вищезазначеним цілям.

Обід ракетки, включаючи ручку, повинен бути не більш 73,7 см довжиною. Ширина обода не має перевищувати 31,7 см. Довжина ударної поверхні обода повинна бути не більше 39,4 см, а ширина – не більше 29,2 см.

Обід ракетки, ручка й струни не повинні містити елементів і пристосувань, які створюють можливість суттєвої зміни характеристик ракетки під час гри, або можливість моментального значного перерозподілу ваги по довжині ракетки, яке може змінити маховий момент інерції, або приводять до зміни будь-якої властивості ракетки під час розіграшу очка (рис. 4.3.).

Рис. 4.3. Ракетка для гри в теніс

Заборонено використовувати будь-яке вбудоване або змонтоване на ободі джерело енергії, яке дозволить змінити або вплинути на ігрові характеристики ракетки.

Під час матчу заборонено використовувати на ракетці обладнання, що дозволяє здійснювати зв'язок з іншим обладнанням, отримувати поради або інструкції будь-якого змісту, звукові або візуальні [44].

Під час вибору ракетки слід зважати передусім на її вагу та розмір ручки.

Вага найбільш популярних ракеток варіюється від 255 г до 340 г. Деякі професійні гравці надають перевагу ракеткам вагою більше 340 г.

Виробники ракеток наносять на ракетку розмір ручки – цифри від 1 до 5.

При виборі ракетки треба пам'ятати про правило 1 сантиметра: якщо при обхваті ручки рукою відстань між середнім та великим пальцями складає 1 см – розмір підібрано правильно (рис. 4.4).

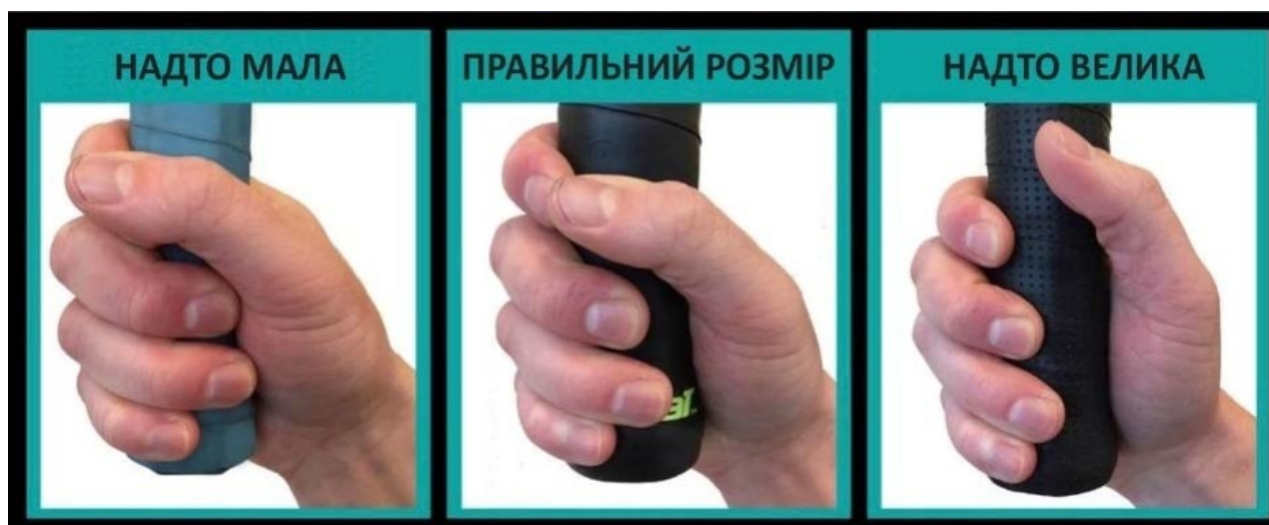

Рис. 4.4. Вибір розміру ручки ракетки

Важливим показником також є показник балансу. Баланс ракеток для тенісу буває в голову, ручку або нейтральний.

Баланс ракетки впливає на потужність удару та контроль польоту м'яча.

«Ракетка з балансом в голову» означає, що голова ракетки важча, але такими ракетками можна робити потужніші удари. «Ракетка з балансом в ручку» відчувається як легша, дозволяє краще контролювати м'яч і грати різноманітніше. А ракетки з нейтральним балансом дозволяють грати потужно та контролювати м'яч. Якщо Ви любите потужну гру й атакувати, то Вам підійде тенісна ракетка з балансом у голову. Якщо Ви надаєте перевагу грі на задній лінії і довго тримати м'яч, то Вам скоріше підійде ракетка з балансом у ручку. Якщо

Вам подобається гра як із задньої лінії, так і з льоту, і Ви любите потримати м'яч та атакувати, то Вам підійде ракетка з нейтральним балансом.

На ракетках бувають різні аббревіатури балансу.

HH (head heavy), що в перекладі з англійської «важка голова» – це ракетки з балансом у голову.

HL (head light), що в перекладі з англійської «легка голова» – баланс у ручку.

Може бути вказана відстань від кінця ручки до центру ваги, яка виражається у міліметрах чи дюймах. Звичайна довжина ракетки 27 дюймів або 685 мм. Відповідно, якщо баланс посередині (нейтральний), то буде написано 13,5 дюйми або 343 мм. Якщо баланс у голову, то буде вказано баланс більше 13,5 дюйма. Якщо баланс у ручку, значення буде менше, ніж 13,5 дюйма.

Баланс можна визначити самостійно. Для цього покладіть ракетку посередині (по довжині) на вказівний палець. Якщо вона нахилиється до голови, то баланс у голову, якщо нахилиється до ручки, то баланс у ручку. Якщо нікуди не нахилиється, залишається на місці – баланс нейтральний [9].

Історія тенісної ракетки

Слово «ракетка» походить від арабського «рахат» (rakhat), що означає «долоня». У давнину до долоні прикріплювали шкіряну або дерев'яну накладку, а пізніше стали використовувати предмет, що віддалено нагадує сучасну тенісну ракетку. Перші ракетки з'явилися в епоху Середньовіччя. Робили їх із дерева, а струни з жил тварин.

Перша згадка про ракетку з ободом, виявлена в італійських літописах, датується 1505 роком. Спочатку вирізану в ободі порожнину обтягували сирицевою шкірою. Такі ракетки були важкими, тому незабаром стали робити струнну поверхню, яка складалася з конопляних мотузок або овечих жил. Відомо, що італійський герцог Вінченцо Гонзага замовляв струни з шовкових ниток (кінець XVI ст.). У 1875 році француз П'єр Баболя заснував першу у світі тенісну компанію «Babolat» з випуску струн для ракеток. У 1955 році «Babolat» першою випустила синтетичні струни.

У 1913 році було засновано американську компанію «Ashland Manufacturing Company», яка із сировини тваринного походження виготовляла скрипкові й тенісні струни, а також хірургічні нитки. У 1915 році її президент Томас Е. Вілсон перейменував компанію на свою честь – «Thomas T. Wilson», а в 1931 році – на «Wilson Sporting Goods». На той час компанія випускала широкий асортимент товарів і вже була популярною в усьому світі.

Перші майстерні з виробництва ракеток з'явилися у Франції. Обід ракетки вигинали за допомогою спеціального верстата.

Відомо, що ракетки в XVI – XVIII ст. мали поздовжню асиметрію (вигин в один бік). У закритих приміщеннях грали ракеткою укороченої довжини, а на вулицях – ракетками з подовженими ручками.

У XIX ст. центр популярності тенісу змістився на Британські острови. У 1855 році Генрі Джон Грей у Кембриджі заснував компанію із виробництва ракеток. Протягом 80 років компанія «Gray» була провідним виробником ракеток у Великій Британії.

Ручки ракеток обмотували шкірою чи замшею або залишали без обмотки. Для заможних покупців ручки прикрашали художнім різьбленням або інкрустацією.

У 1879 році англієць Генрі Річардсон запатентував пристрій із регулювання натягу центральних поздовжніх струн, вбудований у шийку ракетки.

У 1928 році ідея щодо регулювання натягу струн була застосована в ракетці «Red Cloud» американською компанією «Craven».

Виріз у шийці ракетки Річардсона надихнув американську компанію «Spalding» на створення в 1920 році ракетки «Top-Flite» з так званим відкритим серцем (або відкритим горлом) – розщепленням шийки ракетки перед ободом.

У 1902 році Альберт Альтсман запатентував ламінування дерев'яних тенісних ракеток. Використання багатошарової клеєної деревини в промисловому виробництві було впроваджено тільки в 1931 році компанією «Dunlop».

Наприкінці 1960-х років на зміну дерев'яним ракеткам прийшли металеві.

Сьогодні у теніс грають графітовими ракетками, які завдяки своїм якостям витіснили і дерев'яні, і металеві, і металопластикові. Професійні гравці використовують ракетки, основу яких становить вуглеволокно, тонкі нитки, що отримують із вуглецевмісних волокон у результаті складного технологічного процесу.

Завдяки конкурентній боротьбі на ринку виробників ракеток сформувалася досить стабільна група, що випускає високоякісну продукцію: «Babolat», «Cayman», «Dunlop», «Gamma», «Gosen», «Fisher», «Head», «Rneissi», «Prince», «Pro Kennex», «Slazenger», «Spalding», «Voke», «Wavex», «Weed», «Wilson», «Wonderwand», «Yonex».

Кожна вироблена цими компаніями ракетка має індивідуальний номер. Моделі ракеток мають назву, найчастіше їм присвоюють ім'я найсильніших тенісистів світу [7].

Розділ 5

ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕНІСИСТІВ

5.1. Загальна характеристика спортивної підготовки тенісистів

Спортивна підготовка – це складний процес, що базується на різних аспектах тренування та змагальної діяльності спортсменів [43].

На думку М. В. Ібраїмової [19], підготовка в тенісі – це тривалий, цілорічний і систематичний процес формування, навчання та розвитку дітей та підлітків, які займаються цим видом спорту.

О. В. Борисова [5, 6] акцентує увагу на тому, що сучасний теніс являє собою поєднання професійного та олімпійського виду спорту. Тому основна мета тренування в тенісі – досягнення перемоги як на Олімпійських іграх, так і на важливих турнірах «Великого Шолому», Кубка Девіса, Кубка Федерації та інших змаганнях за класифікацією ITF, ATP, WTA, а також на чемпіонатах України.

Основними завданнями спортивної підготовки з тенісу є:

- формулювання стійкого інтересу до систематичних занять тенісом;
- набуття спеціальних знань, навичок і вмінь, необхідних для успішних виступів у змаганнях;
- опанування основ психологічної та фізичної підготовки;
- виховання високих морально-етичних якостей;
- систематичне проведення теоретичних і практичних занять;
- систематична участь спортсменів-тенісистів у змаганнях і контрольних іграх;
- здійснення заходів з відновлення і профілактики;
- проходження інструкторської та суддівської підготовки;
- забезпечення умов для проведення систематичних цілорічних занять.

При загальному огляді всієї системи педагогічних засобів та інших факторів, що використовуються з метою досягнення високих спортивних результатів, їх можна з деякою умовністю, розділити на три «підсистеми», які можна розглядати як відносно цілісні системи, а саме:

- система тренувань;
- система змагань;
- система чинників, які доповнюють тренування і змагання та оптимізують їх ефект.

Принципово важливе теоретико-методичне положення системи спортивної підготовки тенісистів полягає в єдності процесу тренування, змагань і відновлення.

Відсутність єдності є серйозним бар'єром для підвищення спортивної майстерності.

Кожен із зазначених процесів являє собою власну самостійну систему, що мають свої методичні положення, якими необхідно керуватися в процесі організації наукових досліджень і практичної роботи.

Система тренувань

Система тренування являє собою найбільш важливу частину в загальній системі підготовки спортсменів. Динаміка розвитку та вдосконалення повинна стимулювати зростання індивідуальної спортивної майстерності. Спортивні тренування як найважливіша складова системи підготовки спортсмена є спеціалізованим педагогічним процесом, заснованим на використанні фізичних вправ з метою вдосконалення різних якостей, здібностей, аспектів підготовленості, що забезпечують спортсмену досягнення найвищих показників в обраному виді спорту або будь-якої конкретної його дисципліни.

Спортивне тренування в системі підготовки спортсмена являє собою основний спосіб здійснення власне підготовки, або іншими словами, основну її форму. Вона організовується в рамках системного використання вправ загального і спеціально-підготовчого характеру, які забезпечують планомірне зростання тренуваності. Спортивне тренування охоплює тією чи іншою мірою всі розділи підготовки спортсмена. Найбільш повно в ній представлена фізична підготовка, а також практичні розділи технічної, тактичної та психологічної підготовки спортсмена.

У процесі спортивного тренування вирішуються завдання, які забезпечують спортсмену всебічний і гармонійний фізичний розвиток, технічну та тактичну майстерність, високий рівень розвитку спеціальних фізичних, психічних, моральних і волевих якостей, моральне й інтелектуальне виховання, а також знань і навичок в галузі теорії та методики спорту.

У результаті спортивного тренування відбуваються різноманітні морфологічні та функціональні зміни в організмі спортсмена, що визначають стан його тренуваності, які прийнято пов'язувати переважно з адаптаційними перебудовами біологічного характеру, що відображають можливості різних функціональних систем і механізмів.

У системі тренування виділяють загальну тренуваність, яка змінюється під впливом неспецифічних вправ, що зміцнюють здоров'я, підвищують рівень розвитку фізичних якостей та функціональних можливостей органів і систем організму стосовно різних видів м'язової діяльності.

Спеціальна тренуваність є результатом удосконалення спортсмена в конкретному виді м'язової діяльності, яку обрано як предмет спортивної спеціалізації.

Виділяють допоміжну тренованість, яка створює основу для спеціальної тренованості та займає проміжне положення між нею і загальною тренованістю.

Тренованість спортсмена слід відрізняти від підготовленості, поняття більш широкого, що відображає весь комплекс здібностей спортсмена до прояву максимальних можливостей і демонстрації високих результатів у змаганнях. Підготовленість включає крім тренованості й інші складові спортивної майстерності: теоретичні заняття, психологічну установку на демонстрацію максимального результату, мобілізаційну готовність до спортивної боротьби тощо. Стан найвищої підготовленості, характерний для цього етапу спортивного вдосконалення, зазвичай позначають як готовність до досягнення, або стан спортивної форми.

У структурі підготовленості спортсменів слід виділяти ряд відносно самостійних сторін, які мають істотні ознаки: технічну, фізичну, психологічну й інтегральну.

Це впорядковує уявлення про складові спортивної майстерності, дозволяє до певної міри систематизувати засоби і методи їх вдосконалення, систему контролю й управління процесом спортивного вдосконалення.

Водночас слід ураховувати, що в тренувальній і особливо змагальній діяльності жодна з цих сторін не проявляється ізольовано, вони об'єднуються в складний комплекс, спрямований на досягнення найвищих спортивних показників. Ступінь включення різних елементів у такий комплекс, їх взаємозв'язок і взаємодія зумовлюється закономірностями формування функціональних систем, націлених на кінцевий результат, специфічний для кожного виду спорту і компонента тренувальної та змагальної діяльності.

Ефективність системи тренування забезпечує досягнення запланованих спортивних результатів у певних стартах і в потрібний термін тобто ефективність функціонування системи змагань.

Система змагань

Спортивні змагання, будучи специфічною формою діяльності в спорті, визначають цілі та спрямованість підготовки, а також використовуються як один з найважливіших засобів спеціалізованого тренування, що дозволяє порівнювати й підвищувати рівень підготовленості спортсменів.

З урахуванням спортивної та економічної доцільності, умов проведення, традицій, специфічних особливостей, у кожному виді спорту утворюються системи змагань, які, зазвичай, мають наступність на світовому, національному, регіональному і місцевому рівнях. Функції системи спортивних змагань у сучасному спорті різноманітні.

Система змагань є найважливішим універсальним механізмом управління вдосконаленням майстерності спортсменів. Вона багато в чому визначає зміст, спрямованість і структуру тренувального процесу; виступає як необхідний інструмент контролю; здійснює значний вплив на розвиток виду спорту; дозволяє оперативно організувати взаємодію світової та вітчизняної системи спортивної підготовки; сприяє розвитку популярності спорту; активно впливає на формування мотиваційного механізму.

Однак у певних випадках окремі змагання виходять за рамки системи підготовки спортсменів, оскільки є підсумком цієї підготовки в багаторічному або річному циклі. До таких змагань належать найчастіше Олімпійські ігри, чемпіонати світу та Європи, а для менш кваліфікованих спортсменів головні цільові змагання – національні чемпіонати, першість регіонів тощо.

Змагання в системі підготовки спортсменів є засобом контролю за рівнем підготовленості, способом виявлення переможця, найважливішим засобом підвищення тренуваності й удосконалення спортивної майстерності. Участь у змаганнях сприяє вдосконаленню адаптаційних можливостей організму до напруженої змагальної діяльності, розвитку здатності до мобілізації вольових зусиль у спортсменів, вихованню стійкості до екстремальних умов.

У системі змагань виділяють:

- Підготовчі змагання, головним завданням яких є вдосконалення раціональної техніки і тактики змагальної діяльності.
- Контрольні змагання, які визначають рівень підготовленості одного з розділів.
- Підвідні змагання, які підводять спортсмена до планованого (найвищого) рівня тренуваності.
- Відбіркові змагання, які сприяють відбору спортсменів для участі в запланованих змаганнях (найчастіше в міжнародних).
- Головні (кульмінаційні) змагання, які є підсумком спортивного року або олімпійського циклу. На цих змаганнях спортсмен повинен продемонструвати всю свою майстерність.

Участь у змаганнях є не тільки основною формою контролю рівня готовності атлета, а й серйозним фактором удосконалення його спортивної майстерності. Практичний досвід, науковий аналіз підтверджують, що змагання відіграють незамінну роль у вихованні «спортивного характеру», удосконаленні спортивно-технічної та тактичної майстерності, розвиткові специфічної витривалості, психічної стійкості й інших якостей, що визначають спортивні досягнення.

Зважаючи на це, змагання слід розглядати як одну з важливих форм підготовки спортсмена, проте, за умови органічного поєднання змагань з продуманою системою тренування.

Змагання в системі підготовки спортсменів

Змагання в системі підготовки спортсменів є не тільки засобом контролю за рівнем підготовленості, способом виявлення переможця, а й найважливішим засобом підвищення тренуваності та спортивної майстерності.

Особливості безпосередньої підготовки до змагань і власне змагальна боротьба є потужним способом мобілізації наявного функціонального потенціалу організму спортсмена, подальшої стимуляції його адаптаційних реакцій, виховання психологічної стійкості до складних умов змагальної діяльності, відпрацювання ефективних техніко-тактичних рішень, тому природне прагнення фахівців використовувати змагання як одну з найважливіших форм підготовки. Особливо яскраво це проявляється в процесі підготовки спортсменів високого класу на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Роль і місце змагань істотно розрізняються залежно від етапу багаторічної підготовки. На початкових етапах плануються, зазвичай, підготовчі та контрольні змагання. Основною їх метою є контроль за ефективністю минулого тренувального етапу, набуття досвіду змагальної боротьби, підвищення емоційної насиченості процесу підготовки. Зі зростанням кваліфікації спортсменів кількість змагань зростає, у змагальну практику вводяться підвідні, відбіркові та головні змагання.

У сучасній змагальній практиці можна виділити три методичні підходи.

Перший з них пов'язаний з прагненням спортсменів стартувати якомога частіше, домагаючись високих спортивних результатів у кожному зі змагань.

Другий підхід передбачає малоінтенсивну змагальну практику, при цьому вся увага спортсменів концентрується на підготовці до головних змагань сезону.

При третьому підході змагальна діяльність повинна бути значною, але строго диференційованою: підготовчі та контрольні змагання можуть використовуватися лише як засіб підготовки. Завдання досягнення високих результатів у них не ставиться – уся система підготовки концентрується на необхідності досягнення високих результатів у відбіркових і, особливо, в головних змаганнях.

Перевагою першого підходу є те, що його застосування дозволяє спортсменам широко використовувати змагання як засіб і метод підготовки та контролю за ефективністю тренувального процесу. Спортсмени адаптуються до умов змагань і виявляються здатними показувати досить стабільні результати та тривалий час утримувати стан високого рівня готовності до змагань. Однак, як свідчать спеціальні

дослідження, постійне прагнення до досягнення високих спортивних результатів у різних змаганнях, хоча й стабілізує результат, пов'язано із зайвими нервово-психічними та фізичними навантаженнями, погіршенням технічної підготовленості і, зазвичай, призводить до зниження спортивних результатів у головних змаганнях.

Другий підхід також має свої недоліки, особливо в процесі підготовки спортсменів вищої кваліфікації. По-перше, обмежена змагальна практика позбавляє спортсмена одного з найважливіших чинників, що забезпечують подальший розвиток пристосувальних реакцій організму. По-друге, недостатній змагальний досвід часто не дозволяє повноцінно реалізувати в головних змаганнях техніко-тактичний і функціональний потенціал. Це пов'язано з тим, що при такій підготовці змагання таять багато несподіваного, а зустріч з будь-яким непередбачуваним чинником викликає в організмі людини перш за все реакцію тривоги, яка емоційно забарвлює майбутню діяльність. Непередбачуваність розвитку змагальної ситуації, непідготовленість організму до її вирішення, викликаючи стресову реакцію, може привести до негативних результатів змагань.

Третій підхід є найбільш плідним, тому що дозволяє використовувати переваги й одночасно запобігти недолікам перших двох. При цьому слід пам'ятати, що для реалізації в умовах головних змагань техніко-тактичної майстерності, фізичних і психічних можливостей у підготовчих, контрольних і підвідних змаганнях необхідно забезпечувати активність спортсмена, що сприяє інтегративному прояву різних сторін підготовленості відповідно до вимог оптимальної змагальної діяльності.

При плануванні змагань протягом року необхідно враховувати єдність тренувальної та змагальної діяльності спортсменів у системі підготовки. Зокрема, змагальні навантаження повинні гармонійно поєднуватися з динамікою тренувальних навантажень і складати з ними єдине ціле. Змагання кожного етапу тренувального циклу повинні узгоджуватися із завданнями підготовки спортсмена на конкретному етапі відповідного періоду. Мета участі спортсмена в змаганнях на різних етапах підготовки повинна відповідати рівню його підготовленості та здатності вирішувати поставлені завдання. Усі змагання річного циклу необхідно підпорядковувати завданню досягнення піку функціональних, техніко-тактичних і психологічних можливостей спортсмена до моменту головних змагань року.

Система факторів, які доповнюють тренування і змагання та оптимізують їх ефект

Педагогічні засоби найбільш природні і найбільш важливі, тому що вони багато в чому визначають ефективність спеціальних засобів відновлення. До них належать: адекватність застосовуваних

навантажень, раціональне співвідношення загальної та спеціальної підготовки, роботи й відпочинку в мікро-, мезо- і макроструктурі циклу тренування, варіювання та хвилеподібність динаміки навантажень, використання ефекту перемикань, створення необхідного емоційного фону, індивідуалізація тренувального процесу тощо.

Психологічні засоби повинні бути спрямовані на забезпечення необхідного психологічного клімату в спортивному колективі, урахування індивідуальних особливостей спортсмена і його сумісності в колективі. Одночасно з цим повинні застосовуватися спеціальні прийоми регуляції психічних станів: психорегуляція, аутогенне тренування, прийоми м'язової релаксації, використання медикаментозних засобів тощо.

До медичних засобів відновлення належать: раціональне харчування, вітамінізація, фізичні фактори (масаж, аеронізація, електро-, світло- і теплолікування, гідро- і бальнеопроцедури), рослинні й фармакологічні засоби тощо.

Особливу увагу слід звернути на організацію добового режиму спортсмена в системі відновлення.

Підвищена увага приділяється харчуванню як засобу відновлення, а також до додаткових форм (вітаміни й вітамінні комплекси, поживні суміші та напої, продукти підвищеної біологічної цінності).

Фактори, що доповнюють тренування та змагання й оптимізують їх ефект – це загальний режим життя, організований відповідно до вимог спортивної діяльності, спеціалізоване харчування, спеціальні засоби й методи відновлення після тренувальних навантажень (масаж, сауна тощо), а також позатренувальні форми виховання і самовиховання спортсмена.

Однак розглядаючи окремо всі зазначені «підсистеми» в системі підготовки спортсменів, необхідно пам'ятати, що тільки сукупність цих компонентів, з'єднаних у цілісну систему, може забезпечити зростання спортивних досягнень і загальний позитивний ефект спортивної діяльності.

У процесі підготовки спортсмена необхідно виділити також два взаємопов'язані аспекти: перетворювальний – удосконалення, перетворення людиною своєї природи, розширення меж своїх можливостей та пізнавальний – набуття суми знань, умінь і навичок, необхідних для досягнення високих спортивних показників, успішної громадської та виробничої діяльності.

Основним результатом реалізації системи спортивної підготовки є спортивне досягнення, рівень якого визначається обдарованістю спортсмена, спрямованістю й ефективністю системи підготовки.

Особливу увагу слід звернути на організацію добового режиму спортсмена в системі відновлення.

До загальних засад побудови добового режиму належать:

- добова періодичність фізіологічних процесів, значні коливання показників рухової і розумової працездатності протягом дня;
- фази станів працездатності і відновлення;
- вікові особливості організму.

Однією із головних складових факторів, які доповнюють тренування та змагання й оптимізують їх ефект, є система відновлення. До загального комплексу відновлення належать: педагогічні, психологічні та медичні засоби.

Педагогічні засоби найбільш природні і найбільш важливі, оскільки вони багато в чому визначають ефективність спеціальних засобів відновлення.

До них належать: адекватність застосовуваних навантажень, раціональне співвідношення загальної та спеціальної підготовки, роботи і відпочинку в мікро-, мезо – та макроструктурах циклу тренування, варіювання і хвилеподібність динаміки навантажень, використання ефекту перемикань, створення необхідного емоційного фону, індивідуалізація тренувального процесу тощо.

Психологічні засоби повинні бути спрямовані на забезпечення необхідного психологічного клімату в спортивному колективі, обліку індивідуальних особливостей спортсмена і його сумісності в колективі.

Одночасно з цим повинні застосовуватися спеціальні прийоми регуляції психічних станів: психорегулююче й аутогенне тренування, прийоми м'язової релаксації, використання медикаментозних засобів тощо.

В зовнішньому середовищі виділяють чинники опосередкованого і прямого впливу, що впливають на ефективність процесу підготовки в сучасному спорті вищих досягнень.

У свою чергу, фактори непрямого впливу можуть бути поділені на загальні та спеціальні, а прямого – на базові, а також пов'язані з тренувальною або змагальною діяльністю.

До загальних факторів непрямого впливу належать:

- соціально-політична стабільність у країні, консолідація суспільства, рівень національної самосвідомості;
- рівень розвитку та стану економіки, внутрішній валовий продукт, життєвий рівень населення;
- чисельність населення й особливості «вікової піраміди», співвідношення сільського та міського населення;
- ступінь урбанізації країни;
- стан здоров'я населення, ефективність системи охорони здоров'я;
- ставлення до спорту керівників країни, їх роль у розвитку фізичного виховання населення, масового спорту та спорту вищих досягнень;

- ставлення до спорту вищих досягнень населення країни.

Зазначені фактори зовнішнього середовища створюють ту основу, на якій тільки й може ефективно розвиватися система спорту вищих досягнень та олімпійської підготовки. Наприклад, роль керівників країни проявляється в наступному:

- ставлення до спорту вищих досягнень, демонстрації його значущості в соціальному житті суспільства та ролі досягнень на світовій спортивній арені;
- ставлення до фізичного виховання населення, особливо молоді, популяризації здорового способу життя;
- просуванні ефективних для розвитку спорту законодавчих актів і нормативних документів;
- формуванні ефективної моделі та шляхів розвитку спорту вищих досягнень;
- фінансування спорту вищих досягнень, дитячо-юнацького та резервного спорту;
- розвитку матеріальної бази спорту вищих досягнень і дитячо-юнацького спорту;
- залучення в країну великих і популярних міжнародних змагань.

Урбанізація країни забезпечує доступ перспективним юним спортсменам до умов, характерних для ефективної підготовки, послуг кваліфікованих тренерів, сучасних спортивних споруд, ефективних організаційних формах підготовки, допомоги спортивної науки та медицини тощо.

Аналогічна ситуація і з іншими факторами. Наприклад, недостатня політична стабільність у країні, роз'єднаність суспільства, низький рівень економіки природно виводить спорт вищих досягнень у малозначиму сферу діяльності, фінансовану за залишковим принципом, не залучає необхідної уваги тощо. Це негативно позначається на якості підготовки спортсменів, які не мають доступу до всього комплексу необхідних послуг і перебувають у стані емоційного напруження і життєвої нестабільності.

До спеціальних факторів непрямого впливу належать:

- історичні традиції та досягнення в спорті;
- наявність у країні видатних спортсменів, що досягли успіхів на найбільших міжнародних змаганнях;
- законодавство в галузі спорту;
- організаційно-управлінські основи спорту вищих досягнень та олімпійської підготовки;
- місце та зміст фізичного виховання в системі освіти;
- наявність інфраструктури для розвитку дитячо-юнацького спорту та спорту вищих досягнень, політика щодо її розвитку;

- система підготовки та підвищення кваліфікації фахівців (тренерів, менеджерів, дієтологів, психологів, лікарів та ін.) для системи спорту;
- стан спортивної науки та наявність науково-дослідних організацій (інститутів, лабораторій, центрів);
- проведення в країні великих і популярних міжнародних змагань;
- висвітлення спортивних подій, стану та розвитку спорту в засобах масової інформації.

Усі ці фактори відображають рівень розвитку і відповідність спортивної галузі сучасним вимогам.

До базових факторів прямого впливу належать:

- організаційне та програмно-нормативне забезпечення підготовки;
- єдність процесів підготовки на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях;
- стан і оснащення спортивних споруд, наявність сучасного тренажерного та діагностичного устаткування;
- наявність сучасних спеціалізованих і комплексних тренувальних центрів;
- структурування спортивної кар'єри, усвідомлене утримання її етапів;
- умови для переходу від масового спорту (етап початкової підготовки) до спеціалізованого, від юнацького до спорту дорослих, зі шкільного спорту – до спорту вищих досягнень;
- соціальне напруження, пов'язане зі способом життя, матеріальним і соціальним становищем, життєвими перспективами;
- мікроклімат і взаємини в групі підтримки (батьки, друзі, вболівальники, товариші по команді);
- науково-методичне та медичне, а також фінансове забезпечення процесу підготовки та змагальної діяльності;
- місце занять спортом у способі життя, зв'язок з навчанням, роботою, кар'єрні перспективи;
- наявність необхідної кількості змагань і можливості участі в них;
- наявність моральних і матеріальних стимулів.

Урахування зазначених факторів забезпечує різнобічність і планованість системи підготовки, її відповідність закономірностям становлення вищої спортивної майстерності, мотивацію та психічну стійкість спортсменів, профілактику захворювань і травм, використання ефективних організаційних форм підготовки.

Можливості кожного з факторів пов'язані з науково-організаційною розробкою і впровадженням у практику ряду умов, кожне з яких здатне вплинути на ефективність підготовки. Наприклад, коли ставиться завдання забезпечення ефективної підготовки спортсменів до Олімпійських ігор, серед найважливіших умов є:

- координація діяльності всіх організацій (Національний олімпійський комітет, національні федерації, органи державного управління спортом, спортивні організації, органи територіального управління тощо) і підпорядкування їх діяльності ефективній олімпійській підготовці;

- формування єдиного органу управління системою олімпійської підготовки з наданням йому фінансових ресурсів і всього комплексу повноважень у сфері олімпійської підготовки;

- стратегічне планування підготовки спортсменів з підпорядкуванням її змісту виключно завданню планомірної підготовки до головних змагань – Олімпійських ігор;

- виконання інших завдань (участь у різних змаганнях, що проводяться по лінії різних міжнародних, регіональних і національних організацій) вирішується строго в контексті раціональної підготовки до головних змагань;

- виділення стратегічних видів спорту, які за рівнем розвитку, матеріальною базою, кадровим забезпеченням, попередніми досягненнями, наявністю спортсменів високого класу тощо мають приблизні можливості для ефективної підготовки та досягнення успіхів на Олімпійських іграх;

- формування елітної групи спортсменів, здатних досягти заданого результату в головних змаганнях, створення умов на рівні вищих міжнародних стандартів;

- недопущення до складу елітної групи спортсменів, які за висновками експертів не можуть претендувати на успішний виступ;

- залучення у формування та реалізацію системи олімпійської підготовки незалежних експертів високої кваліфікації, провідних тренерів і спортсменів.

Оточуюче середовище прямого впливу, що пов'язано з тренувальним процесом, містить такі фактори:

- умови життя, матеріальні можливості, життєві перспективи;

- зв'язок тренувального процесу з навчанням, роботою;

- наявність сучасних споруд для повноцінного тренувального процесу;

- наявність спортивної форми, інвентаря, тренажерів тощо;

- кваліфікація тренерів та інших фахівців, узгодженість їх рекомендацій;

- напруження в емоційній і психічній сферах, що пов'язано з процесом підготовки;

- умови для поєднання колективної та індивідуальної форм роботи;

- наявність апаратури для оперативного контролю за станом спортсмена і корекції тренувального процесу;

- можливість користуватися послугами дієтологів, психологів, фізіологів та інших фахівців;
- якість харчування, використання харчових добавок, фармакологічних засобів;
- наявність відновлювальних і стимулюючих ефективність тренувального процесу засобів;
- упевненість в об'єктивності і коректній поведінці антидопінгових служб;
- мікроклімат у тренувальній групі, взаємовідносини між спортсменами, а також між спортсменами, тренерами й іншими фахівцями;
- профілактика травм і захворювань, умови для їх лікування та посттравматичної реабілітації;
- освітнє та інформаційне забезпечення підготовки.

Будь-який з цих факторів є значущим для ефективності підготовки спортсменів, а їх сукупний вплив є вирішальним у забезпеченні максимальної реалізації задатків спортсмена і можливостей сучасної методики становлення різних складових техніко-тактичної, фізичної та психологічної підготовленості.

Реалізація можливостей кожного з цих факторів вимагає серйозного аналізу, що ґрунтується на наукових даних і позитивному досвіді практики. Наприклад, здатність тренера створити оточуюче середовище, що стимулює спортсмена на напружене й усвідомлене тренування є суттєвою складовою підготовки спортсменів на всіх етапах багаторічного вдосконалення.

Важливо відзначити, що до тренерів, які працюють зі спортсменами різного рівня, в цьому відношенні пред'являються різні вимоги. Зокрема, дослідження свідчать, що тренери, які успішно працюють з дітьми, рідко є хорошими експертами в галузі спортивного тренування. Однак вони добре знають психологію дітей, створюють у тренуванні безпечне, прихильне та схвальне середовище, дозволяючи дітям весело проводити час. Зі зростанням майстерності спортсменів вимоги до успішних тренерів змінюються.

Тренери, що працюють з кваліфікованими спортсменами, повинні вміти максимально ефективно використовувати тренувальний час, відрізнятися точністю в оцінках і рекомендаціях, обґрунтованістю прийнятих рішень і наполегливістю в їх реалізації, вміти налагодити взаєморозуміння й атмосферу довіри зі спортсменами та фахівцями, стимулювати їх до творчої діяльності.

До факторів оточуючого середовища прямого впливу, пов'язаних зі змагальною діяльністю належать:

- місця проведення змагань;

- кліматичні та погодні умови місць змагань;
- стан спортивних споруд;
- умови проживання, особливості харчування;
- умови для відпочинку та відновлення;
- транспортне обслуговування;
- захворювання, травми;
- негативна інформація в ЗМІ, загострена увага журналістів;
- перфекціонізм відносно команди й окремого спортсмена;
- взаємини спортсмена з тренерами, керівниками й іншими фахівцями.

Ігнорування цих факторів може спричинити негативний вплив на настрій, самопочуття, працездатність, рівень мотивації і загалом на спортивний результат. Негативний вплив кожного з них в умовах гострої конкуренції, що характерно для сучасного спорту, може не тільки призвести до невдачі в конкретних змаганнях, а й краху всієї спортивної кар'єри, оскільки значна частина спортсменів – учасників Олімпійських ігор у спортивному житті має можливість брати участь у змаганнях цього рівня всього один раз. Тому діяльність самого спортсмена, тренера, всього персоналу спортсмена та команди повинна бути побудована з урахуванням цих факторів, забезпечувати усунення або мінімізацію їх можливого негативного впливу.

Для сучасної системи підготовки та змагальної діяльності спортсменів вищої кваліфікації характерна постійно зростаюча значущість численних факторів, здатних здійснити істотний вплив на якість процесу підготовки та результативність спортсменів у змаганнях.

Вивчення і систематизація численних факторів, що впливають на ефективність підготовки, а також формування зовнішнього середовища, що забезпечує повноцінний процес підготовки та змагальної діяльності, є необхідною умовою досягнення успіхів спортсменів на сучасному етапі розвитку спорту вищих досягнень в умовах різко зростаючої конкуренції на світовій і олімпійській спортивних аренах.

У структурі підготовленості спортсменів слід виділяти ряд відносно самостійних сторін, які мають суттєві ознаки: теоретична, фізична, технічна, психологічна, інтегральна [19].

Фізична підготовка

У процесі фізичної підготовки спортсмену необхідно підвищувати рівень можливостей функціональних систем, що забезпечують високий рівень загальної та спеціальної тренуваності. Розвивати основні рухові здібності – силу, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність, координацію. Слід зазначити, що у всіх видів спорту є домінуючі рухові здібності, які необхідно розвивати найбільш активно. У зв'язку з цим всю

фізичну підготовку поділяють на загальну та спеціальну. Головний зміст фізичної підготовки полягає в розвитку фізичних здібностей, особливо витривалості, сили, швидкості і гнучкості. Ці здібності в сукупності позначаються також терміном «кондиція» і складають вирішальну передумову спортивної працездатності.

Фізична підготовка повинна бути спрямована переважно на розвиток фізичних здібностей, характерних для обраної спеціалізації. Основою при цьому слугує загальна фізична працездатність і стабільне здоров'я.

Технічна підготовка

Завданнями технічної підготовки є: створення необхідних уявлень про спортивну техніку, опанування необхідних умінь та навичок, удосконалення спортивної техніки через зміни її динамічних і кінематичних параметрів, а також опанування нових прийомів і елементів, забезпечення варіативності спортивної техніки. Раціональна техніка забезпечує економне й оптимальне використання фізичних здібностей. У процесі технічної підготовки спортсмен вивчає техніку і закріплює її в специфічних умовах змагальної діяльності. Із підвищенням рівня розвитку сили, витривалості та швидкості, спортсмен повинен підвищувати і рівень технічної підготовленості. Тому фізична та технічна підготовка постійно і тісно пов'язані між собою. У зв'язку з цим необхідно також розвивати спритність, потрібну для оптимального застосування техніки.

Тактична підготовка

Тактична підготовка передбачає аналіз особливостей майбутніх змагань, складу суперників і розробку оптимальної тактики на майбутні змагання. При цьому слід постійно вдосконалювати найбільш прийнятні для цього спортсмена тактичні схеми, відпрацьовувати оптимальні варіанти в тренувальних умовах через моделювання особливостей майбутніх змагань, функціонального стану спортсмена, характерного для змагальної діяльності.

Інтегральна підготовка

Окрема група завдань пов'язана з інтеграцією, тобто об'єднанням у єдине ціле якостей, умінь, навичок, накопичених знань і досвіду, пов'язаних з різними сторонами підготовленості. Саме цей вид підготовки називається інтегральною підготовкою.

Слід ураховувати, що кожна зі сторін підготовленості залежить від ступеня досконалості інших її сторін, визначається ними і, у свою чергу, зумовлює їх рівень.

Інтелектуальна підготовка

Вимоги до інтелекту у великому спорті невинно зростають. Спортсмен повинен бути у високому ступені самостійним у тренуванні й уміти в змаганнях при постійно зростаючому рівні і щільності

результатів творчо реалізувати свої тактичні концепції. Він повинен також активно розвивати спортивну техніку і вміти використовувати її під час тренування тощо. Усе це вимагає, щоб спортсмен постійно удосконалював знання в усіх галузях теорії спорту і вчився творчо застосовувати їх у тренуванні і змаганнях. Тому інтелектуальна освіта і виховання повинні бути складовою спортивного тренування.

Фахівці [3, 16, 42] зазначають, що підготовка тенісистів та успішність досягнень у тенісі визначається рівнем підготовленості – теоретичної, фізичної, технічної, тактичної та психологічної.

Вивчення різних видів підготовки, їх особливостей та впливу на результативність гри має важливе значення для оптимізації спортивної діяльності. Знання про теоретичну, фізичну, технічну, тактичну, психологічну підготовки надасть можливість тренерам і спортсменам управляти тренувальним процесом більш ефективно. Розуміння особливостей кожного виду підготовки допомагає створити більш ефективний план тренувань для кожного спортсмена. Розкриття впливу різних видів підготовки на результативність гри допоможе в оптимізації тренувальних програм.

Успіх у тенісі залежить не лише від вміння грати на корті, але й від комплексного використання теоретичної, фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовки [30].

Спортивне тренування тенісистів характеризують деякі відмінні особливості, які можна визначити таким чином:

- Тренування завжди спрямовано на досягнення індивідуально можливого вищого результату в одному виді спорту або спортивній дисципліні. Постійно зростаючий міжнародний рівень спортивних результатів не дає вже тепер можливості навіть великому таланту готуватися до вищих досягнень одночасно з кількох видів спорту. Це не виключає того, що в тренування можна включати й інші види спорту, але лише як допоміжні. Спеціалізацію в одному виді або різновиді спорту не потрібно ототожнювати з однобічністю в підготовці. У поєднанні з обраним видом спорту в тренуванні потрібно застосовувати різноманітні спеціальні і загальнорозвиваючі вправи. Однак ці вправи повинні опосередковано або безпосередньо сприяти підвищенню результатів в обраному виді спорту. Тому доцільність застосування кожної окремої вправи повинна бути точно визначена. Це відноситься також до всіх нормативів, які представляють собою конкретну мету тренування. Принцип всебічності, прийнятий у фізичному вихованні, таким чином, не відміняється, але уточнюється в сенсі постановки мети у великому спорті.

- Спортивне тренування – це значною мірою індивідуалізований процес підготовки. Спортивний результат складається з численних компонентів, які в різних спортсменів можуть досить по-різному

проявлятися, навіть якщо їх результати на змаганнях приблизно збігаються. Наприклад, тимчасово можуть компенсуватися: нестача в силі – кращою технікою, недостатня здатність до спорту – перевагою витривалості, технічне відставання – особливою змобілізованістю. У гострій боротьбі за міжнародні перемоги та рекорди успіх або поразка у вирішальній мірі залежить найчастіше від декількох сантиметрів або часток секунди. Тому величезне значення має точне виявлення індивідуальних резервів і вміння повністю їх мобілізувати. Це буде тим краще вдаватися, ніж ясніше будуть розпізнані індивідуальні особливості спортсменів, їх сильні і слабкі сторони.

Це не вимагає, щоб спортсмен обов'язково тренувався в одиночку. Тренування в групі не тільки, зазвичай, більш економне, воно також складає важливу умову виховання колективу та створює необхідну емоційну основу для мобілізації резервів підвищення результатів.

Однак і в груповому тренуванні достатньою мірою повинні враховуватися індивідуальні особливості спортсменів. Це переважно відноситься до дозування впливів і до доцільного вибору тренувальних засобів і методів. Що стосується організаційних форм тренування, то треба дотримуватися принципу: тренувати спортсменів по можливості колективно і, наскільки це потрібно, індивідуально. Зрозуміло, і при розробці планів групового тренування важливо враховувати в необхідній мірі індивідуальні особливості спортсменів. Щоб використовувати всі психічні та фізичні резерви спортсмена для поліпшення досягнень, у тренуванні слід застосовувати високі навантаження. Для цього необхідно пристосовувати спосіб життя спортсменів до вимог діяльності у великому спорті і так його організувати, щоб він оптимально сприяв підвищенню спортивних результатів. Таким чином, спортивне тренування проникає в усі сфери життя спортсмена і в певні періоди його життя може стати домінуючим фактором.

Спортивне тренування характеризується планомірністю та систематичністю. Цим воно суттєво відрізняється від інших чинників, які також впливають на фізичну й спортивну працездатність людини. Тут варто було б в першу чергу назвати гру, яка під впливом сучасних засобів набуває дітей і молоді все більш «спортивний характер». Проте на відміну від спортивного тренування в ній немає свідомого прагнення до підвищення результатів. Планомірність спортивного тренування знаходить своє вираження в тренувальних планах, які, будучи складені на науковій основі і з урахуванням узагальненого досвіду передової практики, забезпечують систематичне підвищення спортивної працездатності.

Яскравою відмінною особливістю спортивного тренування є її науковість. Якщо порівняно нещодавно особливо талановитим спортсменам вдавалося на основі досвіду окремих тренерів домагатися

високих, у міжнародному масштабі, спортивних результатів, то в наш час такий шлях безперспективний. Сучасне тренування у великому спорті будується на громадських та природничих знаннях. У вихованні необхідно повною мірою використовувати та застосовувати наукові дані педагогіки. Для теоретичного насичення і методичного оформлення тренування велике значення мають: спортивна психологія, спортивна медицина, біомеханіка, біохімія, спортивні наукові дисципліни, а також наука про управління, соціологія, математика, фізіологія тощо. Для забезпечення науковості тренування необхідно також бути в курсі досвіду найбільш успішно працюючих тренерів і спортсменів, узагальнювати цей досвід та творчо використовувати відповідно до специфічних умов цього виду спорту.

Як і для будь-якого іншого педагогічного процесу, для спортивного тренування характерна єдність освіти та виховання. Тренеру особливо важливо добре розібратися в існуючому взаємозв'язку між здатністю до досягнень і готовністю до них, свідомо й послідовно цим взаємозв'язком користуватися. Здатність до спортивних досягнень залежить в першу чергу від спортивних можливостей і готовності до досягнень. Спортивні можливості визначаються фізичними, спортивно-технічними і тактичними здібностями, знаннями і досвідом спортсмена. Готовність до досягнень характеризується ставленням спортсмена до спортивної діяльності і до вимог, що пред'являються тренуванням і змаганням. Готовність до досягнень насамперед містить систему мотивів, яка повинна базуватися на розвинених суспільно корисних засадах, волі та інших якостях особистості. Істотна передумова розвитку готовності до досягнень – це виховання в спортсменів моралі. Готовність спортсмена до великих напружень, до самовідданого тренування з тим, щоб високими спортивними результатами гідно представляти свою країну, є важливим критерієм його політичної й ідеологічної зрілості. Усі педагогічні впливи тренера поділяють на освіту та виховання. У тренувальному процесі освіта і виховання спортсмена нерозривно пов'язані. Існуючі між ними взаємні зв'язки необхідно свідомо використовувати.

Важлива характерна особливість спортивного тренування полягає в керівній ролі тренера за досить високого ступеня самостійності спортсменів. Керівництво тренера поширюється на всі сторони та форми тренування. У сфері виховання провідна роль тренера в широкому сенсі полягає в тому, що він крім свого безпосереднього впливу на спортсмена повинен здійснювати тісну співпрацю з усіма іншими особами, які здійснюють на нього виховний вплив, і координувати їх діяльність. Керівна роль тренера не повинна зводитися до піклування або дріб'язкової опіки. Спортивні рекорди немислимі без самостійного мислення та дій спортсмена, його активності, без творчої співпраці

з тренером. Ці якості – обов'язкова передумова успішних виступів у змаганнях. Робота тренера повинна бути спрямована на те, щоб взаємини тренер-спортсмен у тренуванні юного спортсмена стали справжнім співробітництвом для досягнення рекордних результатів. І нарешті, тренер повинен піклуватися про те, щоб виховати в спортсменах здатність тренуватися самостійно, що особливо важливо в індивідуальних видах спорту. При цьому, однак, провідна роль тренера не повинна втрачатися, вона повинна лише набувати відповідних форм.

З метою ефективної спортивної діяльності під час підготовки тенісистів слід дотримуватись таких специфічних принципів:

1. Спрямованість до вищих досягнень.
2. Поглиблена спеціалізація.
3. Безперервність тренувального процесу.
4. Єдність поступовості збільшення навантаження і тенденції до максимальних навантажень.
5. Хвилеподібність і варіативність навантажень.
6. Циклічність процесу підготовки.
7. Єдність взаємозв'язку структури змагальної діяльності та структури підготовленості.

Принцип «Спрямованість до вищих досягнень»

Закономірності спорту, які виражені в його змагальному началі, націленості спортивної діяльності на досягнення перемоги в змаганнях та встановлення рекорду, висувають як один зі специфічних принципів спортивного тренування спрямованість до вищих досягнень.

Спрямованість до вищих досягнень реалізується у використанні найбільш ефективних засобів і методів тренування, постійній інтенсифікації тренувального процесу та змагальної діяльності. Саме цей принцип зумовлює й постійне поліпшення спортивного інвентаря та обладнання, умов місць проведення змагань, удосконалення правил змагань тощо.

Принцип «Поглиблена спеціалізація»

Однією із закономірностей сучасного спорту є неможливість домогтися одночасно однаково високих результатів не тільки в різних видах спорту, але й у різних дисциплінах одного і того ж виду спорту. Тому в спортивному тренуванні необхідно дотримуватися принципу поглибленої спортивної спеціалізації. Реалізація цього принципу вимагає граничної концентрації сил і часу в роботі в певному виді спорту або вузької спеціалізації виду спорту.

Необхідно відзначити, що цей принцип набув особливої актуальності лише в останні десятиліття у зв'язку з виключно високим рівнем спортивних результатів. До цього багато спортсменів успішно поєднували підготовку й участь у змаганнях у різних видах спорту –

важкій атлетиці та гімнастиці, гімнастиці та боротьбі, плаванні та водному поло, велосипедному та ковзанярському спорті.

Значення принципу поглибленої спеціалізації багато в чому зумовлюється ще однією закономірністю – постійним збільшенням ролі природної обдарованості спортсмена до занять конкретним видом спорту. Установка на вищі показники реалізується відповідною побудовою спортивного тренування, використанням найбільш дієвих засобів і методів, поглибленою спеціалізацією в обраному виді спорту.

Спрямованість до максимуму зумовлює так чи інакше всі відмінні ознаки спортивного тренування – підвищений рівень навантажень, особливу систему чергування навантажень і відпочинку, яскраво виражену циклічність тощо. Ця закономірність спортивного тренування проявляється по-різному, залежно від етапів багаторічного спортивного вдосконалення.

На перших етапах, коли заняття спортом проводяться в основному за типом загальної підготовки, тренувальний процес не має яскраво виражених рис спортивної спеціалізації – установка на вищі досягнення носить характер далекої перспективи. Із віковим формуванням організму та підвищенням рівня тренуваності ця установка реалізується в повній мірі доти, поки не почнуть діяти вікові обмеження й інші фактори. Таким чином, загальний принцип прогресування набуває в галузі спортивної підготовки особливого змісту. Його потрібно розуміти як вимогу для забезпечення максимально можливого ступеня вдосконалення в певному виді спорту. А це означає необхідність поглибленої спеціалізації. Спортивна спеціалізація характеризується таким розподілом часу та зусиль у процесі спортивної діяльності, що є найбільш сприятливим для вдосконалення в обраному виді спорту, але не для інших видів спорту. У зв'язку з цим при побудові спортивного тренування надзвичайно важливо враховувати індивідуальні особливості спортсменів.

Вузька спеціалізація, що проводиться відповідно до індивідуальних особливостей спортсмена, надає можливість найбільш повно виявити його обдарованість у галузі спорту та задовольнити спортивні інтереси. Індивідуалізація вимагає побудову і проведення тренувань спортсменів з урахуванням їх вікових особливостей, здібностей, рівня підготовленості тощо.

Принцип «Безперервність тренувального процесу»

Закономірності становлення різних аспектів підготовленості спортсмена (фізичної, технічної, тактичної) та пов'язане з ними розширення функціонального резерву систем організму спортсмена вимагають регулярних тренувальних впливів протягом тривалого часу.

Це висуває необхідність виділення як одного зі специфічних принципів спортивного тренування – безперервність тренувального процесу.

Цей принцип характеризується такими положеннями:

- спортивна підготовка будується як багаторічний цілорічний процес, який гарантує найбільший кумулятивний ефект у напрямі спортивної спеціалізації, усі ланки якого взаємопов'язані, взаємозумовлені та підпорядковані завданню досягнення максимальних спортивних результатів;

- вплив кожного наступного тренувального заняття, мікроциклу, етапу ніби нашаровується на результати попередніх, закріплюючи і розвиваючи їх;

- робота та відпочинок у спортивному тренуванні регламентується таким чином, щоб забезпечити оптимальний розвиток якостей і здібностей, що визначають рівень спортивної майстерності в конкретному виді спорту, інтервал відпочинку між заняттями витримується в межах, що гарантують загальну тенденцію відновлення та підвищення працездатності, причому в рамках тренувальних мезо- і мікроциклів при певних умовах допускається проведення занять на тлі часткового невідновлення, через що створюється ущільнений режим навантажень і відпочинку;

- гетерохроність (неодночасність) відновлення різних функціональних можливостей організму після тренувальних навантажень і гетерохроність адаптаційних процесів дозволяють тренуватися щодня й не один раз на день без будь-яких явищ перевтоми або перетренування;

- ефект впливів окремих вправ, окремих тренувальних занять або змагань, а також окремих циклів непостійний і залежить від тривалості навантаження, спрямованості та величини. У зв'язку з цим розрізняють терміновий тренувальний ефект (ТТЕ), поточний тренувальний ефект (ПТЕ) і кумулятивний тренувальний ефект (КТЕ). Терміновий тренувальний ефект характеризується процесами, що відбуваються в організмі безпосередньо під час виконання вправ, і тими змінами функціонального стану, які виникають наприкінці вправи або заняття. Поточний тренувальний ефект є наслідком виконання вправи, з одного боку, і у відповідь реагуванням систем організму на цю вправу або заняття – з іншого.

Після закінчення вправи або заняття в період подальшого відпочинку починається слідовий процес, який являє собою фазу відносної нормалізації функціонального стану організму та його працездатності. Залежно від початку повторного навантаження організм може перебувати в стані недостатнього відновлення, повернення до вихідної працездатності або в стані суперкомпенсації, тобто більш високої працездатності, ніж вихідний стан. За регулярного тренування,

слідові ефекти кожного тренувального заняття або змагання, постійно накладаючись один на одного, підсумовуються, в результаті чого виникає кумулятивний тренувальний ефект, який не зводиться до ефектів окремих вправ або занять, а являє собою похідне від сукупності різних слідів ефектів і призводить до суттєвих адаптаційних (пристосувальних) змін у стані організму спортсмена, збільшення його функціональних можливостей та спортивної працездатності. Однак такі позитивні зміни в стані підготовленості можливі при правильній побудові спортивного тренування і через досить тривалий час. Таким чином взаємодії термінового, поточного і кумулятивного тренувальних ефектів забезпечують безперервність процесу спортивного тренування.

Ці положення по-різному відображаються в практиці підготовки спортсменів різного віку та кваліфікації.

Принцип «Єдність поступовості збільшення навантаження і тенденції до максимальних навантажень»

Збільшення функціональних можливостей організму закономірно залежить від пропонованих тренувальних і змагальних навантажень. Кожен новий крок на шляху до спортивних досягнень означає і новий рівень тренувальних навантажень. Поступово та неухильно зростають як фізичні навантаження, так і вимоги до технічної, тактичної та психічної підготовленості спортсмена. Для динаміки навантажень у процесі тренування характерно, що вони зростають поступово і воночас з тенденцією до гранично можливих. Поняття «максимальне навантаження» неправильно було б завжди ототожнювати з поняттям «навантаження до відмови», до повного стомлення.

Правильно буде сказати, що це навантаження, яке знаходиться на кордоні різних функціональних здібностей організму, але ні в якому разі не виходить за межі його пристосувальних можливостей. Поступове та максимальне збільшення тренувальних і змагальних навантажень зумовлює прогрес спортивних досягнень. Це забезпечується неухильним підвищенням обсягу й інтенсивності тренувальних навантажень, поступовим ускладненням вимог, що пред'являються до підготовки спортсмена. Усе це виражається в послідовному виконанні спортсменом таких завдань, які дозволяють йому опанувати все більш складні та досконалі вміння і рухові навички. Поступовість у тренуванні повинна відповідати можливостям і рівню підготовленості спортсмена, особливо юного, забезпечуючи неухильне поступальне зростання його спортивних досягнень.

Закономірності формування адаптації до факторів тренувального впливу та становлення різних складових спортивної майстерності передбачають на кожному новому етапі вдосконалення пред'явлення до організму спортсменів вимог, близьких до межі їх функціональних

можливостей, що має вирішальне значення для ефективності протікання пристосувальних процесів.

Ще не до кінця з'ясовані основні закономірності збільшення тренувальних навантажень. Існує думка, що навантаження повинні зростати поступово з року в рік, досягаючи максимальних для кожного спортсмена величин на етапі підготовки до вищих досягнень. Допускається також стрибкоподібне збільшення навантажень, однак це відбувається лише на етапі багаторічної спортивної підготовки. З цією метою на етапах початкової, попередньої базової та спеціалізованої базової підготовки в спортсмена повинен бути створений різнобічний функціональний і руховий фундамент. Виділяють такі напрями інтенсифікації тренувального процесу:

- збільшення сумарного річного обсягу роботи від 100 – 200 до 1300 – 1500 годин;
- збільшення кількості тренувальних занять протягом тижневого мікроциклу від 2 – 3 до 15 – 20 і більше;
- збільшення кількості тренувальних занять протягом одного дня від 1 до 3 – 4;
- збільшення кількості занять з великими навантаженнями протягом тижневого мікроциклу до 5 – 7;
- збільшення кількості занять виборчої спрямованості, що викликають глибоку мобілізацію відповідних функціональних можливостей організму спортсмена;
- зростання в сумарному обсязі частки роботи в «жорстких» режимах, що сприяють підвищенню спеціальної витривалості;
- використання різних технічних засобів і природних факторів, що сприяють додатковій мобілізації функціональних резервів організму спортсменів;
- збільшення обсягу змагальної діяльності.

Розумне використання зазначених можливостей інтенсифікації тренувального процесу дозволяє забезпечити планомірний прогрес і досягнення високих результатів. З іншого боку, надмірне збільшення тренувальних навантажень у підлітковому та юнацькому віці може призвести до відносно швидкого вичерпання адаптаційного ресурсу організму, перевтоми і перенапруження.

Принцип «Хвилеподібність і варіативність навантажень»

Хвилеподібна динаміка навантажень характерна для різних структурних одиниць тренувального процесу. При цьому найбільш чітко хвилі навантажень проглядаються у відносно великих його одиницях.

Хвилеподібність навантажень дозволяє виявити в різних структурних одиницях тренувального процесу залежність між обсягом та інтенсивністю роботи, співвідношення роботи різної переважної

спрямованості, залежність між періодами напруженого тренування й відносного відновлення, між різними за величиною та спрямованістю навантаженнями окремих тренувальних занять.

Хвилі обсягу тренувальної роботи та її інтенсивність, зазвичай, протилежно спрямовані. Великі величини обсягу роботи супроводжуються відносно невисокою її інтенсивністю; зростання інтенсивності зі збільшенням частки засобів спеціальної підготовки неминуче спричиняє зменшення обсягу роботи.

Періоди напруженої роботи та великих навантажень у мезоциклах і мікроциклах чергуються з періодами спаду навантажень, протягом яких створюються умови для відновлення й ефективного протікання адаптаційних процесів. Прогресуюче підвищення тренувальних навантажень на певних етапах вступає в протиріччя з ходом пристосувальних змін в організмі спортсмена. Це викликає необхідність поряд з відпочинком тимчасово знижувати навантаження, що забезпечує необхідні біологічні перебудови в організмі спортсмена. Тому динаміка тренувальних навантажень не може мати вигляд прямої лінії – вона є хвилеподібною. Хвилеподібні зміни навантаження характерні як для відносно невеликих відрізків навчально-тренувального процесу, так і для етапів і періодів річного циклу тренування.

Хвилеподібні коливання властиві як динаміці обсягу, так і динаміці інтенсивності навантажень, причому максимальні значення тих і інших параметрів у більшості випадків не збігаються.

Тривалість і ступінь зміни окремих параметрів навантаження в різних фазах її хвилеподібних коливань залежить від:

- абсолютної величини навантажень;
- рівня і темпів розвитку тренуваності спортсмена;
- особливостей виду спорту;
- етапів і періодів тренування.

З логіки співвідношень параметрів обсягу й інтенсивності навантажень можна вивести такі правила, що стосуються їх динаміки в тренуванні:

- чим менше частота й інтенсивність тренувальних занять, тим тривалішим може бути фаза (етап) неухильного наростання навантажень, але ступінь їх приросту кожен раз незначний;
- чим щільніший режим навантажень і відпочинку в тренуванні та чим вища загальна інтенсивність навантажень, тим коротше періоди хвилеподібних коливань у їх динаміці, тим частіше з'являються в ній «хвилі»;
- на етапах особливо значного збільшення сумарного обсягу навантажень (що буває необхідно для забезпечення довготривалих адаптацій морфофункціонального характеру) частка навантажень

високої інтенсивності та ступінь його збільшення лімітовані тим більше, чим значніше зростає сумарний обсяг навантажень, і навпаки;

- на етапах особливо значного збільшення сумарної інтенсивності навантажень (що необхідно для прискорення темпів розвитку спеціальної тренуваності) їх загальний об'єм лімітовано тим більше, чим значніше зростають відносна й абсолютна інтенсивність.

Таким чином, хвилеподібна зміна тренувальних навантажень дозволяє уникнути протиріч між видами роботи різної переважної спрямованості, обсягом і інтенсивністю тренувальної роботи, процесами втоми та відновлення.

Варіативність навантажень дозволяє забезпечити всебічний розвиток якостей, що визначають рівень спортивних досягнень.

Принцип «Циклічність процесу підготовки»

Кожен черговий цикл є частковим повторенням попереднього й одночасно виражає тенденції розвитку тренувального процесу, тобто відрізняється від попереднього оновленим змістом, частковою зміною складу засобів і методів, зростанням тренувальних навантажень тощо. Від того, наскільки раціонально поєднуються під час побудови тренування її повторювані і динамічні ознаки, вирішальною мірою залежить його ефективність. У формі циклів будується весь тренувальний процес – від його елементарних ланок до етапів багаторічного спортивного вдосконалення.

Одним з основних принципів спортивного тренування є циклічність, яке будується в систематичних повторях щодо закінчених структурних одиниць тренувального процесу.

Залежно від масштабів часу, в межах яких будується тренувальний процес, розрізняють окреме тренувальне заняття, мікро-, мезо-, макроцикли. Усі вони складають невід'ємну систему раціональної побудови тренувального процесу.

Розрізняють мікроцикли тривалістю від 2 – 3 до 7 – 10 днів; мезоцикли – від 3 до 5 – 6 тижнів; періоди – від 2 – 3 тижнів до 4 – 5 місяців, макроцикли – від 2 – 4 до 12 місяців і більше.

Керуватися цим принципом – це означає:

- будуючи тренування, виходити з необхідності систематичного повторення основних елементів його змісту і водночас послідовно змінювати тренувальні завдання відповідно до логіки чергування фаз, етапів і періодів тренувального процесу;

- вирішуючи проблеми доцільного використання засобів та методів тренування, знаходити їм відповідне місце в структурі тренувальних циклів (оскільки будь-які тренувальні вправи, засоби та методи, які б вони не були гарні самі по собі, втрачають ефективність,

якщо вони застосовані невчасно, не до місця, без урахування особливостей фаз, етапів і періодів тренування);

- нормувати та регулювати тренувальні навантаження стосовно закономірностей зміни фаз, етапів і періодів тренування;
- розглядати будь-який фрагмент тренувального процесу в його взаємозв'язку з більшими та меншими формами циклічної структури тренування, ураховуючи, що структура мікроциклів, наприклад, багато в чому визначається їх місцем у структурі середніх циклів, а структура середніх циклів зумовлена, з одного боку, особливостями складових їх мікроциклів, а з іншого – місцем у структурі макроциклу тощо;
- при побудові різних циклів тренування слід ураховувати як природні біологічні ритми організму, так і ритми, пов'язані з природними явищами.

Побудова підготовки на основі різних циклів надає можливість систематизувати завдання, методи та засоби процесу підготовки й реалізувати його інші принципи: безперервність; єдність загальної та спеціальної підготовки; єдність поступовості збільшення навантаження; хвилеподібність і варіативність навантажень.

Принцип «Єдність і взаємозв'язок структури змагальної діяльності та структури підготовленості»

Основа цього принципу – закономірності, що відображають структуру, взаємозв'язок і взаємозумовленість змагальної та тренувальної діяльності. У цьому плані необхідно чітко усвідомити субординаційні відносини між змагальною діяльністю та підготовленістю:

- змагальної діяльності як інтегральної характеристики підготовленості спортсмена;
- основних компонентів змагальної діяльності;
- інтегральних якостей, що визначають ефективність дії спортсмена під час виконання основних складових змагальної діяльності.

У теорії та методиці сучасного спорту відповідно до вікових особливостей фізичного розвитку людини встановлена й обґрунтована така багаторічна підготовка тенісистів, що має специфічний розподіл на етапи:

- I – етап початкової підготовки;
- II – етап попередньої базової підготовки;
- III – етап спеціалізованої базової підготовки;
- IV – етап підготовки до вищих досягнень;
- V – етап максимальної реалізації індивідуальних можливостей;
- VI – етап збереження спортивних досягнень;
- VII – етап поступового зниження досягнень.

Відповідно до наведеної періодизації вибудовується багаторічна підготовка юних спортсменів у тенісі.

Чіткої межі поміж цими етапами не існує. Вирішуючи питання про перехід до чергового етапу підготовки, треба враховувати паспортний та біологічний вік спортсмена, рівень його підготовленості за даними контролю, відповідність до зростаючих тренувальних і змагальних навантажень, кваліфікаційних вимог.

Етап початкової підготовки – один з найбільш важливих, оскільки саме тут закладається основа подальшого опанування спортивної майстерності вбраному виді спорту. Однак, тут є небезпека перевантаження ще незміцнілого дитячого організму, оскільки в дітей цього віку існує відставання в розвитку окремих вегетативних функцій організму.

Тренування вирішують завдання зміцнення здоров'я дітей, подолання недоліків у рівні розвитку їх фізичних якостей, вивчення техніки й тактики тенісу. Підготовка юних тенісистів характеризується різноманітними методами та засобами, значним використанням різних видів спорту, рухливих ігор, сучасного підходу різних рівнів тенісу з використанням спеціального обладнання та зменшених за розмірами кортів і ракеток. Заняття є переважно ігровими та змагальними, що дозволяє підтримувати позитивний емоційний фон та успішно боротись з монотонністю під час вивчення техніки й тактики тенісу.

На етапі початкової підготовки не повинні плануватися тренувальні заняття із значними фізичними і психічними навантаженнями, що припускають застосування одноманітного, монотонного матеріалу.

Як відомо, одним із реальних шляхів досягнення високих спортивних показників вважалася рання спеціалізація, тобто спроба з перших кроків визначити спеціалізацію спортсмена й організувати відповідну підготовку.

В окремих випадках така спеціалізація давала позитивні результати. Однак, у переважній більшості випадків вона призводила до того, що юні спортсмени досягали високих показників при слабкому загальному фізичному розвитку, а потім, зазвичай, початкове стрімке зростання спортивно-технічних результатів змінювалося застоєм. Це змусило тренерів, лікарів, фізіологів і вчених переглянути своє ставлення до ранньої вузької спеціалізації та надати перевагу різнобічній підготовці юних спортсменів.

У технічному вдосконаленні слід орієнтуватися на необхідність опанування різноманітних підготовчих вправ. У жодному випадку не слід намагатися стабілізувати техніку рухів, вимагати стійких рухових навичок, що дозволяє досягти певних спортивних результатів. У цей час у юного спортсмена закладається різностороння технічна база, що передбачає опанування широкого комплексу різноманітних рухових дій. Такий підхід – основа для подальшого технічного вдосконалення. Це положення поширюється й на наступні два етапи багаторічної

підготовки, проте особливо має враховуватися в період початкової підготовки.

Етап попередньої базової підготовки ставить перед спортсменами завдання покращення фізичних кондицій та формування рухового потенціалу з метою успішного опанування широкого комплексу рухових навичок. Важливо на цьому етапі сформувати в юних тенісистів мотивацію до цілеспрямованої багаторічної підготовки. Особлива увага приділяється розвитку координаційних, швидкісних, швидко-силових якостей та гнучкості. У тактично-технічній підготовці ставиться завдання оволодіти варіативністю виконання техніко-тактичних дій та вмінням застосовувати їх у різноманітних ігрових ситуаціях.

Етап спеціалізованої базової підготовки передбачає планомірне збільшення тренувальних занять з великим навантаженням та застосування все більш спеціалізованих засобів і методів тренування. Значне місце належить індивідуальним заняттям з тренером. Удосконалення техніки й тактики проходить в умовах, наближених до змагальної діяльності. Спортсмени регулярно беруть участь у змаганнях, і все частіше їм ставиться завдання показати свій найкращий результат. Тренувальний процес будується з урахуванням індивідуальних можливостей спортсменів. Багато уваги приділяється змагальній практиці із завданням формування індивідуального тактичного стилю ведення змагальної діяльності.

Етап підготовки до вищих досягнень передбачає досягнення максимальних результатів у деяких видах змагань. Значно збільшуються частка засобів спеціальної підготовки в загальному обсязі тренувальної роботи, а також змагальна практика. Основне завдання – максимальне використання засобів, що викликають значні зміни адаптаційних процесів у спортсменів. Широко плануються заняття з великим навантаженням, кількість занять у тижневих мікроциклах може бути максимальною (14 – 15), значно зростають змагальна практика й обсяги психологічної, тактичної та інтегральної підготовки. Особливості підготовки до вищих досягнень залежать від статі та специфіки індивідуальних особливостей тенісистів.

Етап максимальної реалізації індивідуальних можливостей орієнтує спортсмена на досягнення максимальних результатів. На цьому етапі шукають шляхи для подальшого підвищення спортивної майстерності та зростання спортивних результатів. Основна особливість підготовки спортсменів – це підвищення результативності за рахунок якісних сторін системи спортивної підготовки. Обсяги тренувальної роботи та змагальної діяльності або стабілізуються на одному рівні, або можуть підвищуватися на 5 – 10 %. Головне завдання етапу – знайти резерви організму спортсмена щодо різних сторін його підготовленості (фізичної, техніко-тактичної, психологічної) та забезпечити їх проявлення в тренувальній та змагальній діяльності.

Етап збереження спортивних досягнень характеризується виключно індивідуальними характером підготовки та підходами до тренувань. Необхідно зберегти раніше досягнутий рівень функціональних можливостей основних систем організму під час великих обсягів тренувальної роботи. Водночас значна увага приділяється вдосконаленню тактичної майстерності, підвищенню психічної готовності, усуненню недоліків фізичної підготовленості. Одним із найважливіших чинників підтримання спортивних досягнень є тактична зрілість, прямо залежна від змагального досвіду спортсмена. На цьому етапі, як ніколи, треба застосовувати нові тренувальні засоби, нетрадиційні варіанти планування підготовки, різноманітні засоби контролю, стимуляції та відновлення працездатності [19].

5.2. Технічна підготовка тенісистів та її особливості

Технічна підготовка визначається як рівень володіння системою рухів, спрямованих на досягнення високих спортивних результатів [16].

На думку М. В. Ібраїмової [19], технічна підготовка передбачає створення необхідних уявлень про спортивну техніку, опанування необхідних умінь та навичок, удосконалення спортивної техніки за рахунок зміни її динамічних і кінематичних параметрів, засвоєння нових прийомів та елементів, забезпечення варіативності техніки гри в теніс, її відповідності умовам змагальної діяльності та функціональним можливостям спортсмена, збереження стійкості основних характеристик техніки під впливом чинників, що заважають.

Сукупність способів виконання тенісистом різноманітних ігрових рухів, що застосовуються впродовж ігрової діяльності, становить поняття техніки.

Техніка гри в тенісі включає пересування, зупинки, повороти та стрибки, удари по м'ячу.

Технічна майстерність тенісиста характеризується як кількістю прийомів, що він використовує протягом гри, так і варіативністю їх виконання, умінням виконувати технічні прийоми під час атакуючих дій або в захисті.

Сучасна ігрова діяльність у тенісі характеризується універсальним технічним оснащенням гравця, що, у першу чергу, проявляється у вмінні добре володіти всіма технічними прийомами і на високому рівні виконувати ті, які характерні для конкретної тактичної ситуації. Тому з метою підготовки тенісиста необхідним є засвоєння ним усього технічного арсеналу гри в теніс.

Раціональна техніка призначена для досягнення високої результативності виконання прийомів, повного використання фізичних

можливостей при оптимальних енергетичних витратах, значного арсеналу технічних прийомів і техніко-тактичних комбінацій, надійності використання прийомів у тренувальних і змагальних умовах ігрової діяльності [18].

Теорія спортивної техніки охоплює два ключові поняття:

- спортивна техніка;
- техніко-тактична майстерність.

Спортивна техніка містить:

- послідовність рухів, які є характерними для певного виду спорту;
- систему рухів та структуру, пов'язану з біомеханікою.

Для обґрунтування технічної майстерності гравця в тенісі враховують ряд показників, якісно та кількісно характеризують стан техніки змагальних дій, зокрема:

- результативність;
- ефективність і надійність;
- обсяг та різнобічність.

Техніко-тактична майстерність належить до методики тренування і передбачає вміння спортсмена ефективно використовувати руховий потенціал під час тренувань та змагань.

Надійність сформованості техніки визначається:

- показниками її стабільності;
- стійкістю по відношенню до факторів, що збивають;
- доцільною варіативністю в мінливих умовах змагань;
- економічністю при багаторазовому відтворенні змагальних дій неграничною інтенсивністю.

У зазначених показниках надійності техніки змагальних дій є несумісні (стабільність і варіативність). Однак, ці ознаки є невід'ємними властивостями будь-якої досконалої навички. Доцільна варіативність тут виражається в зміні способу виконання дій або їх технічних деталей стосовно мінливих змагальних ситуації та зовнішніх умов змагання.

Стабільність дій виражається в однаковому відтворенні їх технічної основи, а в відносно стандартних умовах змагання – і їх деталей.

Надійність техніки змагальних дій гарантується певним відношенням цих протилежностей – стабільності та варіативності [16].

Важливість правильної технічної підготовки для початківця в тенісі полягає в тому, що коректне вивчення базових рухів визначає можливість їхнього подальшого вдосконалення.

Технічні прийоми гри є основними засобами, які надають можливість тенісистам реалізовувати індивідуальні тактичні дії в нападі та захисті. Таким чином ігрова діяльність гравця в теніс пов'язана

зі своєчасним вибором і реалізацією техніко-тактичних прийомів, що є доцільними для застосування в певних ігрових ситуаціях.

Ігрова діяльність у тенісі потребує від гравця виконання широкого діапазону просторово-рухового орієнтування впродовж гри, точності та швидкості виконання технічних елементів і техніко-тактичних прийомів, стійкості до рівносторонньої координації рухів. Оскільки всі рухові якості довести до досконалості неможливо, доцільно приділяти увагу опануванню арсеналу рухових умінь і навичок.

З метою правильного опанування технічними прийомами та їх вдосконаленням потрібен систематичний розвиток спеціальних фізичних якостей тенісиста, для чого використовуються загальнорозвивальні та підготовчі вправи, що надають можливість створити сприятливі умови для опанування техніки рухів [18].

За ступенем опанування прийомів і дій технічна підготовленість характеризується трьома рівнями:

1. Наявністю рухових уявлень про прийоми і дії та спроби їх виконання.

2. Формуванням рухового вміння.

3. Формуванням рухової навички.

Здатність до створення чітких уявлень про рухи є важливим чинником, який зумовлює як ефективність технічного вдосконалення, так і реалізацію опанованих умінь і навичок.

Рухове вміння відзначають нестабільні та не завжди адекватні способи вирішення рухової задачі, значна концентрація уваги під час виконання окремих рухів, відсутність автоматизованого управління ними.

Характерними особливостями рухової навички, навпаки, є стабільність рухів, їх надійність і автоматизованість.

Результативність техніки зумовлюється її ефективністю, стабільністю, варіативністю, економічністю, мінімальною тактичною інформованістю для суперника.

Ефективність техніки визначається її відповідністю завданням, що вирішуються, рівню фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовленості.

Стабільність техніки пов'язана з її вадостійкістю, незалежністю від умов змагань, функціонального стану спортсмена. Слід ураховувати, що сучасна тренувальна й особливо змагальна діяльність характеризується великою кількістю факторів, щозбивають. До них належать активна протидія суперників, прогресуюча втома, незвична манера суддівства, незвичне місце змагань, особливості спортивних споруд та обладнання, недоброзичлива поведінка вболівальників тощо. Здатність спортсмена до виконання ефективних прийомів і дій у складних умовах є основним показником стабільності техніки і значною мірою визначає рівень технічної підготовленості загалом.

Варіативність техніки визначається здатністю спортсмена до оперативної корекції рухових дій залежно від умов змагальної боротьби. Досвід свідчить, що прагнення спортсменів зберегти часові, динамічні та просторові характеристики рухів у будь-яких умовах змагальної боротьби до успіху не приводить. Наприклад, у циклічних видах спорту спроба зберегти стабільні характеристики рухів на другій половині дистанції приводить до значного зниження швидкості. Водночас компенсаторні зміни спортивної техніки, викликані прогресуючою втомою, дозволяють спортсменам зберегти чи навіть дещо збільшити швидкість у другій половині дистанції.

Ще більше значення варіативність техніки має у видах спорту з постійно змінюваними ситуаціями, значним браком часу для виконання рухових дій, активною протидією суперників тощо (єдиноборства, спортивні ігри, вітрильний спорт та ін.). У цьому зв'язку найважливішою стороною технічної підготовленості спортсмена є здатність об'єднати різні технічні прийоми в раціональний ланцюг рухових дій (техніко-тактичний комплекс) залежно від ситуації, характерної для конкретного моменту змагальної діяльності.

Раціонально побудований техніко-тактичний комплекс дій дозволяє оптимально зв'язати між собою послідовно застосовувані локальні дії нападу та захисту в раціональний ланцюг, який забезпечує досягнення заданого кінцевого результату з урахуванням манери поведінки суперника.

Економічність техніки характеризується раціональним використанням енергії під час виконання прийомів і дій, доцільним використанням часу та простору. За інших рівних умов найкращим є той варіант рухових дій, який супроводжується мінімальними енерговитратами, найменшим напруженням психічних можливостей спортсмена. Застосування таких варіантів техніки дозволяє істотно інтенсифікувати тренувальну та змагальну діяльність. У спортивних іграх, єдиноборствах, складнокоординаційних видах спорту важливим показником економічності є здатність спортсменів до виконання ефективних дій при їх невеликій амплітуді та мінімальному часі, необхідному для виконання.

Економічність техніки значною мірою зумовлюється здатністю до розслаблення м'язів. Існує цілком обґрунтована позиція, згідно з якою здатність до розслаблення можна розглядати як своєрідну рухову навичку, яка забезпечує досягнення заданого рухового результату за мінімального напруження м'язів, включених у роботу, і повного розслаблення м'язів, які не беруть у ній участі. У спорті здатність до розслаблення не менш важлива, ніж здатність до максимальної мобілізації м'язового апарату, його максимального напруження.

Здатність до розслаблення є не тільки важливим фактором підвищення економічності спортивної техніки, а й сприяє прояву швидкісно-силових можливостей, витривалості, профілактиці травматизму.

Мінімальна тактична інформативність техніки для суперника є важливим показником результативності в спортивних іграх та єдиноборствах. Досконалою тут може бути тільки техніка, яка дозволяє маскувати тактичні задуми й діяти несподівано. Тому високий рівень технічної підготовленості передбачає наявність здатності спортсмена до виконання таких рухів, які, з одного боку, досить ефективні з точки зору досягнення мети, а з іншого – не мають чітко виражених інформативних деталей, демаскуючих тактичний задум спортсмена.

Технічна підготовленість спортсмена значною мірою визначається тією кінцевою метою, на досягнення якої спрямована відповідна рухова дія. Ця кінцева мета в різних видах спорту не збігається.

Наприклад, спортивна техніка у швидкісно-силових видах спорту пов'язана зі створенням передумов для розвитку максимальних показників потужності й ефективним використанням для цього функціональних резервів, зовнішніх сил та інерції.

Технічне вдосконалення в циклічних видах спорту, пов'язаних з проявом витривалості, вимагає високої ефективності стандартних рухів, які часто повторюються, з точки зору їх стійкості, варіативності, економічності.

У складнокоординаційних видах спорту (спортивна та художня гімнастика, стрибки у воду, фігурне катання тощо) технічна підготовленість визначається складністю та красою рухів, їх виразністю і точністю, оскільки саме ці характеристики визначають рівень спортивного результату.

Технічна оснащеність у спортивних іграх та єдиноборствах пов'язана як з широтою технічного арсеналу, так і з умінням спортсмена вибирати й реалізовувати найбільш ефективні рухові дії у варіативних ситуаціях при недостатній інформації та гострому дефіциті часу.

І. І. Євтифієва [16] зазначає: в тенісі техніка й тактика постають у вигляді сукупності технічно і тактично впорядкованих дій.

До основних завдань, які вимагають вирішення в процесі технічної підготовки спортсмена, слід віднести такі:

- збільшення обсягу та різноманітності рухових умінь і навичок;
- досягнення високої стабільності і раціональної варіативності спеціалізованих рухів – прийомів, які становлять основу техніки виду спорту;
- послідовне перетворення опанованих прийомів у доцільні й ефективні змагальні дії;

- удосконалення структури рухових дій, їх динаміки та кінематики з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів;
- підвищення надійності та результативності технічних дій спортсмена в екстремальних змагальних умовах;
- удосконалення технічної майстерності спортсменів, зважаючи на вимоги спортивної практики і досягнень науково-технічного прогресу.

Засобами практичного вирішення завдань удосконалення технічної майстерності спортсменів є змагальні вправи, тренувальні форми змагальних вправ, спеціально-підготовчі та допоміжні вправи.

Удосконалення прийомів і дій пов'язане з надходженням і використанням інформації двох видів – основної і додаткової.

Основна інформація надходить від рухового апарату – рецепторів, розташованих у м'язах, сухожиллях, зв'язках, і відображає зміни в довжині м'язів, ступені їх напруження, напрямі та швидкості рухів, розташуванні різних ланок тіла тощо.

Інформація про структуру рухів і взаємодію організму спортсмена із зовнішнім середовищем надходить від органів зору і слуху, вестибулярного аналізатора, пропріорецепторів і рецепторів шкіри.

Додаткова інформація адресована насамперед свідомості того, кого навчають, і здійснюється через розповідь і показ. Ця інформація допомагає скласти уявлення про здійснювані рухи, помилки, які виникають, про розбіжність фактичного виконання руху із заданим, результативність рухових дій загалом тощо.

Інформація про рухи, яка надходить у систему управління ними, відіграє значну роль у формуванні нових умінь, в автоматизації навичок, в удосконаленні технічної майстерності загалом. З багатьох різноманітних рухів відбираються і закріплюються ті, які сприяють досягненню заданого результату. При повторенні ці рухи автоматизуються й утворюють навичку, тоді як інші рухи, які не є ефективними за узагальненим аналізом основної та додаткової інформації, не закріплюються.

У структурі технічної підготовленості дуже важливо виділяти базові і додаткові рухи.

Базові прийоми та дії становлять основу технічної оснащеності цього виду спорту. Без них неможлива ефективна змагальна боротьба з дотриманням існуючих правил. Освоєння базових прийомів і дій є обов'язковим для спортсмена.

Додаткові прийоми і дії – зумовлені специфікою й умовами змагальної діяльності в спорті найвищих досягнень. Прийоми та дії, які стосуються цієї групи, забезпечують різнобічність технічної підготовленості, здатність адекватних техніко-тактичних рішень у різних ситуаціях, характерних для змагальної діяльності. Арсенал таких

прийомів і дій великий навіть у видах спорту, технічна підготовленість у яких, здавалося б, не відрізняється значною різноманітністю. Важливо відзначити, що цей арсенал постійно розширюється, особливо на етапах підготовки до найвищих досягнень, максимальної реалізації індивідуальних можливостей і збереження досягнень.

Додаткові рухи та дії, характерні для окремих спортсменів і пов'язані з їх індивідуальними особливостями. Саме ці додаткові рухи та дії значною мірою формують індивідуальну технічну манеру, стиль спортсмена. Видатні спортсмени відзначаються доведеним до досконалості досить обмеженим колом прийомів і дій при цілком посередньому опануванні решти технічного арсеналу.

Найбільш наочно це проявляється в спортивних іграх та єдиноборствах, однак не менш істотно і в інших видах спорту. Як свідчить практика, саме такий шлях технічного вдосконалення, який ґрунтується на максимальній реалізації задатків конкретного спортсмена.

Етапи технічної підготовки тенісистів

Ігрова діяльність у тенісі потребує від гравця виконання широкого діапазону просторово-рухового орієнтування впродовж гри, точності й швидкості виконання технічних елементів і техніко-тактичних прийомів, стійкості до рівносторонньої координації рухів. Оскільки всі рухові якості довести до досконалості неможливо, варто приділяти велику увагу опануванню арсеналу рухових умінь і навичок.

Сукупність способів виконання тенісистом різноманітних ігрових рухів, що застосовуються впродовж ігрової діяльності, становить поняття техніки. Техніка гри в теніс включає пересування, зупинки, повороти й стрибки, удари по м'ячу. Технічна майстерність тенісиста характеризується як кількістю прийомів, які він використовує протягом гри, так і варіативністю їхнього виконання, умінням виконувати технічні прийоми під час атакуючих дій або в захисті. Сучасна ігрова діяльність у тенісі характеризується універсальним технічним оснащенням гравця, це в першу чергу проявляється у вмінні добре володіти всіма технічними прийомами й на високому рівні виконувати ті, які характерні для конкретної тактичної ситуації, тому з метою підготовки тенісиста необхідним є опанування ним усього технічного арсеналу гри в теніс, особливо це стосується навчання здобувача.

Спортивні досягнення здобувача-тенісиста багато в чому залежать від рівня його технічної підготовленості й засвоєння раціональної техніки виконання технічних прийомів і їхніх основних поєднань, способів та форм техніко-тактичних дій впродовж гри. Раціональна техніка має на увазі високу результативність виконання прийомів, повне

використання фізичних можливостей при оптимальних енергетичних витратах, широкому колі арсеналу технічних прийомів і техніко-тактичних комбінацій, надійність використання прийомів у тренувальних і змагальних умовах ігрової діяльності.

Правильне опанування техніки виконання удару є одним з основних завдань підготовки здобувачів-тенісистів, цей процес вимагає тривалого часу, тому технічна підготовка протягом періоду навчання здобувача в навчальному відділенні тенісу займає значне місце, зазначимо, що з метою засвоєння й застосування технічних прийомів у грі потрібна якісна попередня підготовка рухового апарату, серцево-судинної й дихальної системи організму гравця.

З метою правильного опанування технічних прийомів і їхнього вдосконалення потрібен систематичний розвиток спеціальних фізичних якостей тенісиста, для чого використовують загальнорозвиваючі та підготовчі вправи, які дозволяють створити сприятливі умови для опанування техніки рухів, серед яких:

- для розвитку стрибучості й спеціальної витривалості;
- для розвитку здатності погоджувати рухи з огляду на напрямок і швидкість польоту м'яча;
- для розвитку сили і швидкості скорочення м'язів, що беруть участь у виконанні технічних прийомів.

Навчання виконання технічних елементів здійснюється в кілька етапів:

Перший етап – ознайомлення з технічним елементом, що розучується.

Із самого початку важливо акцентувати увагу на хватці ракетки, яка використовується при вивченні прийому: потрібно пояснити правильне положення кисті на ручці ракетки, положення ракетки й струнної поверхні щодо землі у фазі взаємодії ракетки з м'ячем, дати гравцеві можливість виконати кілька вправ з м'ячем, ракеткою, з м'ячем і ракеткою.

Потім використовують показ і пояснення – викладач повинен досить докладно, зрозуміло й образно пояснити, з яких фаз складається удар, які особливості рухів ланок тіла гравця в кожній фазі, що таке граничні пози і як вони допомагають контролювати правильність виконання удару (звичайно показ чергують із поясненням). Особистий показ викладач може доповнювати демонстрацією наочних матеріалів: кінограм, відеозаписів, схем тощо.

Другий етап – вивчення виконання технічного прийому в спрощених умовах.

На цьому етапі здобувачі-тенісисти повинні отримати не тільки загальне, але й детальне уявлення про прийом, що розучується, для цього потрібно навчити гравця граничним фазам.

Упродовж навчання основних дій у фазах доцільно користуватись такою схемою:

- опанувати початкову (підготовчу для цієї дії) позу фази;
- кінцеву позу фази;
- прийоми самоконтролю при переході від однієї пози до іншої;
- переходом від початкової пози до пози закінчення фази;
- переходом від однієї пози до іншої під візуальним контролем;
- виконанням руху повільно, контролюючи його.

Рекомендується широко використовувати різноманітні технічні засоби, тренажери, навчальне встаткування, при опануванні фази ударної взаємодії, що є найскладнішою, доцільно застосовувати вудку з підвісним м'ячем, м'ячем, що обертається на осі, підвішений до стінки поролоновий мат, що зменшує швидкість відскоку м'яча й дозволяє початківцю підготуватись до наступного удару по м'ячу, й інші засоби.

Третій етап – вивчення прийому в ускладнених умовах.

Тільки багаторазове повторення забезпечує становлення й закріплення навичок і знань, стабільність та надійність техніки. Повторення припускає зміну умови (поступове ускладнення) з метою формування гнучкої навички: виконання ударів у різних за висотою точках, з різним обертанням, напрямком, з різною силою й траєкторією польоту м'яча, з ходу, з виходом до сітки тощо. На цьому етапі засвоюють чергування різних ударів, тактичні комбінації, використовують вправи, що дозволяють одночасно вдосконалювати техніку й розвивати спеціальні якості («трикутник», гра проти двох партнерів), а також формувати тактичні навички (вихід до сітки після удару з відскоку й гра з льоту, вихід до сітки після подачі тощо), у заняття доцільно вносити елемент змагань.

Четвертий етап – закріплення прийому в грі.

На цьому етапі здобувачі виконують спеціальні завдання протягом навчальної гри, що тісно пов'язані із завданнями, які вирішуються в цьому занятті (серії занять) з технічної підготовки. Відпрацьовують серії технічних прийомів у певних тактичних комбінаціях (вихід після ударів з відскоку або після подачі до сітки й наступна гра з льоту, удари з льоту в чергуванні з ударами над головою тощо), у подальшому використовують завдання в контрольних іграх із рахунком [18].

Основу успішного технічного вдосконалення становить використання максимально широкого кола вправ. Природно, що вправи, які належать до кожної із вказаних груп на різних етапах багаторічної підготовки, мають своє призначення. На етапах початкової і попередньої базової підготовки технічне вдосконалення здійснюється переважно на основі пропорційного використання загальнопідготовчих, допоміжних і спеціально-підготовчих вправ. На етапах підготовки до найвищих

досягнень основне місце займають спеціально-підготовчі вправи, змагальні вправи, а також тренувальні форми змагальних вправ.

Прагнення до максимальної різноманітності тренувальних засобів при суворо акцентованій спрямованості кожної вправи на вдосконалення конкретного елемента технічного прийому чи дії – єдино правильний шлях технічного вдосконалення спортсменів, які перебувають на різних етапах багаторічної підготовки й істотно відрізняються за рівнем спортивної майстерності. Саме різноманітність тренувальних засобів вирішальною мірою зумовлює результативність техніки, яка проявляється в її ефективності, стабільності, варіативності, економічності, мінімальній інформативності для суперників.

Різноманітність тренувальних засобів та їх вміле використання в процесі підготовки спортсменів має ще одну істотну перевагу. Виключна різноманітність, емоційна насиченість і широка варіативність рухових дій при чіткому усвідомленні їх спрямованості та значення сприяють інтенсивному виділенню дофаміну – нейромедіатора, який використовується мозком і викликає почуття задоволення, підвищує здатність до переключення уваги з одного виду когнітивної діяльності на інший, стимулює мотивацію і, таким чином, інтенсифікує та підвищує якість процесу навчання.

Важливим методичним положенням, яке сприяє формуванню досконалої, стабільної і варіативної технічної майстерності спортсменів, що дозволяє ефективно діяти в екстремальних змагальних ситуаціях, є використання в тренувальному процесі методів ускладнення умов виконання прийомів, діяльності при різних станах організму, які ускладнюють виконання дій.

Способами ускладнення умов виконання прийомів і дій є:

- ускладнення і розширення варіантів вихідних, проміжних і кінцевих положень підготовчих дій;
- обмеження або розширення просторових меж виконання прийомів і дій;
- обмеження часових відрізків дій;
- ускладнення умов орієнтування в просторі і часі;
- виконання прийомів і дій у незвичних умовах (покриття майданчика, форма, маса та деталі спортивного снаряда, час доби, кліматичні умови та ін.);
- варіанти спротиву умовного противника;
- неадекватні реагування партнерів та ін.

У процесі технічного вдосконалення особливу увагу слід звернути на залежність техніки рухових дій від рівня розвитку психомоторних функцій, які беруть безпосередню участь у саморегуляції рухів. Точне управління просторовими, часовими та динамічними параметрами рухів

пов'язане з відповідними проявами психомоторики – спеціалізованими сприйняттями, простими, складними й антиципуючими реакціями. Завдяки цьому процеси технічного та психічного вдосконалення відбуваються паралельно. Багаторазове виконання рухових дій сприяє підвищенню рівня точності і швидкості психічної регуляції рухів, який, у свою чергу, стає основою для подальшого вдосконалення спортивної техніки. Звідси – важливе положення для практики: спеціальне та цілеспрямоване вдосконалення психомоторних якостей приводить до реалізації прихованих резервів організму щодо технічної майстерності спортсмена.

Найважливіші методичні умови вдосконалення раціональної техніки – взаємозв'язок і взаємозалежність структури рухів і рівня розвитку фізичних якостей. Відповідність кожного рівня розвитку фізичної підготовленості спортсмена рівню володіння спортивною технікою, її структурі і ступеню досконалості її характеристик – найважливіше положення методики технічної підготовки в спорті. Підвищення фізичної підготовленості вимагає переходу на новий рівень технічної майстерності і навпаки – більш досконала технічна майстерність спортсмена вимагає підкріплення відповідною фізичною підготовленістю.

5.3. Особливості тактичної підготовки тенісистів

Для підготовки тенісиста важливе опанування тактичних прийомів, які застосовуються у великому тенісі.

Тактика гри – це доцільні дії тенісиста, що спрямовані на досягнення результату гри [9, 16].

Дані М. В. Ібраїмової [19] свідчать, що тактична підготовка передбачає аналіз особливостей майбутніх змагань, складу суперників та розробку оптимальної тактики в змаганнях.

І. В. Бурлака, А. В. Лукачина [9] звертають увагу на те, що початкова тактична підготовка тенісиста включає пересування по корту для виконання удару та повернення в оптимальне місце для очікування ударів супротивника у відповідь. Водночас, на їх думку, потрібно розвивати вміння спостерігати за супротивником.

Необхідно постійно вдосконалювати найбільш прийнятні для певного спортсмена тактичні схеми, відпрацьовувати оптимальні варіанти в тренувальних умовах за рахунок моделювання особливостей майбутніх змагань, функціонального стану тенісистів, характерного для змагальної діяльності.

Також необхідно забезпечувати варіативність тактичних рішень залежно від ситуацій, що виникають, набуття спеціальних знань у сфері тактики.

Тактична підготовка поділяється на: індивідуальну (атакувальні, контратакувальні та захисні дії в одиночних розрядах) і групову (атакувальні, контратакувальні та захисні дії в парних і змішаних розрядах) [19].

Тактика гри має тісний зв'язок із технікою гри та залежить від рівня технічної підготовки тенісиста.

Необхідно створити підґрунтя для вивчення тактичних прийомів гри, що передбачає акцент на розвиток відповідних фізичних якостей.

Під час вивчення технічних прийомів і тактики гри в теніс варто враховувати фізичний і психологічний стан гравця і його суперника, зовнішні умови, а також їхні слабкі та сильні сторони.

Також важливо розвивати навички швидкого переходу від нападу до захисту та навпаки.

Засобами тактичної підготовки є спеціальні підготовчі вправи, спрямовані на виховання рухових якостей та тактичних дій.

Тенісисти зазвичай вивчають тактику одночасно з опануванням технічних елементів гри. Нерозривний зв'язок між тактикою та технікою простежується в тому, що під час виконання спеціальних фізичних вправ розвивається тактичне мислення, пов'язане з виконанням технічних прийомів.

Основними вправами з тактики є навчальні ігри та змагання. Під час навчально-тренувальних занять потрібно навчитися правильній позиції та переміщенню по корту. Важливо ознайомитися із основними позиціями на спортивному майданчику під час гри біля задньої лінії, при подачі, прийомі подачі та гри з льоту біля сітки.

Для тенісиста важливо навчитися розуміти під час гри все, що він бачить і відчуває.

Розуміння гри має 2 різновиди:

1) тактичне мислення, яке спрямоване на виконання навмисних дій та підготовку виграшної ситуації;

2) безпосереднє орієнтування в обставинах гри, що постійно змінюються.

У парних іграх новачки та гравці з малим досвідом часто спрямовують м'яч у коридори, вважаючи, що це дасть їм можливість швидше заробити очко. Водночас більш досвідчені тенісисти в основному грають по центру. Для цього існують певні причини: по-перше, сітка нижча в центрі, ніж у бокових частинах корта; по-друге, складніше для супротивника направити м'яч у кути з центру; по-третє, є шанси, що прямуючи до центру, суперники можуть зіткнутися ракетками або, сподіваючись один на одного, несподівано пропустять м'яч, коли обидва гравці спрямовують у центральну частину корта.

У зазначених ситуаціях у партнерів часто виникають розбіжності: вони не можуть узгодити, хто буде приймати м'яч, спрямований по центру. В обох випадках обидва біжать до м'яча, що може спричинити зіткнення або виявлення особливої ввічливості передачею м'яча партнерові. Проте в результаті перемагає супротивник.

Досвідчені тенісисти заздалегідь домовляються, у яких ситуаціях і кому надається перевага в прийомі м'яча, що летить по центру. Зазвичай його приймає тенісист, який знаходиться ближче до сітки. Він має можливість вільно переміщатися попереду партнера і відбивати м'яч з льоту, що збільшує його шанси на виграш очка [9].

Основи техніко-тактичної підготовки в тенісі

Спортивна техніка являє собою цілеспрямоване виконання гравцем рухів і дій, що спрямовані на досягнення певного ефекту впродовж ігрової діяльності. Під час навчання техніки необхідно враховувати фізичну підготовленість здобувачів вищої освіти.

Основними методами опанування техніки є:

1. Метод пояснення й показу.
2. Метод цілісної та розчленованої вправи.
3. Ідеомоторний метод (уявне виконання вправи).
4. Метод аналізу виконаних рухів.
5. Метод використання технічних засобів.
6. Метод термінової інформації.

Техніка тенісу – це засіб ведення спортивної боротьби з вирішенням конкретних технічних завдань, опанування спортивної техніки в процесі навчання здобувачів здійснюється за такою схемою:

- у здобувачів вищої освіти створюється рухове уявлення (наявність виразного рухового уявлення з педагогічних позицій є головним);
- робляться спроби його практичного перетворення;
- в міру повторення досліджуваного руху здобувається вміння, що надалі перетворюється на рухову навичку [10].

У тактичній підготовці необхідно виділити наступні основні напрямки:

- вивчення сутності й основних теоретико-методичних положень спортивної тактики;
- опанування основних елементів, прийомів, варіантів тактичних дій;
- удосконалення тактичного мислення;
- вивчення інформації, необхідної для практичної реалізації тактичної підготовленості;
- практичну реалізацію тактичної підготовленості.

Тактична підготовка спортсменів у кожному з цих напрямів має свою специфіку, яка відбивається в завданнях, засобах і методах. Однак у всіх випадках слід враховувати пряму залежність спортивної тактики, структури та рівня тактичної підготовленості від рівня технічної підготовленості, розвитку найважливіших рухових якостей – швидкісно-силових, витривалості, гнучкості, координації, функціональних можливостей найважливіших систем організму, рівня й особливостей психологічної підготовленості спортсменів тощо. Вивчення тактики становить необхідну передумову дослідження тактичних дій, розвитку тактичних умінь і навичок, формування тактичного мислення.

Тактичні знання набувають упродовж усього професійного життя спортсмена. При цьому з ростом майстерності та накопиченням досвіду обсяг знань, що підлягають опануванню, збільшується. Від їх широти та глибини значною мірою залежать об'єктивність, ґрунтовність і доцільність тактичних концепцій, планів, задумів спортсменів.

Водночас слід пам'ятати, що просто накопичені знання з тактики, не підкріплені особистим руховим досвідом спортсмена, самі по собі не можуть позитивно вплинути на спортивні результати.

Для опанування тактики дій може використовуватися вся сукупність словесних, наочних і практичних засобів та методів підготовки. Однак найбільш повно і широко представлені практичні засоби та методи.

При цьому враховуються швидкість і час проходження відрізків та дистанцій; темп рухів, відстань, яка долається в результаті одного циклу рухів; характер і величина докладених зусиль тощо.

Основою практичних методів тактичної підготовки є принцип моделювання діяльності спортсмена в змаганнях. Наприклад, у єдиноборствах і спортивних іграх розроблені спеціальні методи, які з різним ступенем подібності моделюють специфічну діяльність спортсмена.

До них належать:

- тренування без суперника;
- тренування з умовним суперником;
- тренування з партнером;
- тренування із суперником.

Метод тренування без суперника застосовується для опанування основ техніки дії, навчання активного та свідомого їх аналізу. Специфічними засобами тренування є основні положення й рухи, пересування, імітаційні вправи, різні їх поєднання.

Метод тренування з умовним суперником передбачає використання допоміжних снарядів і пристосувань: мішені, манекени, різні тренажерні пристрої, моделі умовного суперника з програмним управлінням тощо. Вправи з використанням перелічених снарядів і пристосувань дозволяють відпрацьовувати дистанційні, часові, ритмічні

характеристики дій, розвивати і вдосконалювати зорово-рухові та кінестетичні відчуття. Метод може успішно використовуватися для розвитку специфічних якостей в умовах моделювання змагальної діяльності.

Метод тренування з партнером є основним для опанування тактики дій. Партнер у цьому методі слугує активним помічником і сприяє правильному оволодінню технікою і тактикою дій. Основні засоби тренування – парні та групові вправи, які вирізняються великою різноманітністю і мають переважно техніко-тактичну спрямованість. Виконання прийомів та дій у вправах з партнером створює сприятливі умови для розвитку й удосконалення важливих для спортсменів тактичних якостей – відчуття моменту для початку своїх дій, цілеспрямованості спілкування з партнером, швидкості і точності рухових реакцій, диференціювання дистанційних, часових, м'язово-рухових параметрів взаємодій.

Метод тренування із суперником застосовується для детальної обробки тактики дій; тактичного вдосконалення з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів; удосконалення вольових якостей; виховання вміння використовувати свої можливості в різних тактичних ситуаціях, які створює суперник.

Метод тренування із суперником дозволяє вдосконалювати тактику дій в умовах інформаційного і часового дефіциту для вирішення тактичних задач, просторово-часової невизначеності, швидко змінюваних ситуацій. Усе це створює певний емоційний фон і високу напруженість, подібну до діяльності в умовах змагань.

Від кількості суперників, залучених до спільного тренування, чималою мірою залежить процес техніко-тактичної підготовки спортсменів. І навпаки, тренування лише з кількома суперниками істотно стримує процес техніко-тактичного вдосконалення спортсменів.

Система вправ і методичних підходів становлення спортивної тактики, містить:

- створення полегшених умов при опануванні раціональних варіантів розподілу сил;
- створення умов, що ускладнюють реалізацію оптимального тактичного плану при закріпленні тактичних навичок (виконання завдань у незвичних умовах, введення додаткових перешкод);
- дотримання тактичної схеми при істотній варіативності просторово-часових і динамічних характеристик рухів або, навпаки, несподівана зміна тактики за додатковим сигналом або у зв'язку із ситуацією, яка різко змінилася;
- необхідність реалізації оптимальної тактичної схеми під час роботи в умовах значної та постійно прогресуючої втоми.

У процесі вдосконалення тактичної майстерності важливо застосовувати раціональну методику. У процесі формування тактичної майстерності виділяють три етапи – орієнтувальний, виконавчий і контрольний.

Орієнтувальний етап – передбачає ознайомлення спортсмена із завданням.

Виконавчий етап – багаторазове виконання вправ, пошук оптимальних техніко-тактичних рішень, відпрацювання шляхів їх реалізації в складних умовах тренувальної і змагальної діяльності.

Контрольний етап – виявлення ефективності тактичних рішень, фіксування помилок і можливостей їх виправлення.

Послідовність вирішення завдань у процесі тактичного вдосконалення забезпечується застосуванням завдань різного рівня складності – за зразком, репродуктивно-пошукового характеру, реконструктивно-варіативного характеру.

Характеристика проведення навчально-тренувальних занять з тенісу

Упродовж проведення навчально-тренувальних занять доцільно зберігати послідовність у навчальному матеріалі, тобто матеріал повинен бути розташований з розрахунком посиленості сприйняття, що виключає появу грубих помилок, неправильне формування рухових навичок, непевність у своїх силах, а також зниження інтересу до занять тенісом. Навчання елементів техніки й тактики припускає вивчення матеріалу від легкого до складного, від основних прийомів у нескладній обстановці з переходом до більш складних і нових елементів.

Підготовча частина заняття має включати: вправи для вирішення завдань, що пов'язані з підготовкою здобувачів до виконання основних завдань заняття – вправи загально-розвиваючого характеру на силу, гнучкість, спритність і зміцнення м'язів плечового пояса й кистей рук, вправи на розвиток стрибучості та швидкості, на виконання всіх вправ підготовчої частини заняття повинно бути відведено в середньому 20 – 25 хв.

В основну частину заняття, у першу її половину, повинні входити вправи з вивчення техніки й тактики гри, на це приділяється 30 – 40 хв. (особливо протягом початкового етапу навчання), а пізніше 25 – 30 хв.; у другій половині основної частини уроку доцільно проводити навчально-тренувальні ігри в теніс за завданням, загальна тривалість другої частини заняття має становити 45 – 50 хв.

На заключну частину кожного заняття потрібно залишати не менш 5 – 10 хв. для виконання додаткових завдань із ЗФП, підведення підсумків проведення заняття й надання додаткових завдань для самостійної роботи [10].

5.4. Фізична підготовка тенісистів та її особливості

Загальна характеристика фізичної підготовки

Фізична підготовка спрямована на виховання фізичних якостей необхідних для досягнення успіхів в обраному виді спорту та є ключовим елементом у спортивній підготовці [17].

О. О. Шевченко [42] зазначає, що фізична підготовка спрямована на зміцнення здоров'я, поліпшення функціонального стану систем, підвищення рівня розвитку фізичних якостей.

Низка науковців [1, 9, 28, 29, 30, 41] відзначає, що високий рівень розвитку фізичних якостей у тенісиста є однією з умов досягнення успіхів у великому тенісі.

За даними В. В. Мулик, В. С. Лободи [34], з розвитком рухових якостей нерозривно пов'язано засвоєння техніки тенісу.

Фізичну підготовку поділяють на загальну та спеціальну [19, 30].

Загальна фізична підготовка (далі – ЗФП) спрямована на різнобічний фізичний розвиток юного тенісиста. Вона включає використання фізичних вправ з інших видів спорту, наприклад: легка атлетика, футбол, баскетбол, гімнастика.

Завдання спеціальної фізичної підготовки (далі – СФП) гравців у теніс – розвиток необхідних рухових якостей тенісиста [30].

СФП тенісиста спрямована на розвиток основних спеціальних фізичних якостей що необхідні в їх спортивній діяльності [42].

Методика удосконалення загальної та спеціальної фізичної підготовленості є одним із головних питань у тенісі.

Методика фізичної підготовки тенісиста повинна базуватися на використанні комплексів фізичних вправ, спрямованих на виховання рухових якостей.

У такі комплекси доцільно включати:

- загальнорозвивальні фізичні вправи;
- спеціальні фізичні вправи, що розроблені з урахуванням сучасних вимог до фізичної підготовки тенісиста для розвитку необхідних фізичних якостей;
- технічні елементи з інших видів спорту;
- заняття іншими спортивними іграми [30].

У тенісі фізична підготовка відіграє важливу роль на початковому етапі й є не менш значущою протягом наступних етапів підготовки, оскільки сучасні тенденції розвитку тенісу характеризуються універсалізацією гри як на задній лінії, так і біля сітки, що без певного рівня розвитку фізичних якостей здійснити на високому рівні неможливо.

Основними засобами спеціальної фізичної підготовки є змагальні й спеціально-підготовчі вправи, що забезпечують прогресуючий розвиток та ефективність процесу навчання і тренування.

Спеціальна фізична підготовка сприяє покращенню рівня фізичних здібностей, які відповідають специфіці обраного виду спорту та орієнтована на максимально можливий рівень їх розвитку.

Спеціальна фізична підготовленість тенісистів має важливе значення у підготовці спортсменів, а із збільшенням віку її роль постійно збільшується [42].

Під час планування спеціальної фізичної підготовки тренувальна робота повинна строго відповідати особливостям обраного виду спорту. Підбір спеціальних вправ повинен забезпечити строго направлений розвиток комплексу рухових здібностей за умови одночасного формування технічних навиків сприяючих вдосконаленню техніки рухів.

Тренувальна робота повинна бути спрямована на інтенсифікацію режиму роботи організму спортсмена з метою активізації процесу його пристосування до специфічних умов спортивної діяльності.

Під час спеціальної фізичної підготовки слід дотримуватися наступних рекомендацій:

- 1) чітко визначати, яке рухове завдання вирішується у даній вправі;
- 2) розвивати рухові відчуття, м'язову пам'ять та контроль за свободою рухів;
- 3) стежити за правильною амплітудою, темпом рухів;
- 4) дозувати прояв максимальних м'язових зусиль для вибіркового і найбільш точного впливу на певні групи м'язів відповідно до робочих фаз змагальної вправи;
- 5) повторне виконання неточних рухів частіше приносить лише шкоду;
- 6) під час багаторазових повторення вправ поступово збільшувати темп до максимального.

З метою ефективного розвитку провідних рухових якостей, необхідно надавати перевагу значним навантаженням, які дозволяють викликати значні адаптаційні зміни функціональних систем, що задіяні в змагальній діяльності.

Тренувальна робота, у якій передбачається підвищення рівня спеціальної фізичної підготовленості спортсмена, повинна відповідати таким принципам:

- 1) комплексний розвиток фізичних здібностей рухової діяльності, під час якого одна здібність не повинна розвиватися на шкоду іншим руховим здібностям;

2) високий ступінь розвитку сили, швидкості, гнучкості, витривалості, координації, сприяє успішному прояву комплексу цих здібностей в оптимальних умовах;

3) послідовність розвитку рухових здібностей: від витривалості до сили і швидкості, від швидкості і сили до швидкісно-силової підготовки; силові вправи виконуються зі стрибковими і біговими вправами, вправами на гнучкість і розслаблення; бігові вправи понад 60 м повинні виконуватися в кінці тренування;

4) трансформація абсолютної і відносної сили в спеціальну під час тренування зі стандартними і полегшеними обтяженнями;

5) систематичне застосування вправ на розслаблення для зняття напруженості та гіпертонічних явищ;

6) постійний контроль за своїм самопочуттям.

Плануючи засоби спеціальної фізичної підготовки, необхідно ретельно підходити до планування навантаження в окремих заняттях. Тренувальні навантаження залежить від:

- кількості тренувальних занять, їх щільності і тривалості;
- загального об'єму тренувальної роботи;
- інтенсивності цієї роботи;
- рівня тренуваності спортсмена та ступеня його адаптації до певних вправ;
- функціонального стану організму до моменту початку тренування;
- від складності рухової координації і від ступеня психічного напруження.

Тому одна і та ж по характеру, об'єму і інтенсивності тренувальна робота, залежно від рівня підготовленості та функціонального стану організму, а також від того, якою мірою беруть участь свідомість спортсмена і тонкі психічні процеси в управлінні руховою діяльністю, по-різному сприймається організмом і викликає різну його реакцію.

Під час спеціальної фізичної підготовки, для розширення функціональних можливостей організму спортсмена, слід систематично застосовувати значні навантаження (як на окремих заняттях, так і сумарні – протягом одного, двох і трьох тижнів). Унаслідок цього періодично настає деяка невідповідність між виконуваною спортсменом роботою і рівнем адаптації організму до цієї роботи. У цьому разі частина тренувальної роботи виконується на фоні неповного відновлення деяких функцій організму. Через деякий час організм спортсмена адаптується, встановлюється функціональна рівновага з виконуваною тренувальною роботою, яка знову може бути порушена черговим збільшенням навантаження, викликаючи цим біологічні перебудови, але вже на більш високому рівні.

Під час спеціальної фізичної підготовки особливу увагу слід приділяти режиму відпочинку, оскільки залежно від тривалості відпочинку між вправами, буде досягнуто той або інший тренувальний ефект.

Виконуючи вправи після неповного відпочинку, під час якого всі показники м'язової працездатності знаходяться на рівні нижче за вихідний, буде спостерігатися зниження всіх показників працездатності від вправи до вправи що сприятиме розвитку спеціальної витривалості.

Виконання вправ після відпочинку, за якого м'язова сила та швидкість рухів вище, а витривалість нижче за вихідний рівень, призводить до підвищення м'язової сили, швидкості та координації рухів, але до зниження витривалості.

Після відпочинку, за якого спостерігається працездатність, вища за початковий призводить до підтримки на одному рівні або деякому підвищенню всіх показників працездатності у процесі занять.

Під час спеціальної фізичної підготовки всі рухові якості повною мірою можуть виявлятися лише за умов розвитку здатності до довільного розслаблення м'язів. Для цього необхідно виконувати рухові завдання без напруження, спокійно перемикаючи інтенсивність рухів (перемежувати рухи з високою швидкістю з просуванням, регулярно нагадувати спортсмену про необхідність розслаблення м'язів). Одне таке завдання має повторюватися 6 – 8 разів, відпочинок між серіями 4 – 6 хв.

Вправи на розслаблення м'язів доцільно застосовувати під час виправлення помилок у рухах, а також як метод активного відпочинку між повтореннями різних вправ на силу, швидкість, витривалість.

Фізична підготовка юного тенісиста повинна вирішувати такі завдання:

- всебічний гармонійний фізичний розвиток;
- опанування життєво необхідних навичок;
- створення умов для більш швидкого опанування технічних елементів;
- удосконалення рухових якостей, потрібних для успішної змагальної діяльності.

Для підвищення ефективності фізичної підготовки необхідно зосередитися на вдосконаленні фізичних якостей, що пристосовані до конкретних умов гри.

Оптимальне співвідношення ЗФП і СФП на підготовчому етапі – 70 % та 30 %, відпо відно.

Уже на початковому етапі підготовки юних тенісистів необхідно приділяти увагу спеціальній фізичній підготовці [28].

На початковому етапі підготовки юних тенісистів (8 – 9 років) фізична підготовка повинна становити 70 – 80 % від загального часу

навчання. У зазначеному віці фізична підготовка є фундаментом, на якому відбувається розвиток фізичних якостей, необхідних тенісистові.

Заняття спеціальною фізичною підготовкою становитимуть 20 % від загального часу. Зі зростанням рівня розвитку фізичних якостей обсяг фізичних навантажень зменшується, а її інтенсивність збільшується.

На початковому етапі підготовки до завдання загальної фізичної підготовки відноситься рівномірний розвиток швидкості, спритності та гнучкості.

У тенісистів найбільш доцільно розвивати швидкість, силу, спритність, витривалість та гнучкість [30].

Сила та методика її виховання у тенісистів

Сила – це здатність переборювати певний опір або протидіяти йому за рахунок власних м'язових зусиль [9, 14, 15, 27, 45].

При виконанні певних рухових дій м'язи проявляти силу в таких режимах:

- без зміни довжини м'яза (ізометричний або статичний режим);
- при зменшенні довжини м'яза (міометричний або долаючий режим);
- при збільшенні довжини м'яза (пліометричний або поступальний режим).

Поступальний та долаючий режими поєднуються поняттям «динамічний режим» [14, 32].

У тенісистів м'язи виконують роботу в усіх вказаних режимах.

Сила має тісний зв'язок із технікою ударів. Оскільки без відповідного розвитку сили не можна оволодіти технікою основних ударів [9].

Силова підготовка є важливою умовою всебічного гармонійного розвитку тенісиста.

Від рівня розвитку сили тенісиста залежить удосконалення інших фізичних якостей.

Основна вимога, яка пред'являється до силовій підготовки тенісиста, полягає в підвищенні рівня розвитку сили, що проявляється в динаміці.

У зв'язку з вищезазначеним рекомендовано виконувати фізичні вправи у швидкому темпі при максимальній амплітуді рухів. Після кожної фізичної вправи необхідно виконувати вправи на розтягування та розслаблення тих м'язів, що приймали участь у роботі, і можливо повне розслаблення м'язів, які не брали участь у виконанні певних рухів [30].

Основною метою тренувань тенісистів є вдосконалення швидкісних і силових здібностей [26].

З метою підвищення рівня розвитку швидкісних і силових здібностей є ефективним використання фізичних вправ:

- стрибки на гімнастичну лаву та з лави на двох ногах і поперемінно на кожній;
- стрибки через гімнастичну лаву;
- стрибки через легкоатлетичні бар'єри;
- стрибки на одній нозі;
- біг угору;
- біг з невеликим обтяженням.

Під час розвитку швидкісних і силових здібностей ефективним буде виконання:

- ударів з наступним присідом і вистрибуванням вгору;
- чергування ударів із льоту з низького положення із ударами над головою у стрибку;
- чергування ударів із льоту ліворуч з низького положення та праворуч з високого з акцентом на силу удару;
- те ж, але ліворуч з високого й праворуч з низького положення;
- присісти й встати між ударами з льоту;
- усіх дій на силу удару й точність влучення [9].

Приблизний комплекс фізичних вправ, спрямований на удосконалення швидкісно-силових здібностей висококваліфікованих тенісистів у підготовчому та передзмагальному періодах:

1. Гравці знаходяться у правому куту корту – дістати м'яч, що прямує у лівий кут майданчика; дістати м'яч, що прямує у лівий кут майданчика, а потім – скорочений удар вправо; дістати м'яч, що прямує в «протихід» руху гравця; дістати м'яч, що прямує у лівий кут майданчика, а потім – скорочений удар вправо та вліво.

2. Гравці знаходяться у лівому куту майданчика, виконують ті ж фізичні вправи, але відповідно змінюють напрямок польоту м'яча.

3. Удар з льоту з пересуванням уперед; удар над головою в стрибку.

4. З вихідного положення біля задньої лінії дістати «скорочений» м'яч, а потім – «свічку» ударом з відскоку, під час повернення до задньої лінії.

5. Різновиди стрибків з акцентом на правильне технічне їх виконання.

7. Стрибки через легкоатлетичні бар'єри поштовхом двох ніг після стрибка в глибину з висоти 40 см: у довжину, у довжину вправо, у довжину вліво, вгору.

8. Стрибки на місці вгору з глибокого присіду.

9. Метання набивних м'ячів у парах: двома руками з-за голови, стоячи обличчям у напрямку руху; стоячи спиною у напрямку руху; з-за

голови з вихідного положення лежачи, руки вгору; з вихідного положення сидячи спиною один до одного – передача м'яча двома руками один одному через сторони; з вихідного положення лежачи стопами один до одного, м'яч вгору – передача м'яча в положенні сидячи.

11. Вправи з обтяженням: вистрибування вгору з глибокого присіду; стрибки на місці з поперемінним глибоким випадом правої та лівої ніг.

Найбільш ефективним для вдосконалення швидкісно-силової підготовки висококваліфікованих тенісистів є використання пліометричного методу.

У тенісі пліометричне тренування переважно спрямоване на підвищення ефективності стрибків, прискорень, зупинок, швидкості зміни напрямку рухів. Це породжує необхідність тренування з використанням різноманітних стрибків з переміщенням у різних напрямках [26].

Основна силова робота повинна проводитися з середніми, значними навантаженнями. Періодично слід включати вправи із великими навантаженнями.

Рекомендується виокремлювати окремі тренувальні заняття силового характеру у яких відбувається підвищення силових можливостей м'язових груп задіяних в тенісі.

Розвиток м'язів тулуба потрібно розпочинати лише за умови істотної попередньої підготовки, коли спортсмен досяг певної кондиції та його м'язова система готова виконувати напружену роботу пов'язану зі значними напруженнями.

Бажано провести аналіз слабких сторін силової підготовки спортсмена і визначити спрямованість рекомендованих вправ.

Плануючи силову підготовку, слід дотримуватися таких рекомендацій:

- 1) чітко визначати, яке рухове завдання вирішується в цій вправі;
- 2) розвивати рухові відчуття, м'язову пам'ять та контроль за свободою рухів;
- 3) стежити за правильною амплітудою, темпом рухів;
- 4) дозувати прояв максимальних м'язових зусиль для вибіркового та найбільш точного впливу на певні групи м'язів відповідно до робочих фаз змагальної вправи;
- 5) під час багаторазових повтореннях вправ поступово збільшувати темп до максимального.

Вправи, залучені у силову підготовку, повинні виконуватися таким чином, щоб більшою мірою збільшувати м'язову масу або покращувати міжм'язову та внутрішньо м'язову координації.

Плануючи силові тренування краще використати метод повторних зусиль, що заснований на роботі з пограничними обтяженнями (40 – 75 %) від граничного. Така робота сприяє зменшенню збуджувального процесу і більш легкому засвоєнню навичок.

Слід враховувати що велика кількість повторень до 10 – 12 в одному підході сприяє значному збільшенню обмінних процесів і приводить до функціональної гіпертрофії.

Швидкість та методика її виховання в гравців у теніс

Швидкість – це здатність здійснювати рухові дії в мінімальний проміжок часу [9, 14, 32].

Швидкість є комплексною фізичною якістю, до її форм прояву входять латентний час рухової реакції, швидкість одиночного руху, частота рухів.

Рухові реакції розподіляються на прості й складні. У складній реакції виділяють: реакція на рухомий об'єкт і реакція з вибором [13, 27, 32].

Для розвитку швидкості реакції на рухомий об'єкт необхідно:

- підвищувати швидкість польоту м'яча;
- підвищувати раптовість появи м'яча;
- скорочувати шлях польоту м'яча.

З використанням вищезазначених методичних рекомендацій можна використовувати фізичні вправи не лише з тенісним м'ячем, а й з футбольним, баскетбольним та іншими м'ячами.

З метою вдосконалення швидкості реакції на рухомий об'єкт ефективним є застосування:

- викидання партнером (тренером) м'ячів із різною швидкістю гравцю, який знаходиться біля сітки (на задній лінії) – потрібно змінювати відстань між партнерами;
- відбивання м'яча, що був посланий партнером ракеткою (рукою) під час захисту уявних воріт;
- відбивання м'яча, що був посланий одним з 2 – 3-х партнерів, які імітували рух ракеткою (рукою);
- відбивання м'яча, посланого партнером через спину в невідомому напрямку, після першого відскоку;
- гра відбитим м'ячем у ребристу тренувальну стінку;
- гра на корті проти 2-х партнерів;
- гра біля сітки – після кожного удару потрібно виконати присідання з наступним стрибком вгору, імітацію удару над головою або будь-яку іншу додаткову дію;
- виконання прийому подачі, знаходячись на лінії подачі;
- гра біля сітки – після кожного удару необхідно виконувати присід з подальшим вистрибуванням вгору, імітацію удару над головою або будь-яку іншу додаткову дію.

Для вдосконалення реакції на рухомий об'єкт у тренування тенісистів варто включати спортивні ігри: футбол, баскетбол, волейбол, гандбол, хокей й їх модифікації.

З метою вдосконалення швидкості рухів ефективними будуть фізичні вправи, що максимально наближені до змагальних дій тенісистів і вже добре освоєні гравцем. Це дозволить спортсменові спрямувати свої вольові зусилля на швидкість виконання, а не на техніку.

Для розвитку швидкості рухів доцільно застосовувати фізичні вправи:

- знаходячись у лівому куті корту потрібно наздогнати м'яч та намагатися відбити м'яч коли він летить вправо кросом;
- знаходячись у лівому куті корту потрібно наздогнати м'яч і відбити його, коли він летить вправо кросом, а потім вліво по лінії укороченим.
- знаходячись у правому куті корту потрібно наздогнати м'яч і намагатися відбити його, коли він летить вліво кросом;
- знаходячись у правому куті корту потрібно наздогнати м'яч і намагатися відбити його, коли він летить вліво кросом, а потім вліво по лінії укороченим;
- знаходячись на задній лінії всі послані м'ячі в різні місця корту зіграти лише з льоту;
- знаходячись на задній лінії всі послані м'ячі в різні місця корту зіграти лише ударом справа.

Використання повторного методу розвитку бистрості сприяє суттєвому поліпшенню швидкості пересування, однак він має і негативні наслідки, оскільки після багаторазового виконання вправ в максимальному темпі у спортсменів формується руховий динамічний стереотип, що спричиняє стабілізацію швидкості й частоти рухів. Це явище називається «швидкісний бар'єр».

Для попередження формування «швидкісного бар'єру» необхідно урізноманітнити методи тренування [9].

Плануючи тренування на підвищення швидкісних здібностей необхідно підбирати вправи у яких слід виконувати рухи із гранично можливою швидкістю.

Під час швидкісної підготовки тривалість виконання вправ повинно бути від 5 – 15 с в залежності від залученої в роботи кількості м'язів. У паузах між вправами слід здійснювати засоби спрямовані на розслаблення розтягування. Тривалість відпочинку повинно бути до повного відновлення. У разі залучення у роботу великої кількості м'язових груп, тривалість відпочинку може досягати 1 – 4 хв.

Тренувати швидкість необхідно доти, поки збудливість нервових центрів не почне знижуватися, оскільки в подальшому буде розвиватися швидкісна витривалість. Основним показником зниження рівня

працездатності ЦНС при тренуванні швидкісних здібностей, буде зниження швидкості виконання окремих вправ.

Напротязі швидкісної підготовки рекомендується дотримуватися наступних рекомендацій:

- застосовувати тільки таку кількість повторень під час яких спортсмен може виконати вправи без яскраво вираженого зниження показників швидкості.

- інтервали відпочинку між вправами слід застосовувати з урахуванням індивідуального часу відновлення діяльності центральної нервової системи кожного зі спортсменів;

упродовж повторного застосування вправ їх швидкість від підходу у підхід не повинна знижуватися;

- під час покращення максимальної швидкості довжина відрізків повинна бути такою, щоб упродовж усього відрізка рухи виконувалися максимально швидко.

Ефективним способом покращення швидкісних можливостей є планування мікроциклів відповідної спрямованості.

Плануючи такі мікроцикли слід враховувати, що високий тренувальний ефект внаслідок таких мікроциклів досягається якщо їх планують після повноцінного відновлення спортсмена.

Слід пам'ятати, що швидкісні вправи повинні бути добре освоєні аби під час руху основні вольові зусилля були направлені не на спосіб, а на швидкість виконання. Максимально швидке виконання вправи – головний шлях виховання швидкості. Тривалість виконання швидкісних вправ повинна бути такою, щоб не наступило стомлення.

Розвиток швидкості складних рухових реакцій пов'язано з моделюванням у заняттях і тренуваннях цілісних рухових ситуацій і систематичною участю в змаганнях. Однак забезпечити за рахунок цього в повній мірі вибірково спрямований вплив на поліпшення складної реакції неможливо. Для цього необхідно використовувати спеціально-підготовчі вправи, в яких моделюються окремі форми і умови прояву швидкості складних реакцій в тій чи іншій руховій діяльності. При розвитку швидкості реакції вибору прагнуть насамперед навчити спортсменів майстерно користуватися «прихованою інтуїцією» про ймовірні дії противника. Таку інформацію можна отримати з спостережень за позою противника, мімікою, підготовчими діями, загальною манерою поведінки.

Застосовуючи для вдосконалення реакції вибору спеціально-підготовчі вправи, послідовно ускладнюють ситуацію вибору (число альтернатив), для чого поступово збільшують в певному порядку як число варіантів дій, дозволених партнеру, так і число дій у відповідь.

Розвиваючи частоту рухів, перевагу слід надавати вправам тривалістю 10 – 20 с. Інтервал відпочинку, між повтореннями, повинен

становити до 3 хв. Кількість повторень та серій 3 – 4, відпочинок між серіями 8 – 10 хв. Швидкість виконання вправи повинна становити 100 %.

Підвищуючи швидкість одиночного руху швидкість виконання вправ повинна становити на рівні 80 – 100 %.

Швидкісні здібності дуже важко піддаються розвитку. У процесі спортивного тренування підвищення швидкості рухів досягається не лише впливом на власне швидкісні здібності, але і іншим шляхом – через виховання силових та швидкісно-силових здібностей, швидкісної витривалості, вдосконалення техніки рухів.

Під час швидкісної роботи через нераціональність побудови тренувальних занять можливе виникнення такого явища як швидкісний бар'єр.

З метою подолання такого явища як швидкісний бар'єр та профілактиці його утворення рекомендується застосовувати наступні методики: підвищення найвищої швидкості бігу; руйнування стереотипу руху; підвищення швидкісних здібностей за рахунок розвитку силових здібностей зокрема вибухової сили.

Підвищення найвищої швидкості бігу. Дана методика спрямована на збереження у м'язовій пам'яті відтворення швидкості на новому рівні за межами швидкісного бар'єру. Методика передбачає застосовування бігу під ухил бігу за лідером, бігу з бар'єрами різної висоти і з різним розміщенням, різні тренажерні пристрої і пристосування.

Руйнування стереотипу руху. Для цього слід виконати перерву у виконання швидкісних вправ після чого виконувати швидкісну роботу з більшою інтенсивністю, виконання швидкісних тренування зі спортсменами в яких вищий рівень розвитку швидкісних здібностей.

Підвищення швидкісних здібностей за рахунок розвитку силових здібностей зокрема вибухової сили. Величина досягнутої швидкості бар'єрного бігу в цьому випадку значною мірою буде залежати від силових здібностей спортсмена.

Під час цілеспрямованої роботи над швидкісними можливостями, всі тренувальні навантаження, не пов'язані із удосконаленням швидкісних можливостей, виконується у невеликому обсязі аби не призводить до значної втоми організму. Цим забезпечується домінування програми підвищення швидкості бігу та ефективне підвищення рівня швидкісних здібностей.

При роботі над розвитком спеціальної витривалості основними є спеціально-підготовчі вправи, максимально наближені до змагань за формою, структурою і особливостям дії на функціональні системи організму, а також поєднання вправ різної тривалості при виконанні програми окремого заняття.

Інтенсивність роботи планують так, щоб вона була близькою до змагальної. Наступне повторення вправи слід виконувати на фоні втоми.

Витривалість та методика її виховання в тенісистів

Витривалість – це здатність протидіяти втомі або тривалий час виконувати рухові дії без зниження їх ефективності. Розрізняють загальну та спеціальну витривалість [9, 30, 32].

Для тенісиста футбол, баскетбол, плавання тощо пов'язані з проявом загальної витривалості; гра в теніс з урахуванням вимог, що висуваються у змаганнях – зі спеціальної.

Під вимогами, які пред'являються до тенісистів на змаганнях, розуміють гру в потрібному темпі, з певними переміщеннями та тривалістю, точністю влучень тощо.

Тенісист повинен бути готовий грати 3 сету, а в деяких турнірах навіть 5. Тому при вихованні витривалості у тенісистів використовується увесь арсенал засобів: загальнопідготовчі та спеціально-підготовчі фізичні вправи.

Загальнопідготовчі вправи суттєво впливають на функціональний стан серцево-судинної і дихальної систем. Підбирати їх доцільно з урахуванням того, щоб вплив від них був значно більшим, ніж при виконанні специфічних навантажень.

Засобами загальної фізичної підготовки тенісистів можуть бути плавання, спортивні (футбол, баскетбол, гандбол) та рухливі ігри. При цьому доцільно змінювати правила гри та модифікувати їх.

Спеціально-підготовчі фізичні вправи добираються із урахуванням специфічних рухів та пересування тенісиста на корті. Це може бути розігрування комбінацій «трикутник», «вісімка» із задньої лінії й біля сітки.

Спеціально-підготовчими засобами є розігрування будь-яких комбінацій гри в теніс.

Можна включати у комбінації удари з задньої лінії та з позиції біля сітки, при цьому їх краще виконувати в русі вздовж задньої лінії та вперед-назад.

Доцільно складати комбінації так, щоб підвищувати ефективність сильних сторін і поліпшувати слабкі.

Для виховання спеціальної витривалості у гравців в теніс ефективним буде застосування фізичних вправ:

- подача з виходом до сітки й швидким завершальним ударом з льоту;
- подача з виходом до сітки гравця, який приймає й відповідає в ноги (розіграш м'яча);

- подача з виходом до сітки, розіграшем м'яча з льоту та завершальним ударом із льоту;
- подача з виходом до сітки гравця, який приймає й відповідає «свічкою» (потрібно наздогнати «свічку» на задній лінії, виконати підготовчий удар для виходу до сітки, потім вихід до сітки та завершити розіграш м'яча ударом із льоту;
- гравець, який здійснює першу подачу, виходить до сітки, виконує три-чотири удари з льоту, потім повертається на задню лінію, проводить удар, після вихід до сітки, далі розіграш «трикутника»;
- гравець, який здійснює другу подачу, одночасно з приймаючим виходить до сітки і той, хто встигає раніше, «вбиває» м'яч із льоту або з напівльоту;
- гравець, який здійснює першу подачу, розіграє «трикутник» на задній лінії, з короткого м'яча виходить до сітки, потім повертається після «свічки» і продовжує розігравати «трикутник» [9].

Сучасна гра в теніс розвивається в напрямку все більшого прискорення темпу, тому у тенісистів необхідно виховувати швидкісну витривалість, що виявляється в здатності гравця тривалий час, протягом усього матчу, зберігати швидкість на високому рівні.

Тенісист, який не володіє швидкісною витривалістю, швидко стомлюється від частих швидкісних ривків. Сильне стомлення спричиняє зниження швидкості реакції та точності ударів, до уповільнення стартового ривка.

Циклічні вправи не можуть бути засобом виховання спеціальної витривалості тенісиста, оскільки послідовність та швидкість рухів тенісиста в грі постійно змінюються.

Для виховання швидкісної витривалості ефективним буде виконання комплексу спеціальних вправ, в який варто включати різні види стрибків та бігу [30].

Плануючи тренувальну роботу, спрямовану на підвищення витривалості, необхідно застосовувати паузи відпочинку, враховуючи кваліфікацію і ступінь тренуваності спортсмена, стежачи за тим, щоб навантаження, з одного боку, висувало високі вимоги, а з іншого – не було надмірним.

Тривалість відпочинку між повторами повинна забезпечувати виконання подальших дій спортсмена на тлі втоми.

Ефективним є застосування безперервного методу, методу до відмови.

Плануючи комплексні тренувальні заняття, котрі вирішували завдання удосконалення технічної і спеціальної фізичної підготовки, або тактичної і спеціальної фізичної підготовки, під час вирішення завдань спеціальної фізичної підготовки необхідно застосовувати в основному

вправи спрямовані на підвищення рівня провідної рухової якості в обраному виді спорту.

Вибіркові тренувальні заняття у яких вирішуються питання розвитку спеціальних рухових якостей, повинні передбачати застосування комплексів вправ у яких будуть розвиватись усі необхідні рухові якості в обраному виді спорту.

Гнучкість та методика її виховання в гравців у теніс

Гнучкість – це здатність виконувати рухи з максимальною амплітудою [9, 37].

Ця фізична якість є обов'язковою умовою в розвитку спритності та швидкості.

Фізичні вправи, спрямовані на виховання гнучкості можуть виконуватися як з обтяженням, так і без нього. Як обтяження застосовують гантелі, набивні м'ячі, гриф від штанги. Обтяження використовуються для того, щоб збільшити амплітуду за рахунок руху по інерції та для розтягування напружених м'язів.

Вправи для виховання гнучкості виконуються спочатку в повільному, потім швидкому темпі.

Тенісистові необхідна велика рухливість у суглобах плечового пояса, в колінних і гомілковоступневих суглобах.

У комплекс вправ для виховання гнучкості доцільно включати різні нахили, обертання, махи, які виконуються із максимальною амплітудою [30].

Гнучкість тенісиста проявляється при виконанні основних технічних прийомів, особливо таких, як подача й удар над головою.

При високому рівні розвитку гнучкості тенісисту легше використовувати при ударах силовий потенціал – в такому випадку м'яч летить значно швидше.

Тенісист, який має високий рівень рухливості у суглобах, за інших рівних умов, має більші шанси відбити м'яч, що знаходиться від нього на суттєвій відстані.

Чим вище рівень розвитку гнучкості у тенісиста, тим легше, швидше й економніше гравець може виконувати рухи, використовувати необхідну фізичну якість в різних ігрових ситуаціях і не травмуватися.

Основними засобами підвищення рівня розвитку гнучкості є загальнопідготовчі й спеціально-підготовчі фізичні вправи на розтягування, що виконуються з максимальною амплітудою.

До загальнопідготовчих фізичних вправ відносяться різні повороти, нахили, махи, обертання і т. д., що виконуються без обтяжень та з обтяженнями.

Обтяження використовуються для збільшення амплітуди рухів.

Спеціально-підготовчі фізичні вправи добираються із урахуванням специфіки виконання основних ударів. У цих вправах можна використовувати допомогу партнера або додаткові обтяження.

Звичайне виконання основних ударів відіграє лише допоміжну роль в удосконаленні гнучкості. Досягати максимальної рухливості в суглобах гравцям у теніс не потрібно, треба щоб вона була більшою за ту, що необхідна при виконанні ударів, тобто, щоб був запас гнучкості. Вказане захистить тенісиста від травм під час виконання дій в екстремальних умовах.

Вправи на виховання гнучкості доцільно виконувати кожного дня.

Фізичні вправи є одним із обов'язкових складових підготовчої частини заняття.

В основній частині заняття фізичні вправи, спрямовані на виховання гнучкості можуть використовуватись після вправ для вирішення основного завдання (наприклад, розвитку сили і т. д.) [9].

Підвищуючи рівень гнучкості, слід застосовувати тренувальні навантаження спрямовані на підвищення рухливості хребетного стовпа, рухливості у кульшових, колінних, гомілковостопних суглобах, оскільки саме на ці суглоби припадає найбільше навантаження під час тренувальної і змагальної роботи.

Тренувальна робота повинна бути спрямована як на підвищення активної, так і пасивної гнучкості. У пасивних вправах з додатковими обтяженнями, величина інтенсивності регулюється їх масою. Інтенсивність повинна бути біля 25 % від максимальної сили м'язів, що розтягуються.

З метою підвищення активної гнучкості рекомендується використовувати різноманітні розтяжки. У процесі тренування спрямованих на підвищення активної гнучкості пропорційно слід застосовувати як динамічні так і статичні розтяжки.

Процес статичного розтягування полягає в тому, щоб довести м'яз до точки легкого напруження та утримувати його в такому положенні протягом певного часу. Це можна зробити шляхом поступового натягування м'язів, або за допомогою ваги, тиску або інших засобів.

Динамічне розтягування допомагає збільшити діапазон руху та покращити пружність м'язів, що знижує ризик травм під час тренувань.

При динамічному розтягуванні, спортсмени роблять різні рухи, такі як кругові рухи з руками або ногами, пружні стрибки, сходження та підйоми на місці. Такі рухи здебільшого повторюються протягом 10 – 15 разів.

Упродовж тренувань на гнучкість кількість повторень в одній серії не повинна перевищувати 8 – 10 разів. Тривалість збереження статичного положення 5 – 6 с. Відпочинок між повтореннями повинен бути не більше 30 с, а між серіями 2 – 3 хв. Кількість серій 6 – 8.

Якщо потрібно досягти помітного зрушення в розвитку гнучкості вже через 3 – 4 місяці, то рекомендуються у роботі на гнучкість застосовувати наступне співвідношення у використанні вправ: приблизно 40 % – активні, 40 % – пасивні і 20 % – статичні.

Вправи на гнучкість рекомендується включати в невеликій кількості в ранкову гігієнічну гімнастику, в розминку при заняттях спортом.

Вправи на гнучкість важливо поєднувати з вправами на силу і розслаблення.

Навантаження у вправах на гнучкість в окремих заняттях і протягом року слід збільшувати за рахунок збільшення кількості вправ і числа їх повторень. Темп при активних вправах становить 1 повторення в 1 с; при пасивних – 1 повторення в 1 – 2 с; «витримка» в статичних положеннях – 4 – 6 с.

На етапі збільшення амплітуди рухів у суглобах, вправам на гнучкість доцільно присвячувати окремі заняття або значну частину заняття.

Найбільшого тренувального ефекту можна досягти, якщо розвиток гнучкості відбувається безпосередньо після ретельної розминки.

Більш доцільно починати заняття з розвитку рухливості в суглобах, які оточені масивними м'язами (суглоби хребта, тазостегнові і плечові), а потім переходити до розвитку рухливості в інших суглобах. При цьому спочатку слід виконати всі вправи, заплановані для розвитку рухливості в одних суглобах (наприклад, тазостегнових), і тільки потім переходити до інших.

У системі суміжних занять найбільшого тренувального ефекту можна досягти при щоденних або дворазових на день заняттях із розвитку гнучкості.

Менша або більша частота тренувальних занять із розвитку гнучкості менш ефективна.

При дворазових заняттях оптимальне щоденне навантаження розподіляється на дві частини: 20 – 40 % оптимального добового навантаження виконують у ранковій гімнастиці, а решту вправ – у спеціальному або комплексному тренувальному занятті.

Якщо виконання вправ не викликало больових відчуттів, слід вправи повторити двічі: на початку тренування - в розминці і в середині тренування. Після вправ на гнучкість слід виконувати вправи на розслаблення у вигляді легкого бігу або підскоків. Для цього широко слід застосовувати вправи на гімнастичній стінці, вправи з партнерами, виконувати вправи на розтягування.

При тренуванні гнучкості слід використовувати широкий арсенал вправ, що впливають на рухливість всіх основних суглобів, оскільки не спостерігається позитивний перенос тренувань рухливості одних суглобів на інші.

Спритність та методика її виховання в тенісистів

Спритність – це здатність оволодівати новими рухами і перебудовувати рухову діяльність згідно з вимогами обставин, які раптово змінюються на основі наявного запасу рухових умінь та навичок [13, 14, 30].

Е. Й. Лапковський, Я. М. Яців, В. В. Сарабай [30] зазначають, що спритність має тісний зв'язок з розвитком сили, швидкості, витривалості та гнучкості.

Спритність відіграє важливу роль у структурі фізичної підготовленості тенісистів.

Теніс є складно-координаційним видом спорту, специфіка змагальної діяльності в якому потребує високого рівня розвитку спритності.

У тенісі спритність спортсмена проявляються під час оволодіння технікою ударів різної сили, в різних напрямках та з різним типом обертання м'яча, тобто під час освоєння та вдосконалення технічних елементів у тенісистів в обмеженій у часі грі.

Для тенісистів важливим є вміння швидко перебудовувати рухову діяльність згідно з типом покриття та кліматичних умов [23].

Для підвищення рівня розвитку спритності в гравців у теніс ефективним будуть:

- фізичні вправи, які включають елементи новизни;
- фізичні вправи, які пов'язані зі швидким реагуванням на обстановку, що змінюється;
- фізичні вправи, координаційна складність яких підвищується від заняття до заняття.

Для виховання спритності у гравців у теніс ефективними є фізичні вправи, які сприяють тренуванню вестибулярного аналізатора.

Для удосконалення спритності у тенісистів ефективним буде використання фізичних вправ:

- з упору присів, переставляючи руки по черзі, прийти в положення упору лежачи, перейти у вихідне положення;
- з упору присів, випрямляючись, виконати падіння вперед в упор лежачи на зігнутих в ліктьових суглобах руках;
- те ж, вперед-вліво, вперед-вправо, з інших вихідних положень;
- з вихідного положення – стійка на колінах, руки донизу, присідаючи, стрибком встати на ноги;
- те ж, із ракеткою в руках із наступними пересуваннями й ударами по м'ячу;

- падіння по діагоналі (вперед-вліво, вперед-вправо) з ракеткою в руках із вказаних вище вихідних положень;
- з упору присів, потім з положення старту плавця, випрямляючись, впасти на зігнуті в ліктьових суглобах руки з перекатом на груди, виконати зворотний перекаат, після стрибком встати на ноги;
- те ж, з ракеткою в руці;
- з вихідного положення присів нахил тулуба вліво (вправо) з імітацією (потім і виконанням) удару з наступним виконанням підйому;
- падіння після стрибка вперед і по діагоналі з місця;
- падіння з випаду вліво (вправо);
- те ж, із імітацією ударів без ракетки з наступним перекатом і вставанням;
- те ж, із ракеткою;
- падіння перекатом через спину [9].

Тренувальна робота спрямована на підвищення координованості рухів повинна передбачати вдосконалення розвитку регуляції динамічних зусиль рівноваги, почуття простору, рухової реакції.

В основу покращення рухової реакції необхідно включати вправи спрямовані на швидку реакцію за сигналами партнера чи тренера. Для розвитку почуття ритму можна застосовувати виконання вправ під музику, вправи на синхронність рухів з партнером.

Для досягнення високого рівня координації необхідно виконувати засоби які передбачають різні комбінації рухів. Це можуть бути різноманітні обертання, акробатичні вправи.

Працюючи на підвищення координованості рухів особливу увагу слід звертати на підвищення вестибулярної стійкості яка відповідає за стійкість рівноваги та дозволяє виконувати складні технічні елементи з високою точністю та координацією рухів.

Тренування на запаморочення голови є одним з ефективних засобів підвищення вестибулярної стійкості. Спортсмени можуть застосовувати спеціальні засоби, які включають повороти голови та корпусу у різних напрямках.

Використання спеціальних тренажерів наприклад «Ротатор», та ін., дозволяють тренувати вестибулярний апарат та покращити стійкість рівноваги.

Працюючи над підвищенням рівня координованості рухів слід дотримуватися наступних рекомендацій:

1. Навчати нових різноманітних рухів з поступовим збільшенням їх координаційної складності. Цей підхід широко використовується на перших етапах спортивного вдосконалення. Засвоюючи нові вправи, підлітки не тільки поповнюють свій руховий досвід, а й розвивають здатність утворювати нові форми координації рухів.

Володіючи великим руховим досвідом (запасом рухових навичок), людина легше і швидше справляється з несподіваним руховим завданням.

Припинення навчання нових різноманітних рухів неминуче знизить здатність до їх засвоєння і тим самим загальмує розвиток координаційних здібностей.

2. Розвивати здатність перебудовувати рухову діяльність в умовах раптово мінливих обставин.

3. Підвищувати точності рухів на основі поліпшення рухових відчуттів і сприйняття.

4. Долати нераціональну м'язову напруженість. Зайва напруженість м'язів (неповне розслаблення в потрібні моменти виконання вправ) викликає певну дискоординацію рухів, що призводить до зниження прояву сили і швидкості, спотворення техніки і передчасного стомлення.

Для закріплення засвоєного ритму слід застосовувати рухи в цілому або його окремі елементи з тією швидкістю, в межах якої зберігаються можливості повторити завдання у тому ж ритмі. Відпочинок між повтореннями має бути у межах 0,5 – 1 хв. Кількість повторень вправ у серії 2 – 3 серії, відпочинок між серіями 2 – 3 хв.

5.5. Особливості психологічної підготовки тенісистів

Напружена тренувальна та змагальна діяльність потребують від тенісиста прояву різноманітних психологічних якостей та особистісних властивостей, які, взаємодіючи з іншими аспектами підготовки, сприяють розвитку рухового потенціалу та досягненню найкращих результатів під час найважливіших змагань у період підготовки або спортивної кар'єри гравця [11].

Фахівці [11, 12] вказують, що психологічна підготовка є важливою складовою багаторічної підготовки тенісистів.

О. Є. Гант [12] наголошує, що психологічна підготовка є важливою складовою управління процесом підготовки спортсмена та входить у комплекс заходів щодо його забезпечення. На думку фахівця, вона є процесом розвитку й вдосконалення найбільш значущих проявів психіки спортсмена, що відповідають вимогам тренувальної і змагальної діяльності, та спрямована на формування в особистості необхідних для спортивної діяльності психологічних якостей, професійно важливих знань, вмінь та навичок, досягнення такої їх стійкості, яка забезпечить можливість вирішення поставлених завдань в ході змагань.

М. В. Ібраїмова [19] переконана, що в процесі психологічної підготовки формуються й удосконалюються морально-вольові якості та спеціальні психічні функції тенісистів, уміння управляти своїм психічним станом у період тренувальної і змагальної діяльності.

Як стверджують В. В. Мулик, К. В. Мулик [33], при побудові тренувального процесу необхідно врахування психологічних особливості спортсменів.

Для тенісистів важливо володіти технікою релаксації, позитивно мислити, вміти використовувати візуалізацію, мати здатність аналізувати та коригувати свій психічний стан.

Юних тенісистів необхідно вчити релаксації і візуалізації з дитинства.

У тренуванні слід робити акцент на нестандартних ситуаціях, складних розіграшах балів, залучаючи різних спаринг-партнерів. Темп таких тренувань повинен бути набагато вищий, ніж буває зазвичай у змаганнях, і спортсмени повинні бути готові до матчу на наступний день після такої інтенсивної роботи.

З метою досягнення високих спортивних результатів у грі в теніс спортсмену необхідно мати психічну схильність до цього виду спорту, стабільну нервову систему, високий рівень розвитку морально-вольових якостей, здатність до тривалої концентрації уваги [12].

Один із шляхів оптимізації процесу підготовки у будь-якому виді спорту є використання індивідуального підходу до побудови тренувальних занять.

Психологічна підготовка спортсмена-тенісиста має бути індивідуальною, оскільки ефективні методи для одного спортсмена можуть бути не ефективними для іншого.

В основі раціональної побудови багаторічної підготовки тенісистів повинно лежати прагнення до забезпечення умов для прояву максимально можливого результату, що впливає з природних задатків і розвиненого на їх основі широкого кола здібностей спортсмена. Реалізація цього прагнення може бути забезпечена виключно планомірною та тривалою підготовкою, що враховує особливості розвитку спортсменів та їх індивідуальні можливості.

Урахування індивідуальних особливостей спортсменів у тренувальному процесі сприяє більш якісному розкриттю їх здібностей, ефективному оволодінню техніко-тактичними навичками та зростанню спортивної майстерності.

Одним із актуальних напрямів удосконалення тренувального процесу є максимальна орієнтація на індивідуальні здібності спортсмена під час побудови тренувального процесу та вибору індивідуальної структури змагальної діяльності [11].

Тренерам необхідно вивчати особливості психології різних вікових категорій спортсменів для системної психологічної дії на тренуваннях.

Неоднорідність підліткового характеру психіки потрібно враховувати в організації й проведенні тренувань психічного та виховного плану, використовуючи спеціальний набір методів – від індивідуальних

бесід до підготовлених дискусій, а з найменшими спортсменами – позитивний результат дають різноманітні спортивні та рольові ігри.

Методи, що існують у сучасній світовій психофізичній підготовці юних тенісистів, не є універсальними.

Тренер повинен бути психологом і творчо підходити до процесу тренування, разом з тим не випускаючи з поля зору особистих якостей характеру підлітка та здійснюючи постійний контроль за психічним станом спортсмена.

Знання особливостей дитячої психіки сприяє досягненню найкращих результатів у тренуванні, тобто у загальнопсихологічній підготовці.

Загальнопсихологічна підготовка спрямована на розвиток навичок подолання труднощів у спортивній діяльності тенісиста.

Немає єдиної універсальної психологічної підготовки в тенісі, тому що методи, які ефективно діють на певного спортсмена, не завжди будуть успішними щодо інших, а різноманітність ситуацій диктують творчий підхід до вибору моделей поведінки.

Засоби психологічного впливу повинні застосовуватися продумано, з урахуванням розвитку етапів самосвідомості дітей, їхнього психофізичного розвитку [4].

Психологічна підготовка до змагань починається задовго до них, спирається на базову підготовку і вирішує наступні завдання:

- формування значущих морально-вольових якостей;
- вдосконалення властивостей уваги;
- створення психологічних передумов для прискорення процесу оволодіння технікою даного виду спорту;
- оволодіння умінням зосереджуватися і мобілізуватися під час виконання вправ і інших видів діяльності;
- оволодіння умінням управляти своїми почуттями, емоціями, діями, поведінкою;
- оволодіння умінням регулювати психічний стан під час змагань та інших життєвих ситуацій;
- розвиток здібностей до самоаналізу, самокритичності, вимогливості до себе;
- оволодіння умінням протистояти несприятливим впливам внутрішніх і зовнішніх чинників;
- створення впевненості в своїх силах;
- формування готовності до виступів на змаганнях;
- виховання прагнення цілеспрямовано боротися за перемогу;
- формування значущих мотивів, готовність до змагань;
- виховання впевненості в своїх силах, прагнення до обов'язкового досягнення певного результату, перемоги;

- вироблення емоційної стійкості до змагального стресу;
- збереження нервово-психічної свіжості;
- попередження перенапруг;
- оволодіння самоконтролем і саморегуляцією власного психологічного стану в змагальній обстановці.

Побудову психологічної підготовки пов'язано з використанням певних принципів.

Принцип свідомості. Будь-які засоби психологічної підготовки можуть бути продуктивними лише в тому випадку, якщо спортсмен застосовує їх свідомо, з вірою в те, що даний прийом відповідає його індивідуальності і буде корисним в даній конкретній ситуації. Не можна насаджувати засоби психічного впливу адміністративними методами. Більш того, спортсмен повинен не просто вірити «на слово» в ефективність цих засобів; усвідомленість – це знання механізмів їх впливу, володіння навичками самоконтролю і самоаналізу.

Принцип систематичності. Успіх приносить лише систематичне, цілеспрямоване, послідовне застосування системи психічних засобів з урахуванням усіх супутніх факторів. Систематичність передбачає роботу за планом і спадкоємність, коли кожен новий вплив містить вплив попередніх і готує до майбутніх.

Принцип всебічності. Необхідно, щоб засоби і методи психологічної підготовки погоджувалися в єдину структуру, що забезпечує єдність загальної та спеціальної підготовки спортсмена, тому що самі психічні впливи дають набагато більший ефект, коли передбачається вплив не на одну вузьку сферу, а на всю психіку: спрямованість особистості спортсмена, його нейродинамічний статус, психомоторику, інтелект.

Принцип узгодженості. Відноситься до технології психологічної підготовки, організації її заходів у часі. Заходи психічного впливу повинні плануватися в ув'язці з іншими заходами, логічно складати систему спортивної підготовки. Наприклад, психорегулююче тренування (ПРТ) повинно узгоджуватися з тренувальними заняттями і в залежності від приватних завдань займати самостійне місце до занять, після них або в перервах (якщо передбачається застосування скороченого варіанту ПРТ).

Принцип індивідуалізації. Вимагає від психолога або тренера всебічного знання особливостей спортсмена з подальшим вибором таких психічних впливів, які відповідають усім його індивідуальним властивостям і якостям.

Зв'язаних один з одним, але які забезпечують вирішення самостійних завдань:

- загальна психологічна підготовка (проводиться постійно);
- спеціальна психологічна підготовка до змагань (починається з моменту прибуття спортсменів на турнір);

- психологічний захист від негативних впливів в ході змагань.

Загальна психологічна підготовка. В узагальненому вигляді являє собою оптимізацію психічної адаптації спортсмена до навантажень тренувальної діяльності.

Психологічна підготовка спортсмена до тривалого тренувального процесу здійснюється за рахунок:

- безперервного розвитку і вдосконалення процесу спортивного тренування;
- позитивного ставлення до тренувального процесу.

Особливо це стосується видів спорту на витривалість, в яких спортсмен повинен не тільки вміти терпіти монотонну роботу на дистанції, але і любити таку роботу.

Основні заходи загальної психологічної підготовки:

- аналіз психологічних умов майбутніх змагань;
- психодіагностика спортсменів з виділенням оцінки мотиваційних і цільових установок, волевого настрою, типових психічних реакцій на ті чи інші змагальні ситуації, виявлення найбільш сприятливих ситуацій для реалізації потенційних можливостей спортсменів;

- формування установки на подолання труднощів тренувального процесу на останньому етапі підготовки та подолання труднощів змагальної боротьби;

- складання програми психічних впливів;
- моделювання психологічних умов змагань;
- перевірка ефективності окремих засобів психічної регуляції;
- перевірка ефективності стимулюючих виховних впливів;
- перевірка ефективності засобів психічного відновлення після тренувальних навантажень.

В основі загальної психологічної підготовки лежить раціональне використання навіювання – перш за все, з боку тренера. Часто, коли мова йде про навіювання, мається на увазі пряме, щодо некритичне сприйняття людиною даних йому заздалегідь заготовлених установок.

Не праві ті фахівці, які вважають навіювання чи не єдиним засобом управління спортсменом. В цьому випадку некритичне ставлення до різних «психологічним наркотиків» – у вигляді науково необґрунтованих формул навіювання, без звернення до свідомості спортсмена, без застосування педагогічних засобів впливу – не тільки не дає потрібного результату, але і приносить явну шкоду.

Загальна психологічна підготовка в основному здійснюється двома шляхами:

1. Перший шлях передбачає навчання спортсмена універсальним прийомом, спрямованих на психічну готовність до найбільш відповідального змагання у спортивній кар'єрі:

- способам саморегуляції емоційних станів, рівня активації, що забезпечує ефективну діяльність;
- концентрації і розподілу уваги;
- способам мобілізації на максимальні вольові і фізичні зусилля.

2. Другий шлях передбачає навчання прийомам моделювання умов змагальної боротьби за допомогою словесно-образних моделей. Особливо значима ця форма психологічної підготовки в тих видах спорту, де дається спроба, перед якою необхідно подумки виконати цілісну дію.

Відомо, що спортивне вдосконалення невіддільне від постійної роботи спортсмена над точністю відчуттів при виконанні рухових дій. Можна сотні разів за тренування виконувати один і той же прийом, однак без оцінки всіх своїх відчуттів після кожної спроби, без аналізу причин будь-якої найменшої помилки прогресу в ефективності не буде. Особливо важлива така робота саме на передзмагальному етапі.

Одне із завдань загальної психологічної підготовки – формування емоційно-вольової бази спортсмена, яка будується на використанні психолого-педагогічних засобів психопрофілактики і корекції неадекватних адаптивних реакцій на тренувальне навантаження, спрямованих в першу чергу на:

- формування реальної самооцінки;
- формування реальної установки;
- структурування діяльності.

Це досягається за допомогою засобів ментального тренування (МТ).

Термін ментальне тренування має на увазі систему словесних і образних впливів на свідомість спортсмена з метою оптимізації психічних процесів і підвищення психічної дієздатності. По суті, це система свідомого самопрограмування досягнення успіху, як в спорті, так і в житті, на базі органічного поєднання релаксації і розумового тренінгу.

Ментальне тренування являє собою комплекс психічних засобів, що включає:

- розпізнавання і оцінка ситуації;
- контроль психофізіологічних і поведінкових реакцій;
- прийоми навіювання та самонавіювання, спрямовані на релаксацію і створення необхідних передумов для ефективної діяльності.

Таке комплексне ментальне тренування дозволяє спортсменові формувати необхідну установку на майбутню діяльність і долати негативні впливи екстремальних умов тренувальної і змагальної діяльності.

Спеціальна психологічна підготовка спрямована перш за все на формування готовності спортсмена до старту, на підведення його до того стану, коли треба щось зробити «тут і зараз».

Спеціальна психологічна підготовка включає:

- оцінку психічного стану спортсменів і команд після прибуття на місце змагань;
- організацію психологічного забезпечення тренувального процесу на спортивній базі;
- психодіагностику потенційних можливостей спортсменів напередодні стартів змагань;
- ментальне тренування перед змаганнями, що включає візуалізацію найбільш ймовірних моментів майбутньої боротьби і формування почуття успіху на більш високому рівні, ніж на попередньому етапі підготовки;
- психічні впливи безпосередньо перед стартом;
- психічне відновлення після виконання окремих спроб у тих видах спорту, де змагання проводяться в кілька етапів.

Підготовка до старту може здійснюватися при невеликих витратах енергії або, навпаки, при значних витратах сил у стані сильного збудження. Ці відмінності в інтенсивності можуть оцінюватися: з чисто суб'єктивної точки зору – тоді кажуть про ступінь поглиненості підготовкою до діяльності; з об'єктивної точки зору – тоді необхідно визначити рівень нервового і соматичного функціонування, що лежить в основі стану готовності. Тут виникає поняття активації, яке одночасно означає і швидке підвищення активності центральної нервової системи, і викликану ним інтенсифікацію периферичних процесів. Не викликає сумнівів той факт, що перед початком відповідальної діяльності, тим більше що протікає в екстремальному режимі змагань, у спортсмена включаються довільно (або навіть мимоволі) механізми активації психічних і фізіологічних функцій, що безпосередньо впливають на ефективність її виконання. Перед відповідальним стартом формується установка, пов'язана з очікуванням найбільш ймовірного результату змагань. Нерідко установка формується на неусвідомлюваному рівні, проте чим складніше за своєю структурою майбутня діяльність, тим більше в формуемій установці переважають усвідомлювані, вольові компоненти. Напруженість у спортивній діяльності може бути не тільки емоційною, а й операційною. Операційна напруженість виникає внаслідок складності виконуваної роботи, емоційна – в результаті дії негативних емоціогенних подразників.

В ході спеціальної психологічної підготовки вирішуються такі приватні завдання:

- орієнтація на ті соціальні цінності, які є провідними для спортсмена (олімпійський старт для молодого спортсмена і для

ветерана, який не надіється потрапити на наступну олімпіаду, зазвичай має різне значення);

- формування у спортсмена психологічних «внутрішніх опор» (для одного – це впевненість у своїй технічній підготовленості, для іншого – здатність не піддаватися впливам передстартових хвилювань оточуючих, для третього – здатність «додати» в найвідповідальніший момент змагальної боротьби);

- подолання психологічних бар'єрів, особливо тих, які виникають у боротьбі з конкретним суперником (тут головне – набути впевненості в тому, що тепер у нього є певні переваги перед суперником, які і повинні зіграти вирішальну роль);

- психологічне моделювання умов майбутньої боротьби (тут важливо подумки моделювати ці умови без особливого напруження – думки повинні як би плавно «перетікати» з однієї моделі ситуації в іншу);

- створення психологічної програми дій безпосередньо перед змаганням (тут повинні бути продумані всі дії, які виконують роль передстартових ритуалів, включаючи ритуали переодягання, перевірки інвентарю, розминки і виходу на старт).

У будь-якому випадку стресового стану перед стартом не уникнути, і воно просто необхідно для мобілізації прихованих психічних резервів.

Інша справа – надмірний стрес, з яким треба боротися.

Поєднання фізіологічних і психолого-педагогічних методів впливу на психіку спортсмена, якими є спеціально побудована розминка і комплекс словесних впливів, дозволяє встановити свого роду інтегральний психічний стан, характерний для змагальної діяльності, включаючи сюди не тільки техніку рухів, але і динаміку образів, що представляються. При цьому застосовується метод ідеомоторного тренування, що дозволяє удосконалювати розвиток спортивних навичок як поєднання «ідеальних» (уявних) і «реальних» (моторних) компонентів змагальної діяльності.

Основні психологічні техніки для боротьби з високим рівнем стресу перед змаганням:

1. «Середовищні техніки»:

- суб'єктивне «зниження» значимості змагань (це навмисне самонавіювання для психічно чутливих спортсменів: навіть якщо виграти не вдасться – життя на цьому не закінчується);

- усунення неясностей (уявний «перегляд» найбільш ймовірних ситуацій боротьби і виходу з них);

- прослуховування музики або спеціальних розслаблюючих записів.

2. Психофізіологічні техніки, які особливо ефективні при високому рівні адреналіну в крові:

- прогресивне м'язове розслаблення;

- контроль дихання;
- метод зворотного зв'язку (спостереження за ознаками хвилювання, що з'являються, і ознаками його зниження до необхідного рівня).

3. Ментальні техніки для боротьби з негативними психологічними факторами:

- релаксація за допомогою образного мислення;
- контроль думок, логічне обдумування, позитивне мислення;
- спогади в формі образів минулих вдалих виступів;
- самонавіювання.

5.6. Теоретична підготовка тенісистів та її особливості

Теоретична підготовка важлива для успішної діяльності тенісиста, вона може проводитися під час навчально-тренувальних занять та самостійно [19].

Як відмічають М. В. Супруненко, О. М. Коломейцева [40], вивчення біомеханіки рухів ведучих тенісистів дає можливість виділити з них ефективні елементи техніки та на їх базі розробляти нові методики навчання.

Використання відеоматеріалів допомагає тенісистам краще розуміти техніку гри. Разом з тим ніколи не можна копіювати стиль інших гравців. Необхідно розробляти власний стиль гри, той, який дає максимальну перевагу [8].

Як відмічають С. М. Жуков. А. В. Лукачіна [18], високі результати у грі в теніс можна досягти лише при високому рівні технічної та тактичної підготовки.

Н. В. Кіченюк [21] наголошує, що між спортивною технікою в тенісі і фізичною підготовкою гравця існує тесний взаємозв'язок. Найбільшого значення цей зв'язок набуває в періоди підготовки та участі у змаганнях.

Розділ 6

СПРЯМОВАНІСТЬ ТРЕНУВАЛЬНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У ПІДГОТОВЦІ ТЕНІСИСТІВ

Контроль тренувальних і змагальних навантажень є основною ланкою у складному і багатогранному ланцюзі управління підготовкою спортсменів.

Ефективне управління тренувальним процесом, в першу чергу, залежить від знання тренером закономірностей адаптації організму спортсмена до навантажень. Механізми адаптації зумовлюють розподіл навантажень за спрямованістю та величиною протягом певного періоду їх підготовки.

Теніс має специфічні особливості, які зводяться до такого:

1. Невизначеність кількості дій, їх часу та загального обсягу навантаження.

Тенісний матч у жінок розігрується з трьох партій. Максимальна кількість геймів в матчі з трьох сетів – 39. Тоді як у чоловіків матч може складатися і з 5 сетів, в останній партії матч закінчиться тільки тоді, коли у суперників різниця буде в два гейми. Це означає, що кількість зіграних геймів може бути необмежена. Але кількість зіграних сетів і геймів дає вельми неповне уявлення про дії і загальному обсязі проробляється гравцем роботи. Вирішальним стає виявлення параметрів гейми.

2. Невизначеність дій і пересувань при невизначеною зміні ситуації.

Неможливо точно та впевнено передбачити характер і послідовність дій, які тенісист виконатиме протягом матчу. Це залежить від технічної підготовленості гравця, рівня його майстерності, а також тактичного плану, якого будуть дотримуватися противники під час матчу.

3. Варіювання ступеня зусиль.

Тенісист виконує різноманітні по техніці і силі ударів, а також різні за інтенсивністю пересування. Чергування зусиль пов'язано з різноманітністю пересувань, виконуваних тенісистом під час матчу: – з підходом до м'яча і підготовкою до удару; – з безпосереднім виконанням удару; – з пересуванням після удару, викликаним необхідністю зайняти потрібне положення. Чергування зусиль пов'язано також з видом удару, який виконує тенісист. Всі удари можуть варіюватися по силі, у напрямку, по обертанню. Також удари можуть виконуватися в різних точках – високого, середнього, низькою, тобто під час гри виконуються дії, відмінні одна від одної як за формою, так і за зусиллями. А це, в свою чергу, висуває підвищені специфічні вимоги до витривалості тенісиста.

4. Чергування тривалості зусиль і відпочинку.

Під час гри відбувається чергування фаз зусиль і відпочинку. І ті, і інші нестандартні за тривалістю. Вони багато в чому визначаються

рівнем майстерності тенісиста, стилем його гри, рівнем тренуваності, логікою боротьби, а також видом покриття і типом відпочинку.

5. Опосередковане виконання ударного дії.

Важливою особливістю тенісу є те, що гравець робить ударні дії не безпосередньо рукою, а за допомогою спеціального пристосування – ракетки. Це визначає високі вимоги до локальної статичної витривалості.

6. Особливості, пов'язані з умовами проведення турнірів.

Тенісні турніри проводяться на різних покриттях – «повільних», «середніх», «швидких»; тенісисти грають як на відкритих, так і на закритих майданчиках. Через це змінюється відскік м'яча, а, отже, і манера гри. Матчі часто ускладнюються метеорологічними умовами. Нерідко доводиться грати при дуже високій температурі повітря, яскравому сонці, сильному вітрі тощо.

Турніри проводять в місцях, по-різному розташованих щодо рівня моря – в низкогор'ї, в середньогір'ї, а це висуває підвищені вимоги до витривалості гравців, до їх здатності вести гру в потрібному темпі, протягом тривалого часу, кілька днів поспіль.

Основними системами енергопостачання в тенісі є: фосфатна (70 %), лактаційна (20 %) і киснева (10 %). Оскільки в тенісі переважають циклічні вибухові рухи невеликою тривалістю, то основну частину енергії тенісист черпає з анаеробних систем (фосфатної і лактаційної), тому тренування цих систем набуває великого значення. Однак хороша аеробна підготовка забезпечує поповнення енергії при виконанні фізичної роботи і дозволяє прискорити відновлення сил.

Виходячи на матч, тенісист не знає, скільки часу йому належить битися на корті, скільки ударів він повинен буде виконати і в яких умовах, яку відстань йому доведеться пробігти і з яких відрізків воно складеться. Для того щоб правильно визначити основний напрям в підготовці тенісиста, необхідно знати вимоги, які пред'являє змагальна діяльність. Саме тому особливо важливо дати об'єктивну педагогічну оцінку ігрової діяльності тенісистів.

При визначенні кількісних показників навантаження враховується тип покриття, оскільки він впливає на параметри змагального матчу. Отримані дані про параметри навантажень, таких як тривалість і «чистий» час матчу, кількість зіграних геймів, відстань тощо як на швидкому, так і на «повільному» покритті мають дуже великий розкид. Показники обсягу зовнішньої сторони навантаження при грі на покриттях з повільним відскоком м'яча, такі як: тривалість матчу коливається від 50 до 120 хв в середньому, в той час як на «швидкому» покритті від 52 хвилин, «чистий час», протягом якого тенісисти безпосередньо виконують техніко-тактичні дії, становить в середньому на «повільному» покритті від 7 до 22,3 хв, а на «швидкому» від 7 до 20 хв. За цей час

тенісисти виконують від 128 до 396 ударів в середньому на «повільному» покритті і від 175 до 460 ударів на «швидкому».

Спортсмени пробігають від 863 до 2015 метрів в середньому на кортах з повільним покриттям і від 774 до 1564 метрів на швидкому.

При грі на повільному покритті, матчі тривають більше часу, тенісисти пробігають більшу відстань, виконуючи при цьому меншу кількість ударів, ніж при грі на швидкому покритті.

Інтенсивність навантаження при грі на повільному покритті, виражена в темпі розіграшу очка становить в середньому від 18 до 22 ударів в хвилину, що нижче в порівнянні з кількістю ударів виконуваних тенісистами на швидкому покритті, де темп гри становить від 23 до 25 ударів в хвилину.

Під величиною навантаження прийнято вважати кількісну міру тренувальних впливів. Навантаженням в фізичних вправах називають величину їх впливу на організм, а також ступінь подоланих при цьому об'єктивних і суб'єктивних труднощів. Перш за все, це кількісна міра впливу фізичних вправ на організм спортсмена. Навантаження пов'язано з витрачанням енергетичних ресурсів організму і з втомою.

Навантаження, що застосовуються за своїм характером можуть бути розділені на:

- тренувальні та змагальні,
- специфічні і неспецифічні;
- локальні, часткові і глобальні.

За величиною, на:

- малі;
- середні;
- значні;
- великі.

По спрямованості, на:

- аеробні;
- аеробно-анаеробні;
- анаеробні;
- анаеробні гліколітичні;
- анаеробні алактатні.

Навантаження по спрямованості, сприяють розвитку окремих рухових здібностей (швидкісних, силових, координаційних, витривалості, гнучкості) або їх компонентів (наприклад, алактатних або лактатних анаеробних можливостей, аеробних можливостей), що удосконалюють координаційну структуру рухів, компоненти психічної підготовленості або тактичної майстерності та ін.

За координаційної складності: виконання вправ в стереотипних умовах, які не потребують значної мобілізації координаційних здібностей, або ж пов'язані з виконанням рухів високої координаційної складності.

По психічній напруженості, що пред'являють різні вимоги до психічних можливостей спортсмена.

Навантаження можуть розрізнятися за належністю до того чи іншого структурного утворення тренувального процесу. Слід розрізняти навантаження окремих тренувальних і змагальних вправ або їх комплексів, навантаження тренувальних занять, днів, сумарні навантаження мікро- і мезоциклів, періодів та етапів тренування, макроциклів, тренувального року.

Виділяють «зовнішню» і «внутрішню» сторони тренувальних і змагальних навантажень.

«Зовнішня» сторона навантаження – показник сумарного обсягу роботи. У їх числі: загальний обсяг роботи в годинах, обсяг циклічної роботи (бігу, плавання, веслування тощо) в кілометрах, число тренувальних занять, змагальних стартів, ігор, сутичок тощо. Розкрити ці загальні характеристики можна, виділяючи приватні характеристики навантаження. Наприклад, відсоток інтенсивної роботи в загальному її обсязі, співвідношення роботи, спрямованої на розвиток окремих якостей і здібностей, співвідношення засобів спільної програми та спеціальної підготовки та ін.

Для оцінки «зовнішньої» сторони навантаження широко використовують показники її інтенсивності. До таких показників відносяться: темп рухів, швидкість їх виконання, час подолання тренувальних відрізків і дистанцій, щільність виконання вправ в занятті, величина обтяжень в процесі розвитку силових якостей тощо.

Найбільш повно навантаження характеризується з «внутрішньої» сторони, тобто по реакції організму на виконану роботу. Крім показників що несуть інформацію про терміновий ефект навантаження, який проявляється в зміні стану функціональних систем безпосередньо під час роботи і відразу після її закінчення, можуть використовуватися дані про характер і тривалість періоду відновлення. До таких показників відносяться: час рухової реакції, час виконання одиночного руху, величина і характер зусиль, дані про біоелектричну активності м'язів, частота скорочень серця, частота дихання, вентиляція легенів, серцевий викид, споживання кисню, швидкість накопичення і кількість лактату в крові.

Зовнішні та внутрішні характеристики навантаження тісно взаємопов'язані: збільшення обсягу та інтенсивності тренувальної роботи призводить до посилення зрушень у функціональному стані різних систем і органів, до виникнення і поглиблення процесів стомлення, уповільнення відновних процесів. Однак цей взаємозв'язок

проявляється лише в певних межах. Наприклад, при одному і тому же сумарному обсязі роботи, при одній і тій же інтенсивності вплив навантаження на організм спортсмена може бути принципово різним.

При одних і тих же зовнішніх характеристиках внутрішня сторона навантаження може змінюватися під впливом різних причин. Так, виконання однієї і тієї ж роботи в різних функціональних станах призводить до різних реакцій з боку функціональних систем організму. Виконання роботи, однаковою по потужності і тривалості, в умовах стомлення призводить до різкого збільшення зрушень в діяльності функціональних систем. Зміна умов виконання навантаження, застосування додаткових технічних засобів (дихання через мертвий простір) або методичних прийомів (виконання вправ з затримкою дихання) при одних і тих же зовнішніх параметрах навантаження також можуть привести до значного посилення реакції організму.

По спрямованості впливу навантаження можуть носити виборчий (переважний) і комплексний характер.

Навантаження виборчого характеру пов'язані з переважним впливом зазвичай на одну функціональну систему, що забезпечує рівень прояву тієї чи іншої якості або здібності; навантаження комплексного характеру впливають на дві або кілька функціональних систем.

Звичайно, строго виборчий вплив на окремих орган або функціональну систему засобами спортивного тренування забезпечити не вдається. Будь-яка рухова дія залучає до роботи найрізноманітніші регуляторні та виконавчі механізми. Слід розрізняти специфічні і неспецифічні навантаження.

Специфічність навантаження визначається його відповідністю головним показникам координаційної структури рухів і особливостям змагальної діяльності. Специфічне навантаження є наслідком застосування змагальних і спеціально-підготовчих вправ. При цьому специфічність вправ зазвичай оцінюють за відповідністю зовнішніх ознак змагальної і тренувальної вправи. При визначенні ступеня специфічності вправ потрібно орієнтуватися не тільки на зовнішню форму рухів, але і на характер їх координаційної структури, особливості функціонування м'язів, вегетативні реакції.

Під час занять тенісом застосовуються тренувальні навантаження 5 зон.

1 зона – аеробна. Найближчий тренувальний ефект навантажень цієї зони пов'язаний з підвищенням ЧСС до 140 уд. / хв. Лактат у крові знаходиться на рівні спокою і не перевищує 2 ммоль / л. Споживання кисню досягає 40 – 70 % від МСК. Забезпечення енергією відбувається за рахунок окислення жирів (50 % і більше), м'язового глікогену і глюкози крові. Робота забезпечується повністю повільними м'язовими волокнами, які мають властивості повної утилізації лактату, і тому він не

накопичується в м'язах і крові. Верхньою межею цієї зони є швидкість аеробного порогу (лактат 2 ммоль / л). Робота в цій зоні може виконуватися до декількох годин. вона стимулює відновні процеси, жировий обмін в організмі і вдосконалює аеробні здібності. Навантаження, спрямовані на розвиток гнучкості і координації рухів, виконуються в цій зоні. Методи вправи не регламентовані.

2 зона – аеробно-анаеробна (змішана). Тренувальний ефект навантажень цієї зони пов'язаний з підвищенням ЧСС від 140 до 160 уд. / хв. Лактат у крові до 4 – 6 ммоль / л, споживання кисню 60 – 80 % від МСК. Забезпечення енергією відбувається за рахунок окислення вуглеводів і в меншій мірі жирів. Робота забезпечується повільними м'язовими волокнами і швидкими м'язовими волокнами типу «а», які включаються при виконанні навантажень біля верхньої межі зони – швидкості анаеробного порога. Швидкі м'язові волокна типу «а», які вступають у роботу, здатні в меншій мірі окисляти лактат, і він повільно поступово нарастає від 2 до 6 ммоль / л. Тренувальне навантаження в цій зоні інтенсивності застосовується для виконання вправ великої тривалості з помірною інтенсивністю. Така робота необхідна для збільшення функціональних можливостей серцево-судинної і дихальної систем, а також для підняття рівня загальної працездатності. Інтенсивність вправ, що виконуються – до рівня порогу анаеробного обміну. При виконанні тренувальних навантажень в цій зоні інтенсивності застосовується безперервний та інтервальний методи. Безперервний метод тренування сприяє вдосконаленню функціональних можливостей киснево-транспортної системи, поліпшенню кровопостачання м'язів. Застосування безперервного методу забезпечує розвиток здатності до тривалого утримання високих величин споживання кисню. Тривалість роботи при виконанні тренувального навантаження безперервним методом становить до 40 хв. Для підвищення рівня аеробних можливостей широко використовується безперервна робота з рівномірною і змінною швидкістю. Безперервна робота зі змінною інтенсивністю припускає чергування малоінтенсивного відрізка (ЧСС 140 – 145 уд. / хв.) і інтенсивного відрізка (ЧСС 150 – 160 уд. / хв.).

Застосовуючи інтервальний метод, тривалість окремих вправ може становити від 1 – 2 хв. до 8 – 10 хв. Інтенсивність окремих вправ можна визначати по ЧСС (до кінця вправи, що виконується ЧСС повинна бути 160 уд. / хв). Тривалість інтервалів відпочинку також регламентується по ЧСС (до кінця паузи відпочинку ЧСС повинна бути 120 – 130 уд. / хв). Застосування інтервального методу дуже ефективно для збільшення здатності до максимально швидкого розгортання функціональних можливостей систем кровообігу і дихання. Це пояснюється тим, що методика проведення інтервального тренування передбачає часту зміну інтенсивної роботи пасивним відпочинком. Тому протягом одного заняття

багаторазово «включаються» і активізуються, до біля граничних величин, діяльність систем кровообігу і дихання, що сприяє вкорочення процесу впрацьовування. Змагальна і тренувальна діяльність у цій зоні може проходити також кілька годин і пов'язана з марафонськими дистанціями, спортивними іграми. Вона стимулює виховання спеціальної витривалості, що вимагає високих аеробних здібностей, силової витривалості, а також забезпечує роботу по вихованню координації і гнучкості.

3 зона – анаеробна. Інтенсивність вправ, що виконується, повинна бути вищою за швидкість порога анаеробного обміну (ПАНО), ближній тренувальний ефект навантажень в цій зоні пов'язано з підвищенням ЧСС від 160 до 180 уд. / хв, лактат у крові до 8 – 12 ммоль / л, рівень споживання кисню наближається до максимального споживання кисню 80 – 100 % від МСК. Швидкість виконання циклічних вправ – 85 – 90 % від максимальної швидкості. Забезпечення енергією відбувається переважно за рахунок окислення вуглеводів. Робота забезпечується повільними і швидкими м'язовими одиницями. У верхній межі зони – критичної швидкості, відповідної МСК, підключаються швидкі м'язові волокна типу «б», які не здатні окисляти лактат, який накопичується в результаті роботи, що веде до його швидкого підвищення в м'язах і крові. При виконанні роботи в цій зоні, поряд з максимальною інтенсифікацією аеробної продуктивності, відбувається значна інтенсифікація анаеробно-гліколітичних механізмів енергоутворення. Основні методи тренування: безперервний метод з рівномірною і змінною інтенсивністю та інтервальний метод. Змагальна і тренувальна діяльність в безперервному режимі в цій зоні може тривати до 10 хв. Така робота стимулює виховання спеціальної витривалості, що забезпечується як аеробними, так і анаеробно-гліколітичними здібностями, силовою витривалістю. При виконанні роботи інтервальним методом, тривалість окремих вправ складає від 1 – 2 хв до 6 – 8 хв. Інтервали відпочинку регламентуються по ЧСС (у кінці паузи відпочинку ЧСС – 120 уд. / хв) або до 2 – 3 хв. Тривалість роботи в одному занятті до 1 – 1,5 годин.

4 зона – анаеробно-гліколітична. Найближчий тренувальний ефект навантажень цієї зони пов'язано з підвищенням лактату в крові від 10 до 20 ммоль / л. Частота серцевих скорочень стає менше інформативною і знаходиться на рівні 180 – 200 уд. / хв. Споживання кисню поступово знижується від 100 до 80 % від МСК. Інтенсивність вправ, що виконуються становить 90 – 95 % від максимально доступної. Забезпечення енергією відбувається за рахунок вуглеводів. Робота виконується всіма трьома типами м'язових одиниць, що веде до значного підвищення концентрації лактату, легеневої вентиляції і кисневого боргу. Основна біоенергетична речовина – глікоген м'язів

і печінки. Сумарна тренувальна діяльність у цій зоні не перевищує 10 – 15 хв. Вона стимулює виховання спеціальної витривалості і особливо анаеробних гліколітичних можливостей. Вправи, які спрямовані на підвищення можливостей гліколізу повинні виконуватися при високому кисневому боргу. Вирішенню цього завдання сприяє наступна методика: виконання вправ з субмаксимальною інтенсивністю з неповними або скороченими інтервалами відпочинку, при яких чергова вправа виконується на тлі недостатнього відновлення оперативної працездатності. Виконання вправ у цій зоні інтенсивності може бути тільки інтервальним (або інтервально-серійним). Тривалість окремих вправ від 30 с до 2 хв. Паузи відпочинку неповні або скорочені (40 – 60 с). Змагальна діяльність в цій зоні триває від 40 с до 6 хв.

5 зона – анаеробно-алактатна. Близький тренувальний ефект не пов'язаний з показниками ЧСС і лактату, так як робота короткочасна і не перевищує 15 – 20 с в одному повторенні. Тому лактат у крові, ЧСС і легенева вентиляція не встигають досягти високих показників. Споживання кисню значно падає. Верхньою межею зони є максимальна швидкість вправи. Забезпечення енергією відбувається анаеробним шляхом за рахунок використання АТФ і КФ, після 10 с до енергозабезпечення починають підключатися гліколіз і в м'язах накопичується лактат. Робота забезпечується всіма типами м'язових одиниць. Для підвищення анаеробно-алактатних можливостей (швидкості, швидкісних здібностей) застосовуються вправи тривалістю від 3 до 15 секунд з максимальною інтенсивністю. Показники ЧСС в цій зоні інтенсивності не інформативні, так як за 15 с серцево-судинна і дихальна системи не можуть вийти на свою навіть біля максимальну оперативну працездатність. Швидкісні здібності в основному лімітуються потужністю і ємністю креатинфосфатного механізму. Концентрація молочної кислоти в крові невелика – 5 – 8 ммоль / л. Основна біоенергетична речовина – креатинфосфат. При виконанні вправ у цій зоні інтенсивності, незважаючи на короткочасність вправ, що виконуються (до 15 с), інтервали відпочинку повинні бути достатніми для відновлення креатинфосфату в м'язах (повні інтервали відпочинку). Тривалість пауз відпочинку, в залежності від тривалості вправи, становить від 1,5 до 2 – 3 хв. Тренувальна робота повинна виконуватися повторно-серійним методом: 2 – 4 серії, в кожній серії по 4 – 5 повторень. Між серіями відпочинок повинен бути більш тривалий – 5 – 8 хв, який заповнюється менш інтенсивною роботою. Потреба в більш тривалому відпочинку між серіями пояснюється тим, що запаси креатинфосфату в м'язах невеликі і до 5 – 6 повторення вони значною мірою вичерпуються, а в процесі більш тривалого міжсерійного відпочинку вони відновлюються.

Сумарна тренувальна діяльність у цій зоні не перевищує 120 – 150 с за одне тренувальне заняття. Вона стимулює виховання швидкісних, швидкісно-силових, максимально-силових здібностей.

Виділяють навантаження – великої, значної, середньої та малої величин. При цьому умовно розрізняють показники, які стосуються зовнішньої та внутрішньої сторін. Під зовнішньою стороною навантаження розуміють кількісні характеристики виконуваної роботи (змагальної або тренувальної), що оцінюється за зовні вираженими параметрами [16].

Розділ 7

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ТЕНІСОМ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

7.1. Роль фізичного виховання у навчальному процесі здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти

Проблема здоров'я молоді особливо гостро постала на початку третього тисячоліття і характеризується подальшим погіршенням стану здоров'я та фізичної підготовленості населення України, зменшенням тривалості життя, демографічною кризою. Із кожним роком збільшується кількість здобувачів вищої освіти, які займаються в спеціальних медичних групах.

Тривожні тенденції збільшення контингенту в спеціальних медичних групах свідчать не лише про проблематичність їхнього подальшого всебічного розвитку, а й про можливі перспективи зростання кількості молодих спеціалістів із низьким рівнем фізичної працездатності.

На сучасному етапі розвитку суспільства фізичне виховання є одним із важливих факторів у збереженні, формуванні та зміцненні здоров'я людини [25].

І. В. Степанова, О. А. Алфьоров, Є. О. Коряка, О. Ю. Жорова, В. М. Куслії [39] зазначають, що провідним завданням фізичного виховання в закладах вищої освіти є збереження та зміцнення здоров'я молоді під час навчання одночасно із забезпеченням належного рівня їх психофізичної готовності до майбутньої професійної діяльності.

За даними З. В. Сироватка [38], в останні роки на тлі інтенсифікації освітнього процесу в закладах вищої освіти спостерігається тенденція до зниження обсягу рухової активності в студентській молоді. На його думку, ситуацію погіршує ще й те, що традиційні засоби занять із фізичного виховання знижують зацікавленість здобувачів вищої освіти до систематичних занять фізичними вправами.

Я. І. Олексієнко, І. О. Дудник, В. В. Субота [35] вважають, що рухова активність сприяє профілактиці захворювань, активізації нервово-м'язового апарату, підвищенню рівня розумової працездатності, поліпшенню фізичного стану та функціонального стану систем і аналізаторів, забезпеченню різностороннього гармонійного розвитку особистості.

Як відмічає І. М. Ільницький [20], при достатній руховій активності в здобувачів вищої освіти збільшується частота та сила скорочення м'язів серця, з'являються нові коронарні судини, у результаті чого поліпшується живлення серця, воно стає значно витривалішим до фізичного навантаження. Фахівець переконаний, що під впливом занять фізичними вправами розширюються функціональні й адаптаційні

можливості серцево-судинної та дихальної систем, опорно-рухового апарату, підвищується активність ферментативних реакцій, зростає інтенсивність окислювально-відновних процесів у тканинах, підвищується резистентність організму до дії несприятливих чинників зовнішнього середовища.

На думку науковців [35, 38], дефіцит фізичної активності в здобувачів вищої освіти негативно впливає на стан здоров'я, функціональну активність систем і аналізаторів, рівень фізичного розвитку та підготовленості; спричиняє виникнення важких хронічних захворювань, порушення обміну речовин, погіршення фізичного, функціонального та психічного стану; є однією з причин розвитку серцево-судинних захворювань, гіпертонії, діабету, раку молочної залози, депресії.

Фізичне виховання здобувачів вищої освіти протягом їх навчання в закладах вищої освіти становить невід'ємну складову виховання студентської молоді й спрямовано на зміцнення здоров'я, її різнобічний фізичний розвиток із метою підготовки до життя та високопродуктивної праці.

Теніс в закладах вищої освіти являє собою складову занять у навчальних відділеннях і є однією з основних форм організації фізичного виховання здобувачів вищої освіти у вищій школі, тому на особливу увагу заслуговують питання оптимізації навчального процесу з тенісу для більш ефективного розвитку фізичних якостей в здобувачів вищої освіти та опанування ними техніки гри. На кожному занятті здобувачі вищої освіти мають вивчати нові й удосконалювали раніше вивчені технічні елементи та техніко-тактичні прийоми гри, а також отримувати достатнє фізичне навантаження для розвитку фізичних якостей.

Діяльність тенісиста характеризується зміною ігрових ситуацій, а фізичні навантаження під час гри протікають зі змінною інтенсивністю, що надає можливість здобувачам вищої освіти із різним рівнем фізичної підготовленості опановувати техніко-тактичні прийоми гри. Слід зазначити, що різноманіття рухів при грі в теніс є ефективним засобом для усунення недоліків у фізичному розвитку здобувачів й сприяє підвищенню рівня їхньої рухової активності впродовж усього періоду навчання в закладі вищої освіти. Незважаючи на емоційність гри, що сприяє виконанню великого обсягу фізичних навантажень, на заняттях із тенісу не переступаються межі оптимальних зусиль і виключається перевтома через те, що теніс за своєю специфікою є грою, проведення якої легко регулювати – така властивість робить заняття тенісом доступними для здобувачів вищої освіти з різним рівнем фізичної підготовленості, а також може слугувати засобом для підвищення рівня фізичної підготовленості [10].

7.2. Вплив занять тенісом на фізичний, функціональний і психологічний стан здобувачів вищої освіти

Одним із завдань фізичного виховання здобувачів вищої освіти протягом їх навчання в закладах вищої освіти є формування стійкої мотивації до систематичних занять фізичними вправами за власним бажанням. Основу фізичного виховання зазначеного контингенту становить планомірна робота з популяризації занять різними видами рухової активності, при цьому програма з фізичного виховання для закладів вищої освіти містить матеріал із більшості ігрових видів спорту, серед яких теніс відіграє важливу роль.

Теніс, як складова програми з фізичного виховання для здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти, є одним із засобів вирішення основних завдань фізичного розвитку студентської молоді, зміцнення здоров'я, формування й удосконалення рухових умінь і навичок, виховання фізичних якостей, позитивно впливають на фізичний та емоційний стан здобувачів вищої освіти, таким чином, систематичні заняття тенісом сприяють вирішенню оздоровчих, освітніх і виховних завдань фізичного виховання в закладах вищої освіти.

Заняття із фізичного виховання, зокрема з використанням елементів тенісу, є ефективним засобом вирішення проблеми формування волевих якостей в студентської молоді. Завдяки формуванню волевих якостей (сміливість, самоствердження, самостійність, ініціативність, наполегливість) здобувачі вищої освіти можуть мобілізувати свої знання, уміння та сили на відносно тривалу та складну боротьбу із труднощами, долати зовнішні й внутрішні перешкоди, які виникають у їхній діяльності під час досягнення поставлених завдань, досягти необхідної мети, зокрема успіху в професійній діяльності.

Заняття тенісом позитивно впливають на функціональний стан серцево-судинної та дихальної систем, загальний фізичний стан; сприяють зміцненню опорно-рухового апарату, поліпшенню аеробної витривалості, підвищенню рівня розвитку координаційних здібностей, сили та швидкості реакції, зняттю емоційного напруження та стабілізації нервової системи [9].

Основними завданнями впродовж підготовки здобувачів вищої освіти під час навчання тенісу є:

- утвердження здорового способу життя та профілактика шкідливих звичок;
- поліпшення стану здоров'я, фізичного розвитку;
- виховання фізичних, морально-етичних і волевих якостей;

– залучення до систематичних занять фізичним вихованням і спортом, що спрямовано на гармонійний розвиток особистості здобувача вищої освіти;

– підвищення рівня фізичної підготовленості й спортивних результатів у тенісі (відбувається з урахуванням індивідуальних особливостей).

Заняття тенісом забезпечують значний різнобічний ефект для оздоровлення здобувачів вищої освіти, підтримки та розвитку фізичних, психофізичних і психічних якостей; сприяють вихованню швидкості реакції та точності дій, координаційних здібностей, стійкості й розподілу уваги. Важлива особливість тенісу полягає в значній кількості ігрових дій – технічних і техніко-тактичних прийомів гри [18].

Заняття великим тенісом сприяють поліпшенню функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, глибинного і периферичного зору, точності й орієнтування в просторі, розвитку фізичних якостей; вирішенню оздоровчих, виховних та освітніх завдань; формуванню основ рухових умінь і навичок, необхідних людині в процесі життєдіяльності.

Стрімкі зміни ігрових ситуацій та умов спортивної боротьби формують у гравців уміння швидко приймати самостійні рішення, видозмінювати свої рухи за швидкістю, напрямком та інтенсивністю, залежно від перебігу гри, опановувати нові рухи й миттєво перебудовувати рухову діяльність. Необхідність багаторазового виконання прийомів, доведення їх до автоматизму вимагає від гравців прояву витривалості. В ігровій діяльності в здобувачів вищої освіти виникають позитивні емоції, інтерес до гри, життєрадісність, бадьорість, ініціативність, бажання перемогти [25].

На думку А. В. Лукачина [31], теніс поєднує в собі елементи легкої атлетики, гімнастики й фехтування, повну імпровізацію в дії, несподівану зміну темпу гри. Науковець вважає, що систематичні заняття цим видом рухової активності сприяють поліпшенню стану здоров'я, функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, підвищенню рівня фізичної підготовленості та працездатності.

За даними М. В. Супруненко, О. М. Коломийцевої [40], теніс є одним із найбільш ефективних засобів підтримки життєвого тону та зміцнення здоров'я. На думку науковців, заняття великим тенісом позитивно впливають на функціональний стан дихальної, серцево-судинної та нервової систем; сприяють підвищенню рівня фізичної підготовленості в здобувачів вищої освіти.

Під впливом занять тенісом в здобувачів вищої освіти, як зазначають О. О. Шевченко, М. В. Мерзлікін, Н. І. Чуча [43], спостерігається поліпшення зорово-моторної реакції, стану психофізіологічних функцій.

Розділ 8

ПРАВИЛА ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ ТА ПРОФІЛАКТИКА ТРАВМАТИЗМУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ (ТЕНІС)

Правила техніки безпеки на заняттях із тенісу

Загальні положення

Правила техніки безпеки під час організації та проведення занять із фізичного виховання (теніс) поширюються на всіх учасників навчально-виховного процесу. Ці міри безпеки є обов'язковими для здобувачів вищої освіти.

До занять із фізичного виховання (теніс) допускаються здобувачі вищої освіти, які пройшли медичний огляд і не мають протипоказань щодо стану здоров'я та на його основі отримали допуск до занять фізичними вправами.

Здобувачі вищої освіти повинні:

1. Обов'язково пройти медичний огляд.
2. Пройти інструктаж із техніки безпеки на заняттях із тенісу з реєстрацією у відповідному журналі.
3. Дотримуватися правил техніки безпеки на заняттях із тенісу.
4. Бережно ставитись до спортивного інвентаря та обладнання, використовувати його лише за призначенням.
5. Не заходити до спортивного залу, на корт без викладача (або лише з його дозволу).
6. Підійматися та спускатися по сходах неспішно, тримаючись правої сторони.
7. Мати спортивну форму (шорти, майку, футболку, спортивний костюм, чисте спортивне взуття із неслизькою підошвою) відповідно до погодних умов, місць проведення заняття; коротко підстрижені нігті.
8. Після хвороби принести викладачу довідку від лікаря.

Здобувачам вищої освіти не дозволяється:

1. Приносити, передавати, вживати тютюнові вироби, алкогольні та слабоалкогольні напої, енергетики, наркотичні речовини.
2. Використовувати вогнеонебезпечні речовини.
3. Вставляти в розетки сторонні предмети.
4. Пити холодну воду, воду з крана до та після навчально-тренувального заняття.
5. Займатись на мокрій, слизькій поверхні.

Вимоги до техніки безпеки перед початком навчально-тренувальних занять:

Здобувачі вищої освіти повинні:

1. Передягтись в роздягальні, одягнути спортивну форму та взути спортивне взуття із неслизькою підошвою.

2. Зняти із себе предмети, небезпечні для себе та оточуючих (сережки, годинники, браслети, кільця тощо).

3. Прибрати з карманів спортивної форми колючі й інші сторонні предмети.

4. Зібрати волосся.

5. Уважно прослухати інструктаж із техніки безпеки на даному занятті.

6. Підготовувати інвентар та обладнання для проведення занять лише під керівництвом викладача.

Вимоги техніки безпеки під час проведення навчально-тренувальних занять

Здобувачі вищої освіти повинні:

1. Уважно слухати та чітко виконувати завдання викладача.

2. Брати спортивний інвентар та виконувати фізичні вправи лише з дозволу викладача.

3. Під час переміщень дивитись уперед, дотримуватись дистанції, уникати зіткнень.

4. Покидати місце занять лише після дозволу викладача.

5. Під час гри дотримуватися правил, слухати настанови та зауваження викладача.

6. Виключити різку зупинку та різкі непередбачувані рухи з метою уникнення зіткнень.

7. Дотримуватися черги при виконанні фізичних вправ.

8. При поганому самопочутті або отриманні травми припинити виконувати фізичні вправи та повідомити про це викладачу.

9. При виникненні пожежі негайно перестати займатись, організовано, під керівництвом викладача, покинути місце проведення заняття через запасний вихід згідно з планом евакуації.

Здобувачам вищої освіти не дозволяється:

1. Розпочинати виконання фізичних вправ без команди викладача.

2. Виконувати фізичні вправи з несправним інвентарем.

3. Виконувати фізичні вправи, що не передбачені в завданні викладача.

4. Жувати гумку.

5. Покидати заняття без дозволу викладача.

Вимоги техніки безпеки після закінчення навчально-тренувальних занять:

Здобувачі вищої освіти повинні:

1. Прибрати в спеціально відведене приміщення для зберігання спортивний інвентар під керівництвом викладача.

2. Організовано покинути місце проведення заняття.

3. Перевдягатися в роздягальні, зняти спортивну форму і спортивне взуття, використовувати їх лише для занять.

4. Прийняти душ або ретельно вимити руки й обличчя з милом.

Профілактика травматизму на заняттях із тенісу

Профілактика травматизму на заняттях тенісом – це передусім подолання причин, що його зумовлюють. Практика свідчить, що використання засобів профілактики, а також раціональна побудова занять і правильне дозування навантаження дозволяє мінімізувати ймовірність травматизму і цим суттєво підвищити оздоровчий ефект від тренувань із тенісу. Основні причини травм у гравців можна розділити на дві групи: зовнішні та внутрішні.

До групи зовнішніх факторів, що спричиняють травматизм, належать такі:

1. Недогляд в організації та методиці проведення занять: нераціонально складений розклад і перевантаження місць занять; допуск до занять і змагань без спеціального медичного огляду; допуск до участі в спортивних змаганнях тих, хто не пройшов необхідної попередньої підготовки; недостатня розминка перед виконанням вправ і недотримання правил поступовості підвищення навантаження; недостатнє врахування індивідуальних можливостей вихованців; несвоєчасний розподіл їх по медичних групах.

2. Недоліки в матеріально-технічному та санітарно-гігієнічному забезпеченні занять: незадовільний санітарно-гігієнічний стан місць занять; несправність устаткування, спортивних снарядів, інвентаря; незадовільний стан одягу, взуття або їх невідповідність умовам занять і фізичним вправам, що виконуються; недостатність освітлення, вентиляції, неправильний температурний режим у спортивному залі; несприятливі метеорологічні умови під час занять на відкритих спортивних майданчиках (висока або низька температура повітря, вітер, атмосферні опади тощо); незадовільний стан покриття підлоги в спортивних залах.

3. Причини, пов'язані з проявом недисциплінованості на заняттях: виконання вправ без дозволу викладача; спроби самостійно виконати незнайому або складну та недостатньо засвоєну фізичну вправу; користування несправним інвентарем; самовільне перенесення важких снарядів, устаткування; занадто близьке знаходження до спортсменів, що виконують фізичні вправи.

До внутрішніх чинників травматизму належать: недостатній рівень функціонального стану, викликаний тривалою перервою в заняттях, нещодавно перенесеним захворюванням; погіршення захисних реакцій організму, викликане стомленням і перевтомою; погане загальне самопочуття; почуття невпевненості під час виконання фізичних вправ; спроби виконання складних рухів, незважаючи на зазначене [19].

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Назвіть етапи становлення тенісу як спортивної гри в Україні.
2. Охарактеризуйте правила гри у великий теніс.
3. Назвіть вимоги до інвентаря тенісистів.
4. Назвіть різновиди гри в теніс.
5. Охарактеризуйте вимоги до екіпіровки гравців у теніс.
6. Охарактеризуйте порядок виконання подач.
7. Назвіть умови, за яких очко вважається програним.
8. Охарактеризуйте тактику гри в теніс.
9. Надайте характеристику загальної фізичної підготовки тенісистів.
10. Надайте характеристику спеціальної фізичної підготовки тенісистів.
11. Назвіть засоби фізичної підготовки тенісистів.
12. Назвіть методи фізичної підготовки тенісистів.
13. Назвіть основні засоби психологічної підготовки тенісистів.
14. Надайте класифікацію методів спортивної підготовки тенісистів.
15. Охарактеризуйте вплив занять тенісом на фізичний, функціональний і психологічний стан здобувачів вищої освіти.
16. Надайте класифікацію тренувальних навантажень.
17. Назвіть особливості поєднань тренувальних навантажень під час підготовки тенісистів.
18. Назвіть напрями спортивної підготовки тенісистів.
19. Назвіть специфічні принципи підготовки тенісистів.
20. Охарактеризуйте особливості безпосередньої підготовки до змагань з тенісу.
21. Назвіть систему факторів, які оптимізують тренувальний ефект.
22. Назвіть характерні особливості тренування тенісистів.
23. Назвіть особливості проведення занять із тенісу.
24. Охарактеризуйте методику технічної підготовки тенісистів.
25. Охарактеризуйте етапи багаторічної підготовки тенісистів.
26. Назвіть основні правила техніки безпеки на заняттях із фізичного виховання (теніс).
27. Охарактеризуйте оздоровчий ефект від занять тенісом.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

Бекхенд удари – удари внутрішньою стороною ракетки.

Вільна рука – рука, у якій гравець не тримає ракетку.

Гравець – будь-яка особа, яка грає в теніс.

Гравець, що подає, – гравець, який повинен першим ударити по м'ячу в розігравші.

Гравець, що приймає, – гравець, який повинен другим ударити по м'ячу в розігравші.

Матч – основна дія в бадмінтоні, настільному тенісі, тенісі між спортсменами, що грають на кожній стороні по одному або два гравці.

МОК – Міжнародний олімпійський комітет.

Одиночний матч – матч, у якому на кожній стороні один гравець.

Очко – зарахований результат закінченого розіграшу.

Парний матч – матч, у якому на кожній стороні два гравці.

Перегравання – повторення розіграшу, результат якого не зарахований.

Сторона, що приймає, – сторона, протилежна стороні, що подає.

Розіграш – період часу, протягом якого м'яч знаходиться в грі.

Рука з ракеткою – рука, яка тримає ракетку.

Форхенд удари – удари зовнішньою стороною ракетки.

АТР – Асоціація тенісистів-професіоналів.

ITF – Міжнародна федерація тенісу.

WTA – Жіноча тенісна асоціація.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Бабій, В. Зміна адаптивних можливостей організму дітей середнього шкільного віку під впливом систематичних занять великим тенісом / В. Бабій, М. Маліков // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2010. – № 1. – С. 33–35.
2. Биканов, В. С. Загальна характеристика тенісу та його вплив на рівень розвитку спритності здобувачів вищої освіти / В. С. Биканов // Universum. – 2024. – № 8. – С. 364–368.
3. Бичук, І. Характеристика фізичної підготовленості юних тенісистів / І. Бичук, Н. Грициєнко // Молодіжний науковий вісник. – 2013. – С. 66–68.
4. Білюк, С. П. Психологічні особливості тенісистів на ранньому етапі підготовки (молодша вікова категорія) / С. П. Білюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – № 25. – С. 16–18.
5. Борисова, О. Сучасні підходи до підготовки тенісистів високого класу / О. Борисова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 3. – С. 3–8.
6. Борисова, О. В. Теоретико-методологічні засади розвитку професійного спорту (на матеріалі тенісу) / О. В. Борисова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 8 (1). – С. 129–138.
7. Булатова, М. М. Теніс. Енциклопедія в запитаннях і відповідях: навч. видання / М. М. Булатова. – Київ : Олімпійська література, 2019. – 576 с.
8. Бурлака, І. В. Про теоретичну підготовку студентів тенісистів у ВНЗ неспортивного профілю / І. В. Бурлака // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 жовт. 2016 р. У 3 ч. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – № 3. – С. 65–67.
9. Бурлака, І. В. Фізичне виховання: теніс : навч. посіб. / І. В. Бурлака, А. В. Лукачина. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 75 с.
10. Бурлака, І. В. Теніс у системі фізичного виховання вищого навчального закладу / І. В. Бурлака, А. В. Лукачина // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2013. – Вип. 112 (3). – С. 108–110.
11. Височіна, Н. Л. Індивідуалізація психологічної підготовки та її значущість на різних етапах багаторічного вдосконалення в тенісі / Н. Л. Височіна, Т. Б. Макуц // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2015. – Вип. 19. – № 8. – С. 17–23.

12. Гант, О.Є. Програма корекції самооцінки юних тенісистів у системі їх психологічної підготовки / О. Є. Гант // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 5. – № 1. – С. 49–55.
13. Глазирін, І. Д. Основи диференційованого фізичного виховання : навч. посіб. / І. Д. Глазирін. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2003. – 351 с.
14. Глазирін, І. Д. Фізичне виховання. Теоретичний курс для студентів ВНЗ непрофільних напрямів підготовки : навч. посіб. / І. Д. Глазирін, Я. І. Олексієнко, Ю. В. Петришин. – Черкаси : Вид-ць С. Г. Кандич, 2014. – 204 с.
15. Грибан, Г. П. Життєдіяльність та рухова активність студентів : монографія / Г. П. Грибан. – Житомир : Рута, 2009. – 593 с.
16. Євтифієва І. І. Інтегральна підготовка тенісистів 10–12 років з використанням технологій візуалізації техніко-тактичних дій : дис. ... д-ра філософії з фіз. виховання та спорту : 017 «Фізична культура і спорт» / І. І. Євтифієва. – Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2020. – 235 с.
17. Єрьоменко, В. М. Особливості спеціальної фізичної підготовки бігунів на короткі дистанції / В. М. Єрьоменко, І. А. Єварницький, С. М. Криворучко, О. О. Самохін // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. – Вип. 12 (158) 22. – С. 50–54.
18. Жуков, С. М. Етапи технічної підготовки студентів у відділенні тенісу / С. М. Жуков, А. В. Лукачіна // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : зб. наук. пр. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2014. – Вип. 112 (4). – С. 112–114.
19. Ібраїмова, М. В. Теніс : навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл майстерності та навчальних закладів спортивного профілю / М. В. Ібраїмова / за ред. О. П. Моргушенко. – Київ : Республіканський науково-методичний кабінет Державної служби молоді та спорту України, 2012. – 159 с.
20. Ільницький, І. Вплив фізичної активності на здоров'я людини / І. Ільницький // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Львів, 2014. – С. 177–179.

21. Кіченко, Н. В. Методика фізичної підготовки тенісистів до змагань / Н. В. Кіченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Вип. 6 (137) 21. – С. 71–75.
22. Кіченко, Н. В. Дослідження проблем, пов'язаних з фізіологією руху тенісистів / Н. В. Кіченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Вип. 7 (138) 2021. – С. 66–70.
23. Козак, А. Обґрунтування доцільності діагностики координаційних здібностей тенісистів на початковому етапі підготовки / А. Козак, М. Ібраїмова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 2. – С. 19–22.
24. Колісніченко, Ж. О. Становлення та розвиток системи фізичного виховання в інноваційному освітньому закладі (узагальнення досвіду) : монографія / Ж. О. Колісніченко, А. В. Красуля, С. В. Ніколаєва. – Харків : Вид-во НУА, 2020. – 204 с.
25. Король, Т. А. Спортивні ігри як невід'ємна складова системи фізичного виховання вищих закладів освіти України / Т. А. Король // Інноваційні пріоритети у розвитку науки : матеріали XXVII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. – Вінниця, 2019. – Ч. 4. – С. 58–63.
26. Крутих, О. В. Удосконалення спеціальної швидкісно-силової підготовки висококваліфікованих тенісистів / О. В. Крутих, Г. В. Петренко // Спорт та сучасне суспільство : матеріали XIV Міжнар. студ. наук. конф. – Київ : Національний університет фізичного виховання і спорту України, 2021. – С. 39–43.
27. Круцевич, Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: загальні основи теорії і методики фізичного виховання : підручник. У 2 т. Т. 1. / Т. Ю. Круцевич. – Київ : Олімпійська література, 2012. – 391 с.
28. Лазарчук, О. Визначення рівня спеціальних фізичних здібностей майбутніх тенісистів / О. Лазарчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2008. – № 3. – С. 248–251.
29. Лазарчук, О. Методика побудови тренувального процесу тенісистів першого року навчання в умовах клубної системи / О. Лазарчук // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2010. – № 2. – С. 225–228.
30. Лапковський, Е. Сучасні вимоги до фізичної підготовки тенісистів / Е. Лапковський, Я. Яців, В. Сарабай // Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура. – 2013. – № 18. – С. 245–251.

31. Лукачина, А. В. Особливості використання різних підходів у навчанні гри в теніс студентів ВНЗ неспортивного профілю / А. В. Лукачина // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. – 2016. – С. 78–80.

32. Масляк, І. П. Теорія та методика фізичного виховання : навч. посіб., перероб. / І. П. Масляк, М. А. Мамешина. – Харків : ХДАФК, 2018. – 180 с.

33. Мулик, В. В. Засвоєння елементів техніки у поєднанні з розвитком рухових якостей юними спортсменами / В. В. Мулик, К. В. Мулик // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2015. – Вип. 129. – Т. IV. – С. 131–135.

34. Мулик, В. Визначення взаємозв'язку морфологічних показників, окремих рухових якостей і виконання елементів техніки юних тенісистів 6–8 років / В. Мулик, В. Лобода // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2012. – Вип. 3 (19). – С. 354–357.

35. Олексієнко, Я. І. Формування фізичного стану студентів закладів вищої освіти засобами фітнес-технологій / Я. І. Олексієнко, І. О. Дудник, В. В. Субота // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2021. – № 74. – Т. 3. – С. 49–54.

36. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ МОН України № 567 від 24.04.2019. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/017-Fizkultura.sport-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 17.04.2024).

37. Решко, С. М. Розвиток фізичних якостей : метод. розробка для проведення практичних занять із дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» з курсантами Національної академії внутрішніх справ / С. М. Решко, О. В. Яценко, І. М. Гриньов. – Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2019. – 39 с.

38. Сироватко, З. В. Підвищення рухової активності у студентів на заняттях з волейболу / З. В. Сироватко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – Вип. 7 (127) 20. – С. 159–161.

39. Степанова, І. В. Характеристика рухової активності студентів музичного мистецтва / І. В. Степанова, О. А. Алфьоров, Є. О. Коряка, О. Ю. Жорова, В. М. Куслій // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15.

Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – Вип. 2 (122) 20. – С.163–167.

40. Супруненко, М. В. Особливості початкового навчання з тенісу студентської молоді в університеті неспортивного профілю / М. В. Супруненко, О. М. Коломейцева // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр./ за ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – Вип. 6 (114) 19. – С. 93–96.

41. Ханюкова, О. В. Аналіз впливу методики планування навчально-тренувального процесу на рівень фізичної підготовленості тенісистів першого року навчання / О. В. Ханюкова // Фізична культура, спорт та здоров'я : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків : ХДАФК, 2015. – С. 106–108.

42. Шевченко, О. О. Зміни показників спеціальної фізичної підготовленості юних тенісисток на етапі початкової підготовки / О. О. Шевченко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2014. – Вип. 6 (44). – С. 126–128.

43. Шевченко, О. О. Порівняльний аналіз показників моторної функціональної асиметрії у студентів спортивної спеціалізації бадмінтон, теніс / О. О. Шевченко, М. В. Мерзлікін, Н. І. Чуча // Спортивні ігри. – 2020. – Вип. 3 (17). – С. 115–124.

44. Шевченко, О. О. Бадмінтон, настільний теніс, теніс : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. / О. О. Шевченко, В. В. Паєвський. – Харків : ХДАФК, 2021. – 119 с.

45. Шиян, Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : підручник. У 2 ч. Ч. 1. / Б. М. Шиян. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. – 272 с.

Навчальне видання

**Баканова Олександра Феліксівна
Рядова Ліліана Олегівна
Рожков Владислав Олександрович
Мкртічян Оксана Альбертівна**

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ТЕНІС

Редактор Ю. М. Заклінська

Зв. план, 2025

Підписано до друку 08.04.2025

Формат 60×84 1/16. Папір офс. Офс. друк

Ум. друк. арк. 16,9. Обл.-вид. арк. 19. Наклад 100 пр.

Замовлення 442081. Ціна вільна

Видавець

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
61070, Харків-70, вул. Вадима Манька, 17
<http://www.khai.edu>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції сер. ДК № 391 від 30.03.2001

Виготовлювач

Друкарня «Аладдин-Принт» ФО-П Ніценко А. О. ІПН: 2953000491
61057, м. Харків, вул. Донець-Захаржеського, 6/8.
Тел.: (057) 7170999
<http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про Держреєстрацію № 24800170000043680 від 28.03.2003 р.

